

†

Niels Julius Backe.

5. Februar 1848 — 23. December 1905.

Den 1. April 1880 ansattes N. J. Backe, der da var Løjtnant i Artilleriets Forstærkning, som Inspektionsassistent ved Horsens Strafanstalt. Efter at der i Aaret 1883 var opdaget en i adskillige Aar fortsat Række af Defraudationer ved Strafanstalten, som førte til over 20 Embedsmænds og Funktionærers — deriblandt den daværende Inspektørs — Domfældelse og Afskedigelse, udnævntes Backe under 23. April 1885 til Anstaltens Inspektør efter at have været konstitueret som saadan fra 1. Maj 1883.

I over 25 Aar har han altsaa været knyttet til det danske Fængselsvæsen, hvis Historie Tidsskriftet derfor skylder en Omtale af hans nu afsluttede Virksomhed.

Det vil forstaas, at det var under særdeles vanskelige Omstændigheder, at han overtog Bestyrelsen af Horsens Strafanstalt, hvor Forholdene dengang i adskillige Aar havde været ganske demoraliserede paa Grund af de ovenfor omtalte Besvigelser, hvori ogsaa en Mængde Fanger vare implicerede. Der hørte derfor en kraftig og myndig Haand til at genoprette den nedbrudte Disciplin, og dette besad Backe. Han havde hertil en Støtte i sin militære Uddannelse, som han vurderede højt, og som vedblev at præge hans Ledelse i højere Grad, end rimeligt var, ogsaa efter at den ydre Disciplin atter var bragt paa Fode. Overfor

den mere individualiserende Fangebehandling stod Backe derimod fremmed.

Det faldt i hans Lod senere at være med til at føre Tanken om Fangernes Benyttelse til Beplantning af den jyske Hede ud i Livet. Denne Tanke blev oprindelig udkastet af Dalgas paa Fængselsselskabernes Fællesmøde i København 1891, dengang dog særlig møntet paa løsladte Fanger, men Planen hvilede derefter nogle Aar, indtil den atter optoges af det danske Hedeselskabs Bestyrelse og nu med Straffanger for Øje, i hvilken Form den daværende Overinspektør for Fængselsvæsenet, Gehejmeetatsraad Goos, lod den træde i Virksomhed i Efteraaret 1899, efter at Overinspektøren havde ladet udarbejde de detaljerede Planer for Virksomheden og tilvejebragt de dertil fornødne Lempelser i de gældende reglementariske Bestemmelser. For at indhøste Erfaringer lod han derhos Backe foretage en Rejse i Udlandet, og Backe kom derefter til at forestaa Fangernes Installation paa Heden etc. og fik som en Del af sin Embedsgerning overdraget Inspektionen af Hedekolonien, som interesserede ham meget*).

Til hans Efterfølger er udnævnt Inspektionsassistent ved Kristianshavns Strafanstalt, cand. jur. Adolph Goos.

*) Jfr. Backes Beretning herom i Tidsskriftet B. 24 S. 66 flg. (1901).

Et Tilbageblik.

De store Forandringer, den sidste Menneskealder har medført i saa godt som alle Livs- og Samfundsforhold, har selvfølgelig ogsaa strakt deres Virkninger over paa Livets og Samfundets Skyggeside, der hvor Kampen føres mod dem, der stille sig udenfor eller i Modstrid med Samfundsordenen. Befolkningens enorme Tilvækst har gjort Konkurrencen i alle Livsforhold skarpere. Maskinernes Indtrængen overalt har bevirket, at Haandværket mere og mere maa vige Pladsen for Fabriksarbejdet, de store Byer suger Landbefolkningen til sig, selv Agerbrug, Søfart og Fiskeri antager mere og mere Karakter af Industri, Naturvidenskabernes rastløse Fremskridt frembringer stadig nye Arbejdsomraader, ophæver gængse Arbejdsmetoder og skaber nye, Samfærdselsmidlernes umaadelige Forøgelse aabner nye Markeder og fremkalder en Storindustri, som opsluger de mindre Fabriksvirksomheder, Tyendeklassen forsvinder lidt efter lidt, medens Arbejderklassen tiltager, organiserer sig, gaar frem i Oplysning og Selvbevidsthed og udskiller en Proletarklasse som Samfundets Bundfald. Med de saaledes forandrede Samfundsforhold skifter ogsaa Forbryderiskheden Karakter, og de gamle Straffebestemmelser og Straffemidler slaa ikke længere til.

Til disse i store Træk antydede ydre Forandringer svarer ændrede Opfattelser af Forbrydelse og Straf baade hos den store Almenhed, hos Videnskabsmænd og Praktikere. Nogle Gerninger anses nu for mindre, andre for

mere odiøse end tidligere, Synspunktet for Vurderingen af en Forbrydelse er nu ikke saa meget dens Rang paa de abstrakte Retskrænkelsers Trappetige som dens konkrete Samfundsfarlighed og Omfanget af de Krænkelser, der faktisk er tilføjet Forbrydelsens Offer, det er ikke saa meget Forbrydelsen som Forbryderen, der skal reageres imod, og dennes Individualitet gøres derfor til Genstand for nøje Undersøgelse. Selve Strafinstitutets Grundvold sættes under Debat; dets Omraade indskrænkes mere og mere ved at erstatte Straffene for visse Forbryderes Vedkommende med andre Behandlingsmaader og ved at lægge Vægten paa Prævention fremfor paa Repression.

Disse nye Synspunkter, der er almeneuropæiske, er fra Drøftelsernes Stade begyndt at træde ud i Livet ogsaa hos os, hvor i den seneste Tid baade Administrationen og Lovgivningen er slaaet ind paa nye Veje for at dæmme op mod Forbrydelsen. Herhen hører saaledes Omordningen af Kriminalstatistiken paa Grundlag af Straffekort i Følge Justitsministeriets Cirkulære af 11. Decbr. 1896, hvorved det bliver muligt at fremstille en Statistik over Forbrydere i Stedet for som hidtil væsentlig kun over Forbrydelser, den siden 1902 begyndte omfattende Benaadningspraksis, hvorved idømte Straffe formildes eller eftergives paa Betingelser af forskellig Art, en forøget Statshjælp til Fængselsselskaberne, særlig den i 1901 oprettede »Fængselshjælp«, Lov af 1. April 1905 om nogle Ændringer i Straffelovgivningen; som inddrager visse hidtil straffri Usædelighedsforhold under Straffeloven, skærper Straffene for visse Kategorier af Forbrydere, indfører Opdragelses- og Sikringsmidler overfor unge Forbrydere, betinget Strafudsættelse af visse mindre Straffe og tillader Anvendelse af visse forebyggende Midler i Forbindelse med Dom overfor visse Forbrydere, Lov af 14. April 1905, som indfører Værgeraad og Statsopdragelse for forbryderske og forsømte Børn, og kongeligt Kommissorium af 11. August 1905, der nedsætter en Kommission til at gen-

nemse den almindelige borgerlige Straffelovgivning og udarbejde Udkast til nye Lovbestemmelser paa dette Omraade.

Paa nærværende Tidspunkt, da nyt og gammelt saaledes brydes, turde det have sin Interesse at standse et Øjeblik og se tilbage paa, hvorledes Befolkningen i Strafanstalterne forholder sig til Tidens Udvikling i nogle Hovedretninger, saaledes som det kan udledes af de statistiske Beretninger fra Strafanstalterne. Et saadant Tilbageblik kan maaske give nogle Antydninger af Værd for Fremtiden.

Det Tidsrum, der undersøges, er fra 1. April 1861 til 31. Marts 1905, altsaa 44 Aar; deles det i 8 Femaars og 1 Fireaarsperiode, angaar det 1ste Femaar Tiden før Straffeloven af 1866, de 7 følgende Femaar det Tidsrum, da Straffeloven har virket med fuld Kraft, og Fireaarsperioden fra 1. April 1901 til 31. Marts 1905 kan tildels betegnes som en Overgangs- og Forsøgstid. For Kortheds Skyld benævnes Finansaarene med Aarstallet for de første $\frac{3}{4}$ Aar. Genstand for Undersøgelsen er Beretningernes Op-
givelser om indsatte Fanger.

1.

Tage vi først for os de rene Tal paa Indsættelser, er der i de omhandlede 44 Aar i Strafanstalterne indsat 26,193 Fanger, deraf 21,359 Mandsfanger og 4834 Kvindefanger. Disse Fanger fordele sig saaledes paa de anførte Perioder:

Tabel 1.

	1861-65	1866-70	1871-75	1876-80	1881-85	1886-90	1891-95	1896-1900	1901-4
Mandsfanger	2180	2314	1883	2337	2487	2370	2584	2730	2474
Kvindefanger	664	627	609	561	590	542	552	417	272
Tilsammen..	2844	2941	2492	2898	3077	2912	3136	3147	2746

En Sammenligning af Perioderne kan, da de er ulige store, først fremgaa ved Sammenholden af de aarlige Gennemsnitstal, som er følgende:

Tabel 2.

	1861—65	1866—70	1871—75	1876—80	1881—85	1886—90	1891—95	1896—1900	1901—4
Mandsfanger	436	463	377	467	497	474	517	546	619
Kvindefanger	133	125	122	112	118	108	110	83	68
Tilsammen..	569	588	499	579	615	582	627	629	687

Det viser sig da, at Mandsfangerne i Perioden 1871—75 har haft en Nedgang, men ellers i det hele er jævnt voksende indtil 1901, hvorefter der er en stærkere Stigning. Til Nedgangen i 1871—76 anføres i Beretningerne Grunden at være en stor økonomisk Fremgang i disse Aar og en derved fremkaldt stærk Stigning af Arbejdslønnen.

Kvindefangerne viser i det hele en jævn Nedgang indtil 1895, men tager derefter af med rivende Fart, saaledes at der i 1901—04 indsættes 1 Kvinde for hver 9 Mænd mod 1 for 3 i 1861—65. At Kvinderne tage saa forbavsende af, medens Mændene tage til, kan næppe tilskrives en tilsvarende Højnelse af Kvindernes sædelige Niveau. Nedgangen skyldes upaatvivlelig navnlig en mere skaansom Fremfærd fra Politiets og Anklagemyndighedernes Side, maaske i Forbindelse med en tiltagende Ulyst hos Publikum til at anmelde kvindelige Forbrydere. Dog maa sikkert ogsaa Tidens Udvikling, som har forstørret Kredsen for kvindelige Erhverv, og Straffeloven og Straffebehandlingen have medvirket til det mærkværdig gunstige Resultat, der forøvrigt ikke er ene-staaende for Danmark, jfr. hvad der nedenfor anføres om disse Momenters Indflydelse paa Nedgangen af ældre Mandsfanger. Hvad Straffebehandlingen angaar, medfører selve

det synkende Antal en stadig mere intensiv og individuel Behandling, hvortil kommer, at Antallet af Enkeltceller i Christianshavns Strafanstalt i 1891 er forøget med 18.

De smaa Tal forbyde en nærmere statistisk Under- søgelse angaaende Kvindernes Forhold i Perioden, hvorfor de følgende Bemærkninger væsentlig indskrænke sig til Om- tale af Mandsfangerne.

2.

De saaledes udfundne Tal paa Indsættelser vil vi først betragte i Forhold til Folketallet i Tidsrummet, for at kunne dømme om Bevægelsens kvantitative Betydning i Sammenligning med Befolkningens Vækst. Ifølge den offi- cielle Statistik over Befolkningen i det egentlige Dan- mark var:

Tabel 3.

d. 1. Febr.	den saml. Befolkning	aarl. Gennemsnit af Fanger i
1870	ca. 1,785,000	1861-70: 579 eller 0,032 pCt.
1880	- 1,969,000	1871-80: 539 — 0,027 -
1890	- 2,172,000	1881-90: 599 — 0,026 -
1900	- 2,400,000	1891-1900: 628 — 0,026 -

Fordelt paa de 2 Køn stiller Forholdet for disse 40 Aar sig saaledes:

Tabel 4.

	1861-70			1871-80			1881-90			1891-1900		
	Bef.	Fan- ger	pCt.	Bef.	Fan- ger	pCt.	Bef.	Fan- ger	pCt.	Bef.	Fan- ger	pCt.
M.	881,000	450	0,051	967,000	422	0,044	1,059,000	486	0,046	1,169,000	532	0,046
K.	904,000	129	0,014	1,002,000	117	0,012	1,113,000	113	0,010	1,231,000	96	0,008

Herefter har Tilvæksten blandt de indsatte Mandsfanger i 1861—1900 end ikke holdt Skridt med Befolkningens Tilvækst, idet der for det hele Tidsrum er en Nedgang fra 51 til 46 paa 100,000. Allerede heraf vil det ses, at den megen Tale i den senere Tid om Forbrydelsernes foruroligende Tiltagen ikke passer paa Straffangerne i de 35 Aar, i hvilke Straffeloven af 1866 har virket normalt, hvad enten dette nu skyldes Tidens Udvikling i det hele eller Straffeloven og Strafanstalterne, henholdsvis Frygten for at komme i Strafanstalt hos dem, der ikke har naaet saa vidt, eller Straffens Virkning paa dem, der har været indsat.

For de 4 Aar fra 1. April 1901 til 31. Marts 1905 angives i Statistiken de beregnede Befolkningstal pr. 1. Juli 1901, 1902 og 1903 for begge Køn tilsammen til henholdsvis ca. 2,463,000, 2,494,000 og 2,525,000. For 1. Juli 1904 have ingen Opgivelse; anslaaes det sandsynlige Tal til 2,555,000, have herefter, idet de hvert Aar indsatte be-
tragtes:

de i 1901 indsatte	661	Mænd	og	83	Kvind	ertil	744	udg.	0,030	pCt.	af	Bef.	1/7	01
- i 1902	—	598	—	- 74	—	-	672,	-	0,027	—			1/7	02
- i 1903	—	556	—	- 55	—	-	611,	-	0,024	—			1/7	03
- i 1904	—	659	—	- 60	—	-	719,	-	0,028	—			1/7	04
eller for Gennem-														
snittet af samtl.	2474	—	+	272	—	=	687:	0,027	—				1/7	04

Disse Tal viser, at det samlede Fangetal i Forhold til den samlede Befolkning i de 4 Aar gennemsnitlig er steget med 1 pr. 100,000 i Sammenligning med det foregaaende Tiaar (Tab. 3), hvorved det er naaet op til samme Størrelse som i 1871—80, men langtfra har naaet det første Tiaars Antal. Men hvorledes forholder det sig med Mandsfangerne alene?

Om Fordelingen paa de 2 Køn i disse 4 Aar have ingen Oplysning. Beregnes Tallene efter det almindelige

Forhold $\frac{M.}{K.} = \frac{487}{573}$, faas Befolkningen:

d. 1. Juli 1901	ca. 1,199,000	Mænd og 1,264,000 Kvinder,
— 1902	- 1,215,000	— - 1,279,000 —
— 1903	- 1,230,000	— - 1,295,000 —
— 1904	- 1,244,000	— - 1,311,000 —

og de hvert Aar indsatte Fanger udgør:

	1901	1902	1903	1904	Gennemsnit 1900-04 i Forh. til Antal $\frac{1}{7}$ 04
Mænd	0,055 pCt.	0,049 pCt.	0,045 pCt.	0,053 pCt.	0,050 pCt.
Kvinder	0,007 -	0,006 -	0,004 -	0,005 -	0,005 -

Medens herefter den nedadgaaende Bevægelse har fortsat sig i de 4 Aar for Kvinderne, saa at der gennemsnitlig kun er indsat 5 pr. 100,000 mod 8 i det foregaaende Tiaar, viser Mændene gennemsnitlig en Opgang fra 46 til 50 pr. 100,000. Ses dette Tal i Forhold til de øvrige Procenttal i de 44 Aar (Tab. 4), er Antallet af indsatte Mænd ganske vist ved Slutningen af Tidsrummet ikke naaet op til Begyndelsestallet (0,051), men dog i betænkelig Nærhed af det, hvortil kommer, at Slutningstallet er lidt for lille paa Grund af den lidt senere Folketællingstid. Og ses der hen til de enkelte Aar i den sidste Periode, er Begyndelsestallet betydeligt overskredet i 1901 og 1904. Det Billede, Tallene giver af de 4 sidste Aar, er altsaa ikke saa lyst som af de forudgaaende 35 Aar og det ser ud til, at der nu vil begynde en ny Tid, i hvilken Forbrydelserne, der medføre Strafarbejde, hvis der ikke gribes til særlige Foranstaltninger, vil stige ikke alene absolut, men ogsaa i Forhold til Folketallet.

3.

Den under 2 anstillede kvantitative Undersøgelse af de indsatte faldt i det hele gunstigt ud for det paagældende Tidsrum, om end Skyer synes at trække op for den kommende Tid. Vi gaa nu over til at efterse de indsattes Kvalitet noget nærmere paa Grundlag af Beretningernes

Oplysninger og begynde med at undersøge, om de kan give os noget Holdepunkt til at dømme om, hvorvidt Tilbøjeligheden til at begaa Forbrydelser, som føre i Strafanstalt, er tiltagende eller aftagende i al Almindelighed, det vil sige, om denne Grad af Forbryderiskhed breder sig til videre Kredse af Befolkningen eller trækker sig sammen til snævrere Kredse. Det første er jo nemlig ikke udelukket, fordi Kvantiteten ikke er stigende, idet de indsatte kan indeholde et større Antal Novicer til Straf-arbejde.

Dette kan kun afgøres ved en Undersøgelse af Tilbagefaldet blandt de indsatte. Viser en saadan Undersøgelse, at de til Strafarbejde 1ste Gang indsatte Individuers Antal er stigende gennem Tidsrummet og Tilbagefaldene aftagende, maa det erkendes, at der foreligger et Tilbageskridt, idet Sygdommen (Forbryderiskheden) griber om sig. Omvendt, hvis de nytilkomne Individuers Antal er aftagende og Tilbagefaldene tiltagende, er dette et Tegn paa en almindelig Forbedring af Tilstanden, en Formindskelse af Sygdommens Ekstensitet. Viser det sig saa muligvis indenfor Tilbagefaldene, at flere og flere lade sig nøje med enkelte Tilbagefald, og at der bliver et stedse mindre Bundfald tilbage, som idelig kommer igen, saa er Stillingen yderligere forbedret. Disse Forhold kan kun tilfulde oplyses gennem en Individstatistik, som angiver Tallet paa Individer, indsatte 1ste, 2den, 3die m. fl. Gange. En saadan, knyttet til Indsættelserne, foreligger kun for Tidsrummet 1891—1900, men er ikke af Værdi til at undersøge Bevægelsen i Tilbagefaldet, da den ikke giver Tallene for de enkelte Aar. En Tilbagefaldsstatistik over Fanger, løsladte 10 Aar forud, er paabegyndt i Beretningerne for 1901, 1902 og 1903. Vi kan benytte denne til Sammenholdning, men maa forøvrigt søge Besvarelsen paa vort Spørgsmaal i Beretningernes Oplysninger om de indsatte tidligere Straffe. De deri for hvert Aar anførte Tal paa Tilbagefald kan ganske vist indeholde enkelte Personer

2 Gange, men denne Fejl er kun lille og kan antages nogenlunde ens, saa at Bevægelsens Retning alligevel er paalidelig.

Desværre mangler der Materiale for den største Del af Tidsrummet, nemlig 1868 til 1890, idet Beretningerne i disse Aar kun give stykkevis Besked om Tilbagefaldet og end ikke angiver de simple Tal paa 1ste Gang indsatte og paa Tilbagefaldene i de enkelte Aar eller Perioder. Opgivelserne for Aarene før 1866 er uden Interesse for denne Undersøgelse, idet Forholdene før og efter Straffeloven med Hensyn til Tilbagefald er for uensartede til Sammenligning. Aarene 1866 og 67 ere heller ikke egnede til nogen egentlig Sammenligning med Aarene efter 1890, idet Straffeloven endnu har virket for kort til, at Tallene kan vise den rette Bevægelse. Først efter at Straffeloven har virket en halv Snes Aar, kan dens fulde Virkning antages indtraadt, hvorfor det meget maa beklages, at der mangler Oplysninger for 1876—90.

De paagældende Tal paa Indsættelser, samlet Tilbagefald og nye Individuer er følgende:

	Indsatte Mandsfanger	Heraf tidligere i Strafanstalt		Ikke tidligere i Strafanstalt	
			pCt.		pCt.
1866-67.....	788	319	40,5	469	59,5
1891-95	2584	999	38,7	1585	61,3
1896-1900.....	2730	1155	42,3	1575	57,6
1901-04.....	2474	1162	46,9	1312	53,1

I de 3 sidste Tidsrum har herefter de 1ste Gang til Strafarbejde indsatte Individuer udgjort 61,3, 57,6 og 53,1 pCt. af samtlige indsatte. Siden 1891 er Antallet af Rekrutter til Strafarbejde udtalt faldende og saaledes for saa vidt Situationen forbedret.

Men hvorledes har det sig med Tilbagefaldenes Hyppighed i de samme Tidsrum? Indsættelsesstatistiken kan,

som berørt, ikke oplyse, hvor mange der nøjes med 1—2 Ganges Tilbagefald til Strafarbejde og hvor mange der falder yderligere tilbage; men Bevægelsens Retning kan dog ogsaa her skønnes ved at sammenholde Antallet paa de i de enkelte Perioder 1 Gang tilbagefaldne og, hvis man vil gaa saa vidt i Prøven, de 1 og 2 Gange tilbagefaldne med alle Tilbagefald i Perioden. Viser det sig da, at der er Tendens til Stigning blandt de første Tilbagefald, er Bevægelsen gunstig. De paagældende Tal se saaledes ud:

Indsatte Tilbagefaldne	Heraf tidligere i Strafanstalt											Ialt
	1 G.	2 G.	3 G.	4 G.	5 G.	6 G.	7 G.	8 G.	9 G.	10 G.	11 G.	
1866-67	182	89	35	7	3	2	1	»	»	»	»	319
1891-95	472	210	149	81	42	22	14	6	3	»	»	999
1896-1900 ...	559	287	121	78	56	26	12	9	3	3	1	1155
1901-04	551	302	144	77	41	25	13	7	1	1	»	1162

	Alle Tilbagefald blandt Indsættelser	Heraf tilbage- faldne 1 Gang		Tilbagefaldne 1 og 2 Gange	
			pCt.		pCt.
1866-67.....	319	182	57,0	271	85,0
1891-95.....	999	472	47,0	682	68,3
1896-1900.....	1155	559	48,4	846	73,3
1901-04.....	1162	551	47,4	853	73,4

Det viser sig, at der virkelig siden 1891 er en Tendens til Stigning i de tidlige Tilbagefald, hvilket klarest giver sig tilkende, naar de 2 første Tilbagefald betragtes samlede (sidste Række). Stillingen er altsaa ogsaa i denne Henseende forbedret, idet i Tidens Løb flere og flere have undgaaet at komme oftere i Strafanstalt.

Disse glædelige Resultater maa der dog paa Grund af den forholdsvis korte Aarrække ikke lægges for megen Vægt paa.

Sammenholde vi det udfundne med Individstatistiken i Beretningerne for Aarene 1901, 1902 og 1903, som oplyser Tilbagefaldet blandt Løsladte 10 Aar forud, finde vi følgende tilsvarende Tal:

	Løsladte Mands- fanger efter 1ste Strafarbejde	Heraf tilbage- faldne i 10 Aar		Ikke tilbage- faldne i 10 Aar	
			pCt.		pCt.
1891	299	85	28,4	214	71,6
1892	301	101	33,5	200	66,5
1893	315	87	27,5	228	72,5

	Tilbagefaldne bl. Løsladte efter 1ste Strafarbejde	Heraf tilbage- faldne 1 G. i 10 Aar		Tilbagefaldne 1 og 2 G. i 10 Aar	
			pCt.		pCt.
1891	85	49	57,6	70	82,4
1892	101	57	56,4	81	80,2
1893	87	37	42,5	72	82,8

Bevægelsen her er mere ustadig, som venteligt efter de mindre Tal — kun 1 Aargang —, og det er for tidligt at drage Slutninger deraf, men der er intet til Hinder for at antage, at Fortsættelsen ad Aare kan vise samme Hovedretninger som Indsættelsesstatistiken; se navnlig Tallene for 1891 og 1893 i de sidste Rækker.

Ved denne Undersøgelse af Tilbagefaldet tør det anses slaaet fast, at der i alt Fald siden 1891, for saa vidt Strafanstalterne angaar, ikke ytrer sig i Befolkningen nogen Tilbøjelighed til Udvidelse af Forbryderiskheden i videre Kredse, men snarere er en Tendens til en Fortætning i snævrere Kredse, hvilket maa anses som et Gode.

4.

Da det ikke her er gør ligt at gennemgaa samtlige eller blot de vigtigste Opgivelser om Fangernes Personer i Beretningerne, for derigennem at anstille en videregaaende

kvalitativ Analyse af Tidens Udvikling for Fangernes Vedkommende, maa vi begrænse os til et enkelt Moment og vælge da som et af de mest oplysende Alderen, forbeholdende os maaske en anden Gang at fortsætte Undersøgelsen paa Grundlag af »Hjemstavn« og »Forbrydelse«.

Dele vi nu først, i Lighed med hvad der foreligger i det for de 25 Aar 1861—85 udgivne Sammendrag, Indsættelserne af Mandsfanger i Tidsrummet i 2 Grupper: yngre Fanger, under 30 Aar, og ældre Fanger, over 30 Aar, haves der i de 44 Aar:

Tabel 5.

	1861-65		1866-70		1871-75		1876-80		1881-85	
Samtlige indsatte*).	2180	pCt.	2314	pCt.	1883	pCt.	2337	pCt.	2487	pCt.
under 30 Aar	960	44,0	1062	45,9	878	46,6	1241	53,1	1389	55,8
over 30 Aar	1220	56,0	1252	54,1	1005	53,4	1096	46,9	1098	44,2

Tabel 5 (fortsat).

	1886-90		1891-95		1896-1900		1901-04	
Samtlige indsatte*).	2370	pCt.	2584	pCt.	2739	pCt.	2474	pCt.
under 30 Aar	1254	52,9	1424	55,1	1711	62,7	1687	68,2
over 30 Aar	1116	47,1	1160	44,9	1019	37,3	787	31,8

*) Den tilsvarende Opgørelse for Kvinder ser saaledes ud:

	1861-65		1866-70		1871-75		1876-80		1881-85	
Samtlige indsatte ..	664	pCt.	627	pCt.	609	pCt.	561	pCt.	590	pCt.
under 30 Aar	297	44,7	252	40,2	242	39,7	242	43,1	304	51,5
over 30 Aar	367	55,3	375	59,8	367	60,3	319	56,9	286	48,5

(fortsat).

	1886-90		1891-95		1896-1900		1901-04	
Samtlige indsatte ..	542	pCt.	552	pCt.	417	pCt.	272	pCt.
under 30 Aar	318	58,6	313	56,7	234	56,1	165	60,7
over 30 Aar	224	41,4	239	43,3	183	43,9	107	39,3

Der har altsaa været en saa godt som uafbrudt samtidig Forøgelse af yngre Fanger og Formindskelse af ældre. Kun i 1886—90 har det modsatte Forhold fundet Sted*). I de sidste 14 Aar foregaar baade de unges Tilvækst og de gamles Aftagen i en rivende Fart. I hele Tidsrummet er de gennemsnitlig aarlig indsatte vokset fra 436 til 619 eller med ca. 42 pCt., men de unge er vokset fra 192 til 422 eller med ca. 120 pCt. og de ældre er aftaget fra 244 til 197 eller med ca. 19 pCt. Forholdet mellem de 2 Aldersklasser i hver Periode og de samlede Indsættelser i Perioden fremgaar direkte af Procenttallene, der viser, at de yngre Fanger ved Tidsrummets Begyndelse udgjorde knapt Halvdelen, men ved dets Slutning over $\frac{2}{3}$ af alle indsatte. Ses begge Aldersklassernes Tal i Forhold til hinanden, fremgaar det, at der i den første Periode er indsat ca. 3 yngre for hver 4 ældre, men i den sidste ca. 16 yngre for hver 7 ældre. Endnu i 1891—96 var Forholdet som ca. 14 til 11.

Denne overordentlige Tiltagen af yngre Forbrydere opfordrer til Undersøgelse af, om Tilvæksten er ligelig fordelt paa alle Aldre under 30 Aar eller særlig falder enkelte Aldersklasser til Last. Fordeles de indsatte Mandfanger under 30 Aar paa Aldersklasserne: under 15 Aar, mellem 15 og 18 Aar, mellem 18 og 20 Aar — hvorved bemærkes, at der i de første 3 Tiaar mangler Materiale til at skelne mellem de 2 sidstnævnte Aldersklasser — mellem 20 og 25 og mellem 25 og 30 Aar, haves i de 44 Aar:

*) Dette skyldes for de yngres Vedkommende en Nedgang i Ejendomsforbrydelser og for de ældres en Tilvækst af Brandstiftere.

Tabel 6.

	1861-65		1866-70		1871-75		1876-80		1881-85	
Samtlige indsatte ..	960	pCt.	1062	pCt.	878	pCt.	1241	pCt.	1389	pCt.
under 15 Aar	21	2,2	6	0,5	4	0,5	5	0,4	6	0,4
ml. 15 og 18 Aar ..	195	20,3	194	18,3	158	18,0	50	4,0	80	5,7
- 18 og 20 - ..	382	39,8	452	42,6	397	45,2	151	12,2	202	14,6
- 20 og 25 - ..	362	37,7	410	38,6	319	36,3	503	40,5	492	35,4

Tabel 6 (fortsat).

	1886-90		1891-95		1896-1900		1901-04	
Samtlige indsatte ..	1254	pCt.	1424	pCt.	1711	pCt.	1687	pCt.
under 15 Aar	5	0,4	2	0,1	»	»	»	»
ml. 15 og 18 Aar ..	84	6,7	93	6,6	136	8,0	77	4,5
- 18 og 20 - ..	175	14,0	258	18,1	341	19,9	295	17,5
- 20 og 25 - ..	546	43,5	601	42,2	803	46,9	791	46,9
- 25 og 30 - ..	444	35,4	470	33,0	431	25,2	524	31,1

Tilvæksten af yngre Fanger falder altsaa udelukkende paa de 4 ældste Aldersklasser under 30 Aar, idet den yngste i de sidste 14 Aar er gaaet helt ud af Spillet. I Klassen 15—18 Aar er der en tydelig Stigning fra 1876—1900 og det samme er Tilfældet med Klassen 18—20 Aar, men for den sidste Klasses Vedkommende fortsætter Stigningen sig til 1904, medens den første har en stærk Nedgang. Klassen 20—25 Aar har altid omfattet de fleste Fanger og udgør ved Tidsrummets Slutning over det dobbelte af Antallet i første Periode og henved Halvdelen af samtlige indsatte; Bevægelsen har for denne Aldersklasse i de sidste 19 Aar været jævnt fremadskridende. Den ældste Aldersklasse har haft en Kulmination i 1876—80, er derefter taget af til 1900, men har i de sidste 4 Aar haft en ret betydelig Opgang. Forholdet mellem Aldersklasserne og samtlige i hver Periode indsatte ses af Procenttallene; ogsaa disse frembyder i de sidste 4 Aar ret mærkelige Forskelligheder fra de nærmest foregaaende Perioder. De bratte Bevægelser i modgaaende

Retning af de 3 af de 4 Aldersklasser er et Fænomen, som trænger til nærmere Belysning gennem de enkelte Aar i Perioden.

Tabel 7.

	1901	1902	1903	1904	
Samtlige Indsatte.....	442 pCt.	413 pCt.	378 pCt.	454 pCt.	aarl. Gennemsnitstal for 1896-1900
ml. 15-18 Aar	26 5,9	23 5,6	11 2,9	17 3,8	27
- 18-20 -	83 18,8	65 15,7	68 18,0	79 17,4	68
- 20-25 -	209 47,2	190 46,0	188 49,7	204 44,9	161
- 25-30 -	124 28,1	135 32,7	111 29,4	154 33,9	86

Det viser sig da, at der i 1901 i Sammenligning med det foregaaende Femaar har været en stærk Opgang i de 3 ældste Aldersklasser, at de 3 yngste Klasser synker i 1902, medens den ældste fortsætter Opgangen, at den yngste og den ældste pludselig synker stærkt i 1903 og at der i 1904 er en stærk Opgang i alle Klasser. Betragtes Aldersklasserne i Forhold til de i hvert Aar indsatte, er Bevægelsen i 1904 paa Grund af den store Variation i Tallet paa indsatte i de 2 sidste Aar for de 2 mellemste Klasser en modsat: i Stedet for Tilvækst er der Nedgang, for den sidstes Vedkommende endog ret betydelig.

Hovedresultatet af, hvad der her er oplyst om de indsatte Mandfangers Alder, bliver derefter, at der gennem det hele Tidsrum har gaaet 2 modsatte Strømninger: en Aftagen af Fanger over 30 Aar og en samtidig Tiltagen af Fanger mellem 15 og 30 Aar. Siden 1901 er denne samtidige Tiltagen af yngre og Aftagen af ældre saa stærkt voksende, at den første ikke alene i det samlede Fangetal opvejer den sidste, men frembringer en ikke ubetydelig Forøgelse i dette*). De sidste

*) En lignende Bevægelse har ganske vist siden 1891 fundet Sted i Befolkningen blandt Mandspersoner i de tilsvarende Aldersklasser, men i langt ringere Grad. I 1890 udgjorde Mænd mellem 15 og 30 Aar ca. 37 pCt. af alle Mænd over 15 Aar og i 1901 39 pCt., men i Strafanstalterne var de tilsvarende Tal ca. 53 og 68 (Tab. 5).

4 Aar indtage en Særstilling med uregelmæssigt Forløb indenfor de enkelte Aldersklasser, dog at Tendensen til Stigning blandt de unge er kendelig igen i det sidste Aar. Det er herefter givet, at Strafanstaltens Alders-Statistik gennem de 44 Aar tydeligt peger paa en navnlig i den sidste Tid stærkt voksende Tilbøjelighed til grove Lovovertrædelser blandt den mandlige Ungdom under 30 Aar, men til Gengæld tillige hos Mænd over 30 Aar en Tendens i modsat Retning.

5.

Om de antagelige særlige Grunde til Kvindefangernes Aftagen er talt ovenfor under 1 og om specielle Grunde til enkelte Særbevægelser i Tallene lejlighedsvis paa de paa-gældende Steder. Vi vil nu efter vor Opgave betragte det samlede Billede i Forhold til Tidens Udvikling.

Det er da indlysende:

at Tilvæksten af unge Mandfanger er fuldstændig i Stand til at forklare Bevægelsen i Fangetallet, der uden denne Tilvækst vilde have været stærkt synkende,

at den samme alt dominerende Tilvækst af de unge ogsaa maa have været bestemmende for Bevægelsen i Tilbagefaldet, og

at der i det hele er et regelmæssigt Forløb af Bevægelsen i Indsættelserne indtil 1901, men at der derefter er indtraadt Forstyrrelser.

Heraf følger, at det, der skal belyses, er:

- 1) Sammenhængen mellem Aldersforskydningen og Tidsudviklingen, og
- 2) Aarsagerne til Uregelmæssighederne indenfor den sidste Periode.

1. Ved nærmere Betragtning af den i Indledningen skitserede Tidsudvikling ses det, at den har 2 Hovedret-

Grunden til den store Tiltagen af yngre Fanger siden 1891 maa sikkert søges i Tilvæksten af de store Byer, navnlig København, og kan først nærmere belyses gennem Undersøgelse af »Hjemstavnene«.

ninger, som uden Vanskelighed forklarer Forskydningen i Fangernes Alder, de unges Tiltagen og de ældres Aftagen.

De unges Tiltagen er en Følge af de Sider i Udviklingen, der opløse de tidligere Samfundsforhold, forringer Tilsynet med Børnene og den opvoksende Ungdom og driver store Mængder af Arbejderklassen sammen i de større Byer. Herhen hører Lærlinge- og Tyendeforholdets gradvise Indskrækning og Familielivets Svækkelse ved Hjemmearbejdets Afløsning af Fabriksarbejde, Næringsvejenes begyndende Overgang til Storindustri, Udbredelsen af og Agitationen for nye sociale, moralske, økonomiske og politiske Opfattelser med den dermed forbundne hensynsløse Kritik af det bestaaende, som lettest finder Øre hos Ungdommen og forvirrer dens Begreber, men fremfor alt den af Sammenhobningen i Byerne af en Samfundsklasse, der lever fra Haanden i Munden, uundgaaeligt opstaaende Pauperisme og moralske Smitte, som sætter sit Præg paa Børnene fra Vuggen af og frembringer en legemlig og aandelig degenereret Race, der er fysisk og moralsk uduelig til at optage den skærpede Kamp for Livet og derfor næsten med Naturnødvendighed drives ind paa Forbryderbanen.

En Gennemgang af de statistiske Opgivelser om de indsattes personlige Forhold som Fødsel, Afstamning, Hjemstavn og Næringsvej igennem de 44 Aar vil bekræfte Rigtigheden af det her anførte om Aarsagerne til de unges Tiltagen i Tidsrummet ved at vise, hvorledes Hjemløshed, Degeneration, Indvandring til Byerne og Erhvervsløshed tager til blandt de indsatte. Den stærkere Stigen af indsatte yngre Forbrydere siden 1891 vil saaledes sikkert kunne henføres til Tilvæksten af Københavns Indbyggertal.

Det skal paa ingen Maade nægtes, at der navnlig fra kommunal og privat Side i Tidens Løb er gjort meget for at bøde paa Hjemmenes Opløsning gennem Oprettelsen af Børnehjem, Asyl, Opdragelsesanstalter o. lign., men Faktum viser, at disse Bestræbelser har været utilstrækkelige.

Der har manglet en kraftig Indgriben fra Statens Side for at rive de unge bort fra uheldige Omgivelser. Det store Skridt er nu gjort ved Lov af 14. April 1905 og vil sikkert vise sin Virkning i kommende Tider ved en Nedgang i Antallet af unge Fanger. En anden nyere Bevægelse i Udviklingen, nemlig den ved Folketællingen d. 1. Febr. d. A. konstaterede Nedgang i Hovedstadens Tilvækst, tyder ogsaa godt for Fremtiden, saa at man har Lov til at haabe paa bedre Tider for de unge.

De ældres Aftagen kan ogsaa naturlig henføres til Tidens Udvikling. Vel maa ogsaa adskillige af de Momenter, der har været skæbnesvangre for de unge, navnlig Arbejdets Omformning, Indvandringen til Byerne og den skarpere Konkurrence i alle Erhvervsgrene have haft sine uheldige Følger ogsaa for de ældre, men naar desuagtet de ældre Forbryderes Aftagen er saa betydelig og voksende gennem hele Tidsrummet, maa mægtige Faktorer have virket den hele Tid og nogle af dem i voksende Grad. Vi tror, at disse Faktorer væsentlig maa søges i andre Sider af Tidsudviklingen end de ovenfor berørte, men at ogsaa Straffeloven og Strafbehandlingen spiller en Rolle her.

De Sider af Udviklingen, som have haft tilstrækkelig Magt overfor den mere modne Del af Befolkningen til ikke alene at opveje de skadelige Følger af de andre Sider af Udviklingen, men til positivt og i voksende Grad at afholde fra grovere Lovovertrædelser, er navnlig saadanne, som har bidraget til at højne Arbejderbefolkningens intellektuelle og sociale Standpunkt. Skoleundervisningen, saavel den elementære som den tekniske, har været i uafbrudt Fremgang og sætter stedse større og større Dele af Arbejderbefolkningen i Stand til at dygtiggøre sig til Kampen for Livet og indtræde som nyttige Led i de forskellige Erhvervsgrene. De mere begavede og flittige har derved faaet forøgede Betingelser for at hæve sig til et højere socialt Niveau og støttes i

disse Bestræbelser paa mange Maader af offentlige og private Institutioner. Ved Erhvervsgrenenes Udvikling og Mangfoldiggørelse og Samfærdselsmidlernes enorme Vækst er der skabt en stor Mængde faste Stillinger og forholdsvis vellønnede Erhverv, hvis Indehavere hævde sig som en Overklasse i de tidligere Haandværksmestres Sted. For den almindelige Arbejder er Arbejdslønnen steget betydeligt og tillader ham at føre en mere sorgfri Tilværelse. Gennem Sammenslutninger og Fagforeninger sikrer han sig økonomisk og skaber sig social og politisk Betydning og derigennem stedse bedre Kaar. Med andre Ord: Chancerne for den dygtige og hæderlige Arbejder er gaaet overordentligt frem gennem hele Tidsrummet, og dermed Opfordringen til at føre et ordentligt og ustraffeligt Liv tiltaget i samme Grad. Et Udslag heraf er den i sidste Del af Tidsrummet opstaaede Bevægelse til Modvirkning af Drikfældighed, som tæller mange Medlemmer blandt Arbejderbefolkningen og sikkert har sin store Andel i de seneste Aars Nedgang.

Den hele her omtalte Kulturbevægelse fører — som ovenfor omtalt — til Udskillelsen af et Bundfald, en 5te Stand, bestaaende af intellektuelle og moralske Undermaalere, som mangler Evne og Vilje til at følge med i Kampen for Tilværelsen. Af disse vil Strafanstalterne i Fremtiden væsentlig rekruterer, medens Tilgangen fra den virkelige Arbejderklasse vil aftage mere og mere. Har en ung Mand naaet den modnere Alder uden at komme i Konflikt med Loven, vil han nu have bedre Udsigter til at klare sig i Fremtiden end i tidligere Tider, da Vejen videre frem i Livet var trangere for Arbejderklassen. I Strafanstalternes Statistik vil dette vise sig i, at Tilgangen til 1ste Gang Strafarbejde af unge Mænd over 25 Aar aftager, hvilket stemmer med Bevægelsen i Tabel 6.

Men det kan heller ikke fejle, at ogsaa Straffeloven og Strafbehandlingen og den sig dertil sluttende Virksomhed af Fængselselskaberne

har haft deres Andel i det opnaaede gode Resultat for de ældre Fangers Vedkommende. Straffelovens stadige alvorlige Formaning til Lovlydighed gennem strenge Straffesatser for grove og gentagne Forbrydelser, Lovens mere og mere ensartede Gennemførelse ved Domstolene, den sparsomme Brug af Benaadningsmyndigheden, hvorved Bevidstheden om Undgaaeligheden af Straffen indskærpes Lovovertræderen, Strafanstaltens regelmæssige, mere og mere paa moralsk Reformerende af Fangerne rettede Fungeren og endelig Fængselselskabernes Udvikling gennem Perioden til et Næt, der overspænder det hele Land og deres Virksomheds Koncentrering paa de Fanger, der give Haab om Oprejsning, alt dette har utvivlsomt indeholdt kraftige Momenter til at afholde de mere modne og tænkende fra Forbrydelse, særlig gentagen Forbrydelse. Om Fængselselskabernes heldbringende Virksomhed og deres historiske Udvikling gives Oplysning i deres Beretninger, som vise, at et meget betydeligt Antal Fanger i Tidernes Løb har været taget under Forsorg, og at en stor Del Personer baade fra Arresterne og Strafanstalterne derved ere reddede for Samfundet. For Strafanstaltens Vedkommende maa deres Fortjeneste af Nedgangen blandt de ældre Fanger vise sig i en Formindskelse i Antallet af Tilbagefald til Strafarbejde i den ældre Alder. Som tidligere bemærket, mangler der Materiale til at undersøge Forholdene før 1891, men i de siden 1891 udgivne Aarsberetninger er Recidivisternes Alder angivet.

Fordeles Tilbagefaldene paa de 2 Aldersklasser faas:

Tabel 8.

	Tilbagefaldne		eller henholdsvis		pCt.
	under 30 Aar	over 30 Aar	pCt.	pCt.	
1891-96	417	582	16,2	22,6	= 38,7
1896-1900	591	564	21,6	20,7	= 42,3
1901-04	688	474	27,8	19,1	= 46,9

Bevægelsen i disse Aar gaar saaledes ganske bestemt i Retning af Formindskelse af Antallet af Tilbagefald til Strafarbejde over 30 Aars Alderen. Ganske vist er det netop i disse Aar, at den almindelige Bevægelse, de yngres Tiltagen og de ældres Aftagen, har taget Fart, men Sandsynligheden taler for, at denne Bevægelse har fortsat sig baglænds.

Naar i Modsætning hertil Strafbehandlingen ikke tør paastaas at have bevirket nogen Aftagen i de yngre Fangers Tilbagefald, maa det vel erindres, at de allerfleste yngre Fanger idømmes kortvarige Straffe og først efterhaanden, som de komme igen, naa op til længere Straffetider. Straffe paa 1 Aar og derunder udgør for Tiden ca. 60 pCt. af alle Strafarbejdsstraffe. Overfor de Fanger, som har Tendens til Tilbagefald, er selvfølgelig et saadant lille Ophold i Strafanstalten hverken afskrækkende eller opdragende i tilstrækkelig Grad til at holde dem borte. Først efterhaanden som Straffen stiger ved Genindsættelse begynder den at virke. For den allerstørste Del af de yngres Vedkommende er det nu saa efter de gældende Regler, at de indtil deres 30te Aar vedblive med at blive behandlede i Celle i Vridsløselille, hvor ofte de saa falde tilbage; først derefter alleveres de til Horsens, hvor en Del gaa paa Fællesskab. Tab. 8 viser, at Tilbagefaldene under 30 Aar er jævnt stigende, men samtidigt ses af Tab. 6, at Aldersklassen 25—30 Aar fra 1876 til 1900 er jævnt aftagende i Forhold til de andre Aldersklasser under 30 Aar. Heraf kan maaske sluttes, at Tilbagefaldet allerede kulminerer ved 25 Aars Alderen og allerede derfra er aftagende. Men saa meget synes klart, at de mere langvarige Cellestraffe, som Recidivister underkastes efter Myndighedsalderens Indtræden, har haft en gavnlig Indflydelse paa dem, saa at de i Fremtiden mere og mere undgaa Tilbagefald. For Tidsrummet indtil 1900 kan herimod ikke indvendes, at Fængselselskabernes Virksomhed rimeligvis har en væsentlig Andel i det gode Resultat,

idet disse Selskaber har virket efter samme Principer i hele Tidsrummet og navnlig taget sig af de 1ste Gang løsladte. Derimod skal det ikke nægtes, at den tidligere skildrede Fremgang i Arbejderklassens Vilkaar i det hele ogsaa kan have haft nogen Betydning for Recidivisternes lettere Genindtræden i Samfundet. Dette gælder dog kun for de almindelige Arbejdere, idet de faglærte, som har udstaaet Strafarbejde, stadigt har megen Vanskelighed ved atter at faa Arbejde ved Faget. Et andet Spørgsmaal er, hvor megen Del i Resultatet, der kan tilskrives Strafanstaltens opdragende Virksomhed, og hvor meget selve Straffetidens Forlængelse. Dette Spørgsmaal maa staa hen som uløseligt. Men saa meget synes godtgjort ved nærværende Undersøgelse, at der i alt Fald for Tidsrummet indtil 1900 ikke er nogen faktisk Grund til den pessimistiske Opfattelse af Straffelovgivningens og Strafanstaltens Virksomhed, som i den seneste Tid propageres gennem Bøger og Foredrag og er nær ved at blive en Trossætning. Hermed skal ikke være sagt, at der ikke kan ventes et endnu gunstigere Resultat ved visse Modifikationer af Straffelovgivningen og Straffuldbyr- delsen, og Undersøgelsen giver netop adskillige Fingerpeg i denne Henseende. Det er saaledes utvivlsomt et Frem- skridt, at der siden 1896 (Tab. 6) faktisk ikke er anvendt Strafarbejdsstraf paa unge Forbrydere under 15 Aar, og der kan vistnok uden Skade fares noget lempeligere frem mod unge og første Gang straffede, saa længe de ikke har manifesteret sig som hørende til den egentlige Forbry- derklasse. Ligeledes bør Cellebehandlingen modificeres for de yngre Fangers Vedkommende i Retning af mere Fri- luftsarbejde, og Fællesskabsstraffen omordnes saaledes, at der bliver mindre udstrakt Lejlighed til at gøre uheldige Bekendtskaber. Dette og adskilligt andet, t. Eks. at den første Strafarbejdsstraf, naar det nu engang er kommet saa vidt, at Strafarbejde maa anvendes, skal være mere langvarig end nu, og at der i det hele bør optrædes kraf-

tigere mod de for Samfundet farlige Forbrydere, anerkendes almindeligt af alle sagkyndige og vil efterhaanden arbejde sig frem til at blive ført ud i Livet, ogsaa uden en voldsom Agitation og ubillig Kritik af det bestaaende, hvorom Loven af 1. April 1905 og Nedsættelsen af Straffelovskommissionen er det bedste Vidnesbyrd.

2. De sidste 4 Aar i Tidsrummet, som vi nu maa betragte lidt nærmere, afgive Vidnesbyrd om, at de i Indledningen berørte nye Anskuelser om Forbrydelse og Straf er begyndt at træde i Virksomhed, om end foreløbig tildels kun forsøgsvis. Uregelmæssigheden af Bevægelsen i Tab. 7 sammenholdt med Tab. 6, navnlig Nedgangen i Aldersklasserne 15—18 og 18—20 Aar og de stærke Svingninger i 1902—04, maa utvivlsomt henføres til den siden 1902 begyndte udvidede Benaadningspraksis, der ikke sigter sine Objekter saa strengt som den tidligere Praksis, og den dermed i Forbindelse staaende Virksomhed af det nye Fængselsselskab, »Fængselshjælpen«, hvis Princip er, »at ingen, som virkelig vil arbejde ærligt, skal afvises, hvor ofte han end er straffet«.

Den udvidede Benaadningspraksis har haft et meget betydeligt Omfang og er foregaaet under forskellige Former. Det er navnlig de »betingede Benaadninger«, som vel ogsaa tidligere har været anvendt undtagelsesvis, men nu ere tiltagne i en overordentlig Grad*). Nogen samlet officiel Statistik over Benaadninger i disse Aar foreligger endnu ikke.

Fra København oplyses i Politidirektørens Beretninger om Benaadninger blandt domfældte i København til Strafarbejde i 1901—04 følgende:

*) Alene i København er der efter Politidirektørens Beretninger i Aarene 1902, 03 og 04 betinget benaadet henholdsvis 5, 98 og 170.

	Domfældte til Strafarbejde	Strafarbejde formildet til Fængsel for	Strafarb. efter- givet ved bet. Benaadning for	Ialt benaadede	Af 100 dom- fældte benaadet
1901	362	7	.	7	1,9
1902	381	46	1	47	12,3
1903	391	52	34	86	22,0
1904	453	68	44	112	24,7

Ifølge »Fængselshjælpens« Beretninger, der gaa fra 1. Novbr. til 31. Oktober, er der henvist til Foreningen af Justitsministeriet:

	benaadede	deraf pure	bet. benaadet	Straffen formildet for
1902-03	230	8	94	128
1903-04	456	2	332	122*)

Af de betinget benaadede var 341 benaadede paa Betingelse af at udvise en ulastelig Vandel i et vist Tidsrum og 85 mod at forlade Landet.

Om de 122, der fik deres Straf formildet i 1903—04, oplyses, at de var idømt Strafarbejde. Der tør formentlig gaas ud fra, at det samme var Tilfældet med de tilsvarende 128 i 1902—03, og at saaledes i de 2 Aar paa

*) Endvidere er der efter den nylig udkomne Beretning for 1904-05 henvist:

benaadede	deraf pure	bet. benaadet	Straffen formildet for
781	5	640	136

Af de betinget benaadede skulde 477 udvise en ulastelig Vandel en vis Tid og 163 forlade Landet. De 136 var dømte til Strafarbejde.

denne Maade 250 have undgaaet Strafarbejde. Hvor mange af de pure og betinget benaadede, der var idømt Strafarbejde, som de forskaanedes helt for, kan ikke ses af Beretningerne.

Af disse spredte Oplysninger kan det hele Antal domfældte Personer, som har været helt forskaanet for idømt Strafarbejde i 1902—04, ikke udfindes, endmindre deres Køn og Alder, som ikke er opgivet. Vi staa derfor uden Midler til at afgøre, hvilken Indflydelse Benaadningerne har haft paa det samlede Antal i Tab. 6 og paa Nedgangen i 1902 og 1903 i Tab. 7, og hvorledes Tallet paa samtlige Indsættelser i 1901—04 i Tab. 1 og 2 vilde være bleven uden Benaadningerne. Man kan maaske uden at tage meget fejl anslaa de i Finansaarene 1902—04 ekstraordinært for idømt Strafarbejde benaadedes Tal til 325, men derfor kan det ingenlunde siges, at der i 1901—04 vilde have været indsat i Strafanstalterne ca. 2800 i Stedet for 2474, og noget lignende gælder for Tab. 6 og 7.

Hvis Benaadningerne nemlig kun var tildelt Personer, som man kunde haabe derefter ikke vilde forse sig mere, eller hvis det var muligt at forhindre eksporterede Forbrydere i at vende tilbage, vilde der blive en varig Nedgang i Fangetallet, men saaledes er det ikke. Der er benaadet en Mængde Personer, som tidligere har været straffet, og hvis hele Fortid ikke garanterer mod Tilbagefald, og en Del eksporterede Fanger vender stadig hjem og falde tilbage. Der fremkommer derfor som Følge af Benaadningerne kun en midlertidig Lettelse for Strafanstalterne. Hertil kommer, at de benaadede næste Gang idømmes længere Straffetider, hvorved de veje yderligere i Fange-tallet. Tabel 7 viser ogsaa, at Nedgangen i 1902 og 03 snart er gaaet over til en i Sammenligning med 1901 forøget Tilgang i 1904. En Undersøgelse af Tilgangen til Vridsløselille Strafanstalt viser, at der fra 29. Juli 1902 til 31. Marts 1905 er indsat 61 Fanger af de paagældende benaadede, hvoraf 56 havde faaet en tidligere

idømt Forbedringshusstraf forandret til Fængsel uden Betingelser, 1 paa Betingelse og 4 Straffen helt eftergivet paa Betingelse. Af disse 61 er igen inden 31. Marts 1905 5 paany indsatte i Strafanstalten*). Fra de antagne 325 benaadede maa altsaa alene for Vridsløselille Strafanstalts Vedkommende drages 66, der uagtet Benaadningerne indeholdes i Indsættelserne. I de andre Strafanstalter maa ogsaa en Del benaadede være indkomne. I Løbet af nogle Aar vil sikkert en stor Del af de benaadede, som tidligere har været straffede, igen findes blandt de indsatte. Til Oplysning om Kvaliteten af de 61 i Vridsløselille efter forudgaaet Benaadning indsatte bemærkes, at kun 13 af disse før Benaadningen ikke var straffet tidligere. 7 var straffede 1 Gang, 18 2 Gange, 10 3 Gange, 7 4 Gange**), 2 6 Gange. 2 7 Gange, 1 9 Gange og 1 11 Gange.

Til disse direkte paaviseligt benaadede, som alligevel fylde i Tallet paa indsatte inden 31. Marts 1905, kommer der en Del Indsættelser, som indirekte er foranledigede ved den udvidede Benaadningspraksis i Forbindelse med »Fængselshjælpens« Virksomhed, nemlig dem, som i Haab om at blive benaadede eller efter endt Straf at blive hjulpne til Udvandring eller paa anden Maade har begaaet Forbrydelser, hvorfor de er idømt Strafarbejde. Det er ingen Overdrivelse, at en betydelig Del Indsættelser maa føres paa denne Konto. En Mængde Fanger er i høj Grad forbavsede over, at de ikke er blevne benaadede, da dog den og den af deres Familie og Bekendtskab eller medskyldige, som var straffet oftere eller dømt strengere, blev skaanede, og erklære, at de ikke uden denne Udsigt til Benaadning vilde have baaret sig saaledes ad. Andre Fanger erklære, at de kun »har ladet sig dømme« for at komme til Amerika efter endt Straf.

*) Siden er endnu 10 tilbagefaldne, ialt ca 25 pCt.

**) Heraf 1 2 Gange fritaget for Strafarbejde.

Endelig er der ikke faa, som er blevne ganske ligegyldige for Dom og Straf og kommer igen den ene Gang efter den anden, fordi de stoler paa, at de stadig vil blive taget under Armene af Fængselshjælpen.

Hvor mange der af de nævnte Grunde indirekte er kommen i Strafanstalt, er det umuligt at have nogen Mening om, men alle, der har med Straffevirksomheden at gøre i Praksis, vil være enige om, at det er et betydeligt Antal, og vi skal i saa Henseende henvise til, hvad Kriminalretsassessor Schou i en Afhandling i »Det ny Aarhundrede«, 1905, Side 396—402, anfører om »Svækkelsen i Bekæmpelsen af Tyverierne«. Saa meget er vist, at Lovens Straffetrusel og Straffebehandlingen i Strafanstalterne har tabt en stor Del af sin Virkning som Følge af Benaadningerne og »Fængselshjælpen«s Virksomhed. Vi miskende ingenlunde denne Forenings gode Hensigter og beundre dens Energi. »Fængselshjælpen«s Princip er i og for sig godt, og de gamle Fængselsselskaber har altid fulgt samme Princip, men de har bedre Kendskab til Fangerne og har været mere varsomme med at tage Forsikringen om at ville arbejde ærligt for gode Varer, og deres Understøttelser har været mindre rigelige, hvilket vel for en Del skyldes mindre Pengemidler, men dog væsentlig Frygten for ved stor Hjælp at faa Udseende af at sætte en Præmie paa Forbrydelse.

Stigningen siden 1901, der navnlig skyldes en enorm Tilvækst af grove Tyverier i København, har indeholdt en naturlig Opfordring til at prøve nye Veje. De ovenfor omtalte, særlig Omsætningen af Strafarbejde til den ved Lov 1. April 1905 dødsdømte Vand- og Brødstraf og Eksporten til Amerika, er efter alt at dømme ikke heldige; derimod vente vi os mere af den af de ældre Fængselsselskaber paabegyndte og af Staten i den senere Tid støttede Anbringelse af løsladte paa Optagelseshjem paa den jyske Hede, som hidtil har givet gode Resultater, navnlig for saa vidt angaar Fanger, som ved Benaadning har faaet de

sidste 3—6 Maaneder af deres Straffetid eftergivet mod Anbringelse paa disse Hjem. Vi tro, at der trænges til mange flere saadanne Hjem, og at de kan blive til Velsignelse for mange, naar dertil vælges Folk, som staar til at hjælpe. De, der ikke selv for Alvor vil hjælpes, kan det ikke nytte at ville hjælpe, de maa løbe Linen ud og døje deres fortjente Straffe til de komme til bedre Forstand. Paa en Udvidelse af disse Hjem, maaske satte i Forbindelse med Strafanstalterne som disses sidste Stadium, tro vi, at der kan bygges et Haab om at genoprejse de straffede i Fremtiden.

Men Hovedmaalet er at forebygge Forbrydelsen, saa at Straffen bliver overflødig. Nærværende Undersøgelse viser, at det er overfor de unge, Sagen skal gribes an, og jo kraftigere og hurtigere Loven af 14. April 1905, der omfatter Ondet ved Roden, bringes til Anvendelse, desto snarere vil der opnaas en varig Nedgang i Strafanstalternes Befolkning.

Marts 1906.

F. Ammitzbøll.

Om Varetægtsfangers Behandling.

Det er saa ofte bleven sagt, at man kan læse et Lands Kulturstandpunkt i den Maade, hvorpaa det behandler sine Fanger. Og dette er saa sandt som det er sagt.

Men det er ikke dermed givet, at den mer eller mindre haardhændte eller lemfældige Maade, hvorpaa Landets Fanger, rent generelt seet, behandles, repræsenterer en tilsvarende Grad af Retfærdighed lige overfor den enkelte Fange. Hvis man i Fangeplejen paa Grund af en sentimental Opfatning, der ikke er saa ganske sjelden, indfører en Behandlingsmaade, der gjennemgaaende er lempeligere end den, Livet selv formaar at give det store Gros af Fangerne, tilfører man uvilkaarlig disse Fordele, som de uden Fængslet ikke vilde opnaa. Og hvis man omvendt stiller sig paa det Standpunkt, at de, hvem Samfundets hævnende Arm engang har naaet, skal behandles saa strengt, at han alene derved skal bringes til at gyse tilbage fra en Gjentakelse, da staar man let i Fare for at glide over eller tilbage i et Barbari, som glemmer, at Fangerne er lidende Medmennesker.

Vanskeligheden bestaar her som altid i at finde den gyldne Middelvej. Og den findes paa dette Felt aldrig paa anden Maade end ved at individualisere, ved at erindre, at der ikke findes to Fanger, der er saa lige, at de kræver nøjagtig den samme Behandling.

Men gjælder dette dem, der straffes, da gjælder det i ganske særegen Grad dem, der sidder i Fængslet og venter sin Dom, altsaa Varetægtsfangerne.

Jeg har for min Del længe været af den Overbevisning, at man i den moderne Strafferetspleje er gledet noget langt over i Uniformitet. Man staar tilsyneladende i Fare for at komme derhen, at al Straf ligesom udmaales i Metermaal, idet man mer og mer nærmer sig det simple Fængsel som Straf for enhver Lovovertrædelse, den gruopvækkende store som den undskyldelig lille. Og jeg tror, man den Dag, da dette i al Fald praktisk talt er gennemført, har fjernet sig uhyggeligt fra det, som tilfredsstiller den Livets Retfærdighed, som Straffen skulde være et Udtryk for.

Men man har da i al Fald her, ved Fængselsstraffen, den Undskyldning, at det gjælder Personer, der efter Landets lovlige Ret er faldne ind under Lovens Gengjældelse, og at disse aldrig kan have større Krav end at blive behandlet paa den samme Vis, som enhver anden, der i samme Land gør sig skyldig i tilnærmelsesvis det samme Lovbrud.

Hvor det derimod gjælder Varetægtsfangeren, staar man overfor en ganske særegen Vanskelighed.

Naturligvis, der er dem, som her vil sige, at ogsaa Varetægtsfangerne danner en eneste ensartet Mængde. De nemlig, der efter lovlig Myndigheds Beslutning er fængslet, fordi de antages at fylde Betingelserne for en saadan Behandling, det vil da i Almindelighed sige, fordi de med skjellig Grund er mistænkte for Begaaelse af en lovstridig Handling.

Dette er imidlertid en yderst overfladisk Betragtning.

Den Omstændighed, at en Person som Varetægtsfange sidder indespærret i en Fængselscelle, berettiger ikke noget Menneske til at stille ham i samme Kategori som den, der sidder i Nabocellen. I al Fald ikke, saalænge de ikke begge to har faaet den endelige Dom, der anviser dem

deres Plads i Lovovertrædernes Række, og de nu kun sidder og vente paa denne Doms Fuldbyrkelse.

Stort seet falder Varetægtsfangerne i to Hovedgrupper: de skyldige og de uskyldige. Lad være, at den første Gruppe er den største, at den maaske omfatter de allerfleste. Men den anden er der dog. Og ingen har paa Forhaand Ret eller Indsigt til at skille Bukkene fra Faarene.

Allerede af denne Grund springer den enorme Vanskelighed ved at gennemføre en ensartet Behandling af Varetægtsfangerne i Øjnene.

Thi alene den altid tilstedeværende Mulighed for at selve Fængslingen og Anklagen er en Uret mod ham, gjør, eller bør i al Fald gjøre, at man lige overfor Varetægtsfangeren uvilkaarlig lempet Kravet paa den disciplinære Strenghed og Regelrethed, som kan kræves af ham fra det Øjeblik, hans Straf begynder.

Men hertil kommer regelmæssig en anden Vanskelighed, som ikke kan oversees.

I det Øjeblik, Fængslet modtager en Person i Varetægt, ved det saare lidet om hans Sag. Der foreligger en i ganske faa og knappe Ord affattet Ordre om Sigtelsens Art, sjelden eller aldrig mer. Med Straffangeren modtager Fængslet tillige hans Retsakter med Rapporter og Vidneforklaringer, der sammen med Dommens Præmisser giver et nogenlunde fyldigt Billede af hans Karakter, hans tidligere Liv, Arten af hans Forgaaelse og dennes større eller mindre Brutalitæt. Varetægtsfangeren kommer som man ser ham, og Fængslet maa ud fra hans egen Person søge at gjøre sig op en Mening om hans Egenskaber og Ejendommeligheder, for derefter at indrette sin Behandling af ham.

Rent ideelt seet kan man sammenfatte den store Forskjel i Behandlingsmaaden for Straf- og Varetægtsfanger deri, at medens den første i den Tid Straffen varer underkastes de Savn og Lidelser, som udgjør Straffeondet, og som Loygivningen med samfundsmæssig Ret lægger paa hver den, der er bleven overbevist om at have krænket

Lovene, saa bør den sidste kun lide, hvad der med Naturnødvendighed følger med den paatvungne Frihedsberøvelse.

Som alle andre Samfundsidealers har imidlertid dette kun ladet sig gennemføre i megen Skrøbelighed.

Allerede den Omstændighed, at man af økonomiske Grunde og Hensigtsmæssighedshensyn i Regelen maa kombinere Varetægtsfængslet med Straffængsel, gjør, at Konturerne bliver noget udvisket. Hertil kommer yderligere det, at de allerfleste, der undergives Varetægtsarrest, er fattige Mennesker, som nu ved Indespærringen afskjæres fra at øve sin borgerlige Haandtering, og som derfor selv ufejlbarlig falder ind under Straffængsens rent ydre Vilkaar, naar det gjælder Forplejning og Rummets Udstyr.

Mest indgribende bliver dog det Skaar, man mangede endnu gjør i Varetægtsfængsens Selvbestemmelsesret og Raadighed over sine Affærer ud over selve Frihedstabet, derved at man har stillet ham i en større eller mindre Afhængighed til de Autoriteter, der i Kraft af Samfundets Love bliver hans Fiender og Forfølgere, — Politi og Domstole.

Her kan man sige, at de enkelte Landes særegne og højst forskjellige Opfatning af den sigtedes Ret kommer til syne i sin grelleste Belysning.

Saalænge den sigtede endnu ikke er berøvet sin personlige Frihed, lider han dog kun under den Krænkelse, som den vanærende Beskyldning bibringer ham, og under den Isolation, som et dydsiret Samfund har saa altfor let for at omgive hver den med, der er kommen i Berøring med Straffelovene. For øvrigt er han dog sin egen Herre og i Besiddelse af alle de Forsvarsmidler, som staar til Disposition for Landets Borgere.

Men fra det Øjeblik, da Fængselsporten har lukket sig bag ham, er han selv i det frieste Samfund ikke blot selv en Fange, men tillige i større eller mindre Grad afskaaret fra selv at sørge for Forsvaret for Frihed, Ære og Velfærd.

Omfanget af denne yderligere Frihedsberøvelse maaler

i Virkeligheden Graden af Samfundets Retsopfatning i inderste Forstand.

Man maa nemlig her erindre, at i det Øjeblik da Sigtelse for en Lovovertrædelse, der er belagt med Straf, er rejst mod et Menneske, har dette faaet det hele Samfund mod sig. Og hvor liberalt end dette Samfunds straffeprocessuelle System er formet, saa staar det dog altid som den stærke mod den svage. Og Liberaliteten har altid sin Grænse, saa vist som Samfundet selv har forbeholdt sig at afgjøre, hvilke Forsvarsvaaben det vil overlade den forfulgte. Jo mere Samfundet selv stiller sig som en processuel Modpart mod den sigtede, desto friere maa det gjøre dennes Retsstilling og hans Raadighed over sine Forsvarsmidler. Og jo mere Samfundet paa den anden Side pointerer sin Egenskab af Forfølger og den sigtede som den forfulgte Samfundsfiende, desto snevrere vil det trække Grænserne for hans personlige Beføjelse, for sluttelig at berøve ham al Adgang til Forsvar uden for hvad hans egen Forklaring kan give.

Varetægtsfængslets Anordning har til alle Tider svinget mellem disse to Yderligheder, der paa den ene Side er begrænset ved Torturen og paa den anden ved den absolut nøgne Frihedsberøvelse. Til denne sidste Yderlighed har man dog aldrig dristet sig til at gaa. Intetsteds i Verden er den fængslede overladt Retten til at leve sit personlige Liv saaledes, som han vilde levet det i et privat Hjem, hvor f. Eks. et Benbrud hindrede ham i at forlade sit Rum. Selv i det liberalest indrettede Fængsel og med det frieste Processystem i Verden maa Fangen finde sig i flere eller færre Indskrænkninger i sin Frihed udenfor den blotte Indespærring. Og hver eneste af disse Indskrænkninger betegner et Minus i hans Bevægelighed, fysisk som psykisk.

At dette imidlertid har sin Indflydelse baade paa Fangen selv og paa dem, der har ham i Varetægt, er en Selvfølge.

Fangen selv bliver fra første Stund nervøst paavirket.

Selv om han er en Mand, der helt ud har Kjendskab til og Forstaaelse af sine processuelle Rettigheder og Begrænsningen af sine Pligter, maa han dog være af et ganske særlig spændstigt og kraftigt Naturel, om ikke først og fremst Indespærringen i sig selv og dernæst de yderligere Hindringer for hans Handlefrihed i al Fald i nogen Grad skulde svække hans Energi og virke deprimerende paa ham. Men denne uvilkaarlige Nervøsitet, som i mange Tilfælde stiger med Fængselsopholdets Varighed, gjør ham straks eller i al Fald efterhaanden til en anden end den han var i det fri Liv. Han bliver pirrelig, opfarende, udisciplineret, uhøflig eller maaske indesluttet, mørk, sløv. Og han føler maaske selv, hvordan han overfor de mange Øjne, der til enhver Tid iagttager ham, uvilkaarlig tager sig ud som et Menneske med en daarlig Samvittighed. Han prøver saa paa at give sig en frejdig, ligeglad Mine, der dog aldrig kan blive fuldt naturlig og som derfor let forspilder sin Hensigt eller virker tvertimod det, der var tilsigtet.

Paa Fængselsfunktionærerne har Systemet en tilsvarende Indflydelse.

Dersom man var indskrænket til simpelthen at passe paa, at Fangen er tilstede, at han faar sin Mad, sine Klæder og sit daglige Stel, var jo Opgaven ganske enkelt og let. Forholdet mellem Betjeningen og Fangen vilde i det overvejende Antal Tilfælde, det vil sige overalt, hvor man havde at gøre med normalt udstyrede og nogenlunde rimelige Mennesker, være saa godt som muligt. Fangen vilde fra første Stund af faa det Indtryk, at det her virkelig kun gjælder at passe paa hans Tilstedeværelse, og at Fængslets Folk ikke har noget med hans Sag at gjøre, at de ikke paa nogen Maade staar i deres Sold, som forfølger ham.

I samme Øjeblik, som Fængslet kræver noget andet og mere af Fangen end hans blotte Tilstedeværelse, vaagner uvilkaarlig en Mistanke i ham om, at Fængslet dog kun er et Led i Forfølgelsen, at det gjælder at være paa sin Post,

og at enhver Tillid eller Aabenhed fra hans Side let kan blive et Vaaben i hans Forfølgeres Haand.

Denne Opfatning, som kun de aller færreste har Intelligens nok til at frigjøre sig fra, gjør, at Behandlingen af Varetægtsfangerne regelmæssig falder vanskeligere end af Straffangerne. Herom fører Revselseslisterne i de Fængsler, der er fælles for begge Kategorier, et trist, men meget talende Sprog.

Og dette tiltrods for at Behandlingen af Varetægtsfangerne i enhver Henseende er lempeligere og humanere end af Straffangerne, og tiltrods for, at disse to Slags Fanger regelmæssig er den selvsamme Slags Personer. Men selv hos dem blandt den ustandselige Strøm, der vandrer ud og ind af et Korttidsfængsels Døre, som er altfor vel vant til at veksle mellem Varetægt og Straf, vil man uden nogen stærk lagttagelsesevne kunne finde en Forandring i deres Opførsel og Holdning, eftersom Straffedommen har været udtalt over dem eller ikke. Den Spænding og Uvisshed om en kortere eller længere Fremtid, der altid følger med den strafferetslige Forfølgning, stiger hos den fængslede til en Højde, som ikke sjelden nærmer sig den sygelige Eksaltation.

At denne afføder en uvilkaarlig Uvilje mod enhver, hvem den fængslede finder Grund til at mistro, er ligesaa sikkert, som at denne Uvilje oftere end nogen aner vokser til et Had, der kun af Frygt for Følgerne holdes itømme. Men de, hvem denne Uvilje og dette Had er rettet mod, bliver først og fremst Fængslets Tjenestemænd, høj som lav.

Og der skal ikke lidet til af Deltagelse, af gode Nerver og af Erfaring for ikke at lade sig paavirke til en Gjensidighed, der altid, hvor lidet den end gjør sig gjældende, smager af den stærkeres Undertrykkelse af den svage.

Det er imidlertid en klar Sag, at disse Vanskeligheder stiger og falder med den Stilling, de enkelte Landes Lovgivning har givet Fængslet og dets Funktionærer i Forholdet lige overfor Varetægtsfangeren. Enhver er jo nødt til

at bevæge sig inden den Ramme, hans Pligter levner ham. Er den snever, desto værre, er den vid, desto bedre saavel for Fangen som for Fængselsmanden.

Det ligger da nær at tage for sig et af de Lande, hvor den nyere Tids Erkjendelse af Menneskeret og Menneskeværd ogsaa har afsat sig i Bestræbelser for at gøre Varetægtsfængslet stemmende med denne. Jeg er i saa Maade i den heldige Stilling at kunne paaberaabe mig mit eget Lands Lovgivning og Retsopfatning som det bedste Eksempel, idet man her har stillet Varetægtsfangen saa frit lige overfor Straffemyndighederne som neppe i noget andet Land.

Som Grundprinciper af fremtrædende Betydning skal jeg her nævne følgende:

1. Fængslerne er i Principet stillet i et helt uafhængigt Forhold til Domstole og Politi.
2. Den sigtede er, selv hvor han er Varetægtsarrest underkastet, tilstaaet en Parts Stilling og Rettigheder under den strafferetslige Forfølgning.
3. Der gives af Loven Anvisning paa Erstatning for unødigt Varetægtsarrest.

Det behøver neppe at paapeges, hvilken indgribende Betydning disse Grundsætninger har. Helt ud gennemførte vilde de ogsaa kunne skabe en Ordning, som ligger Idealet temmelig nær. Imidlertid mangler der endnu ved dem alle saa meget, at man i al Fald tør sige, der er Adgang til at smutte bagom Principerne og gjøre dem mer eller mindre værdiløse for den, der skal have Gavn og Beskyttelse af dem. Jeg skal i det følgende kortelig søge at paavise dette.

De norske Fængsler sorterer under en egen Afdeling i Justitsministeriet, Fængselsstyrelsen. Deres Bestyrere svarer som saadanne for Styrelsens Chef, og staar intetsteds i Afhængighedsforhold til Dommeren eller Politiet.

Imidlertid har man af økonomiske Hensyn kun ved de færreste Fængsler kunnet ansætte en egen Bestyrer. Ved de fleste er dennes Stilling forenet med et andet Embede,

og da netop enten Distriktets Dommer eller den stedlige Politimester.

Jeg har aldrig hørt eller seet paavist, at der af denne Ordning er kommen særlige Ulemper eller specielt, at der er begaaet Overgreb. Og den nye Fængselslov har omgjærdet Varetægtsfangen med den udtrykkelige Bestemmelse, at hverken Fængselsbetjente eller andre maa benyttes til at udforske ham. (§ 48).

Men for Varetægtsfangen, der ved, at den samme Dommer, som i Retten skal afgjøre hans Skyld, eller den samme Politimester, der som Leder af den foreløbige Undersøgelse optager saavel hans som Vidnernes Forklaring, tillige er Fængslets Styrer, og at dets underordnede Tjenestemænd er hans Undergivne, ligger det dog altid nær at være paa sin Post. Hvor den samme Myndighed, der har sat ham ind i Fængslet eller stadfæstet hans Forbliven der, tillige er den, der har den disciplinære Revselsesmyndighed og Adgangen til at undersøge hans Samkvem med Udenverdenen, finder han det kun altfor naturligt at se den samme Modpart bag enhver af de forskellige Embedshandlinger.

Helt frit staar heller ikke forøvrigt Fængslet i sit Forhold til Domstolen. Denne har nemlig efter Loven altid Adgang til at fatte Bestemmelse om Besøg hos Fangen og om hans Brevveksling.

Endelig savner Loven ganske Forbud mod at føre Fængselsbetjeningen som Vidner paa, hvad Fangen under sit Ophold i Fængslet maatte have betroet den, eller om hvad Tjenestemændene maatte have iagttaget med Hensyn til hans daglige Liv og mistænkelige Bevægelser o. s. v. Dette sidste er et Moment, som jo, om det ikke fra først af bringer Fangen til i Tjenestemanden at se et Redskab i Forfølgerens Haand, naar som helst, og det selv mod Tjenestemandens egen gode Vilje, kan gjøre ham til det. Hvilket Skaar i det gode Forhold dette uvilkaarlig maa gjøre, behøver ikke nærmere at paavises.

Dernæst er, som nævnt, Varetægtsfangen i den norske Straffeprocess som sigtet givet en Parts Rettigheder under Forfølgningen.

Han skal ifølge Loven første Gang han møder for Retten gjøres bekendt med den mod ham rettede Sigtelse, hvorefter det henstilles til ham, om han er villig til at afgive Forklaring i Sagen. Dommeren skal ved Afhørelsen tiltale den sigtede med Ro og Værdighed og uden at sigte ham for noget, som ikke er tilstaaet. Løfter, urigtige Forgivender, Trusler eller Tvangsmidler maa ikke anvendes. Afhørelsen maa ikke tilsigte at aflokke eller udpresse Tilstaaelse. Den skal give den sigtede Lejlighed til at gjendrive de Grunde, hvorpaa Mistanken beror, og gjøre gjældende de Omstændigheder, der taler til hans Fordel. Er der Modsigelser i hans Forklaring, eller Uoverensstemmelse med de af Vidner og Medsigtede afgivne Forklaringer, bør han gjøres opmærksom derpaa. Intet Spørgsmaal maa stilles saaledes, at noget, som ikke er vedgaaet af den sigtede, forudsættes som erkjendt. Saavidt mulig bør der ogsaa undgaaes at stille Spørgsmaal, hvorved Omstændigheder foreholdes ham, der først gennem Svaret skal godtgjøres. Fremdeles kan den sigtede, naar han nægter at svare, eller han forklarer sig forbeholdent, af Dommeren gjøres opmærksom paa Muligheden af, at Undladelsen af at afgive Forklaring kan blive opfattet som en Omstændighed, der taler mod ham. Endelig har den sigtede paa ethvert Trin af Forfølgningen Ret til at lade sig bistaa af en Forsvarer, med hvem han i Fængslet har uhindret Adgang til at forhandle. (Straffeprocesslovens §§ 255, 256, 257, 258 og 99 samt Fængselslovens § 48).

Som det vil sees, har Loven i disse Bestemmelser, der selvfølgelig ikke udtømmende gjengiver alle dem, der findes optagne i de forskjellige af dens Dele, tildelt den sigtede en tilsyneladende meget fri og vel beskyttet Retsstilling. Ja jeg kan neppe være i Tvivl om, at Lovgiverne her i berettiget Stolthed over at have ført Udviklingen et langt

Skridt frem fra det gamle inkvisitoriske Forhørssystem har ment, at den sigtede nu er givet en saa god Platform for hans Forsvar, som det overhovedet for Tiden lod sig gjøre.

Og dog er der endnu dybe og indgribende Skaar i denne den sigtedes Stilling som virkelig Part, at det tør være et Spørgsmaal, om den fortjener denne Betegnelse.

Fra det Øjeblik da en Person sigtes for en Lovovertrædelse, er han en mærket og forfulgt Mand, særlig hvis Overtrædelsen er af den Art, at den vækker Sensation eller Afsky.

Han faar med et Slag det hele Samfund mod sig. Hans Navn tilhører Offentligheden, hans Billede gjengives, karrikeret og forvansket, i Aviserne. Hans Forretningsforbindelser svigter ham, og han faar maaske vanskeligt for at skaffe Familien det daglige Brød.

Samtidig har han hele det borgerlige Samfund som en hidsigt forfølgende Fiende. Tiltrods for hans saakaldte Partsstilling staar det i hans Forfølgeres Magt med Statskassens Støtte mod hans egen Fattigdom at omgive ham med Opdagelsesbetjente, der følger og vogter hvert af hans Skridt. Politiet kan paalægge ham at melde sig daglig, hvorved han lider yderligere Afbræk i sin Næring, og udsættes for en idelig og deprimerende Skam.

Og naar han saa endelig er naaet frem for Rettens Skranke, staar han, den juridisk ukyndige Mand, der overfor gamle, drevne Jurister. Han savner ganske naturligt den fulde Forstaaelse af de processuelle Begunstigelser, som Loven har sikret ham, og kan ikke tilegne sig deres Betydning, selv om de søges ham indprentet af den mest humane Administrator. Vistnok har han den offentlig opnævnte Forsvarer, der kan være en saare dygtig og erfaren Mand. Men han kjender ham ikke, har ikke nogen Tillid til ham som Menneske, og ved desuden, at han er opnævnt af de samme Myndigheder, som forfølger ham. Altsaa vil han regelmæssig være sky og tilknappet lige overfor denne sin eneste Støtte. Forsvareren selv, som i sin Klient kun

ser den ene af de mange, kan paa sin Side ikke trænge nærmere ind i hans Karakter eller Motiver, taber derfor let Interessen for Manden som Menneske og maa nødvendigvis fæste sig mest ved Sagens rent ydre Linjer og dens for ham interessanteste juridiske Sider.

Allerede nu vil man se, at den sigtedes Stilling lige overfor hans Forfølgere er yderlig svag. Men han har dog endnu en personlig Position, en vis Evne til personlig Selvhævdelse. Han kan endnu tilbringe Dagen ved sit Arbejde og Natten i sit Hjem, han kan endnu søge Trøst og Støtte i sine nærmestes Hengivenhed og Tro paa ham, og han kan endnu paa egen Haand prøve at tilvejebringe de Bevisligheder, der efter hans Skjøn skal til for at bevise hans Uskyld, blandt andet ved fri og uhindret Adgang til mundtligt og skriftligt Samkvem med Venner og Bekjendte, til hvem han har større Tillid end til nogen, der anvises ham af Retfærdighedens Haandhævere.

Anderledes fra det Øjeblik, da man berøver ham hans personlige Frihed og spærrer ham inde i en Fængselscelle.

Det er maaske ikke denne Celle eller den mer eller mindre humane Behandling, han nyder af Fængslets Vedkommende, som nu er det værste. Er han en fattig Stakkel, der før sad knapt i det, skaffer maaske Fængslet ham bedre Udkomme og større Bekvemmeligheder end han før var vant til. Og er han en dannet Mand med tilstrækkelig Indtægt, har han Ret til at udstyre sit Fangerum rigeligere og selv skaffe sig bedre Kost end den, Fængslet kan byde ham.

Men med Tabet af Friheden følger ogsaa konsekvent Tabet af alt det, som gav Livet Lys og Farve. Han sidder der saa underlig isoleret i en Række Dage og Nætter, som følger paa hinanden i trøstesløs Ensformighed. Hans Humør lider, maaske ogsaa hans Helbred. Har han Familie, ved han den udsat for Skam og Sorg, og om han er fattig, for Savn, kanske for Sult.

Og den Følelse af at staa alene mod de mange, svag

mod de stærke, som fra Sigtelsens første Stund greb ham, overvælder ham nu ganske. Han indser med et Minimum af Intelligens, at den fri Partsstilling, han paastaaes at have i denne Sag mellem ham og Myndighederne, kun er en tom, ydre Form. At tale til en Fange om hans Frihed virker som en daarlig Spøg, for ikke at sige som Haan.

Man kan fremdeles i en Sum sige, at Varetægtsfangens faktiske Stilling er i alt væsentligt uberørt af de processuelle Forandringer, der er foregaaet. Og at de Forbedringer i hans rent ydre, rent materielle Forhold, Kosthold, Renlighed, Disciplin o. s. v., som unægtelig er gennemført i vor Tid, snarest er Følgen af den mere humane Opfatning af Fangen som et lidende Medmenneske og af en mere kultiveret Tidsretnings Krav, end af en Revolte i Retsplejen.

Den Dag idag maa Varetægtsarresten virke paa Fangen som et Middel i Rettens Haand, et Middel til at fremtvinge den fulde Tilstaaelse, der er Kriminal sagernes trygge Platform for en fældende Dom, eller i al Fald den Vaklen og Undfaldenhed, der tager Vægten og Odden af alle Forsvarets Argumenter.

Thi vistnok er det saa, at ingen direkte kræver nogen Tilstaaelse. Men Fangen forstaar let, at Varigheden af hans Arrest ofte staar i et temmelig intimt Forhold til Haardnakketheden i hans Benægtelse.

Og vistnok kan efter Loven ikke Fængselsbetjente eller andre bruges til at udforske ham. Men Politiets Tjenestemænd har dog altid uhindret Adgang til hans Fangerum og til at fremstille ham for sig, mindre maaske i Kraft af gjældende Lov end ifølge en hævdvunden Praksis. Og deres Spørgsmaal foregaar maaske endnu paa den gode gammeldags Maade, hvorunder Spørgeren er Sporhunden, der jager Vildtet træt. Saameget farligere er dette, som disse foreløbige Undersøgelser begynder netop i det Øjeblik, da Fangen lige efter Indsættelsen i Fængslet og den oprivende Skilsmisse fra Hjemmet og de vante Forhold er mest ude

af Ligevægt og mindst skikket til med roligt Overblik at varetage sit Tarv.

Det vil da let hænde, at han, naar han omsider stedes for sin Dommer og her gjøres opmærksom paa alle de Kauteler, Loven har opstillet til Værn om hans Partsrettigheder, for silde ser, at han allerede har forspildt sin Sag, og at en Nægtelse nu kun vil staa som en Selvmodsigelse eller i al Fald ikke nytte noget.

Endelig giver Loven, som nævnt, selv Anvisning paa Erstatning for unødigt Varetægtsarrest.

Straffeprocessloven siger herom (§ 469), at for Skade, som er lidt ved Varetægtsfængsel, skal den, mod hvem Forfølgningen indstilles, eller som ved Dom frifindes, paa Forlangende tilkjendes Erstatning af Statskassen, naar de for hans Forøvelse af Handlingen fremførte Beviser er gjendrevne. Er Forfølgningens Indstillelse eller Frifindelsen begrundet deri, at Handlingen ikke kan henføres under nogen Straffebestemmelse, eller at Strafbarhed er udelukket eller ophævet ved en i Loven anerkjendt Omstændighed, afgjør Retten efter Sagens nærmere Omstændigheder, hvorvidt saadan Erstatning bør tilkjendes.

Man er her gaaet et langt Skridt videre end til Erkjendelse af, at der ved Varetægtsarrest iværksat af offentlig Myndighed kan begrundes et almindeligt Krav paa Skadeserstatning. Thi et saadant havde man allerede uden denne Bestemmelse, naar enten Arresten var udholdt uden al rimelig Grund, eller hvor den skyldtes offentlige Tjenestemænds forsømmelige eller utilbørlige Forhold.

Loven erkjender altsaa, at den fængslede ogsaa under den mest fremskredne Ordning af Strafferetsplejen kan komme til at lide Skade, selv om der ikke ligefrem findes noget at lægge Myndighederne tillast. Den tager derved Brodden bort fra i al Fald en Del af den økonomiske Ulykke, der foraarsages ved en for udstrakt Brug af personlig Arrest. Længer kan man vel ogsaa vanskelig naa uden at glide over til den Yderlighed at gøre Fængslingen

til en indbringende Affære. Men Loven selv synes at have villet gaa videre end til Erstatning for økonomisk Tab, og man har da ogsaa hos os i Anvendelsen af dette Lovsted gaaet ud fra temmelig liberale Synsmaader.

Der ligger imidlertid en dybere og mere omfattende Erkjendelse i denne Lov, en Indrømmelse til den personlige Frihed, der er af den største Betydning. Thi bag denne Anvisning paa Erstatning for den ved Fængslingen voldte Skade ligger den Sandhed, at den enkelte Borger ikke i og for sig er Rettens Vilkaarlighed hjemfalden og maa staa til dens Raadighed uden Adgang til at gjøre sig gjældende længere end derhen, hvortil Forsvaret sigter, altsaa til Frifindelse og Løsladelse. Den fastslaar, at selv efter dette Øjeblik er ikke ethvert Mellemværende mellem Retfærdighedens Haandhævere og den sigtede op- og afgjort, medens tværtom nu den sidste er bleven den, der har noget at kræve. Retfærdighedsprincippet er derved løftet et Trin højere op end tidligere.

Det er derfor en Inkonsekvens, naar Loven selv gjør et Skaar i dette Princip ved en følgende Bestemmelse (§ 470), hvori det heder, at Erstatning under ingen Omstændighed tilkjendes for Varetægtsfængsel, som er kommen til Anvendelse, fordi den sigtede har forsøgt at undvige eller foretaget Handlinger, hvoraf det maatte sluttes, at han har villet tilintetgjøre Gjerningens Spor eller forlede andre til falsk Forklaring eller til at unddrage sig sin Vidnepligt.

Thi ifølge Straffeloven er saavel Undvigelse som Udslettelse af Gjerningens Spor straffri, naar der er handlet i Hensigt at unddrage sig selv eller nogen af sine nærmeste fra Forfølgning eller Straf (Straffelovens § 132), og det selv om Vedkommende virkelig er skyldig. Men det er da et ganske ulogisk Sprang at nægte den uskyldige, der f. Eks. er sigtet for et Mord, ikke ved sig istand til at bevise sit Alibi og saa undviger fra Fængslet, Erstatning for den udholdte Varetægt, naar omsider den virkelige Gjærningsmand

er funden, og Bevis er ført for, at den først fængslede har lidt økonomisk Tab.

Lad være, at Tilfældet ikke er synderlig praktisk. Det kan dog indtræffe, og jo sjældnere det er, desto mindre ængstelig behøver man at være for at tilstaa den Erstatning, som kun har handlet i et ellers i Loven anerkjendt Selvforsvar.

I denne Forbindelse kan jo ogsaa medtages, at den som skyldig dømte ifølge Loven skal have det udholdte Varetægtsfængsel i Afdrag paa den forskyldte Straf, saavel naar det er udholdt efter som før Dommen, medmindre han selv ved sit Forhold under Sagen har paadraget sig Fængslingen (Straffelovens § 60 og Straffeprocesslovens § 475¹). Naar saaledes selv den skyldige kan erholde Erstatning for en Varetægt, der dog altid har været relativt nødvendig eller i al Fald forsvarlig, bør dog vel neppe det samme nægtes den uskyldig fængslede, naar han ikke ligefrem af mindre noble Bevæggrunde har ført Myndighederne bag Lyset og paadraget Statskassen Udgifter. Thi her har i al Fald Fængslingen ikke været et nødvendigt Led til Retfærdighedens Haandhævelse, og man savner Adgang til skaffe Erstatning gennem en Afkortning af Straffen. —

Af dem, der som Varetægtsfanger indsættes i Fængslerne, tilhører efter Sagens Natur det store Gros dem, man med et Ord kan henføre under Begrebet Forbryderproletariatet. Det er Løsgjængere og arbejdssky, for det meste fortrukne Individuer, hvis Liv altid henrinder i al Fald paa Lovens yderste Grændse, og som under sine gjerne hyppige Fængselsophold stadig veksler mellem Straf og Varetægt.

For disse gjælder de foranstaaende Bemærkninger kun i liden Grad. Lad være, at de kanske ikke netop er skyldige i den Lovovertrædelse, de for Øjeblikket er fængslet for, de har dog til enhver Tid et saapas stort Mellemværende med den offentlige Ordens Haandhævere, at de naar som helst maa vente at ombytte sin Frihed med Fængselscellen.

Disse Folk er det, som gjør Fængselsmændenes Arbejde mere haandværksmæssigt, end det burde være, og som saa let kan bringe Blikket bort fra de enkelte Undtagelsestilfælde, der skulde lægge Beslag paa vor Interesse og dybe Deltagelse.

Det er for disse Undtagelser, de særegne Regler om Varetægtsfangernes Behandling er skreven, og det er paa dem, den passer.

En Følge af den almindelige Forening af Straf- og Varetægtsfængsel under samme Tag i Forbindelse med den gennemgaaende Ensartethed af begge Slags Fangers Personer er det imidlertid, at den principielle Grundforskel glider bort, og at alle Fanger i større eller mindre Grad bliver opfattet og behandlet ens.

I det rent ydre er der selvfølgelig Forskjel, den nemlig, som Lovgivningen selv udtrykkelig markerer. Men denne vil efter Sagens Natur let komme til at bestaa i flere eller færre Friheder, ikke i større eller mindre Frihed. Eller man kan som en bred Regel udtrykke det samme paa den Maade, at Varetægtsfangernes Behandling er den samme som Straffangernes, kun med Iagttagelse af de Undtagelsesregler, som indeholdes i de positive Lovbud og Reglementsbestemmelser.

Disse Undtagelser er efter den norske Fængselslov temmelig vide og tildeler Varetægtsfangerne ganske betydelige Lettelser under deres Fængselsophold.

Hovedreglerne indeholdes i Lovens §§ 46, 47 og 49. De gaar i det væsentlige ud paa følgende:

1. Varetægtsfangen bliver saavidt muligt ikke at sætte sammen med andre Fanger, medmindre han samtykker deri og det findes ubetænkeligt, eller medmindre hans Alder, Helbreds- eller Sindstilstand gør Afsondring utilraadelig.

2. Kun de Indskrænkninger, som Fængslingens Øjemed og god Orden kræver, kan paalægges Fangen. Bekvemmeligheder og Beskjæftigelser, som ikke strider herimod, er det ham tilladt at forskaffe sig. Det tilstedes ham til de

hertil bestemte Tider at modtage Besøg, der er forenelige med god Orden og ikke volder Fare for Sikkerheden. Hvor dertil findes særlig Grund, skal en Fængselstjenestemand være tilstede under Besøget. Under samme Betingelser tilstedes der ham Brevveksling, der kontrolleres, naar der er særlig Grund til at befrygte Misbrug.

3. I de givne Regler om Revselse for slet Opførsel er der for Varetægtsfangerne gjort Lempninger, af hvilke den vigtigste er, at legemlig Revselse ikke kan tildeles ham.

Allerede Loven selv giver imidlertid Bekræftelse paa det foran nævnte ved at give disse Regler dels som en Undtagelse fra det om Straffangerne bestemte, dels ved at henvise til dette. Og det er klart, at de mange Reservationer, som ved de enkelte Regler aabner Adgang til deres Tilsidesættelse, lægger Anvendelsen i Fængslets Haand.

Spørgsmaalet om, hvad der er stemmende med god Orden, hvad der kan volde Fare for Sikkerheden eller hvor der findes særlig Grund til at befrygte Misbrug, vil ikke bare være en Konduitesag, men i høj Grad afhænge af den ledende Mands Opfatning og hans Tjenestemænds Humanitet og Menneskekundskab.

Uden at gaa i Detail, skal jeg her alene pege paa enkelte Punkter i det paa Loven byggede Fængselsreglement, der paa den ene Side viser, hvor megen Frihed der i vore Fængsler er tilstaaet Varetægtsfangerne, men paa den anden, hvor let disse staar i Fare for igjen at tabe denne Frihed, hvis de faar med en mindre velvillig eller altfor nøjeregnende Betjening at gjøre.

Varetægtsfangerne kan selv, med de Indskrænkninger, som gjøres af Hensyn til Fængslingens Øjemed og god Orden, skaffe sig Kost og andre Bekvemmeligheder. Kosten maa ikke overstige Grændserne for maadeholden Nydelse, Brændevin og Tobaksrøgning er forbudt.

Alt hvad der indbringes til Fangerne, bliver imidlertid omhyggelig undersøgt, og Tilladelsen til selv at sørge for sit Underhold kan i Tilfælde af Misbrug fratages dem.

Alle Fanger er forpligtet til at arbejde. Varetægtsfangerne kan beskæftige sig med Arbejde, som de selv skaffer sig, og som ikke strider mod god Orden eller Sikkerhed i Fængslet. De beholder da selv Arbejdets Udbytte.

Skaffer de sig derimod ikke selv Arbejde, paalægges der dem et saadant, som de har at udføre med Flid og Omhu, og hvis Udbytte tilfalder Staten, idet der dog for Flid og god Opførsel kan tilstaas dem et mindre Beløb som Arbejdspenge.

Varetægtsfangeren har Adgang til at skaffe sig de Bøger, Tidsskrifter og Aviser, som de maatte ønske.

Men disse maa ikke være af anstødeligt Indhold, og der maa ikke forøvrigt være særlig Grund til at nægte Fangerne at faa dem.

Brevveksling og Besøg er tilladt, forsaavidt de er forenelige med god Orden og ikke volder Fare for Sikkerheden.

Men Fængslets Bestyrer kan, naar han finder, at der er særlig Grund til at frygte Misbrug, gennemlæse Korrespondancen eller bestemme, at Besøg kun kan ske i en Tjenestemand's Nærvær. Og den Ret, som har Befatning med Sagen, kan til enhver Tid paabyde, at Brevene gennemsees eller Samtalen overværes samt fordre sig Brevene forelagt til Afgjørelse af, hvorvidt de kan befordres videre eller ikke.*)

Allerede disse Eksempler viser, hvordan Fangeren kan blive stædt, og hvor snever hans Frihed inden Lovens Ramme kan arte sig, om han bliver Gjenstand for en smaa-lig Opfatning af faktiske men ubetydelige Afvigelser fra den strenge Orden.

Er han imidlertid selv af et pirreligt Naturel, er han ved Fængslingen og det nedstemmende og forvirrende ved de nye Omgivelser bragt ud af Ligevægt, eller er hans paa

*) Disse Bemærkninger's Ramme tillader mig ikke at indgaa nærmere paa Vanskelighederne ved Varetægtsfangerens Besøg og Brevveksling. Jeg kommer maaske til at behandle denne Sag i en senere Artikel.

Forhaand mindre autoritetsvenlige Sindelag ved det passerede stimuleret til den lovlige Oppositions yderste Grændser, da vil der ogsaa ellers altid i Fængselsregimet være nok af Anstødsstene, der er saare vanskelige at undgaa, og som ved en Bagatel kan gjøre et forholdsvis skikkeligt Menneske til et brutalt, for Omgivelserne farligt Uhyre.

Som saadanne Anstødsstene kan man nævne Reglementets Bud om at Fangerne ved Indsættelsen nøjagtig skal ransages og deres medbragte Ting undersøges, at de skal vise Ærbødighed og Lydighed mod Fængslets Tjenestemænd og være høflige saavel mod dem som mod andre, med hvem de kommer i Berøring, at de nøje skal rette sig efter de givne Reglementer og Forskrifter samt efter den for Fængslet i sin Almindelighed gjældende Orden, at de skal behandle Inventar og alt hvad der forøvrigt gives dem ihænde eller til Benyttelse, med Forsigtighed og Orden o. s. v.

Det er paa Evnen til at undgaa Sammenstød med Fangen om disse mangehaande Smaating, der tilsammen tagne danner Fængslets daglige Liv, at man skal kunne kjende den virkelig dygtige Fængselsmand.

Nu er det vistnok saa, at de samme Vanskeligheder møder en ved Behandlingen af Straffangerne, for hvem Reglerne endog er strengere og Indrømmelserne mindre og færre.

Men der er dog en Væsensforskel.

Straffangen har gennemgaaet Rettergangens Skjærsild og derunder saavel som oftest under Varetægten naaet frem til Resignation. Hans Sag er afgjort, han kjender sin Fremtid i et større eller mindre tilskaaret Tidsrum, og han indser som Regel, at Straffen vil falde ham lettere ved at vise Lydighed og gjøre sig Betjeningen til Venner. Desuden vil hans Fornuft i Almindelighed sige ham, at Fængselsstraffen maa have sine faste Regler, samtidig som disses Lighed for alle tilfredsstiller hans Retfærdighedssans.

Men lad os paa den anden Side tænke os en Mand,

netop fængslet paa Mistanke for en Lovovertrædelse, som han ikke har begaaet.

Allerede Bevidstheden om hans Uskyld rejser en Bølge af Indignation i hans Indre. Hvis han ikke synker sammen i dump Fortvivelse, har denne Indignation let for at skabe Modstand, om ikke netop aktiv, saa i al Fald passiv. Ethvert Ordensbud, enhver Reglementforskrift er ham en ny Krænkelser, en ny Form for Pinsel. Han er maaske en dannet Mand, der i den jævne Betjents lidt militært stramme Ordre ser en Anmasselse og et Overgreb. Han finder alt uskjønt og uappetitligt, Sengen, Spisestellet, Toiletgjenstandene, Maden. Han plager de underordnede Betjente med Besværinger, deres Overordnede med Klager over Betjentene, han misbruger sit Ringeapparat, forlanger at Betjenten skal staa paa Pinde som Opvarteren i en Restaurant, og ender en Dag med at have udtømt enhver rimelig Grad af Taalmodighed.

Det er klart, at Fængslets Opgave og Stilling her maa være særdeles vanskelig. Kun den dygtige og erfarne Fængselsmand ved, hvor let det er paa den ene Side at stramme Fordringerne den Ubetydelighed mere, som skal til for at gøre Fangen opsætsig, og hvor fristende det paa den anden Side er at slappe af paa dem saaledes, at man vistnok vinder i Magelighed, men sætter Fængslets nødvendige Orden og Disciplin paa Spil.

For den almene Opfatning vil af mange Grunde altid Fangeplejen og da særlig Behandlingen af Varetægtsfangerne staa som noget fjernt og lidet interessant. Og selv blandt Juristerne har den Mening havt let for at gjøre sig gældende, at dette er en Krog af Strafferetsplejen, som godt kan overlades de faa, som i Stillings Medfør faar med disse Ting at gøre.

Og dog, saa sandt som det maaske kan være, at enhver, der lever sit Liv efter Loven og opfylder sine Borgerpligter, skulde være tryk mod nogensinde som Straffange at træde ind under Fængslets Tag, saa kan dog ingen,

ikke den bedste Samfundsborger føle sig ganske sikker paa aldrig at faa sig paaført en saadan Mistanke for en Lov-overtrædelse, at den aabner ham Døren til Varetægtsfængslets Celle. Eller om det ikke gjælder ham selv, da kan det hænde en af hans nærmeste, en af dem, der staar hans Hjerte nær. Da vil han af Erfaring lære, hvor denne Sag er dybt almenmenneskelig.

De Vanskeligheder, som Varetægtsfangernes Behandling medfører, har man havt til alle Tider og i alle Lande. De lader sig heller ikke nogensinde bringe ud af Verden, eftersom de bunder dybt i selve den menneskelige Natur. Tværtom vil de melde sig paany saa at sige med hver eneste Fange, der betræder Fængslets Tærskel.

De kan løses paa flere Maader, ved brutalt at hugge Knuderne over eller ved lempeligt at prøve at løse dem. Jeg har i disse Bemærkninger søgt at paavise, hvor langt man paa den sidstnævnte Vej er naaet hos os, og hvor meget man endnu ogsaa her har tilbage at gjøre.

Det nytter ikke at gjøre Fængslerne gode og rummelige. De maa tillige i hvert enkelt Tilfælde bruges saaledes, at de for den enkelte Fange, efter hans særegne Behov og Ejendommeligheder gjør den Tvang og de Lidelser, Fængslingen med Naturnødvendighed fører med sig, saa lidet pinlige som muligt.

Det nytter heller ikke med Lovgivning alene. Loven kan, saa klart og bevidst den vil, forkynde, at Varetægtsfængslet ikke længer skal være et Led i Straffeprocessen, et Middel til at afpresse den indespærrede den Tilstaaelse, der ikke kan opnaaes uden Fængslets Gru og hans egen Hjælpeløshed. Til Loven maa slutte sig en paa Loven bygget og i dens Aand gennemført Husorden, af hvilken Fangen i hvert Punkt faar Erkjendelsen af, at Fængslet ikke er noget mer eller værre end et midlertidigt, for hans Tilstedeværelse nødvendiggjort Opholdssted.

Fremfor alt nytter det ikke, hvis man ikke har en altid bedre og mere uddannet Fængselsetat. En Etat, der

fra sin øverste Leder ned til den almindelige Betjent i sit Liv som i sin Omgang med Fangerne viser sig gennemtrængt af en Aand, der gjør dem til noget mer og bedre end Bødler. Paa en gjensidig Forstaaelse og Tillid mellem Fængselsmand og Fange beror dog tilslut Løsningen af det Problem, der ligger i Varetægtsfangernes Behandling.

Segelke Thrap.

Om Vanskelighederne ved den straffende Rets- haandhævelse.

Foredrag ved International Kriminalistforenings Møde i Hamborg
Septbr. 1905 af Professor *Prins*, Belgien. Forkortet Referat ved
Kriminalretsassessor *C. E. Cold*.

De Problemer, som opstaa i vor Tids Strafferet, ere skabte af den Kendsgerning, at medens Kriminaliteten undergaar Omdannelser i Tidernes Løb, saa forandres Kriminalisterne endnu mere.

De hæftige Lidenskaber, som vække Menneskenes primitive Instinkter, ændres kun lidt. Naar man læser Hamurabi's Love, den saliske Lov, »Carolina«, Homers Digte, Shakespeares Dramaer eller simpelthen det 20de Aarhundredes Aviser og sammenholder dem, saa tager det sig ud, som om Forbryderen knap nok forbedrer sig. Men Kriminalisterne blive bedre, fordi de blive klogere, og Videnskaben fratager dem det stolte Hovmod, som findes hos den uvidende.

Vore Fædre var aldrig i Tvivl. Vi tvivle undertiden. Det er et Fænomen, som man ikke kendte i gamle Dage. Naar Nemesis i Oldtiden forfulgte den skyldige med sin Vrede, og Guderne selv udførte Straffedommen, naar i vort Retssystem senere den krænkede eller hans Slægt udøvede Hævnens Ret, naar Myndighederne fordrede Pengebod for den skete Skade, naar de gennem Aarhundreder under-

kastede de Anklagede Tortur, saa skete alt dette, uden at nogen Betænkelighed bragte Uro ind i Dommerens Samvittighed. Jeg har i Nationalgalleriet i London beundret Portrættet af Dommer Jeffreys, som i 1685 præsiderede i den blodige Assiseret i Taunton. Aldrig har noget roligere Blik oplyst noget klarere Ansigt. Man fristes til at sige, at for Jeffreys eksisterede Vanskeligheden ved at straffe aldeles ikke.

Den eksisterede ej heller i hele sin Udstrækning i det 18de Aarhundrede, da Tysklands, Frankrigs og Italiens Tænkere indførte Humanitetsidéen i Straffesystemet. Alle vare dengang enige om, at Forbrydelsen altid er Udtrykket for en brødefuld Tanke, og at Straffen er det eneste Hjælpemiddel mod og den eneste Oprejsning for den begaaede Fejl. Domstolen ligner en omhyggelig Købmand, som opgør sit Budget. Paa Passivsideen saa og saa mange Overtrædelser, paa Aktivsideen saa og saa mange Domfældelser; der er Orden i Samfundstilstanden, naar Debet og Kredit balancerer. Naar der forekommer Diskussioner indenfor Strafferetsomraadet, ere de af en abstrakt juridisk Karakter. Man kommer ved dem til at tænke paa Kontroverserne mellem Kirurger, samlede ved en Patients Seng, hvor de diskutere den heldigste Form for en Operationskniv med en Iver, som er nærvædt at faa dem til at glemme den syge.

Nu er Situationen forandret, fordi man er begyndt at beskæftige sig med den syge. Man indskrænker sig ikke mere til at dømme Handlingen, man dømmer det menneskelige Væsen med hele dets psykiske Mekanismes uendelige Apparat. Og fra dette Øjeblik af har Kriminaliteten tabt sin tidligere Simpelhed, og de menneskelige Tanker ere vandrede i modsatte Retninger ved Bedømmelsen af Grundlaget for Retsaandhævelsen.

For nogle Tænkere, for hvem Nietzsche er en fuldgyldig Repræsentant, er Last og Lidelse Udtrykket for en lavere Tilværelsesforms Indtrængen paa et højere Gebet,

et Smitstof, for hvilket det gælder at holde de sunde Dele af Organismen frie. Livets Maal er Kraft, Glæde og Skønhed. Repressionen bør kun tage fat overfor Handlinger, der modarbejde Livets Udfoldelse, men skal i saadanne Tilfælde ogsaa være haard. Overbærenhed med Forbrydere er skæbnesvanger. Medlidenhed er et Tegn paa Dékadence og for Nietzsche gives der ikke Medlidenhed overfor den stærkeres Ret.

For den anden Skole, hvis berømteste Repræsentant er Tolstoi, er Forbrydelse en af Formerne for den almindelige Lidelse, og Lidelsen en af Formerne for det almindelige Mysterium, som omgiver os. Vi ved intet om, hvorfor nogle Mennesker have glade og fredelige Dage, andre Mennesker Dage, fyldte med Bekymring og Smerte. Vi ved ikke, hvorfor nogle ere Byttet for nedarvet Sygelighed, andre kraftige Skud af nedarvet Sundhed. Vi ved kun ét: Svaret til Lidelsen er Medlidenhed. Medlidenheden bør beherske Verden. For Tolstoi eksisterer der ingen Ret overfor Begrebet Medlidenhed med den svage.

Saaledes viser Meningsforskellen sig paa Punkter, der tidligere slet ikke blev diskuterede. Og medens vore Forfædre uden Skrupler anvendte de grusomste Straffe, ere vi med vor humane Straffelovgivning mindre overbeviste om Berettigelsen af vore formildede Straffe end »L'ancien régime« Kriminalister om deres strenge Straffes Virkekraft. Vi har ikke deres skønne Tryghedsfølelse.

Vi bliye derfor nødt til at undersøge Grundene til den Usikkerhed, der hersker overfor de ledende Principer i Samtidens Retshaandhævelse. De ere dels af psykologisk, dels af social Karakter.

Med Hensyn til det første Punkt drejer det sig om Begrebet Ansvarlighed. For den klassiske Skole, der bygger paa Aristoteles, er Forholdet klart. Hele Handlingen indeholdes i Tanken. Forbryderen er en Person, der af fri Vilje gør det onde, vidende om, at det er ondt. Han straffes, fordi han er ansvarlig for sin Handling. Men,

denne Ansvarlighed er en skrøbelig Vare. Den Retshaandhævelse, der kun beskæftiger sig med frivillige og bevidste Handlinger, benytter strængt taget den samme overfladiske Fremgangsmaade, som de primitive Folkeslag, der uden at undersøge Sagens nærmere Sammenhæng, opfattede Bevægelserne i Træernes Blade, i Bølger eller Skyer som frivillige Udslag af personlige Kræfter. Hvis man prøver at gaa tilbage til en Handlings Oprindelse, finder man ganske vist en Række vekslende Sindstilstande, som omsider naa frem til et Punkt, hvor Handlingen bliver klar og udvikler sig fuldstændigt. Men det er tvivlsomt, om ikke Begyndelsesstadiet taber sig i det ubevidstes Mørke, hvor Instinkt, etniske og kosmiske Indflydelser og fjærne Traditioner raade, uden at vi kunne gøre nærmere Rede derfor. Goethe sagde: »Vort Jeg er en Flerhed!« Vi véd nu, at det er en Uendelighed, at det levende Væsen bestaar af Organer, der dele sig i Væv, som atter bestaar af Celler, der igen sammensættes af Mikroner, og at Individets Liv er Resultatet af Millioner af Cellers Liv, stillede i Forhold til hverandre efter en vis Plan og til Opnaaelse af et vist Maal. Hvor i hele Universet er der et mere uigennemtrængeligt Mystorium end vort »Jeg?« Og Ansvarligheden skal altsaa bygges paa dette Mystorium. Men hvem kan angive, i hvilket Øjeblik og af hvilken Grund de ubestemte Evner, som søgte deres Vej gennem de Stier, der i alle mulige Retninger gennemfure den moralske Verdens Uendelighed, har orienteret sig henimod det gode eller det onde. Er ikke Lasten i sig selv tildels et Produkt af den skæbnebestemte Arvelighed? Hvor findes den oprindelige dunkle Grund?

Saadan er den Gaade, som opstilles for os, naar vort Blik slipper de Lovtekster, vi selv har skrevet, medens vor Tanke griber efter de Kræfter, som styre os, og vi skimte de Livsfaktorer, vi ikke kunne komme udenom, de Lidenskaber, hvoraf Livets Drama er vævet, og det moralske Problems frygtindgydende Storhed.

Og nu fordrer Strafferetten, at man skal udmaale Ansvarlighedsgraden, man skal finde, hvor megen Vægt der bør lægges paa de personlige Faktorer, paa Slægtsforhold, Opdragelse, Race, Klima, de sociale og økonomiske Omgivelser; aldrig finde vi en fuld og hel Ansvarlighed, altid er der Forhold, der gribe ind i den Handlendes Frihed.

Naar man derfor paalægger Dommeren at værdsætte alle disse Momenter, paalægger man ham i Virkeligheden en overmenneskelig Opgave. Og naar man fordrer af ham, at hans Dom, samtidig med at betrygge Retssikkerheden i Samfundet, skal fældes paa Grundlag af Forbryderens personlige Ansvar, saa forlanger man Modsigelsen sat i System, thi det personlige og det sociale Moment er stadig i indbyrdes Strid. Det mindst ansvarlige Individ kan være allerfarligst for sine Medborgere.

Derfor maa Ansvarlighedens eksklusive og fragmentariske Kriterium opgives, og man maa antage Samfundsforsvarets videre og mere omfattende Synspunkt, et Synspunkt, som i Virkeligheden anvendes daglig overalt. Eksempelvis kan anføres, hvorledes ved Spørgsmaalet om Domfældelse af en Morder Retssikkerhedssynspunktet altid vil blive fremhævet af Aktionsmyndighedens Repræsentant, selv om Defensor nok saa omhyggeligt udreder de ganske særlige, maaske tildels sympativækkende, Motiver, der har væbnet den anklagedes Arm. Det er utvivlsomt det mest rationelle at stille Straffen i Forhold til det Maal af Fare, som Forbryderen og hans Handling peger paa; men, for ret at fyldestgøre Samfundsforsvarets Princip, maa man bedømme Forbryderen dels under Hensyn til den individuelle Handling, han har udført, dels under Hensyn til hvilken Betydning hans Handling har for Samfundet. Dommerens høje Opgave bliver da at forsone Begrebet om den højeste Grad af Retssikkerhed med Tanken om det mindste Maal af Lidelse for den skyldige.

En anden Kilde til Vanskeligheder opstaar, naar vi forlade det psykologiske Felt og bevæge os over paa det

sociale Omraade. Den klassiske Skole har ikke blot taget det altfor let med Opfattelsen af Jeg'et. Dens Opfattelse af Forholdet mellem Jeg'et og Verden og af selve Verden er altfor enkel. Men Mennesket er jo kun en ringe Del af Verden, et Led deraf, som Bladet udgør en Bestanddel af Skoven, Bølgen af Oceanet, som i det Wagnerske Musikdrama den enkeltes Sang kun udgør et Moment i Orkestret. Er ikke Verden et umaadeligt Orkester, hvor Harmonien udspringer af de klingende Lydbølgers uendelige Afveksling? Den levende Verden er som levende Individualitet Produktet af en uendelig Samvirken af fysiske, kemiske, intellektuelle og moralske Elementer, den udvikler sig ustandseligt i Retning af Specialisering og Afskygning af Former, Kræfter, Bevægelser, Organismer, den mangfoldiggør bestandig Forbindelserne og Forgreningerne mellem Tingene og Væsenerne. I denne forskelligartede Helhed indgaar Elendigheden, Sygdommen, Degenerationen, Lasten, Uvidenheden, de usunde Lidenskaber, Symptomerne paa et svulmende eller tøjlesløst Liv eller paa en fattig og anæmisk Tilværelse Forbindelse med alle Udslagene af Sundhed, Skønhed, Frugtbarhed og Arbejdsomhed. Forbrydelsens Rytme akkompagnerer den hæderlige Travlheds Rytme, den stiger i Fart og Styrke med Civilisationen af de samme Grunde, som forøger Ulykkestilfældenes Antal samtidig med Udviklingen af Maskinvæsenet. I sit Væsen er Kriminaliteten kun én af Formerne for Samfundslivet. Undertiden er det for Betragteren af Samfundsbilledet, som om Forbrydelsen løsner sig og træder frem i Relief paa Billedets Baggrund, og det tager sig ud, som om det onde tager Magten fra det gode, men det skyldes kun en Fejl i Perspektivet, som har sin Grund i, at man ikke betragter Billedet længe nok og i tilstrækkelig Afstand. Det onde »syner« mere end det gode. Vi har en Statistik over Forbrydelser, vi har ingen Statistik over gode Handlinger. Vi har Statistik over Epidemier, ikke over Sundhed, Statistik over Sindssygdом, ikke over sund Forstand, over

Vagabondage, ikke over regelmæssigt Liv. For at have en nøjagtig Maalestok over en Egn's Moralitet, skulde vi have Oplysning om Forholdet mellem Antallet af Overtrædelser i denne Egn og Antallet af de usunde Fristelser, for hvilke Beboerne have været udsatte. Saadanne Oplysninger kan Statistikken ikke skaffe. Men dernæst er her Tale om saa mange fine Overgange mellem forskellige Strømninger, at det kan være yderst vanskeligt at opdage, hvor en Væsennejendommelighed ender og en anden begynder. Fra det ædle Menneske, der gør det gode af uinteresseret Kærlighed til det gode, og til Forbryderen, der handler slet uden noget andet Motiv end Lysten til at gøre det onde, er der en Skala med mangfoldige Afskygninger, et udstrakt Grænseomraade, som med en næsten umærkelig Skraaning berører paa den ene Side Dyden, paa den anden Side Perversiteten. Det er ikke Meningen at nægte Retfærdighedens og Uretfærdighedens Idé i absolut Forstand; moralsk Ansvar, moralsk Frihed, moralsk Lov, ere Begreber, som høre sammen og betinge hverandre, og som ikke kunne undværes. Men Strafferet er ikke af absolut Karakter paa samme Maade som Handelsret eller Formueret. Den har et relativt Maal, den beskytter i et vist Omfang Borgernes Personer, Liv, Formue og Ære, men den er ude af Stand til at føre den moralske Lov frem til Sejr og Triumf.

Det gælder om at forstaa, at under Hensyn til det vidunderlig omfattende Begreb, som kaldes Verden, og under Hensyn til Kriminalitetens forskellige sociale Aarsager er det en Svaghed hos den klassiske Skole, naar den opfatter Forbrydelsen som en blot juridisk Fremtoning, adskilt fra alle andre Fremtoninger. Det er urigtigt, naar denne Skole har ment, at man kunde drage en skarp Grænse mellem det forbryderske Menneske, der falder ind under Straffelovens Svøbe, og det hæderlige Menneske, der lever i Straffelovens Ly, det er en Fejltagelse, naar man har troet, at for at bekæmpe de farlige Samfundsklasser,

var det nok at have Gendarmer, Straffelov og Fængsler til sin Raadighed. Denne Skole har ved en saadan Opfattelse fremkaldt en Disharmoni mellem Jurisprudensens abstrakte og generaliserende Formler og den levende Virkeligheds Tilregnelighed og Afveksling.

Dommeren, som er stillet mellem Lovteksten og Livet, kan ikke indskrænke sig til at studere Teksterne; han maa betragte Livet. Men Sikkerhedssynspunktet, Samfundsforvars-læren, det er netop Menneskelighedens og Livets Lære.

Mellem de tusinder af Mennesker, der drager frem for Straffedomstolene, viser Livet os en Række Typer og Grupper. Mellem disse lægger man særlig Mærke til de Antisociale, som det blot gælder at bevogte, de defekte, som ogsaa maa underkastes Behandling, og de ulykkelige, som det først og fremmest gælder om at beskytte. Maaske forsvare vi os ikke kraftigt nok mod de to første Grupper, hvor Recidivisterne høre hjemme, maaske kan vi fuldkommengøre Beskyttelsen for de ulykkelige i højere Grad end hidtil. Recidivisterne fylde Fængslerne, de er Kærnetropperne i det ondes Hær, som stadig rekrutteres paany i Storbyerne; de er altid parate til at rykke frem ved given Lejlighed. Man maa ind paa en forstandigere Klassifikation af de Midler, der med Virkning kunne bruges i Retshaandhævelsen overfor de forskellige Grupper, man maa gøre et fornuftigt Valg mellem Straffekolonier, Udvandring, Tvangsarbejde, Asyl o. s. v., afpasset efter Forbrydernes Natur og med det Hovedformaal at forhindre dem i at gøre Skade. For at naa dette Maal, har man Brug ikke for Lovgivere, der kende Loven, men for Mennesker, der have Menneskekundskab.

Hvad endelig angaar de ulykkelige, da maa vi, som van Hamel har udtalt det, forlade Hævnprincippet og gaa over til Opdragelsesprincippet. Ja, den gamle Strafferets Rammer er for bestandig brudte.

Vi begynde paa den kriminelle Sociologis Omraade at skimte Virkeliggørelsen af et Fremskridt, som for længe

siden er traadt ud i Livet paa den moderne Industris Omraade. Man udnytter overalt Slaggerne og finder værdifulde Biprodukter; dette maa vi ogsaa forsøge, idet vore Bestræbelser skulle gaa ud paa, at det bevares, der kan bevares. Opgaven ligger lige for med Hensyn til de unge Forbrydere, og ganske særlig, hvor det gælder Børn.

I gamle Dage dinglede de hængte i Galgerne ved de store Landeveje, og Voltaire sagde med Rette: »En hængt kan ikke bruges til nogetsomhelst!«

I det 18de Aarhundrede gav man sig til at bygge store Fængsler, hvor Fangerne i Ensomhed udsonede deres Brøde; Forbedringshusene har ikke standset Recidivets Kilde!

Men nu, efter Galgerne og Gabestokken og Bodsfængslet ser vi Tilflugtssteder for den forsømte og forvildede Ungdom skyde frem; i Belgien Sinkeskolerne, i England »the cripple-schools«, i Tyskland »die Hilfsschulen«. Der modtages de smaa degenererede, de smaa defekte, man tager dem bort fra Mørket og Elendigheden, ud i Solskinnet, Glæden og Kærligheden, som de ikke har kendt. Man vil immunisere dem mod Fristelserne, inokulere dem med Modstandskraft, styrke deres Nervecentre, deres Karakter og deres Vilje. Maaske lykkes det ikke at gøre dem til nyttige Borgere, men man gør dem til mindre ulykkelige og følgerig ogsaa mindre farlige Samfundsmedlemmer.

Overfor de unge ulykkelige, som det gælder at hjælpe, er vi ikke Jurister af den klassiske Skole, Sociologer, Psykologer eller Læger. vi er kun ét: Mennesker, der brænde af Iver efter at bistaa de arveløse.

Barnet er altid og overalt Udtrykket for den aldrig hvilende Bekymring og de bestandige Forhaabninger. Enten det drejer sig om syngende og dansende Bambinoer i Sydens straalende Sol, som dem, della Robbia eller Donatello fik Øje paa i Florens i det 15de Aarhundrede, eller det er Børn, som dem, vi se i Nordens blege Taage, altid er de smykkede med den uskyldige Ynde og den naive

Hengivenhed, altid vil deres oprigtige Blik være Symbolet paa det evige Ægteskab mellem Kærlighed og Pligt og altid vil deres frygtssomme Ansigt, i hvilket Fremtiden endnu ikke kan læses, hvad enten de er fødte i Dybet eller paa Tinderne, være den Sphinx, som man maa raadspørge.

Mine Damer og Herrer, det 19de Aarhundredes Kriminalister har oplevet Skuffelser, fordi de saa for højt op og for langt bort. Lad dem se nærvæd dem selv, og de vil faa Øje paa Barnet!

At bøje sig ned over Barnesjælen, det er ogsaa Strafferetsvidenskab, thi det er Begyndelsen til Kampen mod Kriminaliteten, men det er udvidet Strafferetsvidenskab, en Videnskab, der er forynget og fornyet ved et stærkt Pust af menneskeligt Brodersind og Beskyttelse, og det er Samfundsforsvar i den ædleste Forstand, og paa den mest frugtbringende Maade! .

Af udenlandske Tidsskrifter.

Ved Kriminalretsassessor C. E. Cold.

»Ordportrættet«.

Vi kende Portrætter frembragte ved Kunstnerhaand eller fremkaldte paa den fotografiske Plade, men herefter maa vi regne, ikke blot med Oliemaleriet, Blyantstegningen og Kulfotografiet, men ogsaa med Ordportrættet. »Ordportrættet« er dog kun delvis noget nyt, thi allerede fra Oldtiden har man jo kunnet danne sig en Forestilling om Personers Udseende gennem Forfatternes omhyggelige Beskrivelse af dem, og om noget andet er her egentlig ikke Tale, kun er Reglerne for Fremstillingen af Ordportrættet nu til Brug for Politiet bragte i System, gjorde til Genstand saa at sige for videnskabelig Behandling. Det vil ikke overraske nogen, at Ordportrættets Mester er den utrættelige Alphonse Bertillon, Opfinderen af Identificeringsmetoden ved Hjælp af de antropometriske Undersøgelser, som efterhaanden har fundet Anvendelse i de fleste Kulturstater. Dette Genkendelsesapparat har vist sig at være ufejlbart, forsaavidt det gælder Udfindelsen af en Forbryders Fortid, men kan kun benyttes i Fængsler, da det forudsætter indgaaende Undersøgelser af Individet. Men, naar det gælder Eftersøgning eller Opsyn med Personer, er Systemet af mindre Værd. Man har i Politietaten i saadanne Tilfælde hidtil benyttet Reproduktioner af Fotografier, som man har

sendt rundt til alle, der kunde hjælpe til med Eftersporingen. Men Værdien af saadanne Portrætter er ikke saa stor, som man skulde tro. I Løbet af forholdsvis kort Tid kan en Persons Ydre forandres ret betydeligt, hvad der kan medføre, at Eftersporing paa Grundlag af Fotografiet er ganske haabløs; og derhos eksisterer der forbausende Ligheder mellem forskellige Personer, som kan føre til de beklageligste Fejltagelser. Herpaa skal Ordportrættet (Le portrait parlé) eller »det beskrivende Signalement« raade Bod. Dette er i Virkeligheden ikke andet end en metodisk og i Enkeltheder gaaende Beskrivelse af en Persons Ydre ved Hjælp af en speciel teknisk Ordbog. Man benytter et trykt Skema og noterer derpaa visse Bemærkninger. I Almindelighed kan man ved Hjælp af en halv Snes saadanne Notater identificere en Person. Dette Signalement maa læres udenad, det kan uden mindste Vanskelighed telegraferes videre. Ansigtskendetegnene deles i to Klasser, kromatiske og morfologiske. Under de kromatiske Tegn indbefattes: Haar- og Skægfarve, Hudfarve, Øjets Farve. Ved en omhyggelig Undersøgelse i fuldt Lys af et Øjes Regnbuehinde vil man kunne fastslaa de 2 Nuancer, som næsten altid fremtræde. De morfologiske Tegn refereres til Ansigtstrækkene, metodisk undersøgte og betegnede efter Gradationer. Saaledes frembyder Næsen 6 forskellige Kendetegn, som dels vedrøre dens Form i Almindelighed, dels dens Dimensioner. Ved at kombinere disse fremkommer en Mangfoldighed af Forskelle. Eksempel: Næseryggens Profillinie bestemmes ved de tre Betegnelser: konkav, lige, konvex, eller nærmere bestemt: meget konkav, konkav, let konkav, lige, let konvex, konvex, meget konvex: afkortet *cav*, *cav*, (*cav*), *r*, (*vex*) *vex*, *vex*. Naturligvis kan der fremkomme Afvigelser i Beskrivelserne over den samme Person, forsaavidt de ere optagne af forskellige Opdagelsesbetjente, men i Almindelighed ikke mere end at der er en Afvigelse paa én Grad (altsaa ifølge Eksemplet *cav*, (*cav*) o. s. v.). Øret er et af de aller-

bedste Objekter. For dette haves 16 Rubrikker, af hvilke det dog ikke er nødvendigt at udfylde de mindre karakteristiske. Siden 1895 undervises i Paris Politimænd og Gendarmere i »Ordportræt«, der eksisterer Albums med Tusinder af Fotografier til Indøvelse i Undersøgelse af Kendetegnene, Billederne ere klassificerede efter Træk og Ejendommeligheder, og det skal være forbausende, hvor hurtigt man ved Hjælp af Ordportrættet kan finde det tilsvarende Fotografi. I samme Øjeblik dette er sket er Identificeringen tilvejebragt. De ved Hjælp af de omtalte Fremgangsmaader opnaaede Resultater ere i højeste Grad opmuntrende. Albummet over Personer, hvem det er forbudt at opholde sig i Paris, i Forbindelse med Ordportræterne hjælper hver Dag den paagældende Politiafdeling til at arrestere talrige Personer, som ellers vilde forsvinde i Mængden. Paa samme Maade kan der ved Grænserne udøves en virkelig betryggende og aldeles ikke krænkende Kontrol med de talrige Udviste, specielt Anarkister, som hvert Øjeblik gøre Forsøg paa at vende tilbage til Frankrig for at genoptage deres tidligere Virksomhed.

(Revue pénitentiaire 7—10, 1905).

Det »sorte« Spørgsmaal.

Man taler om den »gule« Fare, der truer Europa. Denne Fare truer, i hvert Fald for Tiden, ikke Amerika. Men der er i »de forenede Stater« et »sort« Spørgsmaal, som ikke er løst, og som ogsaa indeholder om ikke en Fare, saa dog i hvert Fald en stor Vanskelighed. Da dette Spørgsmaal bl. a. i høj Grad griber ind paa det strafferetlige Omraade, skulle vi i det følgende give nogle Oplysninger desangaaende, som ere uddragne af en meget instruktiv Artikel i »Revue Politique et Parlementaire«

(L.-J. de Lavigne Sainte-Suzanne i Hæftet for December 1905).

Den amerikanske Nation bestaar dels af indvandrede Europæere, dels af indførte Negre. Men, skønt Negrene ere blevne amerikanske Borgere efter 200 Aars Trældom, indtage de i social Henseende en hel anden Stilling end deres tidligere Herrer, de anses, trods Grundlovens Ord, for en ringere Race, for en Nation for sig selv. Derfor er der mellem Hvide og Sorte en uafbrudt, hæftig, indre Kamp, som fra Tid til anden giver sig Udslag i ganske uforsvarlige Brutalitetsytringer som Lynchjustits og Negermassakrer. Modsætningen mellem Nordstaternes og Sydstaternes Opfattelse af Negrenes Stilling, der førte til den forfærdelige 5aars Krig, beroede tildels paa de forskellige Livsforhold. Nordstaterne med det mindre varme Klima og den fremherskende industrielle Virksomhed havde ingen Brug for Slaver, men Sydstaterne kunde ikke undvære Negrenes Arbejdskraft til Driften af Plantagerne i den brændende Sol. Nordstaterne sejrede, og i 1865 blev Slaveriets Afskaffelse højtideligt proklameret. I 1866 anerkendtes den sorte og den hvide Races Lighed for Loven, og i 1869 fik Negrene Stemmeret. Men Loven kunde ikke skabe Lighed i social Henseende, og forøvrigt var Loven selv med til at fastslaa Modsætningen mellem Racerne. Man behøver blot at minde om den Lov, der kaldes Jim-Crow Loven. (Jim Crow er et Øgenavn for Negre). Den forbyder Hvide at rejse paa Jærnbane i Selskab med Sorte, for hvem særlige Vogne ere reserverede. Det er ikke længe siden, at en fransk Journalist, der paa en Rejse i Virginien havde sat sig paa en for Negre forbeholdt Bænk, blev anholdt og ført paa Stationen og kun, fordi han var fremmed, undgik at blive dømt efter den nævnte Lov, der anvendes strengt. Amerikanerne kunne ikke se, at den er uretfærdig; Negrenes Vogne er, sige de, ligesaa gode som de Hvides. Overalt søger man at ydmyge de Sorte, de ere banlyste fra de Hvides Selskab, og der er særlige Af-

delinger for dem i Restauranter, Hoteller og paa Barberstuer. I flere af de store Restaurationslokaler paa Verdensudstillingen i St. Louis fandtes Plakater med Paaskrift: »Her serveres ikke for Negre«. En Stuepige vægrede sig for et Aars Tid siden paa et stort Hotel ved at opvarte den mest fremragende Neger i de forenede Stater, Mister Booker Washington, og blev derfor afskediget. Men, den amerikanske Presse arrangerede en Indsamling for hende, og der indkom over 100,000 Frs. Endog i New-York vægrer man sig paa de store Hospitaler ved at modtage Negre, selv i de alvorligste Sygdomstilfælde.

I Sydstatene ere Modsætningsforholdene mellem Racerne endnu langt mere fremtrædende, og formelige Racekrige kunne opstaa. I Byen Springfield i Ohio ødelagde en Skare paa 2000 Hvide et helt Negerkvarter ved at sætte Ild paa det. I disse Stater florerer Lynchjustitsen stadig. Negre, hvis Skyld aldeles ikke var konstateret, ere blevne slæbte bort fra Fængslerne, bundne til en Pæl og levende brændte i Tusinders Paasyn, andre ere blevne hængte af Mængden og deres Lig gennemhullede af de omstaaendes Revolverkugler. I 1903 blev 3 Negre lynchede paa Grund af Mistanke for at have dræbt en hvid Kvinde, Mistress Jones i Charleston (Vest-Virginia). Paa sit Dødsleje tilstod Mr. Jones, at det var ham, der havde dræbt sin Kone, og at de tre ulykkelige Sorte ikke havde mindste Del i denne Forbrydelse. Der er Grund til at antage, at lignende Fejltagelser kunne indløbe under saa beklagelige Retstilstande. Desværre synes Ondet at være i Tiltagende. I 1892 blev Lynchning dog kun anvendt i 242 Tilfælde, i 1900 var man naaet op over 500 Tilfælde. Dette tyder paa en levende Følelse af de bestaaende Loves Utilstrækkelighed overfor den herskende Usikkerhed. Det er utvivlsomt, at Negrene ere tilbøjelige til at begaa Sædelighedsforbrydelser overfor hvide Kvinder, de sætte en Slags Ære i at bortføre og krænke og derefter myrde saadanne, og de føle sig stolte ved at blive fængslede for saadanne

Meriter. Men de Hvide se heri en Krænkelser ikke blot af det enkelte Individ, men af hele deres Race, og de anse Lynchjustitsen som det eneste virksomme Middel til at tugte Negrene og indgyde dem Respekt for Kvinder af europæisk Oprindelse. Derfor finder man ogsaa mellem Lynchjustitsens Udøvere de mest oplyste Medlemmer af Befolkningen, Officerer, Advokater, ja endog Borgmestre. Dette skal ikke bidrage til at nedbryde Respekten for denne Form for Retshaandhævelse, der ikke er anerkendt af Loven, men snarere er et Udslag af Opsætsighed mod Loven, en Art social Revolte af den hvide Del af Befolkningen til Forsvar mod den sorte Race.

Præsident Roosevelt har forsøgt at føre Spørgsmaalet ind paa Humanitetens neutrale Omraade, han har tildelt fremragende Negre administrative Stillinger, han har indbudt den berømte Neger Booker Washington til sit Taffel, og han har tilladt Miss Roosevelt at spadserer ud med en Negerinde under Armen. Men han har ikke opnaaet andet derved end at sætte sin Popularitet paa Spil. Det amerikanske Publikum vil ikke anerkende de sorte Embedsmænds Myndighed. Paa Posthuset i Indianola (Mississippi) nægtede de Hvide at modtage Breve af den sorte Postmester.

Derimod lægge Amerikanerne ikke Negrene væsentlige Hindringer i Vejen for Udøvelsen af politiske Rettigheder. Betingelserne for Valgret ere de samme for Hvide og Sorte 1) Kundskab i Læsning og Skrivning, 2) Besiddelse af mindst 300 Dollars, 3) Regelmæssig Betaling af Skatter og Afgifter.

Det er ganske ejendommeligt, at man saaledes anerkender Negrene som politisk ligestillede men socialt ringere stillede, man kunde næsten lettere tænke sig en modsat Ordning. Men, det sorte Spørgsmaal er altsaa udelukkende et socialt Spørgsmaal, og hvad der gør det saa vanskeligt er, at det ikke beror paa en simpel Fordom med Hensyn til Hudfarven, men at det bunder i et absolut

og uforanderligt Modsætningsforhold mellem to væsensforskellige Racer, der ikke kunne føre det samme Liv.

I Sydstaterne er man mest tilbøjelig til at overhugge denne unaturlige Knude. Negrene er, siger man, lavere Væsener, de kunne ikke optages i Civilisationen, de maa undertrykkes, eventuelt udryddes. Dog findes ogsaa her Folk, der se mere optimistisk paa Forholdene. Negrene ere snarere »amoralske« end »immoralske«. Hor og Blodskam hersker i de fleste Familier, Religion har ingen Indflydelse paa dem. De maa opdrages, men Skoleundervisning nytter ikke, den fremhjælper knap 10 % af de Sorte, kun om en rent haandværksmæssig Uddannelse bør der være Tale, og de bør opdrages til at leve deres eget Liv fuldstændig adskilte fra de Hvide.

I Nordstaterne ser man friere paa Forholdene. Ganske vist er der store Vanskeligheder at overvinde, Aarhundreders Trældom, Fattigdom og Umoralitet har sat dybe Rødder i de sorte Medborgere. Men gennem en fornuftig Undervisning, der fremelsker Kærlighed til Arbejde og Respekt for Ejendomsretten, maa der kunne udrettes meget. Dette forsøges gennem Institutioner som Booker Washingtons: »Tuskedge normal and industrial Institute«, der nu har 1500 Elever, hvoraf 500 unge Piger. Der undervises i 3 forskellige Afdelinger udelukkende for kulørte i almindelige Skolefag, Agerdyrkning og Haandværk. Paa denne Maade haaber man at kunne gøre Negrene lykkeligere og bedre, men man ønsker ikke at hæve dem op i samme Niveau som de Hvide. Og dog ere de en Faktor i det amerikanske Folkelegeme, som ikke maa undervurderes, de have »vandet Amerikas Jord med deres Arbejdes Sved«, de have Ret til at regnes med blandt dets frie Borgere. Men, det vil altid sætte en Skranke for deres Fremtidsønsker, at de ikke kunne assimilere sig med de andre Statsborgere. Dette gælder i fysisk Henseende, vistnok ogsaa i psykisk Henseende; selv deres ypperste Mænd, som Booker Washington, synes at have visse Defekter, som ikke kunne over-

vindes endnu, men som maaske vil forsvinde, naar flere Generationer have levet under frie Forhold.

Den sorte Befolkning vokser stadig, siden Frigørelsen er den vokset fra 4 Millioner til 9 Millioner. Men den hvide tiltager i endnu højere Grad, Tilvæksten er i 10-Aaret 1890—1900 for den hvide Race 21,5 %, medens den for Negrene er 18 %. Dette Faktum er beroligende for den hvide Race.

Bor Dødsstraffen fuldbyrdes offentligt?

Som bekendt skal ifølge dansk Straffelov Dødsstraffen, eller som Loven udtrykker sig »Livsstraf«, fuldbyrdes offentlig. Denne Bestemmelse, der her hjemme neppe har givet Anledning til alvorlige Ulemper, har i Frankrig, hvor en lignende Regel gælder, være gjort til Genstand for omhyggelig Drøftelse i den seneste Tid.

Anledningen hertil har været, at der d. 5. August ifjor ved en Eksekution i Dunkerque forefaldt nogle ret skandaløse Optrin, som straks refereredes i Bladene og derefter gav den bekendte Reinach Anledning til en energisk Protest i »le Temps« for 9. August. Da Kamrene traadte sammen, interPELLEREDES Justitsministeren om Sagen af den Deputerede M. Messimy.

Om selve Sagen kunne vi oplyse, at to Personer, Jean van der Bogaert, og Charles Zwervägher, havde myrdet en Færgemandskone ved Navn Knokaert. Morderne blev, efterat være dømt til Døden, henrettede paa samme Dag ved Faldøkse (Guillotine). Neppe var det andet Hoved faldet, før Mængden sprængte Afspærringen, og det var med yderste Nød, at Politiet forhindrede Pøbelen i at rive Mordernes Lig fra Skarpretterens Hjælpere. Men det var ikke det eneste besynderlige ved denne Sag. Den myrdedes Ægtefælle havde af vedkommende offentlige Myndighed ud-

bedt sig den Gunst selv at maatte fungere som Skarpretter og tilbudt at betale 10,000 Francs i velgørende Øjemed, hvis man vilde lade ham trække i Guillotinens Snor. Naturligvis fik han ikke Tilladelse dertil, men som en Slags Vederlag for denne Skuffelse opnaaede han en særlig god Plads ved Henrettelsen, saa at han i første Række kunde overvære Mordernes sidste Øjeblikke.

I en Artikel i »Revue Politique et Parlementaire« for December 1905 tager R. Le Normant varmt til Orde for Afskaffelsen af Offentligheden ved Fuldbyrkelse af Dødsstraffen. Af denne Artikel meddeles herved et Uddrag: Allerede i 1879 blev der i Frankrig nedsat en Kommission til Undersøgelse af Spørgsmaalet, og da Kommissionen udtalte sig for Afskaffelse af Offentligheden, forelagdes der et Lovforslag herom. Det vedtoges ved første Behandling i Senatet i December 1884. Det foresloges derpaa at indhente Erklæringer, og fra Kassationsretten, 16 Appeldomstole og 23 Generalprokurører indløb der Erklæringer, der udtalte sig for Reformen. »La Cour de Paris« udtalte sig derimod for Bibeholdelsen af den bestaaende Tilstand. Senatet vedtog derefter Loven for sit Vedkommende. Forslaget forelagdes derpaa for Deputeretkammeret, der forkastede det i et Møde d. 21. Maj 1894. Efterat Senatet paany uden Diskussion havde vedtaget Forslaget i 1898, indbragtes det atter for Deputeretkammeret; dets Skæbne er endnu ikke afgjort. For Reformen kan bl. a. anføres, at store Kulturlande som England, De forenede Stater, Tyskland m. fl. have indført en Ordning, hvor Henrettelser foregaa indenfor Fængslets Mure. For Frankrig er der den Vanskelighed, at en Forandring af den bestaaende Tilstand betegner et Brud med den ved Revolutionen indførte Offentlighed paa Strafferettens Omraade. Strafudstaaelsens Offentlighed skulde fylde Forbryderen med Skam og Publikum med Rædsel. Derfor skulde Eksekutionen foregaa i Nærheden af Gerningsstedet, hvorved dette dobbelte Formaal lettere kunde naas. Derfor skulde oprindelig ogsaa

den domfældte udstilles, naar han paabegyndte Afsoningen af sin Fængselsstraf, og, hvis der var Tale om Afsoning af Strafarbejde, af og til fremstilles offentlig i Løbet af Straffetiden. Men denne Form for Offentlighed er forlængst afskaffet (1810 og 1848). Dog gøres det gældende, at det var Humanitetshensyn, som talte for Afskaffelsen af Offentlighed i disse Tilfælde. medens saadanne ikke kunne paaberaabes, hvor det drejer sig om Dødsstraffen, der kun opnaar at gøre sin Virkning, naar Publikum sér den udført og forfærdes. Men dette er urigtigt. Dødsstraffens Virkning beror paa noget andet og vigtigere end den Følelse af Rædsel og Uhygge, der er forbundet med selve Udførelsen. Den beror paa Visheden om, at grove Forbrydelser som sikker Virkning medfører Døden, og at det eneste Middel til at undgaa denne Straf er at lade være at begaa den paagældende Forbrydelse. For at sikre sig den fornødne Garanti for, at Fuldbrydelse af Straffen finder Sted, og at det er den rette Person, der lider Straffen, behøves den store Offentlighed ikke. Det er tilstrækkeligt, at de Embedsmænd, der have med Sagen at gøre, og enkelte Repræsentanter for Befolkningen samt Medlemmer af Pressen ere tilstede, for at Vished kan have om, at den paagældende Forbryder er bleven henrettet, og hvorledes det er gaaet til. Reformens Modstandere paastaa ganske vist, at der haves Erfaring for, at offentlige Henrettelser have fremkaldt en saadan Alvor indenfor Befolkningen, navnlig i de mindre Byer, at Virkningen har kunnet spores i lange Tider derigennem, at lignende Forbrydelser ganske ere opheorte. Forsaavidt der har fundet uheldige Optrin Sted i store Byer ved saadanne Lejligheder maa Skylden herfor, siger man, lægges paa Administrationen, der ikke har truffet passende Sikkerhedsforanstaltninger. Men for Rigtigheden af disse Paastande savnes der Bevis. Forsaavidt man dernæst vil gøre gældende, at det er nødvendigt, at Publikum selv »oplever« Fuldbrydelsen af Dødsstraffen for ret at forstaa dens Betydning, da er herved at bemærke, at Erfaringen viser, at

den »gavnlige« Gysen og Rædsel, som man mener at burde fremkalde hos Publikum, kun fremkommer hos den Del af Publikum, som i Forvejen har en instinktmæssig Afsky for Forbrydelsen. Det Skuespil, som en Henrettelse afgiver, morer Slynglerne og de fremtidige Forbrydere, det indgyder de retskafne Folk Modbydelighed, men det indjager Ingen Frygt. Det er som om det »at se Blod« (ved en Lejlighed, hvor der ikke er Fare for dem selv) giver Forbryderne mere Livslyst. De slippe deres onde Instinkter løs og begaa ofte Forbrydelser umiddelbart efter at have overværet en Henrettelse. — Det har været foreslaaet, at man, hvis Offentligheden opgives, skulde lade Fangerne i vedkommende Fængsel overvære Eksekutionen, i hvert Fald, hvis der var Tale om en Forbrydelse begaaet i Fængslet. Det er muligt, at dette kan have Betydning i disciplinær Henseende, men de samme Grunde kan anføres herimod som imod Offentligheden i det hele taget. Mere tiltalende er Forslaget om Indførelse af den engelske Skik at hejse et sort Flag paa Fængselsbygningen straks efter Eksekutionen, men denne Effekt er dog neppe af Betydning. Endelig har man anført, at Offentligheden var en Garanti mod Justitsfejltagelser. Den offentlige Procedure skulde altsaa ikke være tilstrækkelig. Det kan tænkes, at den virkelig skyldige, naar han sér en uskyldig blive ført til Retterstedet, følger Samvittighedens Stemme og angiver sig selv, og den haardnakkede Benægter kan ved Synet af Retterstedet og den forsamlede Mængde bestemme sig til at tilstaa. Ligeledes kan den uskyldig dømte have den Tilfredsstillelse at raabe ud til Mængden, at han ikke har begaaet den Forbrydelse, han er dømt for. Hele denne Betragtning passer bedre i en Roman end i det virkelige Liv, men, selv om den maatte have noget paa sig, der maa jo dog være Grænser for alting, hvorfor ikke sætte Grænsen, naar Dommen er faldet og samtidig sørge for de fornødne Garantiers Tilstedeværelse inden Domfældelsen?

Til dem, der ville hævde, at den kunstige Offentlighed

ikke kan gennemføres, at Embedsmænd ville holde sig borte, at Journalister ikke ville give Møde, hvis der aabnes et Felttog mod Dødsstraffen i det hele taget, er at svare, at Embedsmænd, der ikke gøre deres Pligt, kan erstattes med andre, foruden at de kan straffes for Embedsforseelse, og at Pressen ikke staar sig ved at strike, hvor det gælder Reportage. At give Love med den Slags Eventualiteter for Øje vilde være abderitisk. Konklusionen bør derfor være: Dødsstraf fuldbyrdes indenfor Fængselsmuren!

Litteratur og Statistik.

Axel Herrlin: Tilräknelighet och Själsjukdom. Lund. C. W. K. Gleerups Förlag. 224 Sider med et kasuistisk Bilag 157 Sider.

Forfatteren af dette Værk, Docent ved Lunds Universitet, der har udgivet forskellige andre Værker om psykiatriske Emner, betegner dette Arbejde som »Bidrag til Strafferettens Filosofi«. Hverken Hovedtitlen eller denne Undertitel er dog meget betegnende for Bogens Indhold. Nogen udtømmende eller blot alle de væsentlige Problemer omfattende Behandling af Sindssygdommens Betydning for Tilregnelighedsspørgsmaalet giver den ikke. Hvad Forf. siger herom er ret fragmentarisk og næppe altid helt rigtigt. — Og de Bidrag til Strafferettens Filosofi, som Bogen indeholder, ere hverken store eller særlig værdifulde. Overhovedet er det Manglerne, som ved dette Værk først falde i Øjnene og let kan bringe en mindre grundig Læser til at overse det virkelig gode, som dette Arbejde indeholder, og for hvis Skyld det fortjener at læses ogsaa af Jurister. Manglerne vedrøre først og fremmest Bogens Struktur. Der er ligesom ingen rigtig fast Bygning i det hele. Altfor heterogene Ting er kørt sammen; der mangler den Begrænsning, der gør Mesteren. Og paa den anden Side — maaske netop som Følge heraf — ere de afgørende Spørgsmaal, i al Fald for den juridiske Dels Vedkommende, ikke tilstrækkeligt alsidigt og indgaaende forfulgte. Der er noget

for tilfældigt i, hvad Forf. tager med, og hvad han lader ligge. Og disse Mangler blive end mere følelige ved Forf.s svigtende Sans for den rent formelle Side af Behandlingen. Fremstillingen falder — efter en historisk Indledning — i tre store Afsnit, der hver behandle en Række Spørgsmaal, uden at disse gennem rent ydre Inddelinger holdes adskilte. Og Manglen paa Oversigt forøges ved, at der ganske savnes en Indholdsfortegnelse. Paa den anden Side maa det fremhæves som et Fortrin, at selve den sproglige Behandling er let og flydende.

Som jeg bemærkede, behandler Forf. ret heterogene Emner, der indbyrdes ere noget løst sammenknyttede, og som ikke i nævneværdig Grad, i al Fald ikke tilstrækkeligt, udnyttes til gensidig Belysning. Forf. har villet være baade Historiker, Filosof, Psykiater og Kriminalist (Retsfilosof). Om hans Behandling vil tilfredsstille Historikerne, Filosoferne og Psykiaterne, skal jeg lade staa hen; her anser jeg ikke mig selv som tilstrækkelig kompetent Dommer. Fra et kriminalistisk Synspunkt kan den næppe siges at tilfredsstille. Det store Afsnit (II) om Strafferet og Indeterminisme vil næppe interessere Kriminalister synderligt. Den historiske Del af denne Fremstilling vil forekomme dem altfor urimelig vidtløftig, altfor teoretisk og altfor ukritisk i Valget af de Teorier, der medtages, og den Plads, der indrømmes dem i Fremstillingen. Væsentlig større Interesse vil for Juristen det III. Afsnit »Psykiatri og Indeterminisme« have. Ogsaa her er dog Overskriften noget misvisende. Hvad der siges om Psykiatriens Forhold til Indeterminismen indskrænker sig til en letkøbt Kritik af Heinrichs gamle indeterministiske Psykiatri, som virkelig ikke trænger til at aflives paany i det 20. Aarhundrede, dels til nogle ikke meget vægtige Slutningsbemærkninger. Hvad der interesserer, er væsentlig den S. 117—73 givne Oversigt over den historiske Udviklingsgang i Læren om Monomanier og moral insanity fra Pinel til Nutiden. Denne er klar,

overskuelig og vistnok i det hele korrekt¹⁾; og den medtager, saa vidt jeg kan skønne, det væsentlige. Den giver saaledes ogsaa Juristen en ret bekvem Introduktion i et af Psykiatriens mest omtvistede og for den praktiske Strafferet vigtigste Emner. Men ligesom det ikke er noget væsentlig nyt, Forfatteren her yder, saaledes maa det navnlig fastholdes, at det kun er et ganske bestemt Fragment af Psykiatrien, han her behandler. Dette har Forf. — om end selvfølgelig ikke overset, saa dog — ikke havt sin Opmærksomhed tilstrækkelig rettet paa; og dette sætter atter Spor i den følgende Fremstilling.

Naar Forf. nemlig overskriver sit Afsnit IV »Tilregnelighed som Strafmotagelighed«, staa vi her overfor Forf.s egen Lære. Det er netop hans Resultat, at Tilregnelighed er lig Strafmotagelighed. S. 200 siger han: »Vår definition måste lyda: »straffrättslig tillräknelighet är tillgänglighet för korrektion genom tuktan«, og lidt efter: »Huruvida åter denne i gerningens ögonblick var normal eller abnorm blir derimot af underordnad betydelse för sakens afgörande etc.« Den første af disse Udtalelser beror paa en Misforstaaelse, som Forf. deler med mange Psykiater saa vel som Jurister. Den skyldes en Forveksling af Spørgsmaalet om Straffrihed paa Grund af Utilregnelighed og om Straffens Bortfald paa Grund af Forhold, der hindre dens Fuldbgyrdelse. Men gennem den anden Sætning har denne Udtalelse faaet et Plus af Urigtighed, som jeg ikke mindes tidligere at være stødt paa. I denne Almindelighed er Sætningen nemlig utvivlsomt urigtig. Den, der i Gerningens Øjeblik var sindssyg, bør utvivlsomt aldrig straffes, selv om han senere bliver rask. Den hele Udtalelse forklares vistnok kun derved, at Forf., idet han taler om Tilregnelighed i al Almindelighed, dog kun har en bestemt Gruppe af Tilfælde for Øje, nemlig disse Grænsetilfælde, hvor man saa ofte

¹⁾ Det er dog unøjagtigt, naar Forf. S. 169 nævner Tarde blandt Lombrosos Tilhængere. Tarde tilhører en ganske anden Retning.

taler om moral insanity, medfødte eller erhvervede Defekttilstande udenfor de egentlige af Psykiatrien anerkendte Sindssygdomsformer. Paa Grund af disse Tilstandes i Reglen kroniske og i det væsentlige uforandrede Karakter kan Strafmodtageligheden ved dem meget vel bruges som Betegnelse for Tilregneligheden, medens dette som bemærket er ganske unøjagtigt, naar Talen er om Sindssygdomme, Neuroser o. l., hvor Helbredelse ikke paa Forhaand er udelukket. I det hele burde vi endelig engang lære, at det slet ikke lader sig gøre at udtrykke Tilregnelighedsfordringen i en enkelt, alle Tilfælde omfattende Formel. — Ogsaa Forf.s Bemærkninger S. 180—83 om den saakaldte partielle Tilregnelighed lide under en lignende Uklarhed, vistnok navnlig, fordi han ikke holder Spørgsmaalet om Muligheden af partiel Tilregnelighed ved Sindssygdom tilstrækkelig klart ude fra andre Tilfælde. — Naar dette Afsnit alligevel fortjener Opmærksomhed fra Juristernes Side, er det navnlig fordi Forf. dog i det store og hele resolut tager det rigtige Standpunkt i Spørgsmaalet om Behandlingen af de saakaldte »formindsket tilregnelige«. Efter et Referat af forskellige Udtalelser for og imod de uklare Kompromisforslag, gennem hvilke man i de sidste Aar i Tyskland har søgt at løse dette Problem paa en Maade, der skulde tilfredsstille baade Videnskaben og de folkelige metafysiske Begreber, baade Psykiatrien og Gengældelsestanken, besvarer Forf. Spørgsmaalet ikke blot teoretisk rigtigt og konsekvent, men han tilføjer overfor alle de ængstelige Sjæle, der frygte for at Sandheden paa Grund af Befolkningens Fordomme er upraktikabel, de fornuftige Ord: »Men naar en Sag er teoretisk rigtig, saa bør den ogsaa sejre i Praxis, og saa klogt det end er ikke at gaa for hovedkulds til Værks i sit Reformarbejde, saa farligt er det paa den anden Side slet ikke at arbejde for sin Sag og passivt afvente Tidens Virkning i den Tro, at alt gaar af sig selv . . . Havde de Mennesker, der altid raabe paa, at man skal vente, til Tiden er moden, faaet Lov til at raade, saa havde vi sikkert endnu

havt baade Radbrækning og spanske Støvler. Forfatterens rigtige og fuldt ud modne Syn paa dette vigtige Problem og hans mandige Hævdelse af sit Standpunkt overfor alle de Forkludringsforsøg, som man navnlig i Tyskland har været Vidne til i nyeste Tid, berettiger ham til Absolution for mange andre Mangler og giver Haab om, at han, naar Aarene give ham større Modenhed og skærpe hans Selvkritik, vil kunne yde et værdifuldt Arbejde paa disse saa vanskelige Omraader.

Sluttelig vil jeg henlede Opmærksomheden paa det Afhandlingen tilføjede kásuistiske Bilag. Det Materiale, Forf. her, væsentlig gennem Uddrag af St. Hans Hospitals Journaler, har samlet, vil ikke blot for Psykiater, men ogsaa for Jurister kunne være til stor Nytte og Vejledning. Bilaget afsluttes med nogle forklarende Bemærkninger, hvis psykiatriske Værd jeg ikke har fornøden Sagkundskab til at bedømme, men som i al Fald paa en Ikke-Fagmand gøre et forstandigt og velovervejet Indtryk.

Carl Torp.

Sveriges fångvård år 1904.

Af fångvårdsstyrelsens officiella berättelse för år 1904 framgår, att antalet straffanstalter i riket under nämnda år utgjorde 54. Af dessa voro 45 enrumsfängelser (med sammanlagdt 2,596 ljusa och 98 mörka celler), 3 centralfängelser för män, ett centralfängelse för kvinnor, 3 centrala arbetsanstalter för män och 2 centrala arbetsanstalter för kvinnor.

Antalet fångar utgjorde vid årets början 3,173 och vid dess slut 2,909; tillkomne under året voro 25,672 och afgångne 25,932. Af de vid årets slut kvarvarande voro 260 tilltalade för brott, 1,369 voro straffarbetsfångar, 241 dömda till urhota fängelsestraff, 371 till fängelsestraff i sak-

nad af tillgång till böter, 25 häktade för lösdrifveri och 643 hållne till tvångsarbete.

Bland straffarbetsfångarne voro vid årets slut kvarvarande 111 lifstidsfångar, och af de återstående voro 558 dömda öfver två år och 700 till två år och därunder. De senaste tio åren förete fortfarande en ej obetydlig minskning i straffarbetsfångarnes antal. Under senaste tioårsperioden 1895—1904 minskades antalet fångar af nämnde slag med 314, däraf 74 på lifstiden och 240 på viss tid dömda.

Procenten af återfall i förhållande till antalet nykomne straffarbetsfångar utgjorde för berättelseåret 37,2 samt för tioårsperioden 1895—1904 33,7. Särskildt af dem, som undergått straffarbete för stöld, återföllö år 1904 40,2 % män och 34,1 % kvinnor.

Af lifstidsfångarne voro under året nykomne 2 män, och af de vid årets slut kvarvarande 111 (84 m., 27 kv.) förvarades 13 (11 m., 2 kv.) i enrum enligt lagen angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum den 29 Juli 1892. Öfriga 73 manliga och 25 kvinnliga lifstidsfångar höllos i gemensamhetsfängelse.

Hela antalet gemensamhetsfångar i rikets straffängelser utgjorde vid 1904 års utgång 190 (165 m., 25 kv.).

Antalet fängelsefångar utgjorde under år 1904 17,736 (16,722 m., 1,014 kv.), däraf 1,495 (1,420 m., 75 kv.) undergingo urbota bestraffning och 16,241 (15,302 m., 929 kv.) förvandlingsstraff i saknad af tillgång till gäldande af ådömda böter. Nykomne urbota fängelsefångar voro 1,237 (1,172 m., 65 kv.), och bötesfångar 15,878 (14,957 m., 921 kv.). Den förstnämnda kategorien har således sedan 1903 ökats med 9, och den sistnämnda har minskats med 121.

För sysslolöst kringstrykande och bettlande häktades under året 2,432 personer, af hvilka 1,257 komma på Stockholms stad och 1175 på rikets öfriga delar.

Antalet tvångsarbetsfångar uppgick vid 1904 års slut till 643 (427 m., 216 kv.). Under året nykomna voro

1,023 (589 m., 434 kv.), af hvilka 1,008 (575 m., 433 kv.) voro dömda enligt lösdrifverilagen och 15 (14 m., 1 kv.) enligt fattigvårdsförordningen.

Af nykomne straffarbetsfångar i förhållande till folkmängden kommo år 1895 36 på 100,000 inv. och år 1904 32 på 100,000 inv. Beträffande nykomna tvångsarbetsfångar var samma förhållande år 1895 20 på 100,000 inv. och år 1904 19 på 100,000 inv. Af de under året nykomne straffarbetsfångar voro 10 (8 m., 2 kv.) ådömde förlust af medborgerligt förtroende för alltid och 1,202 (1,088 m., 114 kv.) på viss tid. Bland de brott, för hvilka de under året intagne personer blifvit dömda till straffarbete, märkas 1,213 fall af stöld, 74 af mened och förfalskningsbrott, 51 af barnamord, 26 af dråp, 25 af eldskada och annan skadegörelse å egendom, 38 af äktenskaps- och sedlighetsbrott och 6 af mord. De för undergående af urbota fängelsestraff insatte personer voro bland annat dömda för misshandel (365 fall), brott mot offentlig myndighet (197), snatteri (147), stöld (119) samt bedrägeri och annan oredlighet (96). Af yngre ålder än 20 år voro vid årets slut kvarvarande 95 (91 m., 4 kv.) straffarbetsfångar och 23 (8 m., 15 kv.), tvångsarbetsfångar.

Under året blefvo ritningar till nytt cellfängelse i Göteborg samt till- och ombyggnad af länsfängelset i Hernösand af Kungl. Maj:t fastställda och grundläggningsarbetena togo sin början.

Beträffande ordningen och disciplinen vid straffanstalterna uppgick antalet extra judiciella bestraffningar, som ålades fångpersonalen vid läns- och kronocellfängelserna, till 162, af hvilka 15 bestodo uti inneslutning uti mörk cell och 147 uti mistning af sängkläder. De flesta af dessa bestraffningar voro ålagda för trots, våldsamt och oskickligt uppförande (26), skadegörelse å eller missvård af fängelsets tillhörigheter (39), brefväxling och olofligt meddelande med medfänge (68) samt brott mot fängelsets ordning i öfrigt (20). De straffades antal utgjorde 11,1 %

af det i dessa fängelser förvarade medeltalet fångar. Vid länsfängelset i Kristianstad föröfvades af en fånge brott af den svåra art, att åtal vid domstol deraf föranleddes. En af krigsrätt till två år sex månaders straffarbete dömd f. d. husar beredde sig under handräckningsgöromål tillfälle att närma sig fängelsets vaktvinna, till hvilken han sade sig hafva fattat kärlek, och tillfogade henne med en s. k. korgmakarspets ett sår i bröstet, hvarjämte han äfven i själfmordsafsikt, allvarsamt sårade sig själf. För öfvervåldet dömdes han af vederbörande rådstufvurätt till straffarbete i ett år sex månader. Rymning ägde i två fall rum, båda från länsfängelset i Jönköping, på sådant sätt, att de rymmande vid gårdgången lyckades aflägsna sig och öfver latrinbodens tak komma ut i det fria. Båda dessa fångar blefvo inom kort gripna. Likaledes inträffade vid nämnda fängelse ett försök till rymning. Två själfmord ägde rum vid länens fängelser, och likaledes två själfmordsförsök.

Vid straffängelserna för män ålades fångpersonalen 62 bestraffningar, hvaraf 7 bestodo uti prygel, 3 i mörk cell, 3 i mörk cell i förening med ljus cell, 4 i ljus cell med arbete, 1 i ljus cell utan arbete och 44 i ljus cell i förening med mistning af sängkläder. De vanligaste anledningarne till bestraffningarne voro förseelser mot bevakning (5), trots, olydnad m. m. (5), sturskhet och oskickligt uppförande (6), olofligt innehafvande af gods (13) samt kommunikation med medfänge (18). Procenten af antalet straffade i förhållande till medeltalet fångar utgjorde 9,4. Någon förseelse af svårare art förekom icke. Rymning verkställdes från centralfängelset i Nya Varfvet, i det att tvenne därstädes intagna straffångar beredde sig tillfälle att afvika från fängelset genom lossande af fönstergallret i en arbetscell. Själfmord föröfvades vid centralfängelset å Långholmen af en listidsfänge genom hängning. I öfrigt ägde rymning eller själfmord eller försök därtill icke rum vid ifrågavarande fängelser.

Vid straffängelset för kvinnor i Göteborg undergick 3 personer eller 9,1 % af medeltalet fångar bestraffningar,

hvaraf 2 bestodo i ljus cell utan arbete och 1 i ljus cell i förening med mistning af sängkläder. Svårare oordning, rymning eller rymningsförsök, själfmord eller försök därtill förekommo icke under året.

Antalet bestraffningar vid arbetsanstalterna för män var 143 eller 27,2 % af medeltalet fångar. Bland dessa märkas prygel (20 fall), mörk cell (1), ljus cell med arbete (8), ljus cell utan arbete (3), ljus cell i förening med mistning af sängkläder (111). Besträffningarne voro bland annat ålagda för lättja (14), förseelser mot bevakning eller befäl (23); trots samt olydnad och oskickligt uppförande (62), samt våldsamt uppförande, kif och slagsmål med medfänge (25). Ej heller vid dessa anstalter ägde någon förbrytelse af svårare beskaffenhet, rymning, rymningsförsök, själfmord eller försök därtill rum.

Vid arbetsanstalterna för kvinnor fingo under året 74 personer eller 33,5 % af medeltalet fångar vidkännas 91 bestraffningar, hvaraf 14 bestodo i ljus cell med arbete, 5 i ljus cell utan arbete, 76 i ljus cell i förening med mistning af sängkläder och 2 i latkost. Förseelserna vore bland andra störande af ordning (12), gräl med och våld å medfänge (35), lättja och arbetsvägran (12), förseelser mot bevakning (26). Under året ägde en rymning rum vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona. En af därvarande fångar, som haft anställning i cirkussällskap, lyckades nämligen oförmärkt från borggården praktisera sig öfver fängelsetaket ut i det fria. Hon blef emellertid inom fyra dagar gripen och återförd till anstalten. Härutöfver förekom icke någon rymning eller försök därtill vid ifrågavarande anstalter. Ej heller ägde någon oordning eller svårare förseelse, själfmord eller försök därtill rum.

Vid de centrala straffanstalterna utgjordes under år 1904 sammanlagdt 465,668 dagsverken, däraf med inkomst 277,051 och utan inkomst 91,756. Hindrade voro 96,861 dagsverken. De manliga fångarne sysselsattes förnämligast med väfnad, stenhuggeri, skrädderi, skomakeri,

snickeri, korgmakeri, förfärdigande af papperspåsar, smidesarbeten, borstbinderi och tillverkning af trikåarbeten; de kvinnliga med sömnad, strumpstickning, tillverkning af trikåarbeten, borstbinderi och tvätt.

Vid läns- och kronohäktena utgjordes under berättelseåret tillsammans 522,511 dagsverken; icke utgjorde dagsverken uppgingo till 154,246. De flesta utgjorda dagsverken kommo på förfärdigande af tändstickslådor, skrädderi- och sömnadsarbeten, skomakeriarbeten, korgmakeriarbeten, fjäder- och dunspritning, rensning af säd, bönor m. m., strumpstickning, borstbinderi, drefredning samt förfärdigande af papperspåsar.

Sedan Kungl. Majt genom nådig skrifvelse den 14 Oktober 1904 föreskrifvit, att Fångvårdsstyrelsen med vissa statsförvaltningar, nämligen armén, flottan och kustartilleriet, statens järnvägar, postverket samt telegrafverket, finge träffa aftal om tillverkning af sådana persedlar, som lämpligen kunde tillverkas af fångar, lät Styrelsen uppsäga med enskilde ingångna arbets- och entreprenadkontrakt samt satte sig i förbindelse med dessa förvaltningar och ämbetsverk, hvarjämte åtgärder vidtogos för att så snart som möjligt kunna i vidsträckt omfattning börja utförandet af arbetsleveranser till kronan.

Beträffande religions- och skolundervisningen vid rikets fängelser ingingo under år 1904 meddelanden om, att två manliga och en kvinnlig fånge saknat nästan all insikt i kristendomskunskap och all kunskap i innaläsning. Kristendomskunskapen hos de vid årets slut kvarvarande var god hos 21,3 %, försvarlig hos 64,6 %, ringa hos 13,1 % och saknades hos 1 %.

Fångpredikanternas årsberättelser handla bland annat om, hur ofta det öfverdådiga lefverne och den njutningslystnad, som är i hög grad betecknande för vår tid, leda in på brottets bana. Det anföres också åtskilliga exempel på, att girighet och snålhet ledt till ingrepp i andras ägande rätt. En predikant säger sig ha funnit, att de flesta

mordbrännare äro mer eller mindre abnorma och att sedlighetsförbrytelserna vanligen föröfvas antingen af unga pojkan eller gamla gubbar — ett intressant psykologiskt förhållande. Predikanten vid ett af rikets största cellfängelser har gjort den sorgliga iakttagelsen, att bland fångarne de unga stå främst, hvad brottet beträffar. Bland dem, som begå sina brott med berådt mod och som i förväg uttänka och planlägga dem, är flertalet ynglingar. Och för denna fördärfvade ungdom är mer än för andra intensiva straff en nödvändighet. Här gäller den gamla satsen: den som spar riset, fördärfvar sin son; därför stränga straff för de unga! Kraften att stå det onda emot är i allmänhet hos människan så liten. Yttre ogynnsamma förhållanden kunna därför så lätt leda en person in på brottets bana. Och den, som aldrig haft något hem eller som aldrig fått lära sig att skilja på rätt och orätt, blir lättare ett offer för frestelsen. Man träffar ofta en förfärande grad af förvildning hos dessa ungdomar, som haft ingen eller dålig föräldravård eller som uppfostrats på kommunernas bekostnad. Det behöfs mycken kärlek inom samhället för dessa arma små barn. Fosterbarnsnämnderna och barnavårdsnämnderna hafva icke tillkommit en dag för tidigt. — Men den mäktigaste driffjädern till brott i vårt land är dock dryckenskapslasten. »Vore icke dryckenskapen,« utbrister en predikant, »denna kräftskada bland vårt folk, denna källa till så mycken förbannelse, till allt slags elände, till brott af allahanda slag, skulle våra fängelser ej vara så öfverfyllda af brottslingar, skulle staten göra stora besparningar i fråga om utgifter för fängelseväsendet.

Af de vid årets slut kvarvarande fångar hade enligt inkomna uppgifter 65,9 % manliga och 11,8 % kvinnliga straffarbetsfångar samt 70,6 % manliga och 12,5 % kvinnliga fängelsefångar begått sitt brott i rusigt tillstånd eller före begäendet varit begifna på dryckenskap.

Under året erhöilo 1,199 från fängvårdsanstalterna fri-

gifna personer understöd af fångvårdsföreningar, fängelseförvaltningen och kommuner eller enskilde.

Besparingskassornas behållningar vid rikets samtliga fångvårdsanstalter utgjorde vid 1904 års utgång 367,748 kronor 81 öre. Af dessa medel utgick till åkerbrukskolonien Hall ett bidrag af 50 öre för dag för hvar och en gosse till ett antal af 175. Antalet underhållsdagar för dessa barn uppgick till 45,536, utvisande ett medeltal af 127, och utgjorde beloppet af de från besparingskassorna utgående bidraget sålunda 22,768 kronor.

Sammanlagda beloppet af de under året frigifnes vid frigifningen i postsparbanken innestående premiemedel utgjorde 23,890 kronor 78 öre. Af dessa medel förverkades genom återfall 462 kronor 33 öre, som tillföllu anslaget till fångars vård och underhåll.

Beträffande helsovården vid rikets fängelser visar år 1904 en sjukprocent af 3,01 mot 3,72 under tioårsperioden 1894—1903. Med undantag af influensa förekommo infektionssjukdomar endast i spridda fall. För sinnessjukdom vårdades 56 individer. Dödlighetsprocenten af fångarnes medeltal var 0,63. År 1903 uppgick den till 0,75 och under tioårsperioden 1894—1903 till 0,95.

Fångvårdens utgifter belöpte sig år 1904 till 1,812,724 kronor 99 öre, hvilken summa understiger den från föregående år med 114,027 kronor 30 öre. Utgifterna å det bestämda anslaget till fångars vård och underhåll ökades dock under året med 65,850 kronor, hvilket har sin orsak i 1903 års riksdags beslut, hvarigenom dels antogs ny lönestat för de å nämnda anslag aflönade föreståndarne m. fl. vid läns- och kronocellfängelserna, dels äfven aflöningen för större delen kvinnliga vaktbetjante vid fångvårdsanstalterna öfverflyttades från förslagsanslaget till ofvanberörda bestämda anslag. Genom förstnämnda åtgärd, eller cellfängelseföreståndarnes lönereglering, följde den ytterst viktiga reform i fångvården, att dessa för tillgodonjutande af nu bestämda aflöning skulle vare skyldiga

vidkännas indragning till statsverket af sin andel i inkomsten af fångarbetet, och att arbetsdriften, som förut ålegat fängelseföreståndaren, skulle i sammanhang härmed af staten till ombesörjande öfvertagas.

Arbetsinkomsten uppgick år 1904 till 153,702 kronor 12 öre (möt 106,612 kronor år 1903).

Albert Montgomery.

En Forbryders Selvbiografi.

Udgivet af Dr. med. *K. K. K. Lundsgaard.*

Udgiveren af nedenstaaende Selvbiografi kunde ønske at gøre rede for dens Tilblivelse og sige et Par Ord om dens Forfatter.

Vi lærte hinanden at kende i Sommeren 1905, da han, som flere Gange tidligere, var indlagt paa Ladegaarden. Her hændte det en Dag, at han blev uenig med Autoriteterne; det begyndte med Mundhuggeri og gik over til Haandgribeligheder; han maatte overmandes og indespærres, men sprængte den aflaaede Dør og gik i sin blinde Rasen løs paa Opsynsmændene, der atter maatte overmande ham og lægge ham i Haandjærn, som han imidlertid øjeblikkelig sprængte.

Da de Magtmidler, der indenfor Ladegaardens Mure stod til Raadighed, hermed vare udtømte, forlangte Anstaltens Inspektør, at den i sit Raseri fuldstændig utilregnelige Mand skulde henvises til Sygeafdelingen, for hvis Læge, der da var bortrejst, jeg fungerede.

Ankommen paa Sygestuen og bragt til Sengs faldt han snart til Ro, dog forsøgte han et Par Timer senere at gøre Brud paa Disciplinen ved uden Tilladelse at forlade sin Seng og nægte atter at lægge sig. Han blev da gjort opmærksom paa, at saafremt han ikke rettede sig efter Læ-

gens Forskrifter, vilde man ikke beholde ham, og der blev givet ham en Times Betænkningstid. Inden Udløbet af denne laa han atter i sin Seng og blev dér stille og roligt i 5 Døgn uden at beklage sig, skønt det var tydeligt at mærke, hvor den fuldstændige Uvirksomhed pinte ham. Under Sengelejet havde han været føjelig i enhver Henseende, men mut og tvær.

Da han 6te Døgn fik Tilladelse til at staa op, blev han noget livligere, hans Indesluttethed tabte sig, det mutte og tvære Væsen ligeledes, og han afslørede sig til Slut som en ret livlig, jovial Person med et tilsyneladende godt Hjærtelag. I korte Perioder kunde han dog atter være mørk i Sind; men i de 5—6 Uger, han opholdt sig paa Sygeafdelingen, opførte han sig eksemplarisk.

Han var i Besiddelse af en god Del Selvkritik baade overfor sit eget Ydre, som han ofte og længe ad Gangen holdt af at betragte i sit Lommespejl, og som han pyntede paa, saavidt de forhaandenværende Midler tillod det; men ogsaa overfor sit indre Værd. Han var klar over, at det Samfund, han var nødsaget til at leve i, ikke havde tænkt paa at indrette sig for ham og hans Lige; ude mellem fri Folk passede han ikke, og Straffemidlerne havde aldrig haft gavnlig Indflydelse paa ham.

Under hans Lediggang blev det snart indlysende, at han trængte til Beskæftigelse, Bøger, man gav ham at læse i, kunde ikke faa hans urolige Sind i Ro, og egentligt Arbejde kunde ikke skaffes til Veje. Jeg foreslog ham da en Dag at skrive sit Levnedsløb. Han troede straks, man vilde have ham tilbedste, men da han først blev bevæget til at begynde, greb Arbejdet ham med en Interesse, der vistnok mest forbavsede ham selv, og som kun fandt et Sidestykke i hans Interesse for og Kærlighed til Blomster; en lille af-

skaaren Blomst kunde glæde ham Dage igennem, hans Ansigt kunde lyse ved Synet af den, han plejede og passede den, og jeg er ikke vis paa, at han ikke i Enrum talte til den, som om det havde været et levende Væsen.

Man saa ham, efterat Arbejdet var begyndt, daglig Timevis igennem siddende paa en Bænk i den lille Sygehusgaard med sin Blomst i Knaphullet og ihærdigt arbejdende med Blyant og Vidskelæder.

Han skrev kun for Lægen og Sygeplejersken (»den Herre og Dame«), vi fik Manuskriptet udleveret med 1 Ark ad Gangen, maatte forpligte os til ikke at vise det til andre og til straks efter Læsningen at aflevere det.

Hans Energi og Stadighed var beundringsværdig, kun én Gang var han ved at gaa i staa: da han kom til Beretningen om sin første Tugthusstraf, han nægtede da at skrive mere, blev atter indesluttet og mut og paa indtrængende Spørgsmaal om Grunden, svarede han, »at han havde gjort noget, han ikke holdt af at tale om, og som man vilde foragte ham for«. Han lod sig imidlertid bevæge til at fortsætte, og Arbejdet fuldførtes nu hurtigt, saaledes at det var afsluttet paa 10 Dage.

Derefter var hans Fred forbi, han averterede selv, at nu maatte han se at stikke af, han kunde ikke holde Uvirk-somheden ud. Først da Sygeplejersken inspirerede ham til et nyt Arbejde: en Skildring af Livet i Horsens Tugthus, kom der atter Ro over ham. Skildringen ender iøvrigt med et Digt »Fængselssangen«, der virkelig røber poetisk Aare.

Udgiveren af Selvbiografien ønsker ikke at give en udførlig Karakteristik af Forfatteren, som i det følgende skal tale for sig selv, men enkelte Træk fra hans Liv paa Sygeafdelingen maa jeg endnu have Lov at fremhæve for at vise, i hvor høj Grad han gjorde sig Umage for at gøre et godt Indtryk.

En Dag havde jeg foræret ham en Rulle Skraa med Løfte om at forny den, naar den var forbrugt. Da Sygeplejersken et Par Dage senere betroede mig, at der ikke var mere tilbage, fordi han havde delt med Kammeraterne, spurgte jeg ham, hvorledes det gik med Skraaen? Herpaa svarede han, at der endnu var noget til Rest, og dette Svar fik jeg ogsaa de følgende Dage, indtil en passende Tid var gaaet. — Nøjagtig det samme gentog sig ved de følgende Ruller Skraa, og jeg er ikke i Tvivl om, at hans Handlen her var dikteret paa den ene Side af Faren for at synes ubeskeden og paa den anden af den Følelse, at det ikke gik an at sige til Lægen, at han havde delt Tobak ud til Patienterne (da Skraaning er forbudt paa Sygeafdelingen).

Af andre Træk skal jeg endnu kun fremhæve, at han en Dag midt under et Mundhuggeri med en anden Patient pludselig løb ud af Stuen for, som han senere forklarede, »ikke at komme til at slaa«, han vilde nemlig gerne opføre sig ordentlig, »da man var god imod ham«. At dette virkelig var ment, viste han ogsaa ved at anmode Sygeplejersken om at gemme Spritlamperne, da han ikke kunde lade være med i et ubevogtet Øjeblik at drikke deres Indhold.

Da han fra Sygeafdelingen fik sin Frihed og tog ud til en Slægtning, skete det ikke med Illusionen om at kunne blive et bedre Menneske, han troede maaske, det kunde gaa, hvis han kunde faa Arbejde paa Landet og blive holdt borte fra Brændevin, men her i Byen, hvor han skulde drive rundt paa Gaden, gik det ikke længe, »her kom Tankerne, her kom Vennerne, og her fik han Brændevin, og saa var han færdig«.

Han besøgte mig efter min Opfordring et Par Gange

efter Udskrivningen, den sidste Gang er over $\frac{1}{2}$ Aar siden, og da saa det sort ud for ham, Arbejde kunde han ikke faa, og Penge havde han ikke, »og saa har man kun Valget imellem at betle og stjele«. I første Tilfælde bliver man i hvert Fald »hugget og kommer i Tvangshuset, i sidste kan man være heldig og gaa fri«. Jeg kunde ikke nægte mig selv at bede ham om, hvis det blev til Indbrud, da ikke at lade det ske hos mig, hvor han nu kendte Lokalteterne. Han svarede paa denne Anmodning ved at strække sin Haand ud imod mig og sige: »Hr. Doktor, hvis jeg ikke faar noget at drikke, giver jeg Dem mit Ord paa, at det ikke skal blive hos Dem, men faar jeg Brændevin, ved jeg ikke hvad jeg gør, og saa maa De have mig undskyldt, om det skulde blive her.«

Om Forfatterens Familie skal jeg oplyse, at der saavidt jeg har kunnet kontrollere, ikke findes Forbrydere eller sindssyge i opadstigende Linie; Faderen har en Gang gjort et tentamen suicidii. Af hans Sødskende, der omtales i Levnedsløbet, er én paa Grund af forskellige Uregelmæssigheder sendt til en anden Verdensdel, de øvrige synes der intet at være at sige paa.

Til Slut kun et Par Ord om Formen, hvori Levnedsløbet fremkommer. Forfatterens Retskrivning og Interpunktion er fulgt slavisk, derimod har det været nødvendigt at foretage Inddeling af Stoffet, idet Manuskriptet danner et fortløbende Hele. Enkelte Steder har Forfatteren forkortet Sted- og Personnavne, paa andre Steder har Udgiveren foretaget en saadan Forkortelse. Endelig har Redaktionen forlangt et Par Udeladelser af Udfald og Sigtelser mod Autoriteterne¹⁾; disse Udfald er dog aldrig af en saadan Art, at Forfatterens som Regel ret nøgterne og forstandige Syn paa sit

¹⁾ Udeladelserne er betegnede med — — —

Forhold til Samfundet forrykkes. Et enkelt af de udeladte Steder indeholder en Meddelelse om, at han i c. 15 Aars Alderen begyndte at lide af Krampeanfald, der senere af og til har indfundet sig; disse, der ifølge omstaaende Lægeattest ere epileptiske, har maaske spillet en Rolle for nogle af hans Handlinger.

Levnedsløbet blev, som allerede én Gang sagt, først skreven for Lægen og Sygeplejersken med Paalæg om dybeste Diskretion; ved Udskrivningen fra Ladegaarden har han foræret mig det, og da jeg havde forklaret ham, at andre end jeg maaske havde Interesse af hans Arbejde for gennem det at søge Forstaaelse af den ulykkeligt stillede Klasse Mennesker, han tilhørte, gav han mig fri Dispositionsret over det.

K. K. K. Lundsgaard.

Af Politiets Akter fremgaar, at Levnedsløbets Forfatter er født d. 11. Maj 1873 i København, døbt i Frelsens Kirke, Søn af en Arbejdsmand og dennes Hustru, hos hvem han hele sin Barndom var tilhuse. Fra d. 3. Juli 1886 til d. 19. Marts 1888 paadrog han sig 7 Straffedomme for Tyveri, alle med det Udfald, at han blev straffet med Ris, i 1888, da han fyldte 15 Aar, indtraf endnu 2 Tyveridomme, hvorved han idømtes Straf af Rottingslag, i 1889 endvidere en Dom for Betleri (6 Dage simpelt Fængsel). 1. Septbr. 1892 blev han ved Holsteinborg Birk for Brandstiftelse anset med Straf af Forbedringshusarbejde i 1½ Aar, i 1895 dømtes han for Betleri i Kbh. til Tvangsarbejde, i 1896 2 Gange samme Sted for Tyveri til henholdsvis Fængsel paa Vand og Brød og Fængsel paa sædv. Fangekost, i 1898 for Tyveri udenfor Kbh. til Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder, 1899 for Tyveri til lige Straf i 18 Maaneder, i 1901 for samme Forbrydelse til samme Straf. Endelig blev han i 1903 af Kriminalretten atter for Tyveri dømt til som utilregnelig af Øvrigheden at tages i Forvaring, men ved Højesterets Dom af 27. Juli s. A. dømtes han i Stedet for til Tugthusarbejde i 2 Aar. Han udstod denne Straf i Horsens Strafanstalt, hvorfra han løslodes d. 31. Juli 1905. Senere har Politi og Ret ikke haft Lejlighed til at beskæftige sig med ham.

HRJ/1903. 208 (U/R B 269)

Under den sidste Sag afgav Overlægen ved Kommunehospitalets 6. Afdeling, hvor han var indlagt til Observation, under 24. April 1903 følgende Erklæring:

»Som Resultat af min Observation af Arrestanten C. C. N., og som Grundlag for Bedømmelsen af hans Tilregnelighed skal jeg meddele:

Arrestanten har jo gentagne Gange været under Observation og er gjort til Genstand for adskillige Erklæringer fra forskellige kyndige Læger, hvis Udtalelser stemme overens, saa at det vel kan anses for overflødigt atter at gengive hans Sygehistorie og Livshistorie.

Alle Erklæringerne gaa ud paa, hvad der ogsaa er min Opfattelse af ham, at han er et fra første Færd af degenereret, noget imbecilt Individ, der fra sin Barndom eller tidlige Ungdom, (vistnok fra 14 eller 16 Aars Alderen) har lidt af Epilepsi og tillige fra Ungdommen har hengivet sig til Udskejelser i Retning af Drik. Han er til Stadighed i betydelig Grad abnorm, underkastet periodiske Stemningssvingninger, yderst irriteret og umedgørlig, vistnok især i de Perioder, hvor Stemningen er trykket, medens han til andre Tider kan være ganske fredelig. Han har næsten ingen Lyst eller Udholdenhed til Arbejde, har sjældent, naar han havde paataget sig en Kondition, holdt den Tid ud, hvortil han havde forpligtet sig; han føler kun Lyst til at drive om og svire, han drikker — siger han — saa meget, han kan faa. Han mangler ganske Følelse for det urigtige i at stjæle og giver uden Modstand efter, naar Lysten dertil kommer op i ham; udover Omstrejfen og Drik synes han kun at have Interesse for at læse Romaner, medens han ganske mangler Interesse for almindelige sociale og politiske Spørgsmaal. Foruden sin permanente aandelige Svækkelsestilstand har han dels nogle Gange efter epileptiske Anfald frembudt kortvarige Sindsforstyrrelser, dels kommer han under Indvirkning af Alkohol og af Sindsbevægelser, især Vrede, let i en Tilstand af Ophidselse, hvori han handler ganske blindt efter Indskydelser.

Paa Hospitalet har han i det hele vist sig rolig og fredelig, let sløv; han har passet sig selv og givet sig meget lidt af med andre. Han er orienteret, ved Besked med sine Retssager og kan nogenlunde gøre Regnskab for sit Liv, men hans Hukommelse er ret daarlig og upræcis, han regner meget tarveligt ($7 \times 8 = 56$, $7 \times 12 = 82$), skriver ret ordentligt, men bogstaverer slet, kan læse, men er ikke til at formaa til at læse højt. Som allerede antydet er hans aandelige Synskreds meget begrænset, men han ved dog nogenlunde Besked med almindelige Livsforhold, medens han næsten mangler Skolekundskaber.

Om den verserende Sag udtaler han, at han ikke kan huske, at han har stjaalet Haandtasken. Han ved, at han den Dag havde

været paa Christianshavn og faaet flere Mæketoddyr, men angiver ikke at kunne huske, hvorledes han er kommen fra Christianshavn til den gamle By, eller hvem han var i Selskab med.

Paa Hospitalet har der vist sig Lejlighed til at konstatere, at han paavirkes stærkt af Spiritus. Det lykkedes ham nemlig at til-egne sig en Flaske Portvin, som han drak. Han blev beruset, og da han blev ført til den urolige Afdeling, blev han meget ophidset, slog om sig, var ret voldsom, skældte ud baade paa Mandsvogterne og Sygeplejerskerne og Reservelægen og var næsten ikke til at tale til Rette. Da han havde sovet Rusen ud, fortød han dog sin Optræden, som han kun tildels erindrede, og bad om Forladelse endog med Taarer i Øjnene.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt han har Ret i, at han ikke erindrer sin Forbrydelse, og hvor vidt han derfor maa kunne antages at have befundet sig i en saakaldt bevidstløs Tilstand, ser jeg mig ikke i Stand til at afgive nogen bestemt Erklæring. Det er i og for sig sandsynligt nok, at han ved Alkoholindvirkning forholdsvis let kan komme i en Tilstand, hvori han kun har en meget uklar Opfattelse af Omverdenen og bagefter ikke bevarer nogen Erindring om, hvad der er passeret, men da det ikke er konstateret, at han havde nydt større Kvantum Spiritus, og da hans hele Adfærd i Butikken og under Flugten ikke synes at vidne om nogen høj Grad af Beruselse, er det vel ikke sandsynligt, at det har været Tilfældet ved denne Lejlighed.

Med Hensyn til hans hele habituelle Tilstand maa jeg udtale, at C. C. N. er bleven Vaneforbryder paa Grund af sin medfødte eller i den tidligste Barndom erhvervede mangelfulde Organisation i Forbindelse med den Hjernelidelse, der maa antages at ligge til Grund for hans Epilepsi. Han maa betragtes som ganske upaavirkelig af Straf, og han er, som det tidligere er udtalt, naar han er paa fri Fod, en stadig Fare for Samfundet, om han end i Reglen kun begaar Ejendomsforbrydelser. Hans Tilstand synes omtrent at være uforandret siden Erklæringerne i 1897 og 98, og hans aandelige Abnormitet er saa fremtrædende, at han formentlig snarere hører hjemme paa en Anstalt, der er beregnet paa abnorme Individer, end paa en Straffeanstalt, der er beregnet paa normale Forbrydere."

Til yderligere Oplysning hidsættes endelig en af Inspektøren for Københavns Arrester under 19. Maj 1905 afgiven Erklæring om Forf.'s Væremaade i Fængslet:

•I Anledning af det ærede Kriminalkammers Forespørgsel af G. D. om Arrestanten C. C. N.s Væremaade i Fængslet undlader jeg ikke tjenstligst at meddele, at han, der jo har siddet her mange

Gange, paa alle, der ere komne i Berøring med ham, stedse ved sit sære, skulende Væsen har gjort Indtryk af ikke at være ganske normal.

Han arbejder ret flittigt, er orienteret og siger heller intet forvirret, men han er til Tider meget deprimeret, stirrer ud i Luf-ten med et tanketomt Blik og er næppe at formaa til at svare, medens han til andre Tider er livligere men da ofte ogsaa endnu vanskeligere at omgaas, idet han ved mindste Lejlighed, ja ganske uden en saadan bliver heftig og opfarende.

Under sit sidste Arrestophold har han eksempelvis uden forudgaaende Forhandling villet vise Fængselspræsten ud af Cellen med Bemærkning om, at han ikke havde haft Bud efter ham. Han blev yderst fornærmet paa en Betjent, fordi denne ikke lagde hans egne Benklæder, som han ønskede at spare paa og derfor ombyttede med Fængselsbenklæder, sammen med tilstrækkelig Omhu, og han har protesteret højlydt mod at blive klippet paa Maskine, saa at man har maattet gaa ind paa at skaane hans Frisure ved at lade ham behandle ganske let med en Saks.

At man saaledes lempet sig igennem med ham ved Imødekommethed og Formaninger, har selvfølgelig sin Grund i, at man — som alt antydte — ansér ham for ude af Stand til at opføre sig som andre Mennesker og gaar af Vejen for at frænkale hans Heftighed, der efter min Mening vil kunde faa ham til at begaa en hvilken som helst Gerning, navnlig naar han er beruset.

Han er ikke uden Forstaaelse af, at der tages meget Hensyn til ham, og paaskønner det ogsaa til en vis Grad.

Om hans Hang til Spiritus har jeg hyppig talt med ham, og han siger stedse, at denne er ganske uovervindelig, naar han er ude, skønt han slet ikke savner Spiritus, naar han er i Fængsel. Derfor siger han ogsaa, at han har det allerbedst her, og han vilde helst blive her bestandig, naar han kunde have en lille Smule mere Frihed f. Eks. komme ud at arbejde udenfor Cellen.

Iøvrigt savner han intet her; hans Forældre ere døde, han er opdraget paa Flakkebjerg, kender derfor intet til sine Sødsken-der og har heller ingen andre Paarørende, der interesserer ham eller interesserer sig for ham.

Paa min Forespørgsel, om han da ikke kunde lide at komme paa Ebberødgaard, hvor han før har været, svarede han, at det kan ikke hjælpe, thi skønt man har det godt der, er han vis paa, at han ikke kan blive der i Ro mere end et Par Maaneder, naar han kan løbe sin Vej — hvorfor ved han ikke.

Jeg nærer ikke ringeste Tvivl om, at han er ganske upaa-virkelig af Straf, og at en saadan med dens i en Fællesanstalt al-deles uundgaalige Fordringer til en for alle temmelig ensartet Disciplin maa være ham en stor og efter hans aandelige Stand-

punkt ufortjent Lidelse, hvorfor det saavel for Samfundet som for ham selv sikkert vilde være det bedste at søge ham uskadeliggjort under mildere Former.«

Til
Dommeren i 3die Kriminalkammer.

Redaktionen.

Selvbiografien.

Kjøbenhavn den 10/9 1905.

Forord.

Paa Opfordring, om at skrive mit Levnetløb, og maa-
ske ogsaa for at faa et Indblik, i mit Livshistorie, derfor
maa den Ærede Herre og Dame ikke vendte en Historie
eller Roman, eller noget lignende, men et Livs 30 Aars
Erindringer, og derfor haaber jeg at di Herre, og Dame,
vil Undskylde min mangelfulde skrift, og mine klodssede
bogstaver (eller Kragetær).

Med Agtelse

Carl

Da Vedkommende Herre og Dame Ønsker 30 Aars
Erindringer; er det meget Vaskeligt at følge Aar, for Aar,
fra jeg var saa lille som saa ...¹⁾, men derfor vil jeg dog
paa Forhaand sige dem, at det er ikke noget,? om ikke
helt Sørgeligt, saa dog heller ikke noget glædeligt Liv.

Jeg er Født i Kjøbenhavn (Christianshavn) Prindsesse-
gade Numer 48 opgang A, anden Sal den 11 Mai 1873.
Døbt og Konfirmeret i Vor Frelzers Kirke. (samme Steds).
den 17/4 1887. De første Barneaar maa jeg springe over,
for dem ved jeg intet om, undtagen, (efter min Moder For-
tællinger), var jeg altid min Faders Kæledæge. ligeledes
mine første Skoleaar i Christianshavns Friskole, men der-
imod i mi 9 eller 10 Aar og til min Konfirmation er den

¹⁾ Her tegner Forf. en ganske lille Mand.

Udg. Anm.

mange Ting som man i sit fremtidige Liv aldrig glemmer, saaledes kan jeg for Xsenpel huske at mine Kjære Forældre sled og sted for at skaffe Mad og Klæder til os Børn, min Fader Arbeidede paa Revshaløen lige til sin Dødsdag, godt lidt baade af sine overornede og sine Arbeidskammerater, det vidste di ham da ogsaa paa hans Begravelsesdag, jeg var ikke selv med, men min Moder har fortalt mig det. Min Moder Arbeidede i Tivoli i Restatør Nims Cafe Køken, fra om Midagen til om Natten Klokken 12 og 1, og jeg har mange gange om Natten staaet op naar Fader og mine Søskend sov, og gaaet ud at møde Moder, for hun var den, der altid, har omfattet sit Sorgens Barn med stor Kjærlighed, det har jeg følt mange gange i mit senere Liv, det staar saa tydelig for mig som det var sket for nogle dage siden og ikke for mange aar tilbage;

jeg har altid i mine Drengaar haft kløe i Fingrene, saaledes kan jeg for xsempel (dog di vigtigste) som min Moder altid plejede at hænge sin kjole paa Sengestolpen og i Lommen havde hun altid sine Penge naar saa Moder var gaaet i Seng laa jeg og lurede til hun var falden i Søvn. saa stod jeg op: og, en, to, tre, havde jeg en 5, eller 10, eller, 25 Øer, i Sengen, og naar jeg om Morgenenskulde i skole Kl 8, fik jeg altid mine enstruxer af Moder til jeg kom hjem, at passe mine mindre Sønskende det var jeg god til, og tillige anden Hugjerning, (saasom) Vaske Gulv og Trapper og vaske op, (Glas og) Postelin), saa der var rent og pent til Fader kom fra Arbeide,

men gaa i skole det var min Skræk, derimod var der en Bygning i —gade, som kaltes Jødens Bule, der kom jeg meget, tilige med nogle Skolekammerater som boede der, der var mange Familier, baade Fader, Moder, og Børn, som Drak. og hvordan det gik eller ikke gik, saa var jeg altid at træffe i Jødens Bule, i steden for at gaa i skole gik jeg mange gange i Bulen? det er det rigtige Navn paa en meget fallelærdig Rønne. for der syntes jeg der var sjov og der lærte jeg og min Kammerater at drikke, og vi syntes

det var sjøv at drikke med Voxne Folk, baade Mænd og Kvinder. og vi lærte ogsaa, naar der ikke var Mad eller Drikke (Brændevin) i Huset, at tigge og mange gange at snatte, som di kalde det at (stjæle), den Pofision var vi Drengene snart øvede i, (men Krukken gaar saalænge til vands, saa den kommer hankeløs hjem.) og saaledes gik det ogsaa mig.

en Morgen som sædvanlig inden jeg gik i skole havde jeg været i min Moders lomme for at faa Penge til Bulen men til min store forbavselse da jeg fik at se de var 1 Krone og ikke en (5 Øre) som jeg troede det var, og i stedetfor at gaa op igjen med min Moders surt fortjente Penge gik jeg ikke som jeg skulde i skole, men som sædvanlig i Bulen og der var jeg og mine lige velset, naar vi blot havde Penge eller ogsaa maatte vi ud at skaffe nogle. min Moder har savnet sin Krone da hun skulde bruge den men den var væk min Ælste Broder troede Moder det ikke var og di mindre heller ikke, men Moder kom dog til det resultat at det var mig som var Gærningsmanden.

men jeg vil gaa tilbage til min Moders Krone og til Bulen hvor jeg kom hen og blev fuld, ja det lyder næsten utrolig en Dreng paa 10 a 11 Aar fuld i Brændevin, men sandt er de hvorlænge jeg var de ved jeg ikke, men da jeg begynde at blive Ædru ved Mælk som en kone havde hældt i mig da jeg var (døddrukken) for jeg skulde komme til at brække mig, for di var bange jeg skulde ligge og dø. men jeg kom dog over det, og tillige en snaps til oven paa For-skrækkelsen.

men det værste var tilbage, en Dag og Nat havde jeg ikke været hjemme og gaa hjem selv det turde jeg ikke? for Faders Spanskrør var ikke god at bides med, det vidste jeg af afaring. og Fader laa aldrig Fingrene imellen naar han slog og han slog haardt, derimod kunde Moder altid, og hun gjode det ogsaa bad Fader om at holde op naar hun mærkede at Fader var rigtig vred. men nogle dage efter blev to af mine Kammerater og jeg anholdt af Politiet

blev Aresteret,? kom i Forhør og en tid sætte i Fænglet, og dømt 10 slag Ris, det var den første større Sorg jeg voldte min Fader oog Moder, om det var den eneste vil det efterfølgende nok vise.

Jeg kan saa tydelig (i Tankerne) se min Fader da Fængselsporten blev lukket op for mig, han Ansigt var sørgmodigt, og hans Tale Venlig. og hvad der var det bedste, ingen Klø og ingen skænd naar jeg med Fader i Haanden kom hjem, ikke en gang blev det omtalt hvor jeg havde været i lang tid, men i skolen var det at mærke, baade paa Læreren, og Kammeraterne at di vidste det og der er altid nogle fromme Drengs som gjerne vil gjøre sin Inflydelse gældende, men der kom di til di rette, baade jeg og mine to Kammerater var bleven endnu mere uadskillelig altid holdt vi tre sammen, og det var min Moders største Sorg. dengang, hun har senere hen spurgt mig om dem. at dem maa jeg vogte mig for?

nu oprinder der en glad Tid for Tankerne, i mit 12 Aar fik jeg en Halvdagsplads paa et Savskæreri, der gik det godt en lille Tid, og mine Forældre havde vist allerede tænkt, at nu er det bedre, men jeg tør nok sige det blev være, for gaa i skole om Formidagen og paa Arbedet om eftermiddagen, det var en bitter Pille for mig at synke, og særlig i Barndommens glade Dage.

Ret længe kunde jeg ikke bringe Ugelønen hjem, før end jeg begyndt at gaa den forkerte vei, nu havde jeg ikke været i Bulen i lang tid og derhen gik mine Fjed, og for 2 kroner kan der købs meget sprut, og saa var jeg færdig igjen, ikke hjem i flere Dage, (ude omkring? det vil være meget vidtløftig og forklare hvor og det kan jeg heller ikke saa nøje huske, og det vil vist og saa trætte deen Ærede Læser alt for meget. ude omkring paa Gader og Stræder, at Tigge og snatte) men ret længe gik det ikke førend Politiet fik slaaet en Klo i os, som sædvanlig Arresteret, i

Arrest, Dømt, Ris, og ud, hjem, og Formaninger, og Taarer, i skole, og Prygl, og sidde over, naar jeg ikke kunde min Lækse, og det var tidt det gik paa, sidde over vil sige blive tilbage naar di andre Drengene gik hjem, og det var for det meste jeg og den ene af mine Kanmerater, men vi fandt paa Raad, uden for Skoleviduet gik en Tagrende ned til Enspektørens Have der kravlede vi Drengene ned og op paa Lysthuset, og op paa ring muren som gaar uden om Haven, og ned paa Gaden, og saa i en fart hjem i Bulen det var blevet et saadan andet hjem for mig. jeg tror det var frygten for Faders Kæp at jeg ikke turde gaa hjem,

men derimod slaas med mine Jenvaldrende det var noget der var Liv i. en dag Nederlag, en anden Sejr.

En Episode som foregiik i mit Tolvte Aar og en Skrækkelig gerning (den første)

i Ejendommen hvor mine Forældre boede var der nogle Katte, og paa den Tid, da var der en stor Killing. (di var vilde) den Killing havde jeg og mine smaa Søskende meget sjov med, men en skøn Dag, det var paa Tøreløftet, fik jeg jaget Katten ud paa Taget, og hvor meget jeg en kaldte, saa kom den ikke ned, og Katten var krøben op paa Skorstenen og sad nok saa godt, der i 3 Dage,

saa blev Beboerne rørte, (ikke for min), men for katten skyld. di meldte det til Politiet, og hvem der først blev spurgt var mig Da Politiet kom til eftersyn, og jeg fæ sagde Ja, ligesom jeg ogsaa blev beordret at hente katten ned i overværelse af alle Huset Beborere, og flere Betjente.

Det var et farefuldt stykke Arbejde, at krybe ud paa Taget igjennem Tagvinduet, og op paa Rygningen af Taget og hen til skorstenen, faa fat i den sultne og forskrækkede Unge som sprællede og rev mig saa Blodet flød, og tilbage igjen, samme vei jeg var kommen, katte fik baade æde og drikke

men jeg fik først skænd af Politiet. bagefter Grovheder

af Beboerne som jeg betalte med renter, og saa Formaninger af Moder som bedre vidste hvordan det var gaaet til, og hun klarerede hos Fader, og Fader, hos Værten.

den anden Gang kunde nær have kommet til at gaa være dersom ikke Beboerne havde kommet,)

at ryge og skraa var vi Drengene i Bulen vandt til, men at ryge og skraa i mine Forældres Hjem var en Synd, eller blev betragte som noget lignende for os Børn, og vee mig dersom Fader eller Moder opdagede det, saa vankede der. og det har, der gjort saa mange Gange.

en Dag da Fader og Moder som sædvanlig var paa Arbejde, skulde jeg røge en Stump. krøb op paa Køkenbordet og oppe paa den øverste Hylde Laa altid Moder Tænstikkerkerne fik dem fat og ind i Stuen i Vinduet strøget, og tændt Sigarstumpen, og tillige tog ilden fat i Moders Gardiner, og en, to, tre, stod hele vinduet i lys lue.

mine Søkende var flygtig ud paa Gangen, og jeg var krøben i under Sengen. og der laa jeg og saa Beboerne have tralvt med at slukke, Heldigvis kom der hortig Hjælp saa der ikke skete noget større, men Moders Gardiner og Komode som stod lige ved siden af blev meget beskadiget, en hel masse vand flød paa Gulvet og ind under Sengen hvor jeg laa, og blev vaad og det dygtigt, saa jeg maatte krybe frem af mit skjul, og saa vankede der, Madammerne skælte og smælte og jeg skreg, men til sidst blev di ked af det og gik deres Vei, saa havde jeg fred saa længe de varede, men kuns en stakket Tid.

Kl 6 kom Fader fra Arbejde og saa fik han det at vide af Madammerne, og saa vankede der, saadan en dragt Prygl har jeg aldrig førend den Tid faaet af Fader, det var saa Blodet flød. jeg maatte holde Sengen i flere dage. jeg kunde værken krybe eller gaa, men Moder var jo heller ikke hjemme. Moders Sorg over sine Gardiner og sin ødelagte Komode og mit ophovnede Hoved, min i alle Rengbuens Farver, Krop, maa jeg forbigaa.

Nu blev der lagt Raad op hvad di skulde gjøre ved

mig værten tilraaede Fader at sende mig paa Flakkebjerg, men det vilde dog fader ikk, men væk skulde jeg, det kunde jeg da forstaa paa det hele?.

Skoleferien stod for Døren, og i den Tid Ferien varede kom jeg væk. min Fader havde flere Søskende hvormange ved jeg ikke, men Onkel og Tante (han Hustru) som boede et sted paa Amager, dem kom jeg til i Ferien i steden for at komme til Tante (Mors Søster) i Holbæk. di kunde tumle mig. ikke uden for en Dør, staa op og spise, eller sidde paa tantes skammel ved Kakkelovnen og Læser i mine Skolebøger, for den mindste forseelse, Tamp, enten jeg saa hvinede eller skreg kom der ingen hjælp, for Onkels Hus, eller Ejendom, laa paa en Mark, og hvor der dengang ikke var saa kort i mellem Husene, saa Naboerne kunde hverke høre jeg skreg eller hvinede men derimod fik jeg af Onkel mange flere Prygl,

det var en drøj Ferie, men den fik dog ogsaa Ende, en skøn Dag. (en Søndag) kom Fader og skulde hente mig, og hvem der var glad de var nok mig. min Fader var ogsaa glad for han troede vel nok, at det havde hjulpet, (en Maaned) hos Onkel Ole, men om dygtig Prygl og Sult hjælper paa en Uartig og Doven Dreng vil jeg lade den Ærede Læser selv bedømme, mig hjalp det i hvert fald ikke, ej heller mine Forældre og endnu mindre Værten og Beboerne, di enneste der hjalp var Kattene hjemme, dem var jeg aldrig efter siden jeg var hos Onkel, for min gode Tante havde en gammel Kat, (Mons) var Tantes Øjensten, hvor har jeg dog faaet mange knobs for Mons skyld.

Nu har jeg i min Skoletid aldrig haft Lyst til at gaa i skole, og trætte Læseren mere end højt nødvendig vil jeg dog ikke, hvorledes jeg faldt i kløerne paa Retferdighedens Haandhævere den enne Gang efter den anden, men kuns berette at Skoledirektionen fandt paa at henflytte mig til

Enternatet Kjøbenhavn V. hvor Vedkommende Forstander var en streng Mand, men en Retfærdig Mand,

hvorlede det gaar til paa saadan en Anstalt overlader jeg til den Ærede Læzers egen Fantasi, men en ting er vist Drengene Lærte godt, og di havde det godt naar di kunde hvad di skulde i modsat Fald vankede der,

til Anstalten hørte der en meget stor Have hvor vi Drengene maatte Arbeide. tillige havde enhver Dren sit lille stykke Jord som han kunde saae, og høste, i, hvad han selv vilde, mine Forældre og Søsken kom i Reglen om Søndagen og saa til mig og hvad di talte med Forstanderen om ved jeg ikke, men et er vist, jeg græd og bad min Fader om jeg maatte komme derfra, men alligevel matte jeg være paa Anstalten i 3 Maaneder og en skøn Dag slog Befrielsens Time Skolebetjenten fra Christianshavn kom for at hente mig tilbage i skolen hvor jeg blev fremstillet for Enspektøren og fik mange Formaninger og saa kunde jeg gaa hjem, og der blev glæde da jeg kom, men glæden varede kuns kort,

mine gamle Kammerater kom jeg sammen med igjen, men der gik dog nogen Tid jeg kunde holde stand imod di Fristelser, som jeg havde været udsat for før, jeg naaede da saavidt den næste Maaned at blive Dux, fra fux, (den nederste i Klassen,) og det var noget som jeg aldrig har været hverken før, jeg kom fra Enternatet. tillige maa jeg indrømme at den næste Maaned blev jeg en af di nederste, og det var jeg i alle Klasserne, den sidste Klasse jeg var i, var den daarligste (eller Sær Klassen) der var jeg til jeg skulde Konfirmeres

i di to Aar der gik, efter jeg var kommen fra Enternatet og til min Konfirmation var jeg blevet Medlem af et vel organiseret Drengekomplot. i det Ædle Haandværk (Tyveri). vor Samlings Sted var Bulen, enten det var Dag eller Nat; men alle di Operationer vi gjorde, var det Ædle Lommeoperation som mest foregik paa befærdede Steder,

men mange gange var der en Haand i Nakken, og saa paa Stationen give Rapport, i Arrest, i Forhør, Dømt, Ris, o.s.v. jeg for mit vedkommende har faaet rigelig af dem, omtrent alle di Ris, som Retten kan Dømme en Barneforbryder, og saa alle di Soger og Bekymringerne som ens Forældre har haft i den Tid, er ikke til at beskrive, endskønt (Gud er mit Vidne) mine Forældre gjorde alt for mig men det hjalp ikke.

imidlertid gik tiden hen til jeg skulde gaa til Præsten. i Mellen tiden at jeg var blevet eller skulde blevet forbedt til Konfirmationen skete en Begivenhed som jeg ikke kan forbigaa,

i Ejendommen hvor vi boede, boede en Urtekræmmer, og hans Søn, var min Præstekammerat. vi kom godt ud af det saamen for der vankede noget, slikkeri og Drikkeri, men en skøn Dag hans Fader og Moder ikke var hjemme, skulde han passe Forretningen (som han saa tit gjorde). han sendte bud efter mig, og jeg fik snart fat i mine to Kammerater, vi 3 kom op i Forretningen, blev Beværtet godt baade med Cognak, Rom, Brændevin, Figner, Dalerer, Sveske, og vi tre Børster kunde baade spise og drikke tæt.

Da vi havde faaet nok gik vi 3 vor Vej igjen, vi skulde en lille Tur, men hvor lang vi kom vidste jeg ikke, men da j vognede laa jeg paa min Moders Stuegulv med alle en Drangers, baade Tørst Hovedpine, værke i alle Lemmerne og det første jeg fik paa fastende Hjerte, da min Fader om Morgen kom op, var Stokkesuppe og det rigelig, saa jeg tabte Appetitten til Kaffe og Frokost, og tillige en skræk for at Drikke mig Døddrukken for det første;

men tilbage til hvor langt vi Drengene var kommen hen Drengen i Butiken vidste besked, vi var kommen til Langebro ved Christiansgade, der faldt jeg omkuld Betjenten kom til, og i en Droske med den fulde Knecht, en Betjent med, og i en fart ad hjemmet til, hvor jeg blev slæbt op ad Trapperne lagt end i Stuen; Ja kjære Moder det var en

rar Dreng du havde, Sorger og Skam, var det eneste han gav dig for al din Kjærlighed.

Konfirmationen slap je temmelig godt over, var paa Frederickberg om Mandagen som skik var, i Teatret om Aftenen og hjem om Natten, om Morgen derefter med Fader paa Arbejdet hele Dagen, Fader skaffede mig en god plads som Regger, d. v. s. rege nye Skibe til, baade Damp og Seglskibe med alt Seglværk og Tovværk men det syntes jeg ikke om, og fik Fader til at skaffe mig en Koversmedelære, samme sted, der var jeg nogen Tid; (hvorlænge kan jeg ikke sige), blev jeg hugget,

om jeg bedre syntes om det Ædle Haandværk, eller min Kobersmedlære, er ikke godt at vide, (men jeg tror nok jeg tænkte mere paa det Ædle), det var jeg bedre kjendt med og det var meget nemmere, og hele Profiten var min egen, men saa gik det ogsaa ud over mig blev det Opdaget.)

efter min Smedelære, kunde Fader ikke skaffe mig mer paa Refshaløen, hvor han var, Mestrene vilde ikke have mig, og Fader var ogsaa blevet kjed af det, og det kan jeg heller ikke fortænke ham i, for Skammen faldt dog dobbelt Tungt, da han Arbejdede samme Sted.

Nu førte jeg et Nomadede Liv, (Driverliv) snatede og Drak, blev hugget, og saa fremdeles, laa ude om Natten blev ful af Utøj, kom hjem, blev gjort Ren igjen, gik frem i Haandværket igen, o. s. v. en Bagerlære fik jeg ogsaa, men der vankede Tæsk, baade af Mester og Svende

jeg vilde gjerne have en lille Taar, jeg havde altid en Sodavandsflaske under mit Hovedegærde paa Sengen, men det blev snart opdaget af Svendene, og saa vankede der, og staa stille, og tage imod Prygl af Fremmede, og jeg slog igjen, saa blev jeg jaget væk, og saa stod jeg igjen med tomme Hænder;

Nu vidste mine Forældre ikke andet end og prøve til

Søs, en Hyre, som Kok fik Fader anskaffet mig, tillige Ekvipering paa det bedste som en Sømmand bør være udstaferet di (mine Forældre) kom i en ikke lille Gæld, ved den Lejlighed, nu var der ogsaa gjort hvad der kunde gøres;

Nu blev der taget Afsked, en Afsked, som Læseren selv kan tænke, naar Forældre sender deres Sorgens Barn til Søs, som det sidste Middel der kan tænkes at han kan blive et værdigt Medlem i Samfundet.

Skibet jeg var forhyret, til, var en Brik, (Dansk) Fl—borg fra M..... fart som laa i dennes Havn,

nu var jeg under Fremmede Omgivelser langt borte fra Hjemmet, saa Modet sank en del grader, og tilsist til 0, da jeg blev fremstillet for min fremtidige Herre og Mester, en stor Bredskuldret Mand, med fuldt (Rødt) Skjæg og et par Arme med et par Hænder, saa store som Hanskemager-skelt.

I de Dage vi laa i Havnen i Midelfart var Kaptainens Hustru om Bord, og selv lavede Maden, saa jeg havde blot at gaa til Haande, men da vi først skulde i Søen var Hustruen ikke med, saa var det mig (Kokken) der skulde lave mad men Folkene kunde strax se, jeg ikke var Kok, der er dog Sømmandens bedste, (en god Kok som laver god Mad) og det kunde jeg lige netop ikke, men der var Om-bord en Letmatros, han kunde lave Mad, og da Kaptainen fik at vide at jeg ikke kunde lave Mad, paa egen Haand, brummed han (den Gamle), som di kalder Kaptainen, i Sømanssproget. en drøj Ægte Sømmandsed, han skulde nok lære saadan en Landkrappe, at lave Mad, men jeg kunde det ikke med min bedste Flid, det saa den Gamle godt, da han havde lært mig i to Dage, hvor der vankede Klø, ikke med Stok, eller der blev taget med Fløjshansker,? men med et par store Næver, og en forsvarlig Tovende, og der i mellen drøje Eder, som kuns en opbragt Sømmand kan belægge i sin Mund med,

tilsist blev han da ked af det, om det var for min skyl tror jeg ikke, jeg tror snarere det var Styrmanden som var

en god men vist nok en (troende Mand) for han læste altid i sin Bibel eller Testamente naar Tjenesten ikke krævede hans Nærværelse det var tidt sagt i Folkelukaffen at han (Styrmanden) var hellig; i alle tilfælde slap jeg for flere Tanp den gang, blev beordret af den Gamle, at gaa til Køjs, og saa maatte Letmatrosen være Kok, og han var nok ogsaa den der tog sig mest af mig Uvidende Sømand) imod jeg skulde erlæge noget af mit tøj. Tørklæder, et par Islændere. Naturligvis for Betaling naar vi kom til Kjøbenhavn hvor hans kone boede. men alt skulde vi holde for os selv, da ingen af di andre maa vide noget derom,

Skibet skulde til Falkenberg i Sverig, efter Props. og til Kjøbenhavn med sin Ladning. nogle Dage varede Overfarten, hvor jeg den meste Tid laa i Koien, da jeg var meget Søsyg, og saadan en Sømand kunde den Gamle jo ikke bruge til andet, end at ærgre sig. Over, og til at være hans (den Gamles) Syndebuk, og det var jeg i saa fuldt Maal saa Styrmanden og di andre Folk maatte lægge sig imellen en gang imellen. men det eneste di fik var drøje Ord og jeg drøje Huk, men endelig var der Land i sigte, saa blev det da lidt Bedre, og vi kom i Havn;

ved Ladningen maatte jeg slæbe som en lille Hest. det var jeg ikke vant til, men Frygten for den Gamle var stor, men saa en Dag, vi laa paa Reden, og fik Dækslasten ind, fra Bramme, kom den Gamle fra Land med en Mand, (den ny Kok) jeg skulde i Land, men det skete i al Hemmelighed, mit Tøj kom i Baaden om Aftenen, jeg og den Gamle kom med, jeg roede, han styrede lige ind i Havnen hvor Kaiptejnen selv hjalp mig mit Tøj i land og op paa et Herberg og forsvandt, efter at have sagt noget til, Værtinden, som var Enke, Værtinden lod mig vide jeg kunde være der til Dampskibet kom, og gik, til Kjøbenhavn, det varede nogle dage, men hverken Betaling eller noget anden for den Tid jeg var ombord.

Da jeg kom til Kjøbenhavn og Hjem nogen Tid efter

havde jeg ikke en Trelv Tøj tilbage af min rigelige beholding som jeg havde i Udgaende det var dels soglt, dels givet bort til mine fatige Kammerater, og tilsist kom jeg i den gamle Gænge i Bulen igjen, mine stakkels Forældre var flere gange paa sporet efter mig, med ved Behændighed dels af mig selv og Dels af Kammeraterne kom vi altid fra dem igjen.

Min Moder har senere da jeg blev Voxen fortalt hvordan Fader mange Nætter var ude at lede efter mig, men fandt mig ikke. føren ved Fængselsporten da jeg ikke kom før,

Nu mente mine Forældre at da ikke Søen hjalp maatte Landet hjælpe og det mente jeg ogsaa selv da der blev spurgt mig, jeg havde vel vente mer nyt Tøj men der var vinket af dengang, kuns det nødvendige og saa afsted til Tante nede i Holbek,

der var rart at være hos min gode gammel Tante og Onkel, Onkel havde en lille Ejendom med en stor Have til og det var noget for mig, men ikke for Tante, da jeg i stedet for at luge Ukrut tog Planterne bort, og spiste af hendes Bær alt mens di var grønne og i det hele taget gjorde hende alle di Unoder og forskrækkelser som hendes egne Børn ikke kunde, saa Tante og jeg var snart paa Krigsfod. derimod Onkel som havde en lille Tømmerplads hvor han stod og arbeide, han var netop Skibstømmer) der kunde jeg være tillige med mine Fættre i mellem Bræder og Planker Tømmer og alskens Skrammel, noget særlig forefandt der ikke hos Onkel, og Tante, men Tante mente dog at jeg burde Lære noget i stedet for at gaa og Drive men jeg havde ikke lyst, og jeg tror Onkel heller ikke

men en skøn dag maatte jeg med Tante hen hos en fæstemand, og blev fæstet for Sommeren til November sammen med en Ældre Kal som skule samme sted, min Onkel Ekviperede mig, med hvad jeg trængte til, og Bonden kom og hentede mig om Aftenen hjem til sig i R—

men passe Køer og Svin, som en anden forloren Søn, huede mig ikke rigtig, men lære det kom jeg da til, men derimod bruge Heste i Marken kom jeg aldrig til, det var noget at jeg kunde lide som enhver Kjøbenhavner Dreng mest har lyst til at kjøre et par Heste.

Husbond var ugift, havde en Husholderske som var lige saa gerrig som ham selv, defor var det han ingen Folk kunde have, ret lenge ad gangen, paa daarlig Føde og meget Arbeid enten det var Søn eller helligdag,

Karlen og jeg kom godt ud af det, vi drak ligegodt begge to, men Brændevin maate vi selv kjøbe, og der i Kammeret hvor han og jeg boede, maatt vi forvare det godt for kunde Bonden komme efter at vi havde Snaps saa tog han det, sae Karlen, men om Bonden tog det eller det var Karlen der drak det ved jeg ikke,

men en Aften havde vi 3 hele Flasker hel fulde af den herlige Drig, som jeg havde betalt, saa dagen efter om Middagen sir Karlen at jeg kan godt godt hen og sove til Middag, efter Middag var Karlen ikke til at finde, jeg maatte i Lo, og Lade, og Stald, paa Stænge og Loft. men uden resultat i Kammeret var hverken han eller di 2 Flasker, eller min Pung som laa i en gammel Dragkiste vi havde faaet af Bonden at lægge vort Tøj i, alt hans Tøj var væk men ellers itet. det var mest min Pung jeg savnede den havde jeg faaet af min Moder til Konfirmation.

Nu havde vi ingen Karl, saa Manden skulde til Byen et par Dage derefter at faa en ny. Da han var kjørt i den eneste Fjedervogn han havde, kom jeg paa Tanker om, at det kunde ogsaa for mig være rart at komme lidt ud at kjøre,

efter at have besørget Kræaturerne hentede jeg i Marken et par Heste, trak hjem laa Sedlerne paa, spændte for en stiv vogn, og kjørte mig en lille Tur, hvor langt og hvor længe jeg vilde have kjørt er ikke godt at vide, hvis jeg ikke havde mødt Husbond paa veien,

den Køretur glemmer jeg aldrig, jeg maatte vende om,

kjøre foran Manden lige hjem i Gaarden og spænde fra, ud i Marken med hestene igjen, og saa hjem i følge med Manden, og over i Kostalden hvor jeg fik en god dargt Prygl for min Kjøretur,

hos saadan en Mand kunde jeg ikke være, om Natten naar alt hvilide pakkede jeg mit Tøj, og forsvandt, kom hjem til Onkel og Tante fortalte en lille usandhed af Nød) som blev taget for gode vare, men jeg var dog efter den Tjeneste ikke tilbøjelig at faa flere som Tante ønskede det derfor kom vi endnu mere paa Krigsfod, saa jeg maatte hjem igjen til Forældre, men ret længe fik di ikke lov at beholde mig, førend jeg blev anholdt af Politiet, førhørt Dømt fik Tamp og som jeg troede ud, men der var sat en stopper for,

men op paa Kammeret, derfra paa St Johannes Stiftelse, løb min vai nogle Dage efter, blev Arresteret, nogen Tid efter og dømt, paa ny saa paa Ladegaarden. den Gang var jeg 15 Aar gammel.

I di faa Aar af mit Liv, har jeg oplevet meget, faaet mange, mange, Prygl, hvormange vil di spørge,? det ved jeg ikke; men mange har jeg fa faaet af Fader, men altid ikke uden Grund, men di fleste har jeg dog faaet ude iblandt Fremmede, en del har Retfærdighedens Haandhævere givet mig, og det var mange, som var velfortjent, men som den Ærede Læser ved har jeg været en vild Krabat, en lille Forbryder som Politiet ikke kunde faa Bugt med, endsige Forældre.

Den Ærede Læser vil maaske sige at det er Forældrene skyld i, men det er en forkert tro, sæt dem forxempel i min Fader og Moders Stilling. Tænk dem en Familie paa 8 Menesker; Klæder og Mad, hver dag, en Stor husleje, og tillige naar et af Børnene er et Skarn, nej Ærede Læser mine Forældre var Ædruelige og Paalidelige i et og alt saa ingen som helds Skyld hviler paa dem, di har gjort for mig maaske mere end for mine andere Søsken de tillige omfattet mig med større Kjærlighed men itet hjælp, men

jeg tror paa en Skæbne og min har har trolig fulgt mig indtil Dato,

Nu begynder der et nyt afsnit eller et andet Liv i et par Aar, efter jeg var kommen paa Lade— hvor jeg var indespæret i et lili værelse, med en lille Gaard, med et højt Plankeværk paa di 3 Sider, der maatte jeg blive under streng kontrol, til jeg skulde et andet sted; nemlig Flakkebjerg Opdragelsesanstalt, ved Sl—

Den Ærede Læser ved maaske ikke hvordan det gaar til paa saadan en Anstalt. Fostanderen regere der, ligesom en Konge et Kongerige, og har maaske ogsaa fuldmagt til at handle og vandle med Drengene som han selv vil men der skal jo ogsaa haardt Lud til Haarde Halse, og haarde Halse er di fleste af Drengene som kommer der.

Naar en Dreng kommer paa F— bliver han først Bespist, saa fremstillet for Forstanderen bliver derefter beordret, at følges med en vist Dreng, hvor denne end gaar, det bestemmer Læreren, i min Tid, var der en Forstander, en Over, og underlære,

Kosten er god og kraftig bliver baaren op i store fade af (Blik) det besørgeres af Drengene selv, fra Køkenet som støder op til Spisestuen ved en lang Gang. Drengene har, for det meste en glubende Appetit, 4 a 5 Dreng om en Bakke eller Fad, enhver Dreng har sin Tinske, men hverken Kniv eller Gaffel,

Læseren vil maaske spørge, hvad Maden bestaar af, om Morgenens Øllebrød, (varmt (om Vinteren) om Sommeren Mælkebrød, til Frokost for kons, di Konfirmerede en (Stump) d. v. s. en god Rundtenom 12 Ø Brød (rugbrød) med Fedt, Skoledrengene faar intet til Frokost uden om Sommeren da di saa maa Arbeide tillig med os andre, til Middag Severes dels Kaal og Ærter, nykogt Grød, dels Ris og Byg, og vælling, Flæsk og Kjød, og andet som eftermad, men ingen Desert, untage i Frugttiden og et Stykk, hen i

Vinterens Løb, hvor hver Dreng, faar en 5 a 6 Æbler eller Pærer,

om Vinteren huseren Anstalten henved et hundrede Dreng, saa der skal meget Frugt til, men di maa tro, der er ogsaa en meget stor Have, paa flere Tdr Land, der henhører et Areal Agerjord paa henved 1 hundrede Tønder Land, foruden den store Have. Jorden maa Drengene tilligemed 1, a 2 Husmænd, saa og høste,

I di sex Vintermaaneder gaar skoledrengene i skole hele Dagen i den øvrige Tid af aaret arbeide, det vil maaske trætte Læseren alt for meget og da det kuns var om mig selv jeg skulde skrive, maa jeg gaa tilbage til da jeg skulde følges med denne Dreng for jeg ikke skulde løbe min Vei,

men en Maanedstid efter gik jeg alene som di andre Dreng, nogen Tid efter løb dog derfra, men det kom mig dyrt at staa, jeg var ikke kommen ret langt førend en kom ridende paa en Hest efter mig, jeg løb og kom til en Gaard, og op paa Høstængen og gemte mig, men jeg blev snart halet frem, blev bundet med Hænderne bag paa Ryggen, maatte følge med Husmanden fra Anstalten, som netop var den der var efter mig, fik mange knops paa Veien hjem til Anstalten igjen,

ved Indkørselen blev vi modtaget af en del af di andre Dreng for at se Dilikventen, og ind i Spisestuen hvor vi blev modtaget af Forstanderen med hans røde Spanskrørstok, og i Paasyn af di andre Dreng, maaske for at sætte Skræk i dem, for ikke at gjøre ligesom jeg, fik jeg en alvorlig Dragt, — — —

men alt godt og ondt faar ogsaa en Ende, og saaledes ogsaa for mig,

jeg — — — maatte nogen Tid have Følgedreng, og imidlertid blev det den 1 Maj, hvor Gaardmændene i mange Miles Omkreds henter sine Karle og Dreng paa Anstalten som di har for en Mindre Løn, end som di skulde Fæste dem hos en Fæstemand i Byen. og det var en Glæde for os

Drenge at komme væk fra Anstalten, ud til gode Gaardfolk, og ve den Dreng, at der kom til ikke gode han var ilde stillet, da Bonden næsten kunde gjøre hvad han vilde ved ham, og naar han (Bonden) ikke var fornøjet med ham kunde han bare kjøre til Anstalten med ham, og faa en anden Dreng i stedet,

jeg kom ikke ud at tjene den gang, for det jeg var løbet engang derfra, saa et Aaar til maatte jeg blive paa Anstalten og øfføre mig godt, for det var netop kuns di Drenge som havde øfført sig godt der kom ud at Tjene,

imidlertid gik en Tid meget godt for mig, men i Ulykke kan man altid komme og det naar man mends Tænker det en anden Dreng havde en Lommekniv som jeg laante af ham, og samme Kniv havde jeg tabt, Drenge kommer og vil ha sin Kniv, jeg har den ikke, vi kommer op at slaas, og strax er der samlet en hel del andre Drenge for at se til, og der er gjerne en eller anden af Drengene som vil løbe op til Overlæreren og Sladre Overlæreren kommer ned, tog begge to i Nakken, og ind i Stuen og blive forhørt

Drengen sa jeg havde laant og beholdt Kniven, jeg nægtede, da jeg ikke havde den, enskønt der var 2 som vidste jeg havde laant den, og saa skulde jeg komme til at bekjende,

Overlærere hade en god Spanskrørstok, og den var ikke god for os Drenge at bides med, jeg maatte staa oprejst med Armene overkors paa Brystet saa Ryggen den strammedes og saa faldt Slagene saa jeg snart trillede omkring paa Gulvet, og jeg maatte bekende at jeg havde laant Kniven, og tabt den, saa fik jeg en Omgang til, og tillige staa ved Døren og se paa di andre Drenge spiste den Dag, (en skik som di brugt altid, for den mindste forseelser.)

Nu gik der atter en Rolig Tid for mig, og jeg havde faaet Kløe i Kroppen, saa Lægen blev hentet, og dagen efter kørte Overlæreren, K— mig til S— hvor jeg blev indlagt paa Sygehuset for at gjemmengaa er Kur,

da Kuren var forbi, antog jeg, at jeg nok kunde gaa ud i Sygehusets, tilhøren Have, men det maatte jeg ikke, det ene Ord tog det andet, jeg, og di 2 Gamle Menesker som passede Sygehuset trillide imellem Blomster og Buske men tilsidst blev Krabaten overmandet lagt ned i Kjælderen, Trøje og vest blev taget fran mig, Døren blev lukket a.

Nu var gode Raad dyre, uden for Døren talte di gamle om at hente Politiet, men til sist gik di, og alt blev stille igjen, nu maatte jeg handle, inden Politiet kom, jeg krøb op i Vinduet lukkede op, krøb ud i Haven,

men nu er der uden om Haven en høj Hæk som ingen kan krybe over, men jeg fandt snart en gammel Hjulbør, stillede den op til Hækken, krøb op paa børen, sprang over Hækken, og ud paa Veien, som som førte ud til S—s, Lystskov, gik ligesaa Nøgen jeg var, uden Trøje, og Vest, og Kasket, at Skoven til,

lige i udkanten af Skoven ligger en stor Høj hvor man kan se langt ned ad Veien, og jeg saa der kom 2 Herrer gaaende nede paa Veien rask til ad Skoven til,

paa den side af skoven hvor jeg var, er der en alenhøj Tjørnehæk der krøb jeg ind for at gemme mig saa godt jeg kunde,

di to Herrer kom, den ene gik forbi den anden blev staaende hvor jeg laa, han kunde nemlig se min hvide Skjorte igjemmen Hækken, jeg blev halet frem, beset, give Forklaring, gaa med begge Herre (det var to Civile Betjenter som var efter mig), maatte gaa igjemmen mange Gader til Stationen, med en hel flok Børn efter os, Folk stod i Vinduer og Døre og saa paa det underlige optog, 2 Civile Betjente med en halvnøgen Dreng imellen sig, marsjere igjemmen Gaderne til Stationen hvor jeg maatte blive til Dagen efter som var en Søndag. Den ene af Herrene som var Landbetjent kom for at hente mig hjem til sig, hvor hans Kone opvartede med Mad og Kaffe, og en lille Formaning, medens Betjenten passede paa mig ligesom en Kat paa en Rotte ved et Hul.

Konen maatte spænde Hesten for Vognen, (Landbetjenten havde selv Hest og Vogn) saa han og jeg kørte ad F—g til i ful Tavshed.

da vi kom til F—g og blev modtaget af Forstanderen og Overlæreren ligesaa i ful Tavshed, en Tavshed som ikke spaaede andet end, vent du til han er kørt igjen,

Betjenten har hos Forstanderen faaet sin gode Betaling og kjørte bort, saa nu skulde jeg have min, og det midt i gaarden,

alle Drengene blev tilkaldt og slog Kreds om os Forstanderen, Overlæreren og Dilikventen (mig), og saa fik jeg Betaling, Stokkeprygl efter en større Maalestok — — —

den gang var jeg 15, a 16 aar gammel.

Aaret 18,90, den første Mai kom jeg ud at tjene hos en Gaardejer i O—p i H— Sogn, som stor Dreng, der kunde jeg baade faa lov at ryge og skraa, men Drikke spiritus i smug, der lærte jeg alt Mark Arbeide blev behandlet godt fik god Mad og Drigge blev saa godt som betragtet som hørende til Familien, der var jeg et Aar. alsa fra 18,90 til 18,91,

derefter kom jeg til F—te i M—by, Sogn, ved Skelskør hvor jeg var enneste Tyende og som saadan hørende til Familien, der var jeg ogsaa et Aar hvor der ikke er ret meget at bskrive,

at jeg kunde lide en Snaps, mærke di snart, og da jeg Tjente som Karl fik jeg det ogsaa, d. v. s. naar Manden (vor Far) som vi altid sagde, ikke saa det, for var han i Stuen fik jeg ikke noget, men saa fik (vor Mor) laved det saadan, at jeg kom til at spise Fokost og Midaften, (Festok) i Køkkenet og i vinduet stod der altid en kop med et par Snapse i.

om Søndagen inden Høst og i al min Fritid, lavede jeg Halmbaand, til at binde Sæd med, paa Arkord med vor

Far, saa jeg snart havde tjent mig 5 Kr. som jeg fik Udbetalt i blanke Dalere, og som vor Mor mente jeg skulde have et par Benklæder for da jeg trængte haardt dertil,

en Aften gik jeg til S—ør fik mig et par Sorte eller maaske flere end jeg kunde taale jeg blev da dygtig fuld kom i selskab med andre Karle, (for naar man har Penge kan man altid faa Venner.) saa hver en Øre blev Drukket op, saa jeg ikke fik købt Benklæder,

Dagen efter gjorde vor Mor, en masse Vrøvl, men jeg maatte bide det i mig, for vor Mor) er god,

saa gik Sommeren sin skæve Gang og det meste af Vinteren med, men til Fastelavnen brugte di i den Enjn at rende Fastelavnsnar, og det skulde jeg jo ogsaa,

Sønner og Døtre klædte mig ud saa jeg kom saa omtrent til at ligne vor Mor, men hun vidste ikke noget derom, for hver et sted jeg kom i og jeg var mange, den Dag fik jeg Snaps Æbleskiver, og 10 Øre saa de kan snart løbe op, det bedste gemtes til sidst,

pa S—næs, boede en Fisker og ham kom jeg ind til. vi har ingen Pengè i Huset Carl, sa han men vil du ha en Dram staar Flaske der paa Bordet, da jeg havde faaet den til Munden sa han, du maa gjerne Drikke det alsam Du maa gjerne Drikke det altsanmen hvis du kan.

Nu sad der en Gaardmand som ogsaa gjerne vilde have en god Taar, Fiskeren blinkede til mig og jeg Drak og Drak ud i en Køre en hel Flaske Brændevin, det skulde jeg ikke have gjort,

Fiskeren tog mig i Armen fulgte mig udenfor, sa jeg skulde løbe, og jeg løb, hvorhen ved jeg ikke, men til sist styrtede jeg omkuld.

Da jeg blev ædru laa jeg i en Seng, hos en Nabo, af min Husbon Husbond, da jeg saa mig i Spejlet, Gud hvo saa jeg ud, revet og skrabet over hele Ansigtet, med et blaat Øje, Knoerne skrabet, ja det var et kønt Syn, vor Mors Klæder itureven.

Det var den første og har ogsaa været den siste Flaske

Brændevin jeg drak ud i en køre, og saa den Modtagelse da jeg kom hjem,

Sønner og Døtre lo saa di var lige ved at revne vor Far og Mor kunde heller ikke lade være at smile af den Maske jeg kom hjem med igen og di havde dog God grund til at være vred, ja særlig vor Mor) da det var hendes Tøi der nu gik i Vasken.

nu gik det meget godt til den 1 Mai 1892, jeg havde af den ny Forstander faaet Lov at skaffe mig en ny Plads selv til den 1 Mai den gamle Forstander var nemlig Død for et Aar siden, han var ogsaa en blevet en gammel Mand, maaske gammel før Tiden.

han var en haard og streng Mand, naar han havde Ærgelser af os Drengene, men han kunde ogsaa være god paa sin Maner, han var en lille hvid skægget Mand, bar altid Skødefrakke og vi Drengene kunde se naar han var vred eller glad, havde han sin tynde Stok med Sølvbeslaget paa Haandtaget var han glad, saa omringede Drengene ham, trak ham i Frakkeskøderne saa han var lige ved at falde omkuld og i medens slog den gamle men Stokken rundt i Kredsen af Drengene, men naar han var Vred (gal) som Drengene kaldte det, havde han sin røde Spanskrørsstok, saa gjaldt det om at flytte sig og forsvinde for ellers vankede der — — —

alle eleverne var indbudt til Begravelsesdagen jeg var der ogsaa og mange Fremmede med Ordener og nogle med trekantede Hatte paa o. m. f. vi levede boms alle sammen vi elever (store og smaa) spiste og Drak af Hjertets Lyst.

Kisten blev baaren til Kirkegarden, og baaren ned i Graven og sat paa en lille forhøjning der blev holdt Taler og Sunget en del, og saa var det forbi. — — —

men tilbage hvor jeg slap min egen Livstraad, jeg søgte mig en Plads og fandt en, en, efter mit skøm, god hos en Enke, paa S—næs, Sønnen styrede Gaarden for Moderen,

der var Liv og glade Dage (eller Nætter) altid. men den kunde vor Far og Mor ikke lide jeg skulde ha, det brød jeg mig ikke om, jeg havde modtaget, Fæstepenge i en god Perrial, saa jeg var godt tilfreds,

om nu vor Far har skrevet til Forstanderen eller ej, ved jeg ikke, men en Dag kommer Forstanderen kørende til Gaarden, fik spændt Hestene fra, jeg blev kaldt ind,

Forstanderen foreholt mig angaaende min ny Plads, at de var ikke en Plads for mig. o. v. s. jeg sagde jeg var Fæstet, og Enken havde skrevet i min Bog, men han Forstanderen vilde have sin Villie sat igennem og det fik han ogsaa i mod at Betale Enken en lille sum Penge.

Nu skulde Forstanderen nok skaffe mig Plads, for paa Anstalten vilde han ikke haver mi mere.

min ny Husbond var Enkemand med 2 smaa Dreng (Sønner), en Husholderske styrede det invendige og en Husmand det udvendige i Gaarden en fiddet og slesket Person, som jeg tit i den lille Tid jeg var der var op at nappes med, hverken jeg eller di andre Folk kunde foretage os noget, uden han Husmanden nok skulde sladre til Husbond;

til Pinsen havde jeg faaet lov at rejse til Kjøbenhavn og besøge mine Forældre, af Forstanderen naar jeg kunde faa Husbonds Tilladelse, men han ville ikke rigtig give mig Lov at rejse i nogle Dage, men tilsist gav han efter, at jeg maatt være borte et par Dage.

Pinselørdag aften kom jeg til Kjøbenhavn og mærkelig nok, gik jeg ikke i Bulen, men lige hjem til Fader og Moder,

Glæden over at have mig hjemme var stor, og et par Søskende til havde jeg faaet, som ikke kendte mig,

en mere glædelig Pindse har jeg ikke oplevet siden, men di passede paa mig, at jeg ikke skulde løbe fra dem, selv mine Søskende fulgte mig.

i 8 Dage var jeg hjemme, mere end jeg havde faaet Tilladels, afskeden fra Forældre og Søskende var Tung, jeg

rejste tilbage til min Plads igjen, i E—magle, Manden skendte for di par Dages udebivelse over Tiden;

En Dag, kørte hele Familien og Husholdersken med kørt bort, i besøg, saa vi var alene hjemme, Husmanden gik tidlig den aften hjem til sit, Pigerne gik i Marken at malke og Drengen med dem saa nu var jeg gandske ene hjemme.

Alle mærkelige Tanker løb rundt i mit Hoved, da jeg var gandske alene hjemme i Gaarden, jeg var ked af at være der, saa nu var der en Lejlighed, til at forsvinde, men først vilde jeg have noget at spise.

jeg gaar ind i Køkkenet, derfra ind i Spisekammeret, hvor jeg snart fandt Dunken med Brændevinen, jeg tog en forsvarlig Slurk af Dunken, skar og smurte mig noget Mad, narturligvis af det bedste der var, tog en god slurk igen fyldte en hel Flaske, tog den og Maden med, og gaar ned i Kammeret og spiser og drikker af hjertets Lyst.

imidlertid kommer Pigerne hjem, og opdager, der har nogen været inde kommer ud til mig, og di kunde nok se det var mig, der havde været der og forsynet mig godt. da jeg havde spist Maden og Drukket en del af Flasken var jeg i Humør, jeg tog mit ny Tøj paa, og min Flaske i Lommen og gik af S—øs til, kom om Natten til min forrige Husbond, krøb op paa dennes Høstænge lagde mig saa di ikke kunde se mig, faldt snart i Søvn og sov en sød Søvn som jeg ogsaa trængte til da der ikke er saa kort fra E—magle til F—tofte.

at jeg laa der et par Dage er sikkert nok uden anden spise og drikke end cirka en Pegl Brændevin, men tilsist tvang sulten mig til at krybe ned, og saa gik jeg hen til en Skomager som gav mig spise og drikke; og med Ønsket om det maatte gaa mig godt gik jeg igen, jeg havde ingen bestemt Maal for Rejsen, men et var vidst, i min Plads vilde jeg ikke gaa, for saa vilde blive kjørt til Anstalten strax. og gaa selv derhen skulde jeg nok vogte mig for, for saa vilde der vanke.

jeg fulgte alsaar den slagne Landevai den Nat, og kom til en Skov henad Morgenstunden hvor jeg maatte gemme mig hele Dagen, da jeg var bange for at jeg skulde blive opdaget og fanget.

om Aftenen, vandrede jeg videre og videre uden Maal bare fremad.

Hvor langt jeg var gaaet og hvor jeg var ved jeg ikke. et stykke henne paa en Mark, laa der en Gaard, der gik jeg hen for at hvile mig og sove lidt. krøb op paa Stænget og hvordan det gik og ikke gik, staar endnu for mig naar jeg tænker derpaa, jeg var ikke kendt der og havde heller ikke været der før, eller senere (men et er vist) i et nu stod Gaarden i Brand, og at det var mig er sikkert, jeg ved blot ikke hvordan jeg bar mig ad dermed eller jeg kunde gøre det,

men jeg løb min Vei fra det hele og jeg havde vel lagt mig eller faldet i en Grøft, og hvor længe jeg har lagt ved jeg ikke.

da jeg havde lagt lidt og sundet mig, hørte jeg en Vogn komme kjørende, og da den var ud for mig standsede den. paa Vognen sad en Kræaturhandler. og en Gaardmand fra H— som kendte mig fra da jeg tjente i O—by, H— Sogn.

Prangeren spurgte om jeg skulde til Marked i Næstved. jeg vidste ikke om der var noget Marked eller ej, men jeg sa ja, ja saa kunde jeg da kjøre med dem. for di skulde ogsaa til Marked, at di troede det var mig, som havde sat Ild paa Gaarden vidste jeg ikke dengang.

Prangeren snakke og snakkede men ikke et Ord om Ildløsen. da jeg dog er sikker paa di maatte have kørt der forbi, eller set det,

efter ankomsten i Næstved paa en Gæstgivergaard skulde jeg strigle Prangerens den ene Hest, da den skulde sælges paa Markedet sa han, imens skulde han (Prangeren) gaa ind og bestille Caffé til os,

noget efter kommer Prangeren tilbage, han og Gaard-

manden staar og Taler sammen, og hvem kommer ind en Politibetjent hilser vi hilser igjen,

Betjenten spørger Prangeren hvem han er, saa Gaardmanden, og tilsidst mig. Prangeren svarte for mig, at jeg var hans Kal, han havde truffet mig paa Landevejen og bestilt mig til at trække nogle Kræaturer hjem til sig,

Betjenten spurgte mig hvad jeg hed og da han hørte mit Navn. maatte jeg følge med ham men ikke uden Protest fra Prangerens Side, ikke andet end for det skulde hedde sig, at de ikke var ham der havde hentet Betjenten, som jeg senere fik at vide, det var.

jeg kommer paa Stationen bliver forhørt. jeg kunde ikke sige andet, at det var en Pludselig Tanke, jeg havde faaet, at gjøre Forbrydelsen.

Dagen efter kom der en anden Betjent for at hente mig, jeg skulde netop til H—borg Birk. hvor vi ogsaa kom, samme Dag i Forhør. saa i Arrest i Rude. hvor Sagen gik sin Skævegang i September faldt Dommen 1½ Aars Forbedringshusarbejde, det var billig sluppet da Brandstiftere ellers gerne faa en Haard Straf.

i Forhørene var jeg engang nede ved den fulstændige nedbrandte Gaard, der var kuns en Grushob tilbage. det var en gammel Gaard som var godt Asureret. ingen blev indebrændt, Folk var der ikke paa Gaarden og Kræaturerne var ude paa Marken. hele gaarden Drift var Forpagtet af en Gaardmand som bode ved siden af. og efter hvad jeg, kunde forståa, var Ejeren godt tilfreds, at hans Gaard var væk.

første Gang. i September 1892.

I Vredsløse Forbedringshus, var jeg nu hensat for at afsoner min Straf, men ret længe fik jeg ikke lov til at være der,

en Dag blev jeg kaldt ned til Enspektøren, han sagde mig, at der var kommen bud fra Ministereret at jeg skulde til Horsens i Fælledskab. (sammen med andre Fanger) Da jeg havde Krampe,

det var jeg ikke videre glad for (for det første) havde jeg al tid hørt at Tugthuset var et skrækkeligt Sted at være (og for det andet) Straffe tiden er fuld ud, hvor i mod paa Vridsløse gaar 3de parten af Straffen naar man Sidder alene, og det har meget at sige,

paa Vridsløse har Fangen det efter Omstændighederne godt, det er bare ensom, men deri bestaar jo Straffen.

jeg blev altsaa tillige med 2 andre Fanger, (naturligvis i vores egen Tøj) og Asistenten, Overbetjenten, Overlærere. (en Civil for hver Fange) ialt 6, et lille sluttet Selskab paa en længere Rejse,

vi kørte i Carabang til Dampskibet i December Maa-ned 1892. hvorefter vi kom til Horsens By efter en heldig overfart.

Ved Skibsbroen blev vi modtaget af en Betjent fra Anstalten som omtrent i Uniformen ligner di Københavns Gade-politi, blot har di ikke Sjarko, men en mørkeblaa (eller sort) Garderhue med en Guldtrisse om og en Dusk.

vi blev altsaa modtaget af saadan en kom igjen i en Carabang og kørte lige til anstalten?

Anstalten ligger paa en Bakke i udkanten af Byen en statelig og inponerende 4 Etages Bygning at Se til man kunde snarere kalde den en Fæstning, som den staar der med sin alenhøje Ringmur omkring paa alle 4 Sider, og hvor Vagten gaar med sin Dragen Sabel og en ladt Pistol stukket inde paa Brystet. baade uden og inden for Muren.

om Sommeren er det foran altid smugt at Se, særlig naar Blomsterne staar i Flor, for lige uden for Muren er den 2 Plæner med en masse af forskellige Blomster og til-lige ligger Enspektørens og Præstens Have der ogsaa. og ikke at tale om Anstalten selv eller (Tugthuset) som er dets rette Navn, med alle sine Vinduer og der indenfor sine Tomme tykke Jernstænger.

der kommer ogsaa mange Mennesker om Sommeren og skal Se Tugthuset (uden for) og saa maa di enda holde dem paa tilbørlig afstand, inden for Muren maa der ingen

komme uden di er i Familie med en Fange, og saa skal di dog forud have Inspektørens særlige Tilladelse dertil.

inden for Ringmuren er der 2 Lange Græsplæner men ingen Blomster, naar man kommer derind er man Fanget Vagten staa parat med sin Sabel. saa nu gælder det blot om at Lystre. Komando?

Vi kom saa Op paa Kontoret og derfra ned i Kælderen en mørk og skummel og fugtig Kjælder med mange Celler, hver af os tre Fange kom i hver sin, hvor vi skulde sidde i 3 Dage og studere Reglementet for der er mange saadanne hængende paa Væggene i enhver Celle, og det er di eneste Skellerier vi har.

Læseren kunde maaske godt lide at vide Fangernes Dragt, og Levemaade (Mad) Behandling o. s. v. deri kan jeg tilfredsstille dem.

Fangernes Dragt bestaar af Graat ulden Stof, en stump-trøje med opstaaende Grave, en Vest. samme Fason, knæbenklæder, og lange graa Strømper som gaar op over Knæet et par Kludesko paa Benene og en rund Hue uden Skygge. der har di hele Dragten. Skjorter og Uldrøje faar di naturligvis ogsaa,

Klokke $4\frac{3}{4}$ i Maanederne fra 1 April og til 1 Oktober, og Kl $5\frac{3}{4}$ i den Øvrige Del af aaret giver der Signal, at staa op, (Fangerne ligger i hver sin Celle) saa begiver man sig til Vaskerkammeret med sin Natpotte tømmer den af i Closettet (Vandcloset) (hver Afdeling har sine Closetter). saa Vasker vi os med Grøn Sæbe og Koldt Vand kæmmer Haaret men ingen Spejl at se i førend vi kommer i 5 Klasse, hvor efter vi gaar til Arbejdsalen hvor hver mand intager sin bestemte Plads, hver Morgen og aften bliver der holdt Bøn, som Fangerne skiftes til at oplæse.

Kl $5\frac{1}{4}$ fra 1 April og til 1 Oktober og Kl $6\frac{1}{4}$ i den øvrige del af Aaret gives der Signal til Arbejdet begyndelse, Kl $\frac{1}{2}$ 8 til 8 holdes Frokost. bestaaende af 140 Kvint Rugbrød 6 Kvint Ost, 4 Kvint Fidt, $1\frac{1}{2}$ Pegl varmt Øl til hele Dagen Middag Klokken 12 til 1. saa Arbejde til Kl 5 til

5½ Fesbekost, 1 Pægl Mælk (skummet) og saa kan di spise hvad di har lævnet fra om Middagen, saa forsat Arbejd til Kl 8. Kl 8½ skal Fangerne være i Seng.

Lægen kan give Fangen exstra Brød indtil 200 Kvint Daglig kan ogsaa give Sigtebrød istedet for Rugbrød og Mælk i stedet for Øl.

Læseren kan nok Tænke hvordan det gaar saadan et Sted, paa Arbejdsalen er der Plads til 20, a 22, Fanger, og der er 20 Afdelinger, hver Afdeling. repensenterer alle mulig og Umulige Forbrydere fra hele Landet. Fangerne kom let op at skændes og mange gange slaas, saadant straffes strengt jeg har flerre gange været med ogsaa, Straf bestaar af Mørk Kasjot med eller uden Køje, at efter Enspektørens forgodtbefinde.

Fangen har en Streng Reglenent og en streng og haard Diciplin, Fangen **skal** Tiltale sine Foresatte med Hr. medens di Hrr Forresatte Tiltaler Fangen med Du. — — — naar to Fanger kommer op at skændes, om ogsaa Betjenten hører det, han siger ikke noget strax, hvis di saa holder op at skændes, kalder Betjenten dem ud paa Gangen, og skælder dem baade Hæder og Ære fra.

i modsat fald kommer di op at slaas melder han det til Overbetjenten og han igjen til Enspektøren, og han Dømmer, saa Straffekvarteret er altid fuld opsat.

men det var nok om mig selv jeg jeg skulde skrive. naar jeg er Fange er jeg mange gange ikke mig selv. Tilfældene tager til og mange gange har jeg været vild og uregerlig, jeg har ogsaa for det meste gaaet fri af straf og i stedetfor blevet nedsat i en Lavere Klasse paa Abnomen, en Afdeling hvor svagelige Mennesker kommer og hvor di har det taalelig godt, di svarer heller ikke noget Pligtarbejde, og der er en Betjent inde paa Salen altid, der er nemlig 2 Betjenter som skiftevis har vagt paa Salen, og det er 2 af di flinkeste Betjenter paa hele Anstalten, der var jeg, 14 Maaneder til jeg skulde Løsslades.

i Februar Maaned 1894, slog endelig Befrielsens Time, og det første jeg fik i Byen var Kaffe, saa en Sort med tilbehør, en lille Lærke med paa Rejsen til kjøbenhavn, kom hjem til mine Forældre og Søskende di var flyttet længere ud i gaden i en 2 Værelser lejlighed min ældste Broder var blevet gift og di ander var voxet op saa di knap kunde kende mig men di havde jo heller ikke set mig i 2 Aar, min Moder var holdt op med at gaa i Nems Cafe Køken, nu stod hun hjemme i Køkenet og sled i Vaskebaljen for en Frisørinde paa Østergade, Fader var blevet Natvagt, hvor han altid har Arbejdet,

Forstanderen paa Flakkebjerg havde sendt alt mit Tøj og 50 Kr. Hjem. naar en Dreng paa Flakkebjerg kommer ud at Tjene, saa Lønen bliver sat i en Sparekasse til han bliver fulmyndig. 25 Aar, naturligvis Klæderne man slider skal man selv betale af Lønen det var af di Penge han sente, men Far vilde ikke give mig nogen af dem da han vidste hvad jeg vilde bruge dem til.

mine gamle Kammerater kom jeg snart sammen med igen men ret længe var jeg ikke hjemme.

Til den første Mart fik jeg Plads som Karl paa T—gaard T—Sogn en Plads som der ingen kunde være ret længe, Manden og hans Kone var 2 gerrige Tyskere, en voxen Søn og Datter gik der hjemme. Kosten var Daarlig og Arbejdet strengt, der var en karl til foruden mig og tillige en svensk Røgter som gjerne vilde have sig en Syp, og det vilde jeg ogsaa, der gik heller ikke en Aften uden vi (Røgteren og jeg) havde drukket en Flaske Brændevin som vi skiftedes til at hente.

desuden var der 2 Piger, og som det gjerne gaar paa Landet, jeg var der ikke mange Dage førend jeg var Kærest med den ene, Marie hed hun min Pige som godt kunde have gaaet i Ilden for mig, men alligevel kunde jeg ikke finde mig i at være der.

en Dag kom der en Mand som jeg havde været sammen med i Horsens, at besøge mig, han havde været hjemme

hos mine Forældre og faaet at vide hvor jeg tjente, men hvorledes han har faaet at vide hvor di boede er ikke godt at vide, men han kom alsaar, at han var godt beslaaet med Penge er sikkert, og at han havde en god Flaske Cognak med er endnu mere sikkert men hvad var det til 3 Mand, det forslog saa lidt,

han talte og talte, at jeg skulde tage med ham til Kjøbenhavn, men det havde jeg ikke rigtig lyst til,

saa fulgtes han Røgteren og jeg til Kroen og blev dygtig fuld alle 3. for han mente vel, naar jeg blev fuuld kunde han bedre faa mig med sig, jeg havde ogsaa fulgt med ham, vis ikke Marie havde kommet og faaet mig til at lade være, hendes Ord og Taarer kunde jeg ikke modstaa, saa Vennen maatte rejse med uforrettet Sag. og hvem der var glad var nok Marie.

men Glæden varede kuns kort.

Nu var jeg rigtig blevet kjed af at være der siden han havde været der, 2 a 3 Breve kom til mig fra han, men jeg stred imod, men Skæbnen vilde det anderledes,

en dag havde jeg Drukket mere end jeg godt kunde taale (det var en Søndag) kommer jeg op at skændes med Propetæren og han Kone, Sønnen kommer til han begynder ogsaa, tilsist kom Sønnen og jeg i Totter paa hinanden jeg slap med en blodig Snude Sønnen fik ligesaa, tillige e blaat Øje, i medens stod di Gamle og saa til,

der vi tilsist holdt op, skulde jeg rejse og det strax. det lod jeg mig ikke sige 2 Gange. det var den 15 Mai,

saa rejste jeg til Kjøbenhavn, uden Marie vidste det, tog op til Vennen, som ogsaa havde godt Arbeide, paa en Væverfabrik vi boede godt, og som han sagde, skulde jeg blot ikke Arbeide, men gaa og have mine gronedede Dage saa længe jeg selv vilde.

jeg Drak og svirede hver Dag var saa at sige fuld altid, sloges paa gaden, fik Mulkt, i Fængslet, i 2 Dage og afsone Mulkt. saa det kunde jo ikke gaa paa den Maade.

I Juni fik jeg en ny Plads 2 Mil fra Byen hos en Mand

som var Bestyrer af Gaarden og godheden selv, der gik det mig godt endskønt Manden kunde ikke lide jeg tog mig en forsvarlig Dram, Tiden gik godt, og jeg stod i Stadig Brevvexling med mine Forældre,

en Søndag i Høsten kommer Fader ned, for at se til mig, med et paar ny Støvler, og tillige Skraa en Pibe og Tobak. og glad var jeg, og Far ogsaa, han blev beværtet paa det bedste og til sist da han om eftermiddagen skulde hjem (han skulde have Vagt) fik jeg lov at kjøre ham et godt stykke paa vai,

da vi kommer til stationen havde vi forregnet os der gik ikke noget Tog føren om 2 Timer, og i den Tid skulde Far gaa og vente, saa vilde jeg hellere kjøre ham helt til Byen di 2 Mil kunde Hestene sagtens løbe frem og tilbage, men Fader var ikke rigtig for det, men til sist gav han efter, og jeg kjørte ham saa til Byen, men han vilde ikke ha jeg skulde kjøre ham helt hjem.

inden vi skiltes bad han mig Hjem da det var Fader og Moders Sølvbryllup næste Søndag, jeg kommer hjem, for lidt skænd fordi jeg var kørt saa langt for Far, det var den første, og det blev ogsaa den sidste gang jeg kjørte for min Fader.

Søndagen efter, kom jeg til Byen med 20 Kr. i Lommen, som jeg skulde købe en Gave for til mine Forældre. jeg kommer hjem, hvor der var en farlig Hurlumhej. jeg maatte strax til at arbeide. hjælpe Fader at Flytte en del af Møblerne paa Loftet saa der var bedre Plads til hele det store Selskab, men det blev jeg snart ked af, jeg smuttede væk efter at have givet Moder di Halve af Pengene, i stedet for at købe en Gave for alle 20 Kr. beholdt jeg selv di 10, men det vidste di Gamle ikke noget af.

saa nu gik jeg ud at holde Sølvbrullup med Kammeraterne, vi drak og drak alle 10 Kr op, ikke i Brændevin men i Øl og for 10 Kr kan 2, a 3 Mand faa en del at drikke,

hen paa Aftenen var jeg godt Fuld, ingen Penge, til at

rejse hjem for, hvor jeg boede, Kammerater var gaaet, da der ikke var fler Penge, saa nu maatte jeg ty til Forældrene.

jeg gik saa til Sølvbryllup i min Stormbrandert,

Moder lukkede op hun kunde nok se jeg var fuld, jeg kommer ud i Køkenet, for jeg matte ikke komme med i Selskabet i Stuen sagde Fader, jeg maatte sidde gandske alene der ude og spise men Drikke (spiritus), vankede der ikke noget af,

hvordan jeg følte mig tilmode, da jeg sad der alene, ligesom en anden Tigger som di havde givet lidt at spise, Fader og Onkel kommer der ud for at faa mig til at gaa, men det havde jeg lyst til, saa det ene Ord tog det andet, og naar jeg er Fuld skal der ikke meget til føren jeg bliver (rasende) og hvad der saa sker ved jeg ikke, og som Moder fortalte mig Dagen efter havde jeg været hel Skrækkelig, skældt og smældt og sloges med dem, var bleven smidt ud paa gaden, og hvordan jeg var kommen hen i et skur hos en Vognmand ved jeg ikke, men da jeg vognede fortunlet i Hovedet, kom ud paa Gaden vidste jeg hvor jeg var, gik saa hjem og der fik jeg hele redeligheden at vide og se med egne Øjne,

i Døren var der to Glasruder som var splintret Posslin var gaaet i stykker, jo det var en nydelig Redelighed jeg der havde lavet og bekostning for Fader og Moder.

til alt Held sov Fader ellers havde jeg vel ikke engang kommen ind, jeg fik Mad og vasket mig. fik Penge af Moder at rejse hjem for. Ja ens Moder kan lettere tilgive og glemme en Fader.

saa gik jeg da pent og Ordentlig dengang hjemme fra, jeg fik mig snart en Snaps og saa v. saa jeg maatte gaa di 2 Mil til B— kom hjem klarede den hos bestyreren, forsatte min Daglige Dont og en Maand efter sendte jeg Moder 20 Kr pr Post i Skadeerstatning for mine Unoder. paa Sølvbryllupsdagen,

da vi havde Indhøstet og var i lav med at Tærsk

(paa Dampmaskine) ved saadan en Tærskning gaar det Ly-
stigt til, der er en halv Snes Mennesker i fuldt Arbejde og
der vanker Snaps paa Snaps hele Dagen igjemmen, jeg
bliver Fuld og tosset og da jeg vogner om Morgenens med
3 Mand ved siden af sengen, og di fortæller jeg var gaaet
paa Bestyreren, bagefter sprunget i Gadekæret, var blevet
halet i land, havde tedt mig skrækkeligt, var blevet bundet
til Sengen, en Læge havde været der og sagt, jeg skulde
ind paa Amtsygehuset. den Dag

Bestyreren saa jeg ikke noget til og en anden Gaard-
mand maatte kjøre mig tillige med 2 Haanfaste Karle til
Sygehuset, hvor jeg blev indlagt, hvor jeg var en 8 Dages
Tid. blev saa udskrevet gik til B—rup efter mit Tøj og
mit tilgodehaven det havde Bestyreren ikke noget imod da
han var blevet ked af at have mig længere dengang, men
jeg havde ogsaa gjort ham mange Ubehageligheder.

det var den $\frac{1}{9}$, 1894. kom saa til Kjøbenhavn svirede
og Drak, kom paa Ladegaarde løb og kom igjen, og løb
og kom igjen, var ude nogen Tid, blev anholdt for Druk,
var i Fængslet og satte Mulkt af, kom paa gaarden igjen
løb igjen, og kom igjen, var i Tvangshuset for indeholdese,
og tillige var jeg paa Komnehospital flere Gange dels fra
Gaden hvor jeg har været faldet om i Krampe, og dels fra
Ladegaarden hvor jeg skulde have været meget uregerlig
var krøben op paa Taget, og gjorde andre Unoder. var i
Politiet Klør for Tyveri hvor naar vides ikke saa bestemt
men det var da Aar 95 (et mærkeligt Tyveri)

jeg var fuld en Aften var gaaet ud at finde et sted
hvor jeg kunde sove, kom saa ned i Fredericksholms Ka-
nal hvor Lejebaadene ligger, fik strax Lyst til en Sejltur
tog en Baad og sejlede med (om Natten) sejlede u ved
Kvæsthuset band den der og laa mig til at sove til om
Morgenens at Bommen ved Tolboden var lods satte saa
Sejl til og sejlede ud af Horsholm til, brugte en Aare med
det samme.

men da jeg var kommen ud ad Hillebæk til, Blæste

det op og Drev over med en stor Regnbyge, jeg blev bange, vandet begyndte at strømme ind i Baaden, da jeg ikke forstod at manøvre med Sejlene mere Vand strømmede ind, jeg slap Roret og Rebet som holdt som holdt Sejlet, tog min Kniv skar rebet som holdt foggen over, løftede Masten op, og ud i vandet med det hele, tog Aarene og roede i Land, bandt Baaden forsvarlig og gik min vej, mødte 4 Fiskere som havde set det hele di tog mig med, men heldigvis var Betjenten ikke hjemme,

saa løb jeg fra Fiskerne kom Lykkelig til København, men blev anholdt it par dage efter for Baaden og fik 20 Dage vand og Brød,

var tillige paa Kumunehospitalet, kom ud, Drak og laa ude om Natten, og førte et i det hele taget udsvævende Liv. kom saa paa Ladegaard derfra til Kumunehospital, derfra til Eberødgaardsaandsvageanstalt. løb 3 Gange derfra, saa kom jeg der ikke mere var saa ude til den $17/7$ 97. da jeg kom til Malmø hos en Propetær L. hvor jeg var til den $17/11$ samme Aar.

Og som det gjerne gaar paa Landet, en Kærrest fik jeg snart, og hun havde en lille Dreng, som var min Øjensten.

Di kunde se mig naar jeg hade fyraften gaa fra Øen og til M— til min Pige og Drengen. og det var saa godt som bestemt at vi skulde giftes, men min Skæbne vilde det ikke saaledes?

vi naaede den 1 November lønen blev Betalt, 30 K, det var ikke mange af 120 Kr som jeg var Fæstet for, jeg var netop fæstet fra $17/7$ til $1/11$ 97. saa di 90 Kr var dels gaaet til Dans og anden Morskab, dels til Drik og svir o. s. v. jeg var desuden fæstet for vinteren med men

Men en Morgen var jeg staaet for sent op og kommen for sent til Øen jeg boede nemlig hos min Pige og havde gjort det længe ønskøndt jeg var fæstet baade for Kost og Logi. jeg kommer saa forsent og Manden som har ladet det gaa entid mente at nu maatte det være nok med det

Natsværmeri, saa nu skulde jeg selv vælge, enten skulde jeg lade Anna være hvor hun var, og blive paa gaarden og passe mit Arb Arbejde, eller ogsaa skulde jeg rejse jeg valgte det sidste, rejse,

jeg fik mit tilgodehavende, tog over til Anna var der et par Dage, og tog saa til Kjøbenhavn var der et par Dage stjal en Ulster satte den ud for 10 Kr. tog ned til Anna igjen og var der til. Ja ikke mange Dage efter kommer Anna hjem, og siger, at Betjenten har sagt hende at hilse mig, jeg maatte forsvinde, da jeg ellers vilde blive anholdt, jeg var nemlig efterlyst af Politiet i Kjøbenhavn for Ulsteren, og det kunde jeg nok tænke jeg vilde blive da Tyveriet var begaaet i samme Ejendom som mine Forældre boede og tilmed Beboerne havde set mig i Huset samme Dag Tyveriet var begaaet.

saa jeg maatte jo væk og in afsked som Læseren selv kan tænke ikke var videre glædelig naa to Menesker som holder af hinanden maa skilles.

jeg tog saa ad Kjøbenhavn til med en lille Lærke i Lommen ad Landevejen og Feggete saa kom jeg i en halv Perial til en lille Bondegaard hvor jeg ogsaa gik ind forat Tigge, men det lod ikke til der var nogen hjemme men henne i enden af Huset stod der et vindue aaben,

Jeg gaar hen til Vinduet, kigger ind i Spisekammeret. kryber ind af Vinduet og paa en Hylde staar der 1 Flaske Akkavits jeg tar den trækker den op tar mig en god slurk tar Flasken med og gaar ind i Stuen, og ransager hele Huset, lukker Klædeskabet op, tar et sæt Tøj og Overfrakke ud. tar mine egne Laser, af klæder mig paa, med Mandens Tøj. ransager Komoder og Chatol o. s. v. kaster alt hulter og Bulter omkring paa Gulvet, gaar omkring alle vejne, finder et par lange Støvler, tar mine egne Sutter af, trækker di lange paa, og af en Sigarkasse, fylder jeg overfrakken med dens indhold, Tænder en Sigar strax, tar min Flaske med, kryber ud af vinduet igjen, og gaar mi Vej.

Ved siden af Gaarden gaar der en Bivej. der staar to

Mænd og taler, jeg hilser di hilser igjen, den enne var Manden i Gaarden jeg havde beæret med mit Besøg, den anden var Vejmanden, som jeg senere i Retten fik at vide.

Jeg gaar, og gaar. et Køretøj indhenter mig med tre Mand, di spørger hvor jeg skal hen, jeg saa svarer, til V—borg. Di spurgte hvor jeg havde faaet det Tøj fra, jeg sagde jeg havde købt det, di sa di kunde bevise det modsatte naar jeg vilde Køre med tilbage jeg satte mig op i min Fattige Brandert.

Di kjøre til T—kro hvor vi kom ind Manden fra Gaarden kom med mit eget Tøj det var mit sa han, og det jeg havde paa var hans, jeg protesterede, tilsist sagde han, tag det Tøj af dem og tag deres eget paa, saa skal di faa Lov at gaa, men Fæhoved som jeg var, jeg Protesterede derimod sa det var mit Tøj og ikke hans, vi kom op at skændes og hvad der senere skete ved jeg ikke men i Arrasten i P— fik jeg det at vide.

jeg var kommen dertil Svinebunden paa Hænder og Føder, Mandens Tøj var revet og Flaaet som han Ejeren af Tøjet og hans 4 hjælpere selv havde gjort for at faa Krabaten bunden og smidt op paa en Vogn ligesom en anden Gris.

i Retten oplyser jeg om Ulsteren fra Kjøbenhavn med det samme, da jeg ligegodt kunde tage det hele med strax, at di ikke senere skulde faa noget at hænge mig for.

i Arresten sad jeg vinteren over til April da Dommen faldt 8 Maaneders Forbedringshusarbeide det var i April 1898.

kom saa direkte til Horsen i Fæledskab, om Anstalten har jeg ikke mere at sige end at Kirkegangen er tvungen og Fangerne gaa i Skole om Søndag at lære at skrive og Læse.

kom saa ud i December samme Aar rejste strax tilbage til Anna i M—sund, men hun havde snart trøstet sig ved tabet af mig med en anden som hun var blevet Ringforlovet med og skulde snart giftes,

men nu kom jeg igjen, som hun ikke havde ventet saa nu blev der ikke noget Ringforlovet og Bryllup mig vilde hun gjerne have igjen, om hun virkelig holdt af mig er ikke godt at vide, men at hun vidste, at naar jeg var fuld og hun blot talte med en anden blev jeg gal, jeg har været op at slaas mange gange for hendes skyld,

saa boede jeg hos hende igjen, til den 1/1 99. da jeg kom til L— paa M.—Ø. da han ikke havde mere end en Kal og stod og trængte til Følk, som han altid gør men nu vidste alle sammen paa Øen ja selv i M— vidste jeg havde været paa Brasen, Pigerne var gale paa mig derfor og drillede Karlen at han skulde arbejde med en Tugthus-fange alt det fortalte Propeteren mig, saa han vilde hellere undvære mig ind miste den anden som ikke vilde tjene sammen med mig,

saa maat jeg gaa med den Besked, men en aften træffer jeg Karlen over i M— faar ham med i i en Beværtning drikker ham godt fuld, (for hans ejne Penge) og han fortæller at det var Pigerne der havde faaet ham til at sige saadan til Manden.

men Dagen efter kommer Ladefogden over efter mig, en mand som godt kunde lide mig da jeg altid passede mit arbeide til baade hans og Propetærens Tilfredshed, saa blev jeg fæstet og blev snart gode Venner med Piger igjen da vi havde været til Bal sammen en Gang, Saa den Ære Læser maa selv Tænke, at det er ikke godt for en Løsladt **Fange** at være, og faa noget Arbejde, nogen steder i Landet, naa di faar at vide eller di ved det man har været paa Brasen. men resten senere.

jeg var altsaa blevet fæstet og hen i April var jeg nede hos en af Husmændene at hjælpe ham at grave hans Have,

der var to Husmand paa Gaarden som boede i et fælles Hus et stykke der fra di to Husmænds Koner stod altid paa Krigssti men der var ogsaa stor forskel paa den, den ene prober og renlig hjemmet rent og pænt altid naar vi

Karle kom derned, fik spise og drikke og dygtig med Sorte jeg og den anden Kal har trukket mange Bjørne derfra og hjem. det andet beskidt, ja meget enda, men hun var ogsaa Manden i Huset, og Mande Nul. maate passe Børnene, og gaa i Byen og købe ind, saa Læseren kan nok tænke vi gik det andet sted, det var ham jeg hjalp med sin have, hans Svigersøn var der ogsaa,

hen paa Eftermiddagen blive Karl fuld kommer op at skændes med den (beskitte) som vi kaldte hende, stikker hende et Blaaf Øje hun løber in og sidder Krogen paa Døren

jeg bag efter springer Døren kommer ind, gaar paa baade Mand og Kone ja selv min Pige som sad der, hun kom ikke andre steder, og kun kunde ikke lide dem ved siden af, forde di gav mig fuld, og kom der ikke,

men løber ud og kalder hjælp til, den Anden Husmand og hans Svigersøn kommer til og ved forenede anstrængelser for di Krabaten overvunden og bundet lagt ud i Skuret at sove, det var enden paa det Gilde.

jeg saa godt ud med 2 blaa Øjne en hoven og skrabet Næse, Tøjet iturebet maatte enda betale 15 Kr i Mulkt, da den beskitte havde meldt det i Betjenten,

siden den Dag var jeg uven med Anna, eller hun var bange for mig.

den 1 Mai kom. 4 Kr fik jeg af 50. di andre var gaaet til Mulkt 15 Kr og resten til o. s. v.

Dagen efter var jeg ude at trumle, med en 3 Dækker i ¹⁾ efter Frokost kommer Propetæren derud han var gal i Hovedet, jeg tromlede ikke godt nok til ham, han griber linerne fra mig, jager paa Hestene, i Trav skulde det gaa, men det havde jeg ikke Lyst til, jeg gaar hjem men paa Vejen indhen Manden mig med Hestene vi gaar og skændes han slippe liner, skal til at stikke mig en Skalle, men stødte sin Næse paa min Albu, saa den sprang op at bløde, og jeg lo, og mere gal blev han skældte mig

¹⁾ her findes et ulæseligt Ord.

ud for Tugthuskandidat, jeg knalder ham en paa Pæren men han kunde just ikke klare den

saa løb han. og jeg bag efter hjem, da han og jeg havde sundet os kom han ned i Kammeret, og gav gode Ord, men nu havde han ladet mig høre hvor jeg havde været. saa vilde jeg rejse og det maatte han finde sig i. han sagde da jeg sa farvel, at han, ikke vilde have mig mere om og saa jeg kom igen, men jeg har des værre ikke været der siden.

Ude paa Øens Havn, laa der et skib (tremastet Skonnert) den laa Sejlklar, men Kaptejnen manglede en Mand i Besætningen, der kom jeg med samme Dag jeg kom fra L—den $\frac{2}{5}$ 99. nu skulde jeg til at være Sømand,

jeg var ene Dansker i mellem 6 Svenskere ombord, jeg kjendte hverken det ene eller det andet men Kaptainen mente det gik nok han skulde nok lære mig det,

Skibet skulde til Hernösand i Sverige, og hente Tømmer, men en Dag faldt jeg omkuld paa Dækket i et Tilfælde og siden den gang fik jeg ikke Lov til at gaa tilvers.

efter nogle Dages forløb kom vi til vort Bestemmelsessted, men du Hjemini, hvor jeg maatte slæbe i Plankerne, saa Sveden Haglede af mit smukt formede Hoved, (4 kantede) men endelig laa vi sejlklar paa Reden, hvor efter vi et par Dage efter stak i Søen til Vismar i Tyskland hvor jeg blev afmønstret i Juni Maaned.

det var saa lige en Maaned jeg havde været Sømand og jeg lovede mig selv at jeg ikke skulde være Sømand mere.

saa tog jeg hjem til Kjøbenhavn og hjem til mine Forældre, men sikken en forandring der var foregaaet mine 2 Brødre var blevet konfirmeret og min stakkels Fader var Død, fred være med hans Sjæl, han havde ogsaa mange mange Sorger og Kvaler af mig, men bagefter er man altid Klog.

Min Moder var saa forandret, at jeg knap kunde kjende hende igjen men det var og saa 3 Aar siden jeg sidst var hjemme. hendes Sorte Haar blevet fulstændig hvidt og hen-

des ellers saa trivelig Person var blevet Mager, og hendes Hud gennemsigtig, di kan tro det gjorde mig Ondt at se min kjære Moder saaledes.

Di blev glade for det jeg kom da fader Arv ikke kunde blive Udbetalt før jeg var med, og da di ikke vidste hvor jeg var, maatte di vente til jeg kom tilbage af mig selv. det var nemlig Faders Pensjonspenge d. v. s. Penge som hver Uge blev trukket af Faders Ugeløn. hvor han Arbejdede og det var blevet til noget, da han havde været der i nogle og 30 Aar, vi fik hver 150 Kr. 7 Mennesker.

jeg købte mig noget Tøj og morede mig en Tid for di 100 Kr. di 50 gav jeg Moder og det samme gjorde mine andre Søsken og ogsaa.

kom saa den $15/7$ 99. til F—gaard. S— Sogn at Tjene men der gik det rigtigt galt Manden, var Kone, og Konen, var Mand, Gaarden havde i sin Tid været Kro Kro og Bygninger staar som det var en Kro endnu i Stuehuset boede Bonden, og tillige en Skomager med Botik, i den ene Længe som vendte Gavlen ud imod Landevaien var der en Brugsforening (Købmandshandel) i den anden Længe var der en stor Sal som blev brugt til Danseskole.

jeg havde ikke været der mange Dage førend det gik galt. uden for Købmandens Butikstrappe laa der 2 hele Tdr. Brændevin og en Aften da alle var gaaet i Seng tog jeg en Blikbalje som jeg havde i kammeret gik ud til Tønderne, stillede den ene an stak Propen ind i Tønden og lod di klare Draaber løbe i Baljen til den var fuld, slog paa en anden Prop i igen gik ind i Kammeret med Baljen hentede mig en Snes Flasker som stod uden for Botiken i Kaser dels hele og halve fyldte dem med Brændevinen laasede dem inde i min Koffert drak en lille Taar og smed Resten ud paa Møddingen.

nu havde jeg da faaet sprut nok foreløbig. jeg Drak ogsaa til den store Guldmedalje. men fik den ikke da jeg var fuld baade Dag og Nat i 8 Dage

saa var det Søndag kjøbmanden og hans Kone var om

eftermidagen gaaet en Tur og imedens var jeg krøbet i af et Vindue i Stuen som vendte ud imod Marken gaaet ind i Botikken og taget et par Flasker Cognak og Et par Pakker Cokolade og anden Slikkerie noget skraa og Tobak, og Sigarer, der var nok at tage af, kom ind i Kammeret med det hele laasede det inde,

om aftenen var jeg nede paa Kroen og kom til at Drikke med 3 andre Karle, og da der skulde lukkes var jeg Fuld og di andre ogsaa, jeg gaar hjem sæter mig til at drikke af min gode Cognak, var blevet endnu mere fuld, og Pokker maa vide hvad der gik af mig, jeg ved det ikke, men i Retten blev det oplyst, at jeg havde gaaet ud i Laden taget en Fork (Høtyv) været over ved Mandens og Konens Soverkammer, jaget Høtyven ind igjennem Ruderne og truet Husbond paa Livet, samt at jeg vilde jage Høtyven i Maven paa ham, havde saa taget Hest og Vogn læset min Kuffert paa og Kørt min Vei.

Bonden havde staaet op var gaaet hen at hente Hjelp men da di saa jeg kom kjørende i fuld Kariiede svingende Høtyven og raabt og skreget, havde di ikke tordet at angribe Krabaten, jeg var saa kørt og kørt og blevet anholdt, med Køretøj og det hele, bastet og Bundet, og da jeg kom til mig selv igjen var jeg Paa Stationen i R— hvorefter jeg Dagen efter blev kørt til K—borg da det var uder det Herredet at jeg havde begaaet det hele,

jeg sad saa i Arresten igjen blev forhørt, selv Manden hvor jeg tjente og hans Kone og flere andre Vidner mødte og fortalt hvad der ovenfor er skrevet¹⁾ men nu den ene

¹⁾ Paa dette Sted har Forf. i Manuskriptet ladet 2 Sider staa in blanco, i hvilken Anledning han skriver følgende Undskyldning:

Den Ærede Læser og Læserinde maa undskylde at der ikke staaar noget paa disse 2 Sider, da det er bare Tankeløshed af mig, da jeg har saa meget at tænke paa.

Med Agtelse

C. N.

Forfatter.

10*

Flaske Cognak og Cokolade og nogle Flasker Brændevin hvor havde jeg faaet det fra jeg vidste det og kunde ikke gaa fra det.

Købmanden Mødte tillige med Baljen, den blev Maalt, og den tog 20 Potter. 20 Potter Brændevin, men jeg havde jo ogsaa smidt in del bort.

for di Bedrifter fik jeg $1\frac{1}{2}$ Aars Forbedringshusarbeide. rejste til Horsens paa ny, for at afsone min Straf det var i eeftaaret eller vinter 99 kom ud igjen igjen 19,01, i Mart Maaned var saa hjemme hos min Moder som var flyttet ind ved Norrevold.

Der var jeg til April, $16\frac{1}{4}$ 19,01 kom jeg til I— Ved T— Station og var der til Juli Maaned,

det var en Lørdag der var Fest oppe ved Stationen i Kroen jeg var der tillimed en Pige, 2 andre Karle og deres Piger,

det var ikke min Pige som var med mig, men en fremmed som jeg ikke kender noget til man kan dog ikke godt gaa til Fest og Bal undtagen man har en Dame med.

men ud paa Natten gik jeg ad Hjemmet til med en god Perial og da jeg kommer til en Købmand for jeg pludselig den Tanke at Stjæle der,

jeg slaar en Rude ind, kravler ind, kommer ind i Botten, finder en Sæk kom alskens der i flere Flasker Cognak og Bitteressens flere $\approx$ Sokolade Skraa Tobak, Sigarer (i Kasser) henved 100 Lommeknive i Kasse smaa (Tvebakker Det var omtrent en hel Sækful saa gik jeg hjem med det hele pakkede det ned i min Koffert spiste og Drak en del af di gode sager.

Dagen efter, det var Søndag, spiste og Drak jeg tillige af Sagerne, blev i godt Humør, tog saa en Snes Kive i Lommen og et par Kasser Cigar under Armen, et par halve flasker Bitteressens i Lommerne og lidt Cokolade, gik saa ud paa Handelens Vejne,

den gik strygende hvor jeg saa kom hen, da jeg solgte Varerne langt under den egentlige Pris, Nu tjenter der paa

Gaarden tillige med mig en Kal. om han har set jeg har haft Sagerne da jeg troede han Sov, eller han har set jeg kom hjem med den er ikke godt at vide men et ved jeg at han havde været oppe hos Betjenten ved Stationen og meldt jeg havde nogle Sager hjemme som jeg vist ikke var kommen Ærlig til. og Tyveriet var allerede om Morgen bleven anmeldt, saa vidste Betjenten, hvor han skulde henvende sig, og ligesom jeg sidder inde hos en Skolelære og sælger en Snes Sigarer kommer Betjenten og den anden Kal som jeg tjente sammen med, ind af Døren,

Betjenten anholder mig i Lovens Navn, lægger Beslag paa mine Varer og jeg maa følge med, (pr Vogn) Da jeg ikke vilde gaa.

da fortalte Betjenten paa Kjøreturen mig at (han) den anden Kal havde været oppe at melde mig, han kørte bag efter paa sin Cygle, vi kom saa hjem til Gaarden hvor jeg i Kammeret maatte lukke min Kuffert op i Kammeret, Betjenten undersøgte den,

alle mine gode Sager blev lagt op paa et Bord som stod i Kamret, jeg fik dog stukket en Kniv og et pund Sjololade nogle Cigarer. til den Ærlige Kal som havde meldt mig.

vi Betjenten og hans Hustru og jeg kørte med Toget til Kjøbenhavn, tog saa en Droske og skulde køre til Arresten. men paa Vesterbrogade sprang jeg ud af Vognen og løb, Betjenten bag efter med Udraabet stop Tyv'en flere Herrer stillede sig i Vejen for mig, men Di blev skubbet omkuld tillige var der en meget korpulent en, jeg kan se ham endnu naar jeg tænker derpaa, med hævet Stok stille sig i Vejen, en af Stokken fik jeg i Skulderen og den gjorde av, men han trillede omkuld, ligesaa lang han var og jeg blev Fanget ved den Lejlighed, 2 Gadebetjenter vilde kvæle Abekatten, men flere laa Handjern paa mig.

ved saadane Raab stop Tyven, vil alle gjerne hjælpe til men di tænker mindst paa, naar Raden kommer til dem,

og saa vilde di vidst gjerne have at der ingen vilde stoppe dem ved Raabet (stop Tyven).

saa kjørte vi da til Arresten hvor jeg blev indlagt.

I Retten mødte Kjøbmanden og fik resten af Sagerne Udleveret, den anden Kal mødte ogsaa, og gav Forklaring, han sov ikke, som jeg troede, da jeg kom hjem med min Sæk paa Nakken, han havde set jeg laa Sagerne ned i Kufferten, men at han havde modtaget en del, da jeg var anholdt, det Talte han ikke om den Ærlige Mand, han fik en Krone i Vidnegodtgørelse jeg maatte gaa tilbage til arresten igjen.

næste Gang jeg kom i Retten sagde jeg som det var at den Ærlige Kal som havde meldt mig, var var saa godt som Hæler, da han havde modtaget Tyvekoster af mig efter anholdelsen, men det vilde Dommeren ikke høre noget om, ja ja sagde jeg, saa modtager jeg ikke nogen Dom, for skal jeg straffes, saa skal den Ærlige Mand ogsaa,

saa maatte Karlen møde i Retten igjen, han negtede det, saa blev han visiteret og rigtigt, Kniven havde han i Lommen saa bekendte han at han havde faaet Kniven af mig da jeg var blevet anholdt og tillige Cjokolade som han havde spist, Sigarerne var røget,

det fik den Kal 5 Dages Vand og Brød, for sin Ærlighed, men han havde dog ikke noget imod at modtage hvad han kunde faa endskøndt han vidste det var Tyvekoster,

jeg fik $1\frac{1}{2}$ Aars Forbedringshusarbejde, i Tugthuset for mit vekommende, som jeg var godt fornøjet med det,

jeg kom saa til Horsens igjen, til 19.03. den $30/1$ blev jeg Løsladt,

imedens jeg sad derover var min kjære Moder Død og bekravet, er der nogen Moder der har gaaet noget igjen-nem med sine Børn saa var det hende di gange jeg har været derover har jeg staaet i Brevvæxling med hende. Fred vær md din Sjæl Kjære Moder

Nu var jeg kommen til Staden igjen, hvor jeg boede hos min lille Broder, hvor jeg var til min næste og sidste

Anholdelse, jeg blev Løsladt den $31/1$ og blev Anholde Faste-lavns Lørdag. samme Aar, det var ikke ret længe jeg havde min Frihed den Gang.

jeg var om Løverdagen gaaet paa Christianshavn (jeg havde ikke været der i flere Aar.) Jødens Bule var Ned-revet og i dens sted staar en Statelig Bygning. saa der var vinket af med Bulen, men der er saa mange gamle og Faldefærdige Rønner endnu, som godt kan bære det Agt-værdige Navn (Bulen).

Jeg var da kommen sammen med flere, Kammerater som drak mig fuld, som di har gjort saa mange, for saa kan di faa mig til at gjøre alt, hvad di forlanger,

hvordan jeg var kommen opi Lille Kongensgade og ind i en Musikforretning, hvor jeg skulde have staaet og beset en Ariston og da jeg løb ud af Botiken medtagende en Haandtaske som stod paa Disken tilhørende en Dame som var kommet ind lidt efter mig, og hvordan jeg var blevet anholdt paa Østergade ført til Stationen, ved jeg ikke, det er mig Ubegriveligt den dag i dag, jeg nedskriver dette,

nu var jeg blevet Arresteret igjen, og skulde sagtens Danse igjen.

i Retten mødte Konen fra Musikforretningen og Damen som tilhørte Tasken og fortalte det hele som det var gaaet til, og aflagde deres Højtidelige Ed paa at det var sandt hvad di sagde. jeg kunde ikke sige noget, for jeg vidste ikke noget,

nu Dømte Kriminelretten mig, at jeg skulde tages i Forvaring af det Offentlige, det havde vist ogsaa været bedre for mig, saa havde jeg ikke kommet derover igjen, ogsaa her, men det Offentlige Appelerede til Højeret, tre Maa efter faldt Dommen 2 Aars Tugthus, siger, og skriver, 2 Aars Tugthus. en meget Haard Dom for en lille Forbrydelse — — —

jeg kom saa til Tugthuset igjen at afsone Straffen, den $31/7$ 19,05 blev jeg Løsladt, komsaa hjem til min Broder

igjen hvor jeg boede til jeg kom her. hvordan jeg var kommen op paa Politikammeret, ved jeg ikke og hvorfor mit Tøj er blevet revet og flaat i den grad, en saa god som ny Jakke var flaat i 3 Stykker, det ene Ærme var revet af den ene, side var revet af saa Jakken var i 3 stykker og fuldstændig Ødelagt, et par Sko, oom ikke pæne saa dog hele saa jeg kunde have været bekjendt at komme hvor det skulde være med dem var Saadlerne traadt af, et par hel nye blaa Arbeidsbenklæder var revet fornede, og al det maatte jeg finde mig i om Søndagen som jeg kom her ind, talte jeg med Politispektøren og viste ham hvordan jeg var tilredt. han trak blot paa Skulderne og sagde. ja N . . . saa kunde di have ladet være at sætte dem til Modværge.

nu skulde jeg paa Ladegaarden da di ikke godt kunde lade mig gaa halv nøgen. det var blot saadan Politiet vilde vil have det. Havde det været mig der havde revet Klæderne af dem, havde jeg blevet Straffet, og Vedkommende havde faaet erstatning af Poetikassen for sit Tøj, men for det det var en fattig Mand, (Forbryder) saa skulde der ikke øves Retfærdighed, jeg kunde komme paa Ladegaarden, jeg skulde blot tie taale, og lyde, det har jeg mattet det meste af mit unge Liv.

saa kom jeg paa gaarden hvor jeg blev indespæret ligeso ligesom jeg var en anden forbryder, men Takket være Lægen paa Sygehuset jeg kom derfra ellers maatte di Hr selv forsvarede hvis der skete noget, da jeg ikke kunde eller Vilde.

her paa Sygehuset har jeg det godt, Lægen er godheden selv, baade med det ene og det andet Skraa mangler jeg ikke. ingting mangler jeg,

Frøkenene, (Sygepleerskerne) er Hjertetsgode, og altopofrende Damer, for deres Patienter, enten di er Syge eller raske, en fornuftig Pasiar kan man godt faa med dem, Det undser di dem ikke for, endskøndt baade di og jeg godet ved, at di staar langt, langt, over mig slemme fat-

tige og Ubetydelig Forbryder, men det tænker di slet ikke paa.

Hav derfor min Ubetydelig, men dog oprigtige men fattige Tak for al deres Godhed, og altopofrende Kjærlighed som di viser den hele Dag naar di omgaas deres fattige Patienter,

Men skulde det dog ske alligevel jeg skulde lønne dem med Utaknemmelighed for alt det gode di har gjort mig, beder jeg dem tilgive mig, da jeg ikke gør det med min gode vilie. Jeg kan netop fortælle dem en lille Sened som jeg havde paa Kumnehuspitalet P.V. I. det var sidste gang jeg var der inde, (jeg har været der mange gange) og jeg tror ikke der har været nogen Patient der har haft det saa godt paa et Hospital som jeg har haft det, (en rask Patient) baade Læger og Over og Sygeplejersker, ja selv Portør, og Gangkoner var gode og overbærende imod mig, og dog skulde jeg den sidste gang lønne den paa en slet og Bølleagtig Maade. for al deres Godhed.

Der var en meget Syg Patient derinde som af sin Familie fik Vin, imidlertid Døde han, og en Morgen efter jeg var staaet op, og Sjonalværelset stod aaben og i Vinduet stod 1 Flaske Vin, tog jeg den og Drak den i Fælledskab med en anden Patient. det løb til Hovedet og det smagte efter mere,

Nu var der en Sygeplejerske som Lærte og som Glemte at Lukke Medicinskabet, der tog jeg en hel Flaske vin ogsaa men det var blevet Opdaget, jeg fik dog Drukket den hele ud, men saadan som jeg havde raset, skubet Sygeplejerskene om, og efter at Portørerne havde overmandet mig havde jeg skældt Sygeplejerskerne ud, ja selv den gode Reservelæge Chr, udskældte jeg, men jeg vidste ikke jeg havde gjort det, jeg var og gjorde det og saa bad dem om Forladelse og mærkelig nok di tilgav mig, endskøndt jeg ikke havde fortjent det, men jeg vilde Ønske det ikk skete oftere.

Slutning.

Den Ærede Læser og Læserinde vil maaske sige det var en hurtig og brat Slutning. paa 32 Aars Erindringer, men Læseren maa betænke at den halve Tid ja maaske mere, har jeg været indespæret, og i den tid er der ikke noget at Fortælle om, da det er ens hver gang. saadanne Steder. men Læseren vi maaske spørge hvordan jeg kan huske det alt sammen.

Kjære Læser dersom deres Moder en gaang fortalte dem hvordan deres Barndom har været saa kan di tro di vilde huske det. og det har min Moder ogsaa saa tidt gjort.

Læseren vil maaske ogsaa vid hvordan Forfatteren er, af disse faa Ark, af Sit Liv. naar jeg selv skal sige det, er jeg en meget Hisig kal, der skal ikke meget til at faa mig gal, og saa er jeg maaske ikke saa god, saam jeg burde være. det har mange gange sket i Straffeanstalten at naar Galden ikke har kunnet eller maatte faa Luft er jeg blevet Daarlig. men det har ogsaa sket og det sker det i Reglende paa saadanne steder, di vil tvinge en ved Jernhaard Tvang. Saa bliver jeg rasende og saa ved jeg ikke hvad jeg gjør

men derimod har jeg det godt, (der kan være Grænser for alt.) saa tror jeg ikke jeg kommer nogen for nær naa di vil lade mig være det skidt, jeg er.

jeg har maaske ikke optejnet Alt i hele mit 32 Aarrige Liv men dog saa meget som jeg selv kan huske og tillige hvad andre har fortalt mig hvor jeg har været. og jeg kan ikke tro andet en den Ærede Læser og Læserinde maa foragte ja selv have afsky for saadan et Menneske eller (Dyr) som jeg er.

den Ærede Læser og Læserinde kunde maaske spørge hvormange gange jeg har været Straffet i mit Liv af Politiet, men saa vil di da rigtig foragte mig. Nu vel, da jeg har skrevet det andet, kan jeg vel og maa taale deres Afsky

og Foragt, men ret Længe gaar det ikke. den første gang jeg blev straffet fik jeg som Læsere ved 10 slag Ris, anden 12, trede 15, fjerde 20, femte 25, Sjette 2 Gange 20, Syvende da var jeg 15 Aar 10 Slag Rotting, Ottende 15, Niende 25 slag Rotting, alt for Tyveri, dels Indbrud og Lomme og Lejlighedstyveri, saa det var en smuk Barndom, og som Voxen 18 Maaneder for Ildløs, anden Gang 8 Maaneder for Inbrud, og tredde 18 Maaneder, for indbrud, fjerde 18 Maaneder for inbrud, og fente 2 Aar for Ran.

det bliver ikke saa lidt. Men dersom jeg har skaffet den Ærede Læser og Læserinde et par fornøjelige Timer med mit Krimskrams, beder jeg dem ikke Dømme mig for haardt da jeg har været Dømt rigeligt i mit Liv.

forbliver jeg. med

Agtelse

C. C. N.

P. S.

Dette er en 32 Aarige Forbryders Livshistorie.

Dr. phil. Alexander Kraft,
f. 13. August 1863, død 19. Juli 1906.

Den 1. Novbr. 1895 fik daværende Assistent i Rigsarkivet, Dr. Alexander Kraft sit længe nærede Ønske om at komme til at virke i praktisk Fængselsgerning opfyldt, idet Overinspektionen for Fængselsvæsenet ansatte ham som Inspektionsassistent ved Strafanstalterne. I Følge den for Inspektionsassistenterne ved Strafanstalterne gældende Turnus, gjorde han Tjeneste ved Vridsløselille Forbedringshus fra Ansættelsen til d. 31. Juli 1901 og derefter indtil 31. Marts d. A. ved Horsens Strafanstalt. Han skulde da have tiltraadt Tjeneste ved Christianshavns Strafanstalt, men naaede ikke saavidt, idet Sygdom tvang ham til at lade sig indlægge paa Vejlefjords Sanatorium, hvor Døden bortrev ham d. 19. Juli d. A. i hans 43de Aar.

Dr. K. var oprindelig som Ætling af en Søofficersfamilie bestemt for Søen, som han imidlertid paa Grund af mangelfuldt Syn maatte opgive, hvorpaa han gav sig til at studere og i 1887 absolverede juridisk Examen. Han var en livlig Aand, stærkt interesseret for Litteratur og Kunst og ualmindelig belæst. Efterat han i 1887 havde vundet Uuniversitetets Guldmedaille for en Afhandling om Presseforbrydelser og deres strafferetlige Behandling efter nordisk Ret og de vig-

tigste fremmede Lovgivninger, kastede han sig navnlig over kriminalfilosofiske Studier og blev i 1892 Doctor philosophiæ for en Afhandling om »Rettens Forhold til den praktiske Moral«.

Besjælet af en stærk Trang til litterær Produktion gav han i en Række Skrifter sit Bidrag til Drøftelsen af de mange Problemer vedrørende Forbryderiskheden og Midlerne imod dette Samfundsonde, som i den nyere Tid er saa stærkt omdebatterede. Hans Hovedsynspunkt var, »at som Forholdene nu er, gaar der altfor mange Mennesker til Grunde, som kunde være blevne reddede, naar Stat og Samfund havde ydet dem den Opdragelse og den Ledelse i deres Barndom og Ungdom, som de trængte til«, og ud fra dette Synspunkt søgte han at formulere de Forholdsregler, som han mente der burde tages. Allerede i 1894 fremsatte han i sit Skrift om »Straffens Fuldbyrkelse« en Række Forslag i saa Henseende, men i Erkendelse af, at kun et indgaaende personligt Kendskab til Forbryderne kunde anviser de rette Midler i Kampen mod Forbrydelsen, besluttede han sig til at gøre praktisk Fængselsvirksomhed til sin Livsgerning.

Og da han havde naaet dette Maal, arbejdede han ufortrødent med sit levende Materiale, hvis Ejendommeligheder han studerede samtidigt med, at han samvittighedsfuldt udfyldte en Fængselsmands daglige Tjeneste. Mere og mere fangedes hans Interesse af Spørgsmaalet om Behandlingen af de unge Forbrydere og de forsømte Børn, og i 1898 udgav han et Skrift om dette Emne, ligesom han deltog i Fængselskongressen i Bryssel i 1900 og besvarede det der opstillede Spørgsmaal om Opdragelse af forbryderske Børn.

Sine bedste Aar tilbragte han i Cellefængslet, hvor han havde Lejlighed til den største personlige Indvirkning paa Fangerne, som han behandlede med venlig Imødekommenhed og gerne indlod sig i Diskussion med, ligesom

han mange Gange assisterede Lærerne med at holde Foredrag i Fangeskolen over alle Slags Emner.

Den nye Individstatistik, baseret paa Tællekort, som netop i disse Aar indførtes i Strafanstalterne, interesserede ham meget og han havde sin store Andel i dens Etablering. I »Kriminologiske Studier«, 1902, har han meddelt sine Iagttagelser af Fangebefolkningen og dertil benyttet den nye Statistik.

I Fællesfængslet var han i de senere Aar under Inspektørens Sygdom meget stærkt optaget af den daglige Tjeneste, men arbejdede desuagtet flittigt paa et nyt Værk om »Straf og Tilregnelighed«, udkommet 1905. Hans fra Ungdommen noget skrøbelige Helbred har ikke i Længden kunnet holde ud ved dette forcerede Arbejde, medens hans Livsmod og aandelige Spændstighed var usvækket til det sidste.

Vi Fængselsmænd beklage ved Dr. Krafts Bortgang Tabet af en elskværdig, fintdannet Personlighed og flittig Medarbejder, der med rastløs Iver stadig stræbte mod Idealet.

F. A.

Et Tilbageblik.

Nogle Bemærkninger til Hr. Fængselsinspektør Ammitzbøll.

I Tidsskriftets sidste Hæfte har Hr. Fængselsinspektør Ammitzbøll fremsat nogle Udtalelser om den siden August 1902 begyndte Benaadningspraxis og Fængselshjælpens i Forbindelse dermed staaende Virksomhed, hvilke to Faktorer i Forening skal have bevirket, at Lovens Straffetrusel og Straffebehandlingen i Strafanstalterne har tabt en stor Del af sin Virkning.

Inspektør A.'s Afhandling fremtræder som en statistisk Undersøgelse, og man er følgelig berettiget til at vente en omhyggelig statistisk Underbygning for den nævnte kondemnatoriske Dom. Efter Sagens Natur kan Dommens Præmisser bestaa i en Paavisning af, at Kriminaliteten i Almindelighed eller Recidivet i Særdeleshed eller begge Dele i Forening efter Benaadningernes Indtræden er undergaaet pludselige, uheldsvangre Forskydninger, uden at herfor anden Forklaring kan gives end disse Benaadningers Indflydelse.

For Recidivets Vedkommende finder Hr. A. intet at udsætte paa de kritiske Aar 1902—04. Antallet af indsatte Recidivister er stadig jævnt stigende, som det har været lige siden 1890, Forbrydelsens Rekrutter er i stadig forholdsvist Aftagen (p. 11), og Tilbagefaldshyppigheden blandt Recidivisterne er i Nedgang, idet flere og flere straffede undgaa at komme oftere i Strafanstalt (p. 12) — lutter

Resultater, som efter Insp. A.'s Udvikling (under Nr. 3) ikke giver Anledning til Bekymring.

I Henseende til Kriminaliteten i Almindelighed viser Hr. A.'s Statistik p. 16 over de i Strafanstalt indsatte for Perioden 1901—04 i Modsætning til tidligere en Nedgang i det forholdsvis Antal Indsatte af Aldersklasserne 15—18 og 18—20 Aar, og en Opgang i Aldersklassen 25—30 Aar, medens Aldersklassen 20—25 Aar er stationær. Af disse Fænomener er de to første af absolut glædelig Art, det sidste beroligende, og det tredje i hvert Fald ikke særlig foruroligende, da enhver ved, at i det store og hele er det ikke fra denne Aldersklasse, at den kriminelle Fare truer.

Til Motivering af Hr. A.'s Thesis kan disse Fakta derfor ikke tjene, men det skal paa den anden Side villig indrømmes, at de heller ikke beviser noget imod hans Thesis.

Den hele Opstilling er nemlig i Virkeligheden uden al Interesse, da de i Tabel 6 for 1901—04 anførte Individuer ikke udgør de til Strafarbejde dømte Personer, men alene de i Strafanstalt indsatte. Det er netop Benaadningerne, der her virker som perturberende Moment. Paa Grund af Benaadningerne er nemlig den første Klasse (de dømte) — der jo er den for Kriminalitetens Bedømmelse ene afgørende — langt større end den anden (de indsatte) — Insp. A. anslaaar Differencen til 325 Individuer —, og det er derfor klart, at en tilsvarende Procentberegning vilde være falden ganske anderledes ud; naar Statistiken havde omfattet alle dem, som — hvis der ikke var grebet forstyrrende ind — vilde være bleven indsat i Strafanstalt i den paagældende Periode. Hvad Figura i saa Fald havde udvist, kan ikke nøjagtig oplyses, men al Sandsynlighed taler for, at Aldersklasserne 15—18, 18—20 og 20—25 Aar, til hvilke vistnok langt de fleste benaadede hører, i saa Fald, i Stedet for at være vigende eller stationær i Forhold til de foregaaende Perioder, var bleven forholdsvis opgaaende, hvorefter atter vilde følge, at Aldersklassen 25—30 Aar — der antage-

lig kun vilde faa en forholdsvis ringe Tilgang fra de Benaadede — kom til at udgøre en mindre Kvotient i det hele Antal, og derfor vilde udvise en forholdsvis Nedgang i Forhold til de tidligere Perioder. Dette vil da sige, at den Bevægelse, Tabel 6 indicerer for Aldersklassernes indbyrdes Forhold i de før 1901—04 faldende Perioder, under den angivne Forudsætning vilde være bleven fortsat i den her omhandlede Periode. Hvilket altsaa heller ikke beviser noget for Benaadningerne etc. særlig kompromiterende.

Vægten i Insp. A.'s Bevisførelse maa derfor søges paa andre Punkter, nemlig i den p. 6 opførte Tabel 2, hvoraft ses, at Gennemsnitstallet for de i Strafanstalt indsatte Mandsfanger i 1901—04 udgør 619 mod 436 i 1861—65 og 546 i 1896—1900. Denne Stigning er jo allerede betydelig, og den bliver endnu større, naar de i Perioden til Strafarbejde dømte, men ikke indsatte ($325 \div 61$ (jfr. p. 27 nederst) ialt) 264 Personer medregnes — hvad Insp. A. ikke gør, men formentlig burde gøre. I saa Fald bliver Gennemsnitstallet nemlig 685 — altsaa 139 flere end i den nærmest foregaaende Periode, en i Sandhed højst paaagtelsesværdig Forøgelse i Straffangernes Antal, om hvilken Insp. A. synes med Grund at kunne udtale de bekymrede Ord p. 9, at »de Forbrydelser, der medføre Strafarbejde, herefter synes at ville stige ikke alene absolut men ogsaa i Forhold til Folketallet.«

Imidlertid maa man ved Vurderingen af de nævnte Tal vel erindre, at Insp. A.'s Statistik ikke er baseret paa de begaaede Forbrydelser men paa de idømte Straffe. Den viser altsaa, at flere nu end før idømmes Strafarbejde, og den, der kun ser disse Tal, vil let derfra slutte sig til en tilsvarende almindelig Stigning i hele Kriminaliteten. En saadan almindelig Stigning foreligger imidlertid ikke, og allerede derved er Værdien af Insp. A.'s Oplysninger væsentligt forringet: Straffangernes Tilvækst beror ikke paa Forbrydelsens voksende Extensitet. Tilbage

bliver den Mulighed, at Insp. A.'s Statistik viser en forøget Intensitet af de begaaede Forbrydelser, idet disse nu er saa meget grovere end før, at et betydelig større Antal Strafarbejdsdomme maa afsiges. Maaske kan denne Mulighed ikke ganske afvises, men Sandsynligheden taler dog for, at det angivne Fænomen ikke beror herpaa eller i hvert Fald ikke væsentlig skal forklares saaledes, men har andre Aarsager.

Den almindelige Kriminalstatistik viser følgende Forhold mellem samtlige domfældte Personer og de til Forbedringshus dømte:

Aar	Antal Domfældte	Antal Forbedringshusfanger	%
1871—80...	2438	311	14,8
1881—90...	2837	428	15,1
1891—96...	3048	481	15,7
1897.....	3178	507	15,6
1898.....	3110	495	15,9
1899.....	3074	526	17,1
1900.....	3148	569	18,1
1901.....	3097	631	20,4
1902.....	3111	633	20,5
1903.....	2984	655	22,0

Det ses heraf, at Kriminaliteten siden 1897 i det hele taget er nedadgaaende og i 1903 endog er 6 % lavere end i 1897, medens Antallet af Forbedringshusdomme fra 1871 til 1903 er steget med 7,2 %, hvoraf de 6,1 % netop falder i Kriminalitetens nedadgaaende Periode 1897—1903, og kun 0,8 % i den for Kriminaliteten saa stærkt opadgaaende Periode 1871—96. Forbedringshusdommenes Tiltagen er altsaa et selvstændigt Fænomen, der ikke staar i nødvendig Afhængighed til Kriminalitetens Til- eller Aftagen.

Den Tilvæxt, Forbedringshusdommene udviser, og som efter Tabellen bliver særlig akut fra 1899, er vun-

den paa Bekostning af Fængselsdommene, der i hele Perioden er aftaget fra 67,6% i 1871—80 til 61,2% i 1903, samt paa Bekostning af Tugthusdommene, der i samme Tid er aftaget fra 2,8% til 1,6%; det er altsaa baade de mildere og de strængere Strafarter, der har maattet afgive deres Kontingent til Forbedringshusstraffen. Ligesaa lidt som Forbedringshusdommenes Tilvækst altsaa efter det foran udviklede skyldes en Tiltagen i Forbrydelsens Intensitet, ligesaa lidt er der Tale om som Forklaringsgrund at antage en ensidig Tilvækst i Forbrydernes Intensitet.

For Københavns Vedkommende ses Forholdene af omstaaende Tavle. Ogsaa her er Antallet af Forbedringshusdomme i en stadig Stigning, der ligesom foran fra 1899 er særlig akut, uagtet Kriminaliteten lige indtil 1904 er vaklende, og endog netop i 1899 gør en skarp Kurve ned efter. Gennemsnitstallene for de forskellige Strafarter er følgende:

Aar	Tugth.	Forbh.	simp. F.	sædv. F.	V. & B.
1895—99	1,77	17,67	2,09	3,55	42,95
1900—04	1,50	23,09	1,06	2,74	41,60
1905	1,30	25,10	0,80	11,50	31,50
	÷ 0,17	+ 7,73	÷ 1,29	+ 7,95	÷ 11,45

Aar	Tvangsarb.	Rotting	Bøder	Ris
1895—99	21,68	6,16	2,91	0,9
1900—04	21,78	4,88	3,25	0,1
1905	22,80	3,10	3,10	0,2
	+ 1,12	÷ 3,26	+ 0,16	÷ 0,7

Aftaget er herefter Tugthusstraf, simpelt Fængsel, Fængsel paa Vånd og Brød, Rotting og Ris. Omtrent konstant er Tvangsarbejde og Bøder. Tiltaget i større Om-
er alene Forbedringshusstraf og i 1905 (som Følge af L. 1/4 1906) Fængsel paa sædvanlig Fangekost.

	Livsstraf			Tugthus		Forbh.		Fængsel								Tvangs- arbejde		Rotting		Boder		Ris		Ialt	
			Antal			Antal			simpelt		p.sædv.F.		V. & B.		Ialt										
	Antal	‰		Antal	‰		Antal	‰	Antal	‰	Antal	‰	Antal	‰	Antal	‰	Antal	‰	Antal	‰	Antal	‰	Antal		‰
1895	1	0,1	23	1,6	246	16,8	44	3,0	56	3,3	706	48,2	806	55,0	260	17,8	84	5,8	26	1,8	17	1,1	1463		
1896	1	0,1	30	1,9	267	17,3	29	1,9	44	2,9	650	42,2	723	47,0	324	21,1	100	6,5	75	4,9	18	1,2	1538		
1897	»	»	24	1,6	281	18,7	30	2,0	49	3,2	604	40,2	683	45,4	350	23,3	97	6,4	57	3,8	12	0,8	1504		
1898	»	»	24	1,5	261	16,3	36	2,3	50	3,1	663	41,5	749	46,9	397	24,9	116	7,3	32	2,0	17	1,1	1596		
1899	»	»	32	2,2	281	19,2	17	1,2	69	4,7	624	42,6	710	48,5	313	21,3	93	6,3	32	2,2	4	0,3	1465		
1900	1	0,1	14	0,9	347	22,1	17	1,1	52	3,3	684	43,6	753	48,0	285	18,1	107	6,8	60	3,8	3	0,2	1570		
1901	»	»	23	1,6	339	22,5	14	0,9	49	3,3	634	42,0	697	46,2	322	21,2	86	5,7	37	2,5	4	0,3	1508		
1902	»	»	34	2,2	347	22,4	9	0,6	39	2,5	622	40,1	670	43,2	364	23,5	77	5,0	56	3,6	1	0,1	1549		
1903	1	0,1	27	1,6	364	23,6	21	1,4	27	1,7	640	41,5	688	44,6	371	24,0	47	3,1	45	3,0	»	»	1543		
1904	»	»	21	1,2	432	24,8	22	1,3	51	2,9	712	40,8	785	45,0	383	22,0	66	3,8	56	3,2	»	»	1743		
1905	»	»	25	1,3	462	25,4	15	0,8	209	11,5	573	31,5	797	43,8	414	22,8	62	3,4	56	3,1	1	0,2	1817		

Forklaringen paa de nævnte Fænomer kan nu maaske for en Del søges i, at en Del Smaaforbrydelser, der tidligere førtes frem til Dom, nu sluttet uden Tiltale. Sker dette i betydeligere Omfang vil det nødvendigvis have til Følge en Nedgang i Smaastraffenes Antal og en deraf følgende Stigning i de større Straffes Procenttal. Imidlertid er der næppe Grund til at lægge afgørende Vægt paa denne Tendens til »at slaa Smaasagerne ihjæl«, da den næppe udenfor København er mere almindelig nu end før og selv i København vistnok kun i de sidste Par Aar er af større Betydning.

For disse sidste Aar kan det endvidere i København antages, at saavel den almindelige Kriminalitets Stigning som den fortsatte stærke Stigning i Anvendelsen af Forbedringshusstraf for en Del skyldes den indtraadte Opgang i Indbrudstyveriernes Antal, og at der altsaa forsaavidt kan tales om en Forøgelse i Forbrydelsens In- og Extensitet (jfr. herom ndfr.). Men da Forbedringshusstraffenes Stigning er begyndt langt tidligere og ogsaa fremtræder udenfor København, kan de omhandlede Fænomener heller ikke i deres Helhed forklares herved.

Derimod synes det nærliggende at søge Aarsagen i to andre Faktorer: nemlig Domstolenes Tendens til at undgaa de korte Frihedsstraffe og Recidivets Tiltagen.

I førstnævnte Henseende er det jo en bekendt Sag, at den moderne Kriminalogis Lære har gjort store Fremskridt i det praktiske Retsliv netop i de senere Aar. Man anser de korte Frihedsstraffe i Almindelighed for uvirksomme, man har specielt ringe Tiltro til Vand- og Brødstraffen, man har fuld Forstaaelse af Nødvendigheden af en energisk Bekæmpelse af Forbryderprofessionismen, og man tager særlig haardt fat paa Bykriminaliteten i dens mere ondartede Former — lutter Momenter, som man for faa Aar siden ingen særlig Betydning tillagde, men som en dybere Forstaaelse af Kriminaliteten og et mere indtrængende Kendskab til Forbryderne nu har gjort til ledende Principer.

Med de relative Strafferammer i Straffeloven er det muligt i mangfoldige Tilfælde at føre disse Principer ud i Livet ved Domsafsigelsen, og Resultatet vil blive, at i Tvivls-tilfælde den strængere Forbedringshusstraf vil blive foretrukket for den mildere Fængselsstraf — ganske paa samme Maade og af de samme Grunde, som den mere langvarige Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost nu, efterat Lov $\frac{1}{4}$ 1905 har gjort det muligt, er i Færd med at fortære store Dele af Vand- og Brødstraffens tidligere Domæne. Videre rækker Tendensen imidlertid ikke. En ekscessiv Strænghed i al Almindelighed er imod Tidsaanden, og det er derfor af Strafarbejdet netop kun Forbedringshusstraffen, som tager til, ikke tillige Tugthusstraffen. Naar blot en nogenlunde langvarig Reformstraf kan anvendes, er det ikke Domstolene særlig om at gøre, at den udstaas i disse Straffes strængeste Form, og da tillige den »store« Forbrydelse bliver stedse sjældnere, viser Tugthusstraffene ingen Tilbøjelighed til at tage til, men snarere det modsatte.

Om noget forøget Kriminalitet er der altsaa herunder slet ikke Tale. Saa længe de angivne Faktorer gøre deres Indflydelse gældende ved Strafadmaalingen, vil nøjagtig det samme Antal Forbrydere — eller endog et mindre Antal — for nøjagtig de samme Forbrydelser — eller for endog mindre grove Forbrydelser — afgive et større Kontingent Straffanger, end den tidligere Praksis kunde afgive. Allerede herved vil den af Insp. A. paaviste Forøgelse i Gennemsnitstallet af Straffanger i de senere Aar for en væsentlig Del kunne forklares.

Hertil kommer endvidere Recidivets Tilvækst. I saa Henseende er det navnlig Tyvsrecidivet, der er af Betydning. Ca. $\frac{4}{5}$ af alle til Forbedringshusarbejde dømte Forbrydere have gjort sig skyldige i Ejendomsforbrydelser, og heraf ere atter $\frac{2}{3}$ Tyve. En stærk Stigning af Tyvsrecidivet, der i hvert Fald 2den Gang maa medføre Strafarbejde og lettelig vil have denne Følge allerede 1ste Gang, maa altsaa medføre en tilsvarende Stigning i Forbedringshusdommenes An-

tal. Det ses nu ogsaa af Kriminalstatistiken, at Antallet af Personer, dømte for gentaget Tyveri, der i 1890 kun udgjorde 24 % af samtlige for Tyveri domfældte, i 1903 udgør 35 %, og medens Antallet af de for 1ste Gang begaaet Tyveri dømte i dette Tidsrum er sunket fra 1069 til 966 aarlig, er Recidivtyvenes Tal vokset fra 337 til 531. Fra 1890—1896 er Tallene ikke synderlig svingende (i 1890 som nævnt henholdsvis 1069 og 337, i 1896 henholdsvis 1068 og 370), men for de følgende Aar findes følgende Tal:

Aar	1. Gang Tyveri	Gentaget Tyveri
1898	1081	371
1899	1041	430
1900	1089	429
1901	1086	526
1902	1046	560
1903	966	531

I disse Aar synker altsaa Antallet af Domfældte for 1ste Gang begaaet Tyveri med 10 %, medens Tallet paa de for gentaget Tyveri Dømte stiger med 43 %. Og det er i saa Henseende Aaret 1899, der kendetegner Vendingen, altsaa netop det Aar, der som før omtalt betegner Indledningen til den stærke Stigning i Forbedringshusdommenes Procenttal.

Resultatet bliver herefter, at Straffangernes stærke Tiltagen i Perioden 1901—04 er en naturlig Følge af Domstolenes Tendens til at foretrække Forbedringshusstraffen fremfor andre Strafarter og af Tyvsrecidivets Tiltagen — Faktorer, der har taget deres Begyndelse i 1899 og derefter stadig er fortsat, medens de i 1902 paabegyndte Benaadninger i saa Henseender hverken har gjort fra eller til.

Tilbage staar imidlertid endnu den uomtvistelige Stigning af Kriminaliteten i Almindelighed, som for

Københavns Vedkommende er indtraadt i 1904 og 1905 (jfr. Tavlen p. 156). Hænger den sammen med Benaadningerne? Direkte udtales en saadan Antagelse ikke i Insp. A.'s Afhandling, men den ligger antagelig i hans Henviisning til Kriminalretsassessor Schous Artikler i Det ny Aarh. 1905*), og er da i Virkeligheden ogsaa det eneste Holdpunkt for hans oven citerede Thesis.

Tankegangen kan da være den, at Benaadningerne dels har svækket Straffens almindelige generalpræventive Funktion, dels særlig har givet selve de benaadede Forbrydere en Opmuntring og en Lejlighed til at begaa nye Forbrydelser, som den angivne Stigning viser de i rigt Maal har benyttet sig af.

Hvad nu først Specialpræventionen angaar, saa maa det vistnok siges, at de givne Benaadninger har overtruffet Forventningerne. Naturligvis har en Del Benaadede begaaet nye Forbrydelser, men heri er jo intet mærkeligt. Ingen kan dog for Alvor mene, at en benaadet Forbryder skal være mere »socialiseret« ved Benaadningen, end han vilde være blevet det ved Straffen. Falder de Benaadede ikke i højere Grad tilbage end de straffede, viser det sig, at Straffen overfor dem har kunnet undværes, og Benaadningerne altsaa forsaavidt har været berettigede. Falder de endog tilbage i mindre Grad, har Benaadningerne oven i Købet vist sig mere samfundstjenlige overfor dem, end Straffen sandsynligvis vilde have været.

Af en nylig offentliggjort Statistik, der støtter sig paa officielle Tal, fremgaar det nu, at endog den stærkest angrebne Benaadningsform, Nedsættelse af Strafarbejde til en Fængselsstraf, fra 1. August 1902 til 1. April 1905, i Henseende til Strafarbejde viser et mindre Recidiv (16,71 ‰)

*) Tyveriernes Tiltagen i København, Det ny Aarh. 1905 2. Bind, p. 385 flg. For Fuldstændigheds Skyld skal bemærkes, at den i disse Artikler omhandlede Stigning i Indbrudstyveriernes Antal, som i 1903 udgjorde 41,5 ‰ i Forhold til 1902, allerede i 1904 var gaaet ned til 21,5 ‰ og i 1905 kun udgør 9,6 ‰.

end de i samme Tid fra Strafanstalten løsladte Personer (18,31 %). Selv om der nu ikke kan tillægges denne Statistik afgørende Vægt, saa viser den dog i hvert Fald, at det exorbitante Recidiv, som fra anden Side*) er udregnet for denne Klasse Benaadede, er misvisende, hvilket selvfølgelig beror paa, at den nævnte Beregning kun omfatter en enkelt til Recidiv ganske særlig disponeret Klasse Benaadede (de københavnske Tyve), at den benytter Ordet »Tilbagefald« paa en ejendommelig Maade, idet hertil henregnes enhver nok saa ubetydelig senere Domfældelse — endog for rene Politiforbrydelser som Betleri — skønt saadanne Domfældelser hverken konstaterer noget »Tilbagefald« i Henseende til Forbrydelsen eller i Henseende til Straffen, og at den endelig i det hele taget regner med saa smaa Tal, at Tilfældigheder kommer til at spille en afgørende Rolle — rent bortset fra, at den ved sin eksklusive Karakter kommer til at mangle ethvert Sammenligningsmateriale og allerede af den Grund ikke er synderlig bevisende.

Og hvad dernæst de andre Klasser Benaadede angaar, er Resultaterne i Virkeligheden ganske ypperlige. De Benaadede udgør fra 1. Maj 1902 til 1. Maj 1906 følgende Antal:

97 pure Benaadede.

885, der ere benaadede paa Betingelse af en ulastelig Vandel.

257, der ere benaadede paa Vilkaar at forlade Landet.

Af disse ere henholdsvis 4, 89 (og 14) paany komne i Kollision med Samfundet, ialt kun ca. 9%. Dette Recidiv er saa ringe, at det kun overgaas af de første Gang med Straf-arbejde ansete, ikke tidligere straffede Personers Recidiv, der udgør 6 % — med hvem de benaadede, der for en stor Del er oftere straffede og med alle mulige Slags Straffe ansete Personer, slet ikke kan sammenstilles — medens det er ulige bedre end baade andre Straffangers (34 % Recidivister),

*) Ass. Schou: Tilbagefaldet hos Tyve. Det nye Aarh. 1905 2. Bd., p. 282 flg.

de med Fængselstraf ansete Personers (27 %) og de med Legemsstraf ansete (55½ %).

I det hele taget vil det næppe lykkes Benaadningernes Modstandere at hente vægtige Argumenter fra Straffens specialpræventive Side. Generalpræventivt set er dette derimod ulige lettere, da enhver direkte Bevisførelse paa Forhaand er udelukket, og enhver Stigning af Kriminalitetskurven paa et eller andet Punkt derfor altid ved Hjælp af en Del mere eller mindre plausible Betragtninger kan føres paa Benaadningernes Debetside — Betragtninger, der som ubevislige tillige ere uafbeviselige. Ualmindelig lidet afgørende synes dog i saa Henseende Insp. A.'s Udtalelser (p. 28), at en »betydelig Del Indsættelser« maa føres paa Kontoen: Haab om at blive benaadet, blive forhjulpet til Udlandet o. l. Insp. A. holder sig i saa Henseende til de Paagældendes Udtalelser om, at de »kun har ladet sig dømme« af de nævnte Grunde. Hvis de havde sagt, at de kun havde tilstaaet deres Forbrydelser af saadanne Hensyn — hvad maaske ogsaa er det, de i Virkeligheden har ment — kunde der maaske have været noget rigtigt deri, men for Alvor at tro, at de Professionister, der her er Tale om, skulde behøve Opmuntringer af den nævnte Art for at overvinde sig selv til at begaa Forbrydelser, er dog vistnok en lovlig velvillig Godtroenhed. Deres forbryderiske Motiver er ganske sikkert af adskillig mere nærliggende Art. For Professionisterne har Fængselshjælpen og dens Bistand ingen Tillokkelse. De ville slet ikke fra Byen, de skulle »nok sørge for dem selv«. Tror Insp. A. virkelig, at der for dem er noget fristende i at blive benaadede og gennem Fængselshjælpen faa en Plads paa Landet? Ja, selv det at blive sat paa et Skib til Udlandet, borte fra Kæresterne og det vante Milieu, er for dem kun en ringe Behagelighed¹⁾, der absolut ikke er opmuntrende — saa længe de ere paa fri

¹⁾ Jfr. ogsaa nogle Udtalelser af Fængselsinspektør Grundtvig, Kriminalistforeningens Aarbog 1906, p. 116, der viser, hvor liden Værdi Rejsen og Udvandringen har for Forbryderen.

Fod. Naar de derimod ere fangne og sidde indespærrede, kan det jo nok stille sig som noget ret attraaværdigt at ombytte det triste Fangeliv med en rask lille Rejse — blot har det ikke noget med Motiverne til deres Forbrydelser at gøre. Naar deres Udtalelser i modsat Retning dog synes at vinde Tiltro, viser det klart, at Josiah Flynt har Ret, naar han hævder, at Fængselsmændene ere tilbøjelige til at glemme, at Fangerne kun fremsætte til deres Foresatte de Udtalelser, som de have Interesse i at fremføre, f. Eks. for at stille sig selv i et gunstigt Lys, eller blot fordi de mærke, at de ere vel hørte.

Af lignende Art er Insp. A.' kategoriske Forsikring om, at der findes en Del Fanger, som ere blevne ganske ligegyldige for Dom og Straf, fordi (sic) de stole paa, at de stadig ville blive tagne under Armene af Fængselshjælpen. Insp. A. viser ved denne Udtalelse ikke blot, at han kender mindre til Fængselshjælpens Arbejdsmetode end sandsynligvis selve de Forbrydere, han taler om — han synes endog at drive sin Tiltro til deres Udtalelser saa vidt, at han sætter dem over sine egne Fængsels erfaringer, der dog ganske sikkert mangfoldige Gange, før Fængselshjælpen eksisterede, maa have gjort ham bekendt med, at Forbryderkategorier, der ere »ganske ligegyldige for Dom og Straf«, have eksisteret og rimeligvis ville vedblive at eksistere, saa længe Samfundet bestaar, hvad enten alle bestaaende Fængselselskaber fungere eller ikke, hvad enten de indrette deres Virksomhed paa den ene eller den anden Maade, og hvad enten de paagældende Forbrydere søge at skyde Skylden paa det Samfund, der ikke forstaar at vurdere dem, eller de Strafanstalter, der intet udrette overfor dem, eller de Selskaber, der ubønhørlig afvise dem, eller endog — hvad dog sikkert hører til Sjældenhederne — paa de Institutioner, der af og til række dem en hjælpende Haand.

I Virkeligheden er der næppe Anledning til at søge saa haartrukne Forklaringer for at udfinde Grunden til Forbrydelsernes Tilvækst i København 1904 og 1905, saa

lidt som til Indbrudstyverienes Tilvækst i 1903 og 1904. Efter al Sandsynlighed vilde denne Opgang være indtraadt, selv om Benaadningerne og Fængselshjælpen aldrig havde vist sig paa Arenaen. Indbrudstyverienes Vækst i de senere Aar er et i al Verdens Kriminalstatistikker fremtrædende Fænomen. I Tyskland var de for grovt Tyveri dømte Personer i Nedgang indtil 1898, men er derefter gaaet hurtigt op og er i 1902 ikke mindre end 24,6 % talrigere end i 1898 (14391 i 1902 mod 11394 i 1898. I Kristiania steg de dømte Indbrudstyvers Antal fra 1893 til 1900 med 115 % og viser først i 1902 Tendens til atter at synke. I Østrig er de grove Tyverier i 1898 gaaet ikke mindre end 3000 Tilfælde op fra 1897.

Utvivlsomt er det atter Recidivet — der netop i 1902 og 1903 er naaet højere end nogensinde før (jfr. foran) — som her viser sin Indflydelse. Selv om Insp. A. paa en vis Maade med Rette kan hævde, at Recidivisterne forholdsvis Tiltagen paa Forbryderrekruutternes Bekostning er et relativt glædeligt Fænomen, saa er Recidivets Tilvækst dog for den almindelige Samfundssikkerhed en overmaade betænkelig Sag. Enhver Kriminalist ved, hvorledes en enkelt saadan Veteran i Løbet af forbavsende kort Tid kan dygne Hundreder af Tyverier op paa sin Konto. Og er Recidivisten derfor altid en samfundsfarlig Person, saa er han det dobbelt og tredobbelt i vore Dage under Forbrydernes mere og mere gennemførte Organisation til Udbytning af Samfundet. Bandevæsnet florerer i Nutiden som næppe før og viser sig ogsaa rent statistisk i det stadig voksende Antal Tilfælde, hvor en enkelt Sag omfatter flere sigtede. Den organiserede Tyvebande er vel i vore Dage et af de farligste forbryderske Elementer, der findes, baade ved Antallet af deres Tyverier og de store Vanskeligheder, Beviset for deres Skyld volder. Et Par vel organiserede Tyvebander, der have haft Held til i længere Tid at undgaa Politiets Efterstræbelser, vilde derfor alene være i Stand til at forklare Stigningen i Indbrudstyverienes Antal i de

senere Aar. Og den Demoralisation, der fra saadanne Bander breder sig ogsaa blandt dem, der hidtil have holdt sig fri af Forbrydelsen eller kun forsøgt sig paa dennes mindre antisociale Omraader, vil gøre det meget forklarligt, at efterhaanden ogsaa Antallet af tiltalte Personer vil komme til at stige — saaledes som Aarene 1904 og 1905 viser for Københavns Vedkommende.

I alt dette har Benaadningerne ingen Andel. En anden Sag er, at man, som ved alle nye Forsøg, kan være udsat for at gribe fejl, og at næppe alle de nye Benaadningsformer eller de valgte Benaadningsobjekter have været lige uangribelige. En anden Sag er endvidere det ønskelige i netop paa Tider, hvor visse samfundsfarlige Forbrydelser ere i Opgang, at gaa forsigtigt frem og særlig at udvise Varsomhed med at anvende Benaadning i nogen Skikkelse paa de egentlige, professionelle Forbrydere. Herom hersker der nu, efter at man i Tidens Løb har erhvervet de fornødne Erfaringer, næppe Tvivl hos nogen. Fængselshjælpen har stedse anset det for rettest baade paa det givne Grundlag at være med til at høste Erfaringer og til at indrette sig efter deres Resultater. Den har intet Øjeblik været blind for de Farer, som den nye Tingenes Tilstand kunde medføre, hvis der ikke ad privat Vej drages Omsorg for de løsladte Forbrydere baade i Retning af at bistaa dem selv og værne Samfundet. Den har i saa Henseende udfoldet et betydeligt Arbejde og anvendt store pekuniære Ofre. Naar Insp. A. nu søger at sætte Klik paa hele denne Virksomhed ved at kalde den en Sætten Præmie for Forbrydelsen, saa er det aabenbart, at han ingen Forstaaelse har af den Opgave, Fængselshjælpen her har været stillet overfor, og som til sin Løsning nødvendigvis har maattet kræve andre og større Midler, end de bestaaende Fængselsselskaber hidtil have haft nødig til Løsning af deres.

Aug. Goll.

Prostitutionsforhold i København og i Köln.

Det er ikke muligt endnu at overse, hvor betydelig den Forandring i den bestaaende Tilstand bliver, som maa følge af den nye Prostitutionslov af $30/3$ 1906, der d. 11te Oktober d. A. træder i Kraft. Det er overordentlig vanskeligt at lovgive paa Prostitutionsomraadet, og det er navnlig vanskeligt at finde et Standpunkt, som i Længden virker tilfredsstillende. Man naar vel neppe nogensinde saa vidt, at det lykkes at afskaffe Prostitutionen, — man maatte da i hvert Fald først afskaffe Fattigdommen, — og en kraftig Bekæmpelse af den offentlige Prostitution fører meget let til en Blomstringsperiode for den hemmelige Prostitution, der indeholder nok saa store Farer. Fra et Politistandpunkt vil den Regulering af Prostitutionsforholdene, som fandt sit Udtryk i Straffelovens § 180 og Loven af $10/4$ 1874 vel nok staa som nogenlunde tilfredsstillende, fordi der med den som Grundlag kunde føres et ret effektivt Tilsyn med de prostituerede, men det maa indrømmes, at det rent logisk set var et yderst uheldigt System, man her arbejdede under. Man opretholdt Tanken om Samfundets Indignation over, at en Kvinde trods Advarsel vilde ernære sig ved Utugt, idet man straffede hende for denne Forbrydelse, men, naar det viste sig, at hun var uforbederlig, opgav man Straffen og gav Kvinden Autorisation til at søge Erhverv ved Utugt, kun med den Begrænds-

ning, at man forbeholdt sig en vis Kontrol. Den Mangel paa Konsekvens, som udtryktes herigjennem, gav sig yderligere Udslag i Love, der slappede Politiets Magtstilling: saaledes Lov Nr. 44 af $\frac{1}{3}$ 1895, som ophævede Retten til Indsættelse i offentligt Hus af den Kvinde, der gjentagende overtraadte Regulativet, og Lov Nr. 54 af $\frac{11}{4}$ 1901, der ophævede Retten til at holde Bordel. At man fra Politiets Side ikke følte sig særlig tilfreds ved disse Humanitetsbestemmelser er naturligt, og Forholdene udviklede sig da ogsaa saaledes, at i hvert Fald den sidstnævnte Lov nærmest blev et dødt Bogstav. Bordellerne florerede stadig, »Værtinden« blev kun Bestyrerinde, og Kvinderne fik Lov til at gaa hjem til deres private Logis'er sent paa Natten eller henad Morgenstunden, men samtidig benyttede Husenes Ejere sig af Forholdene til at faa »Dagpengene« sat op, Kvindernes Stilling blev ikke forbedret, men Ordenen i Husene blev ringere end før, idet Politiet tidligere til en vis Grad kunde gjøre Værtinden ansvarlig for, at ingen Uorden forefaldt, medens hele Disciplinen nu var slappet. Loven havde saaledes virket mod sin Hensigt.

Nu er vel de fleste paa det rene med, at kun to Hensyn bør være afgjørende for Prostitutionslovgivningen: Hensynet til, at der ikke vækkes Forargelse og det sanitære Hensyn. Dette Standpunkt er ogsaa utvivlsomt den nye Lovs. Men, idet det sanitære Hensyn betones, henlægges naturligt Ansvar for, at Tilstanden bliver nogenlunde betryggende til Lægestanden, samtidig med at Politiet viger Pladsen. Det er da beklageligt, at Lægerne gennemgaaende med saa stor Modvilje se paa de Pligter, Loven paalægger dem, særlig ud fra den Betragtning, at disses Opretholdelse ville jage Patienterne væk, hvilket unægtelig vilde være en overordentlig Kalamitet. Hvorledes Tilstanden paa dette Punkt vil udvikle sig, er det for tidligt at have nogen Mening om, antagelig er Lægernes Frygt noget overdreven. Men, Loven er ikke bleven staaende ved en Indskærpelse af det sanitære Hensyn. Den har

aabnet en Adgang for Politiet til en yderligere Regulering af Forholdene, idet den giver Politiet Ret til efter Omstændighederne at skride ind dels hvor vedkommende Kvinde giver Anledning til Forargelse, dels overensstemmende med Reglerne om Behandling af Løsgængere. Meget beror her paa, hvorledes Politiet vil opfatte denne sidstnævnte Ret —, thi det er ikke uden Betydning, at her ikke er Tale om en Forpligtelse —, og eventuelt vil det kunne blive Gjenstand for Domstolsafgjørelse, hvorvidt Politiet har forstaaet sin Opgave rigtigt eller ikke, hvilket ikke er saa let at afgjøre, da Lovens Ord give Anledning til Tvivl.

Under disse Omstændigheder, hvor en Række Hensyn brydes, og hvor nye Former ere ifærd med at danne sig, vil en udførlig Gjennemgang af Lovens Bestemmelser og Kritik af dens ledende Tanker neppe være paa sin Plads, thi det maa være forbeholdt Tingenes egen Magt og de Personer, der nu faa Sagen i deres Haand, at godtgjøre, om Loven, specielt i København, skal betegne et Gjennembrud eller den skal blive en Papirlov ligesaa vel som Bordelloven*). Derimod vil Oplysninger om Bedømmelsen af Forholdene andensteds utvivlsomt netop nu være af Interesse, og det er ud fra denne Betragtning, at nedenstaaende Oplysninger om Prostitutionsforholdene i Köln, der ere uddragne af en Artikkel af Overlæge, Dr. med. Ferd. Zinsser i Monatschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform, April 1906, fremkomne. Forholdene i

*) For Kuriositetens Skyld fortjener det dog at fremhæves i denne Sammenhæng, at medens den af Kvinder udøvede erhvervsmæssige »Utugt« fra 11te Oktober 1906 kun undtagelsesvis og under visse Betingelser vil kunne straffes (Prostitutionslovens §§ 1 og 2), er erhvervsmæssig »Uterlighed«, udøvet med andre Personer af samme Køn, eller praktisk taget: Uterlighed udøvet af Mandfolk, fra 8de September 1905 ubetinget strafbar, ligesom den ved Straffelovstillægget af 1905 indførte Straf for Alfonser bestaar uanfægtet af Ophævelsen af den reglementerede Prostitution og de dermed i Forbindelse staaende Strafferegler. Rollerne er altsaa i Løbet af 1 Aars Tid saa at sige ombyttede.

Köln svarer i alt væsentligt til Forholdene i Kjøbenhavn under det hidtilværende System. Man hylder Indskrivningsprincippet, og Tvangsindskrivning finder Sted overfor dem, som trods gjentagne Advarsler gribes i erhvervsmæssig Utugt og straffes eller, uden at blive straffede, utvivlsomt hengive sig til Utugtserhvervet og findes behæftede med Kjøns sygdom. Antallet af Kvinder under den offentlige Prostitution i Köln er c. 700, hvilket, da Staden har 372,000 Indbyggere, giver Forholdet 1 til 531. Til Sammenligning kan anføres, at Berlin har henved 5000 Prostituerede (1 Prostitueret paa 311 Indbyggere) og at Kjøbenhavn har c. 650 offentlige Fruentimmer paa en Befolkning af 423,500 (Forhold 1 til 651). Disse Tal angiver imidlertid naturligvis ikke tilnærmelsesvis, hvormange prostituerede Kvinder der i Virkeligheden findes, thi et langt større Antal tilhører den hemmelige Prostitution. Man har endog villet sætte dette Tal til det 10-dobbelte af det fornævnte, men dette turde dog være at regne med for stort et Tal. Det synes at tale stærkt til Fordel for Indskrivningssystemet, at der i Köln ved Lægeundersøgelsen af Kvinderne under den offentlige Prostitution, hvilken finder Sted 2 Gange ugentligt og kan ske hyppigere efter vedkommende Kvindes Begjæring og paa hendes Bekostning, gennemsnitlig kun forefindes Kjøns sygdom hos 1 à 2 $\%$. I Modsætning hertil anføres, at af 564 Piger, som i 1905 blev undersøgt og af hvilke ingen var under Kontrol, var 188 eller $33\frac{1}{3}\%$ syge. Absolut regne med disse Tal kan man naturligvis ikke, thi medens Syphilis i Almindelighed uden Vanskelighed kan paavises, er Gonorrhoe i kronisk Form ofte næsten upaaviselig, hvorved Hensyn desuden maa tages til det ogsaa herhjemme vel bekjendte Faktum, at de prostituerede Kvinder raade over en raffineret Teknik i Retning af Udslettelse af Sporene af deres Sygdom. Det er her efter utvivlsomt, at den hemmelige Prostitution er farligere end den offentlige. Den kontrollerede Pige er ældre, har i Almindelighed overvundet sin Syphilis, er ikke saa mod-

tagelig for Smitte, forstaar bedre at tage sig iagt, vænnes gjennem Kontrollen til Renlighed og er mere tilbøjelig til i Sygdomstilfælde selv at melde sig til Hospitalsindlæggelse. Den ukontrollerede Pige bærer intet Pariastempel og er netop derfor en Fare, ikke mindst for de hæderlige unge Piger, hun maatte komme i Berøring med, og som hun uhindret kan færdes sammen med.

Der gjøres af kristelige Foreninger, baade katholske og protestantiske, et stort Arbejde for at redde de vildfarne Piger, men de fornødne Midler mangle.

Overordentlig interessante ere Overlæge Zinssers Bemærkninger om Bopælsforholdene for de prostituerede: Der findes i Köln ingen Bordeller og ingen Bordelgader. Pigerne bo rundt omkring, navnlig i Altstadt, i Almindelighed to og to sammen i Boliger, der paa en vis Maade gjennem historisk Overlevering ere anerkjendte som offentlige Huse, og i hvilke Politiet ser igjennem Fingre med Udøvelsen af Utugtserhvervet. Det er en bekjendt Sag, at der i Tyskland bestaar en Modsigelse mellem Retsreglerne, idet disse paa den ene Side ikke absolut forbyde den erhvervsmæssige Utugt, men paa den anden Side have Straffebestemmelser for Ydelse af Bistand hertil, derunder ogsaa Udlejning af Hus i utugtigt Øjemed *). Konsekvensen af dette Rufferiforbud —, hvilket i dansk Ret hidtil har været indskrænket ved Bestemmelsen i Straffelovens § 182, der kun straffer den, der mod Politiets Forbud har Fruentimmer tilhuse, der ernære sig ved Løsagtighed —, er bleven, at der for det første hersker en stadig Mangel paa Bopæle for Prostitutionserhvervet, og at for det andet Udlejerne, over hvem der stadig hænger et Damoklessværd i Form af eventuel Tiltale for Rufferi, kun udleje Boliger til offentlige Fruentimmer for Aagerpriser, og paa enhver Maade udbytte disse Lejere. Paa Grund heraf bo i Köln mange offentlige

*) Noget lignende kan siges om Forholdet mellem §§ 1 og 3 i den nye Prostitutionslov.

Fruentimmer i Huse, de selv eje, det vil sige Lejekontrakten omgaas ved et Salg mod ringe Udbetaling og en Prioritetsobligation med høj Rente. Da det er forbudt de offentlige Fruentimmer at holde kvindelige Tyender, tillades det dem at bo to og to sammen, forat de gjensidig kunne bistaa hinanden. Det tillades endog, naar Forholdet ikke giver Anledning til Forargelse, at 3 kunne bo sammen. Det paaases saavidt muligt, at der i de paagjældende Huse ikke bo Børn og mindreaarige, men paa Grund af Mangelen paa Boliger kan dette ikke gennemføres. Antallet af officielt anerkjendte Prostitutionshuse er 100. Desuden findes der 176 saakaldte »Meldewohnungen«, det vil sige Boliger, som kontrollerede Kvinder opgive for Politiet, og i hvilke de maaske ogsaa nok tildels opholde sig, men som ikke maa benyttes ved Udøvelsen af deres Erhverv. Følgen af Misforholdet mellem Antallet af de virkelig forhaanden-værende Boliger og Antallet af registrerede Fruentimmer er en enorm Tiltagen af de saakaldte Aftrædelseskvarterer, af hvilke 53 er notorisk bekjendte for Kölner Politiet. I disse foregaar det paagjældende Samkvem. Aftrædelses-lejlighederne bestaa tildels af et eller flere Værelser i private Huse, tildels af lignende Rum i mindre Hoteller eller Gæstgivergaarde. Det er en Selvfølge, at disse Aftrædelses-lejligheder ikke blot benyttes af de indskrevne Kvinder, men i endnu højere Grad af Kvinder tilhørende den hemmelige Prostitution, og netop derfor frembyder den største Fare i sanitær og sædelig Henseende og maa anses for den værste Kilde til Smitte med Kjøns sygdom, navnlig ogsaa, fordi Iagttagelse af de allernødvendigste Renlighedsforholdsregler er uigjennemførlig i dem. I rigtig Erkjendelse af denne Kjendsgjerning ligger Politiet i en stadig Strid med disse Institutioner, men det er ingenlunde nogen let Sag at føre Bevis for Lovovertrædelse i de enkelte Tilfælde. Det er naturligvis ikke nok, at man har set en Pige komme til eller forlade vedkommende Hus med en mandlig Ledsager. Det maa bevises, at der er øvet Utugt,

og det vil jo i de færreste Tilfælde kunne lade sig gjøre at føre et egentligt Bevis herfor. Ogsaa for Beboerne af de tilgrændsende Huse frembyde Aftrædelseskvartererne en betydelig Ulempe og større sædelig Fare for Omegnens Børn end egentlige offentlige Huse, hvor Tilgang og Afgang indskrænker sig til faa Personer, medens hér hele Dagen og hele Natten det ene Par efter det andet kommer og gaar, og Trafikken ofte bliver saa livlig, at man har maattet give særlige Politibestemmelser til Regulering af Droskekjørselen. Prostitutionshusene ligge, som nævnt, i Köln spredte over hele Staden, navnlig dog, her som i andre Byer, i de tættest befolkede fattige Kvarterer. Heri ligger der en stor Fare. De prostituerede finde ikke blot i Fattigkvartererne lettest nogen, som vil yde dem Husly af Hensyn til den dermed forbundne Fortjeneste, men de fattigste og paa Børn rigeste Familier finde netop i Prostitutionshusenes Nærhed de billigste Boliger. Det er en ofte konstateret Kjendsgjerning, at, naar Prostitutionshuse nedlægges i en Gade, stiger Huslejen strax, og de fattige Familier, navnlig de af dem, der have mange Børn, søge sig strax et nyt Logis i en Gade, hvor der bor prostituerede. Det kan heller ikke undgaas, at Pigerne træde i mer eller mindre nær Berøring med de omboende. De finde her Personer, der ikke absolut anse dem for Mennesker med anden Klasses Stempel, og det offentlige Fruentimmer bliver med sit gode Hjærte, sin bekjendte Gavnildhed og sin Deltagelse for andres Elendighed og Ulykke ofte en Slags Velgjørerinde for Omgivelserne. Hun giver disse Lejlighed til Bifortjeneste gennem Besørgelse af Kommissioner og Smaatjenester. Selvom imidlertid denne Rapport til Omverdenen har en fuldtud anstændig Karakter, saa udebliver dog i Længden de uheldige Virkninger af samme heller ikke, og navnlig Børnene og de ganske unge, som opvoxe i disse Kredse, miste fuldstændig den sædelige Maalestok og bukke sluttelig under, — uden Kamp, — for Prostitutionens dragende Magt. Det viser sig saaledes, at Spørgs-

maalet om en passende Ordning med Hensyn til Boliger er af overordentlig Vigtighed. Spørgsmaalet er bleven undersøgt paa Foranledning af det tyske Selskab til Kjøns-sygdommenes Bekæmpelse. Overlæge Zinsser mener, at ingen nok saa omhyggelige Politibestemmelser slaa til, med mindre der sørges for en Koncentrering af de prostituerede i bestemte Skøgekvarterer. At forbyde saadanne Kvarterers Oprettelse vilde efter hans Mening kun befordre den farligere hemmelige Prostitution, medens en Regulering i Kvarterer vil nedsætte Trangen til Aftrædelseslejligheder og indskrænke Skøgernes Færden ved Nattetid paa Gader og Stræder undtagen paa Steder, hvor ingen andre behøver at komme end Skøgernes eget Publikum. En saadan Ordning har man i Bremen, hvor en Gade med 26 Huse er reserveret Skøgerne. Forfatteren fremhæver sluttelig, at Indretningen af særlige Skøgekvarterer egentlig slet ikke staar og falder med Spørgsmaalet Kontrolsystem eller Abolition*). »Hvis nogensinde den politimæssige Undersøgelse af prostituerede i sanitært Øjemed skulde blive opgivet, og jeg tror ikke, at det saa let vil blive Tilfældet i Tyskland, da vil Prostitutionen med dens forskellige Farer blive bestaaende som hidtil, og man vil stadig være baade forpligtet og berettiget til at forsøge at sætte visse Skranker for disse Farer. Jeg anser Indretningen af Skøgekvarterer for et Middel, der i hvert Fald til en vis Grad vil løse denne Opgave, og holder det navnlig ogsaa for et Middel til Bekæmpelse af Prostitutionen. Jeg mener dermed ikke en Bekæmpelse i Betydningen Undertrykkelse af den bestaaende Prostitution, men i Betydningen Forebyggelse og Beskyttelse mod sædelig Smitte hos de unge i den fattigste Del af Befolkningen Jeg venter af Indretningen af Skøgekvarterer i Byerne en

*) Vor nye Prostitutionslovs Forbud mod Bordeller m. m. maa formentlig umuliggjøre Lovligheden af saadanne Kvarterer, jfr. dog hvad foran er anført om Lov Nr. 54 af 1901.

Aftagen af den hemmelige Prostitution, en Lettelse i og Forbedring af Lægetilsynet, en væsentlig Forbedring af Forholdene med Hensyn til Boliger for den øvrige Del af den fattigste Befolkning og fremfor alt en Formindskelse af de sædelige Farer for Ungdommen, en sømmeligere Gadetrafik, en Forbedring af Livsforholdene for de prostituerede og en væsentlig Lettelse af Mulighederne for deres Tilbagevenden til et anstændigt Liv samt en gunstig Udsigt til Bekæmpelse af Rufferi og Soutenørvæsenet.« Forfatteren synes her at være lovlig sangvinsk. Det maa dog tilføjes, at han tænker sig Skøgehusene indrettede overensstemmende med de strengest mulige hygieiniske Forskrifter. Skulde det være lignende Betragtninger som de ovenanførte, der i Japan for lange Tider siden har ført til Oprettelsen af særlige Prostitutionskvarterer i de store Byer (»Blomsterstaden«)?

C. E. Cold.

Fra den VI internationale Kongres for Kriminal- Antropologi.

(Turin 28. April—3. Maj 1906).

Det var med en underlig blandet Følelse af Flovhed og Befrielse, at man forlod den VI internationale Kongres for Kriminal-Antropologi i Turin: af Flovhed over at være rejst den lange Vej for saa lidt og af Befrielse over at have faaet fuld Vished for, at man ikke havde gjort den positive Skole Uret i sin Værdsættelse af dens nuværende Betydning.

Paa den V Kongres i Amsterdam (1901) havde man gerne valgt Kristiania eller København til næste Mødested, men da hverken den norske eller den danske Deltager kunde bringe nogen Indbydelse, valgte man Turin. Der var stærk Fraternisering mellem Hollænderne og Italienerne paa Kongressen, og man vilde gerne vise Lombroso den Hæder, at den sidste Kongres, som han efter menneskelig Beregning kom til at deltage i, blev holdt paa hans Hjemsted. Der var dog neppe ret mange af Amsterdam-Kongressens Deltagere, som havde ment, at Kongressen i Turin kun skulde være en Apoteose for Lombroso. Saaledes havde Italienerne imidlertid arrangeret den. Naar man havde indmeldt sig til Kongressen, modtog man en Dag en trykt Indbydelse til at yde Bidrag til en hel Række Hædersbevisninger, som skulde vises Lombroso i Anledning af hans »videnskabelige Jubilæum«, og selv om man ikke reagerede paa denne, modtog man lige før Kon-

gressens Begyndelse et Indbydelseskort til at deltage i Jubilæumshøjtideligheden, som vilde finde Sted ved Kongressens Aabning.

Der kunde jo ogsaa være en ikke ringe Grund til at vise den Mand Hæder, som har den største Fortjeneste af, at Kriminal-Antropologien er bleven tagen op som Videnskab, saa meget mere som det iaar er 30 Aar siden, at »L'uomo delinquente« blev trykt. Men uheldigvis var det ikke saa meget Kriminal-Antropologiens Indstifter som Føreren for den positive Skole, Italienerne ønskede hædret. Og uheldigvis viste den Kongres, som blev indledet med saa mange svulstige Ord om de lombrososke Teoriers Betydning, sig i sit videre Forløb saa grænseløs ubetydelig. Kongressen godtgjorde tilstrækkelig den positive Skoles totale Mangel paa Udviklingsmulighed; Skolen har intet lært og intet villet lære. Derfor kom Aabningshøjtidelighedens Apoteose for Lombroso for enhver uhildet Deltager til at staa saa underlig umotiveret.

Kongressen aabnedes da den 28. April Kl. 10 Fm. i Turineruniversitetets store Aula, hvor Hædersgaverne (Album, Medallie, Targa etc.) vare udstillede. Her hyldedes Lombroso af sine Landsmænd, af Repræsentanter fra Holland, Belgien, Rumænien, Serbien og Ungarn og af Videnskabsmænd fra Professorerne Van Hamel og Prins og ned til — Max Nordau, hvilken sidste iøvrigt blev hilst med øredøvende Bifald. Lombroso oplæste derpaa en Takketale, hvis Indhold neppe ret mange forstod, da der blev konverseret højlydt imens; at han udtalte de franske Ord bogstavret (f. Eks. plus som +) og engang imellem sprang en Side over gjorde ikke Talen mere forståelig.

Kongressens Hovednumre skulde øiensynlig være: Lombrosos Demonstration af »Forbrydertypen« i Turins Undersøgelsesfængsel og Ferris Foredrag over Forbrydelsens Profylaxe og Terapi. Man skulde synes, at selv den mest fanatiske Tilhænger af Lombroso maatte være ble-

ven rokket i sin Tro paa »Typens« Eksistens ved at se den Samling af Individier, som Lombroso præsenterede som »fødte Forbrydere«. Der var ikke to af dem, der havde det samme Degenerationstegn; deres nedsatte Smertefølelse demonstreredes paa en højst mærkelig, men for Skeptikere just ikke synderlig overbevisende Maade; og deres Epilepsi — thi naturligvis vare de alle »Epileptikere« — bevistes væsentlig ved, at de »ikke kunde huske«, hvad de havde gjort.

Og Ferris Foredrag! Hvor var det dog gammelt og banalt alt sammen! Børneopdragelsen, den betingede Domfældelse, den ubestemte Dom etc., alle de Foranstaltninger, som den internationale kriminalistiske Forening alt i mange Aar har haft paa sit Program — hvad Dirigenten Prins ogsaa gjorde opmærksom paa — bleve stillede frem som ganske nye og epokegørende Resultater af den positive Skoles Erfaringer. Ikke engang ny var Ferris Rasen over Cellestraffen, som han kaldte »en langsom Dødsstraf«; da Kongressen ikke syntes at være helt enig med ham heri, føjede han dog til: »for Folk i de sydlige Lande, som ere vante til stadig Ophold i fri Luft.« Naturligvis fremhævede Ferri ved Siden af Forbrydelsens »personlige« Aarsager ogsaa dens sociale, særlig Miseries og Alkohol, og delte herefter Forbryderne i anomaux involutifs og anomaux évolutifs, ligeoverfor hvilke Samfundet ikke kunde anvende de samme Foranstaltninger; de første skulde være criminels-nés. Paa Forespørgsel om, hvorledes man paa Forhaand skulde kunne skelne de to Forbryderkategorier fra hinanden, svarede Ferri, at Diagnosen maatte stilles »som ved Sindssygdom.«

Van Hamel holdt paa Kongressens første Dag et Foredrag om Behandlingen af unge Forbrydere; det indeholdt intet andet nyt end en Anbefaling af Bødestrafen i visse Tilfælde. At Albanel talte om »Patronage« er det vel overflødigt at fortælle. Hverken hans eller en ung parisisk Advokat Kahns Foredrag om Patronagen af Børn

indeholdt synderlig af Betydning. Kahn anbefalede stærkt Familiepatronagen, som han erklærede ikke var nogen Drømmefantasi men stemmede vel overens med Virkeligheden. De abnorme forbryderske Børn (Sinkerne og de indisciplinerede) skulde anbringes i særlige Skoler af den Art, af hvilken der foreløbig kun findes én i Frankrig (Théophile Roussels i Montesson); men iøvrigt skulde Børnene anbringes i Plejehjem paa Landet, og kun de, der allerdaarligst kunde disciplineres skulde anbringes i industrielle Etablissements, hvor de skulde holdes strengt og nøje overvaages. Det synes dog tvivlsomt, om man i disse Plejehjem paa Landet virkelig er istand til at omforme disse Børn, som Kahn selv giver følgende Beskrivelse af. »Det, der først og fremmest har slaaet os, er, at de fleste af disse Børn staa tilbage i Kundskaber. Selv om de fleste af dem kunne læse, ere de næsten alle ukyndige i Ortografien; meget faa af dem have deres Kundskabsattest. Dovenskab vil man sige for nogles Vedkommende; men denne Dovenskab er allerede abnorm; Mangel paa Evne for de andres Vedkommende, som undertiden tiltrods for deres gode Villie og deres Flid i at besøge Skolen ikke ere naaede til Kundskaber. Paa den anden Side er det svage Børn, fra et mentalt Synspunkt uden Modstandskraft, eller ialfald uden tilstrækkelig Energi. En Tanke paatvinger sig dem let, de ere ude af Stand til at bekæmpe den med Fornufts slutninger, og de lade sig lede af dem uden at forudse, hvor deres Handling vil føre dem hen. Og man forstaar, at de derved fuldstændig blive en Boldt for al den daarlige Indflydelse, som kan virke paa dem i Skolen eller i Værkstedet. Paa Følelseslivets Omraade ere de helt eller dog næsten ufølsomme. De fleste af dem, som blive anholdte, vise, naar de bringes sammen med deres Forældre, ingensomhelst Anger og tænke ikke engang paa at omfavne dem. Alle de gode Raad, som man giver dem, alle de Bestræbelser, som deres Defensor gør for at vække deres Følelse, ere forgæves, og

kun meget sjælden vise de nogen Anger eller, hvis de vise den, er det kun i den øjensynlige Hensigt at slippe løs.»

Et Foredrag af Sommer fra Giessen om den kriminelle Psykologies nyeste Metoder, hvilket blev holdt paa Tysk og stykkevis oversat paa Fransk, vakte en vis Opsigt hos Italienerne og Franskmændene, for hvilke Kraepelins og Sommers Reaktions- og Refleksforsøg syntes ganske ukendte. Virkelig overraskende var her egentlig kun Sommers Opfattelse af Epilepsien, som han omtrent gav samme Omfang som Lombroso, hvorfor han da ogsaa erklærede sig for en »Schüler« af Lombroso. Man havde unægtelig anset Sommer for at være mindre tilbøjelig til Overdrivelse og Fantasteri, end han her viste sig at være.

Noget egentligt nyt bragtes heller ikke frem i Ottolenghis Behandling af Spørgsmaalet om Politiets videnskabelige Organisation. Ikke uden Interesse var dog den Oplysning, at man i Rom lader ret underordnede Politifunktionærer ikke alene maale Undersøgelsesfangerne og tage deres Fingeraftryk, men ogsaa foretage en minutøs Undersøgelse af deres Afstamning, psykiske og somatiske Tilstand, overstaaede Sygdomme osv., en højst uheldig Sammenblanding af Politiets og Fængselslægens Opgaver, af Antropometri og systematisk lægelig Undersøgelse, mod hvilken der fra alle Sider protesteredes. Locard fra Lyon og Reiss fra Lausanne gav forskellige Oplysninger om Portrait parlé og andre Midler til Forbrydernes Paa-gribelse og Identificering; bl. a. fremviste Reiss et meget hensigtsmæssigt, paa Portrait parlé baseret, fotografisk Register, som anvendes af det parisiske Opdagelsespoliti. Locard, som fornylig i Archives d'anthropologie criminelle har skrevet en meget instruktiv Afhandling om de i de forskellige Lande anvendte Identificeringssystemer, tog stærkt til Orde for at faa indført et fælles internationalt System med ensartet Fiche.

Af Pietetshensyn skal jeg gaa let hen over Lombrosos Foredrag om »Ækvivalensen af forskellige Former af Psykopatia sexualis og Kriminalitet«, og skal kun lige nævne, at der blev holdt forskellige ganske uvæsentlige Smaaforedrag af forskellige Italienerne paa Italiensk eller aldeles uforstaaeligt Fransk. Det var ikke altid let at følge med, da kun en ringe Del af de Foredrag, der blev holdte, var trykt iforvejen. Derimod var der trykt enkelte Foredrag, som desværre ikke bleve forhandlede, da Forfatterne ikke vare mødte. Saaledes havde Garofalo skrevet en Afhandling om de mindre tilregnelige Forbrydere, som han vilde have varigt internerede i Specialanstalter. Fra Brück-Faber forelaa der en meget læseværdig Rapport om Behandlingen af unge Forbrydere i Storhertugdømmet Luxemburg. Og endelig var der en underholdende om end temmelig fantastisk Afhandling om Forbryderens Behandling fra et videnskabeligt Synspunkt af Amerikaneren Mount Bleyer. Han mener, at Fængslet bør være et Asyl, hvor de helbredelige skulle helbredes og de uhelbredelige have al den Komfort, der er mulig. De fødte Forbrydere bør af Hensyn til det mulige Afkom have Valget mellem livsvarig Fængsel eller »frivillig« Kastration.

Nogen Diskussion af Betydning om noget af de forskellige Emner var der ikke; dertil vare Italienerne altfor glade ved sig selv og hverandre. Den tredie Skole var saa at sige ikke repræsenteret, og Lacassagne rejste hjem kort efter Kongressens Begyndelse. Han var — som han sagde mig, da jeg paa Hjemvejen besøgte ham i Lyon — ked af at høre det samme, som var sagt for 20 Aar siden. Det maa ønskes, at den næste Kongres — som holdes i Tyskland 1910 — maa faa en mere alsidig Repræsentation og et fyldigere Indhold, saa at det kan sees, at selv om den positive Skole forlængst er gaaet istaa, har Kriminal-Antropologien, som den oprindelig har sat igang, langt fra udtømt sine Opgaver eller sat til af sin Udviklingsdygtighed.

Foruden paa Aabningen af et kriminal-antropologisk Museum bød Kongressen selvfølgelig paa de sædvanlige Adspredelser: Festmiddage, Modtagelse hos Borgmesteren, Besøg paa den af Marro ledede store Sindssygeanstalt Collegno (1700 Patienter) og, som Afslutning paa Kongressen, en glimrende Udflugt til den nord for Turin beliggende By Aosta med dens rige Oldtids- og Middelaldersminder.

Christian Geill.

Spørgsmaal,

fremsatte paa Fængselskongressen i Buda-Pesth i Sommeren 1905 og
besvarede af Kongressen ved de under hvert Spørgsmaal anførte
Resolutioner.

Første Sektion.

Straffelovgivning.

1ste Spørgsmaal.

a) For hvilke Forbrydelser bør der foreskrives Bøder
som Tillægsstraf?

b) Efter hvilke Regler bør Bøder søges inddrevne i
domfældtes Gods og den subsidiære Fængselsstraf komme
til Anvendelse?

Resolution.

I.

Straffeloven bør fastslaa som almindelig Regel, at
Dommeren kan anvende Bøder som Tillægsstraf i alle de
Tilfælde, hvor Begærighed skønnes at have været Motiv
til den begaaede Forbrydelse.

Endvidere kan Lovgiveren i Straffelovens specielle Del
særlig angive, for hvilke Forbrydelser der, selv om Motivet
ikke har været Begærighed, kan anvendes Bøder som
Tillægsstraf.

Bødens Maksimum og Minimum bør fastsættes efter en
almindelig Regel.

II.

§ 1. Ved Dommen bør Bødens Størrelse fastsættes i Forhold til domfældtes Formue. Derfor bør Dommeren i Processens Løb konstatere tiltaltes Formuestilstand. Hvis domfældte er uformuende, bør Dommen udtale, at Bøden er uinddrivelig. En Bøde anses som uinddrivelig, hvis dens Betaling vilde gøre Indgreb i de for domfældte nødvendige Ejendele.

§ 2. Den Myndighed, der skal eksekvere Dommen, skal være berettiget til at tillade Bødens Betaling afdragsvis eller ved Arbejde for det offentlige. Domfældte kan indanke den eksekverende Myndigheds Afgørelse for de paagældende højere Myndigheder.

§ 3. Restbeløbet af en Bøde skal eftergives domfældte, naar han punktlig har betalt de tre Fjerdedel af sine Afdrag eller har udført de tre Fjerdedel af det ham paahvilende Arbejde uden at have paadraget sig ny Straf.

§ 4. I Tilfælde af domfældtes Insolvens bør man undgaa at lade Fængselsstraf træde i Stedet for Bøden, men hellere anvende andre Midler, navnlig Arbejdsydelser.

§ 5. Bøden kan ikke indrives i den afdøde domfældtes Bo.

§ 6. Der vil aldrig være Grund til at fastsætte solidarisk Ansvar med Hensyn til Bøder.

2det Spørgsmaal.

Hvilke ere de objektive og subjektive Betingelser for Bedrageriforbrydelsen?

Resolution.

Kongressen udtaler sig til Fordel for Tanken om en principiel Revision af de forskellige allerede forældede Straffelovgivningers Bestemmelser vedrørende Bedrageriforbrydelsen for at bringe disse Bestemmelser i Overensstemmelse med den Udvikling, der i det sidste Aarhundrede har fundet Sted paa det finansielle, kommercielle og indu-

strielle Omraade, og som har bevirket, at Bestemmelserne i deres nuværende Affattelse ikke mere kunne anvendes derpaa.

3die Spørgsmaal.

Bør Hæleri betragtes som en selvstændig Forbrydelse eller som en Art af Meddelagtighed?

Resolution.

1. Kongressen udtaler Ønsket om, at Hæleri maa blive betragtet som en selvstændig Forbrydelse.

Hæleriet bør anses for at foreligge, selv om den oprindelige Forbrydelse (Tyveri o. s. v.) ikke maatte blive straffet eller maatte være annulleret af Lovgivningen paa Grund af visse Hensyn til eller Omstændigheder vedrørende Gærningsmanden til den første Forbrydelse.

2. Da Hæleriforbrydelsen udgør en Overtrædelse af den Stats Love, paa hvis Territorium den er fuldbyrdet, bør den straffes efter denne Stats Lovgivning.

Dog kan Gærningsmanden til Hæleriet ikke dømmes og straffes paa ny, hvis han beviser, at han allerede er dragen til Ansvar ved den Stats Domstole, som har paa-kendt den oprindelige Forbrydelse, og at han i Tilfælde af Domfældelse har udstaaet sin Straf.

3. For at lette den internationale Retsforfølgning af Hæleri bør der finde en international Forstaaelse Sted mellem Staterne, saa at Forbrydelsen, naar den en Gang er konstateret i en Stat, overalt skal betragtes som en fuldbyrdet Kendsgerning.

4de Spørgsmaal.

Give de ved Juryinstitutionen indvundne Resultater Anledning til at indføre Reformer i denne?

Resolution.

1. Idet den internationale Fængselskongres fastslaar, at det ikke tilkommer den, og at den ikke er kaldet

til at udtale sig om selve Juryinstitutionen, idet denne er nøje knyttet til hver enkelt Stats politiske, retlige og sociale Ordning og desuden ikke frembyder noget internationalt Kendemærke,

at den praktiske Rækkevidde af det Spørgsmaal, der var stillet Kongressen, væsenlig bestod i at skaffe Oplysning om de Erfaringer, der ere gjorte i de Lande, hvor Juryinstitutionen er indført,

at dette Resultat fuldt ud er opnaaet ved de talrige, interessante Rapporter og ved det udmærkede Sammen- drag af disse Rapporter, som Juryspørgsmaalet har været Genstand for,

at disse Rapporter ere egnede til at yde de Regeringer nyttige Vink, der maatte anse det for belejligt at rette deres Opmærksomhed paa dette Spørgsmaal,

at den praktiske Værdi af dette Resultat ikke kunde blive synderlig større ved officielle Resolutioner, for hvilke de forskelligartede Lovgivninger — for ikke at tale om de politiske og sociale Opfattelser, Juryinstitutionen berører — for Øjeblikket vilde sætte uoverstigelige Hindringer,

tager den de Arbejder, der dreje sig om Juryspørgs- maalet, saaledes som det er fremsat i Programmet for den internationale Fængselskongres i Buda-Pesth, til Efterret- ning, henleder de rette Vedkommendes Opmærksomhed paa dem og afholder sig fra, paa Sagens nuværende Stadium, at træffe nogen Afgørelse med Hensyn til det den forelagte Spørgsmaal.

2. Kongressen udtaler Ønsket om, at de forskellige Landes Lovgivninger i videst Omfang ville tilstede Borgerne direkte Adgang til at deltage i Paadømmelsen af Straffesager.

Anden Sektion.

Fængselsvidenskabelige Spørgsmaal.

1ste Spørgsmaal.

Paa hvilken Maade foretages bedst en Klassificering i moralsk Henseende af Fangerne, og hvilke Følger kan denne Klassificering medføre?

1. Klassificering i moralsk Henseende af Fangerne er nødvendig.

2. Man bør først udsøndre de værste Fanger i én Klasse, hvad enten de skønnes at høre til denne Kategori ved deres Indsættelse i Strafanstalten eller i Løbet af Straffetiden.

3. Der bør oprettes en særlig Klasse for unge Forbrydere, som ikke allerede synes moralsk fordærvede. Det er i saa Henseende absolut nødvendigt, at alle de Myndigheder, som have haft Lejlighed til at beskæftige sig med den domfældte, yde de fornødne Oplysninger. I ethvert Fald bør man søge at lære Fangens Karakter at kende ved at observere ham i Straffetiden.

4. Hvad Resten af Fangerne angaar, bør de inddeles i 3 Grupper:

a) En Klasse indeholdende dem, hvis Opførsel er exemplarisk.

b) En Klasse for dem, hvis Opførsel er god.

c) En Klasse for de tvivlsomme.

Omend Behandlingen altid bør tage Sigte paa hver enkelt Fanges Forbedring, ville de Midler, der skulle anvendes, være forskellige i de forskellige Klasser. De værste skulle behandles efter det strængeste Reglement, medens Forsorgsprincippet særlig bør komme til Anvendelse paa de unge og bedste blandt Fangerne, for at de kunne anbringes i Pladser, naar de forlade Fængslet.

2det Spørgsmaal.

Bør Arbejdstvang anvendes overfor Varetægtsfanger, naar de tidligere have været idømte Frihedsstraf?

Hvis man ikke bør paalægge disse at arbejde, bør Varetægtsarrestens Indflydelse paa Straffetidens Længde da ikke gøres afhængig af, om paagældende frivillig har paataget sig at arbejde under Varetægtsarresten eller ej?

Resolution.

1. Der bør ikke anvendes Arbejdstvang overfor Vare-tægtsfanger, end ikke i det Tilfælde, at de tidligere have været idømte Frihedsstraf.

Varetægtsarrestens Indflydelse paa Straffetidens Længde kan ikke gøres afhængig af, om Fangen frivillig har paa-taget sig at arbejde under Varetægtsarresten eller ej.

3die Spørgsmaal.

Efter hvilke Principer, i hvilke Tilfælde og paa hvilket Grundlag bør man tilstaa Fanger eller deres Familie Erstatning for Ulykkestilfælde, der indtræffe under Strafarbejdet?

Hvilke særlige Bestemmelser bør der i saa Henseende træffes med Hensyn til de unge Fangers Arbejde i Kolo-nier eller i de offentlige eller private Opdragelsesanstalter?

Resolution.

1. For Ulykkestilfælde, der indtræffe under Straf-arbejdet, bør der tilstaaes Fangerne eller deres efterladte, der have Ret til Forsørgelse, en Erstatning paa Betingelse af, at Arbejdsudygtigheden vedvarer efter Løsladelsen.

2. I de Lande, hvor der eksisterer en Ret til Skades-erstatning for det fri Arbejdes Vedkommende, bør en Lov om Ulykkestilfælde under Strafarbejde fastsætte en særlig begrænset Erstatningsret for Fangerne.

3. Retten til Erstatning er udelukket, hvis Ulykken er foraarsaget forsætlig, eller hvis den skyldes alvorlig Ulydighed mod Reglementerne eller grov Uagtsomhed.

Erstatningen bør strængt begrænses til et Underhold-ningsbidrag, og dens Maksimum og Minimum bør fastsættes i Overensstemmelse med den fra Ulykkestilfældet hidrørende Arbejdsudygtigheds Betydelighed.

4. Lignende, men mere rundelige og mildere Bestem-melser bør træffes med Hensyn til Erstatning til unge Fan-ger, der arbejde i Kolonier eller paa Opdragelsesanstalter.

4de Spørgsmaal.

Er det nødvendigt at oprette særlige Anstalter for:

- a) ikke fuldt tilregnelige Personer,
- b) Vanedrankere.

Efter hvilke Principer bør i bekræftende Fald disse Anstalter indrettes?

Resolution.

Det er nødvendigt at oprette særlige Anstalter for:

- a) ikke fuldt tilregnelige Forbrydere,
- b) Vanedrankere, saafremt de tiltales for en Forbrydelse.

Uden at disse Anstalter faa Karakter af Strafanstalter, bør de indrettes mindre mildt og med en strængere Disciplin end Sindssygeanstalterne. Reglementernes Strænghed bør variere efter Forbryderens Tilregnelighedsgrad.

Disse Anstalter bør oprettes i et til Behovet tilstrækkelig stort Antal, og de maa aldrig faa et saadant Omfang, at en individualiserende Behandling af Fangerne derved vilde umuliggøres, medens de paa den anden Side bør være tilstrækkelig store til, at de indsatte kunne sysselsættes ved alle Slags Agerbrugs- og industrielle Arbejder.

Der bør endvidere tildeles de indsatte en systematisk og moralsk Undervisning og om fornødent den Lægebehandling, som deres Helbredstilstand fordrer.

5te Spørgsmaal.

Efter hvilke Principer kan man tillade, og hvorledes bør man organisere Fangernes Sysselsættelse ved Landarbejde eller andre samfundsnyttige Friluftsarbejder?

Resolution.

I. Strafarbejde i fri Luft kan anvendes paa enhver Fange, der er idømt en Straf af over et Aar, men under ti, og som har afsonet i det mindste $\frac{1}{2}$ Aar af sin Straf i Celle.

II. Følgende Fanger kunne anvendes til Dyrkning af Marker, Vinhaver og Haver: 1) de, som før deres Domfældelse have beskæftiget sig med Landbrug, og som opføre sig godt; 2) de, som før deres Domfældelse have været Vagabonder, Betlere, Drankere eller Lediggængere, hvis de have opført sig saaledes i Cellen, at man tør haabe paa, at de ville forbedre sig; 3) Fanger af et svageligt Helbred, særlig brystsvage Fanger.

III. For at kunne udføre disse Arbejder bør man købe eller forpagte et Stykke Jord, saavidt muligt i Fængslets umiddelbare Nærhed.

IV. Disse Arbejders Produkter skulle først og fremmest tjene til Fængslets eget Forbrug.

V. Det Landbrugsarbejde, man sysselsætter Fangerne med, skal saavidt muligt vælges i Overensstemmelse med Principerne for individuel Behandling.

VI. I Tilfælde af slet Opførsel skal domfældte ikendes en disciplinær Straf i Overensstemmelse med Strafanstaltens Reglement og genindsættes i Fængslet, for saa vidt hans Helbredstilstand tillader det.

VII. Enhver Fange kan anvendes ved andre Friluftsarbejder (Grundforbedring, Udtørring, Anlæg af Veje og Kanaler, Regulering af Vandløb, Stenbrydning, Skovhugst o. s. v.):

a) hvis det offentliges Interesse kræver disse Arbejder, og der er Mangel paa fri Arbejdere;

b) hvis Fangens Kræfter og Helbredstilstand tillade det.

VIII. Fanger henhørende til de saakaldte uforbederliges Kategori bør ubetinget anvendes til denne Slags Arbejder.

IX. De Fanger, der anvendes til disse Arbejder, skulle saavidt mulig tilbringe Natten og deres Hviletid i Fængslet. Saafremt det gøres fornødent, kan man for et kort Tidsrum og under tilstrækkelig Bevogtning anbringe dem i Barakker, idet man forhindrer dem i at sætte sig i Forbindelse med fri Arbejdere eller med andre Fanger.

Tredie Sektion.

Præventive Forholdsregler.

Iste Spørgsmaal.

Hvilken er i de forskellige Lande den almindelig anerkendte Indflydelse af Alkoholismen paa Kriminaliteten?

Hvilke særlige Midler bør man anvende overfor Fanger i Almindelighed for at bekæmpe Alkoholismen?

Resolution.

Kongressen udtaler Ønsket om:

1) at der udarbejdes en omhyggelig Statistik med Hensyn til dette Spørgsmaal, og at Salget af spirituøse Drikke indskrænkes om Søndagen, Lørdag Aften og Mandag Morgen;

2) at Brugen af enhver destilleret eller gæret Drik (derunder indbefattet Most, Vin og Øl) forbydes i alle Strafanstalter og Korrektionsanstalter, i Særdeleshed som Belønning, og erstattes af Mælk eller andre Drikke, der ikke indeholde Alkohol, eller af en Dusør, der ikke kan anvendes til Køb af spirituøse Drikke;

3) at der holdes Foredrag i alle Fængsler om Alkoholens skadelige Virkninger, og at man der uddeler populære Skrifter om Alkoholismen for derved at belære Fangerne om Faren ved Nydelse af Alkohol;

4) at Fængselsselskaberne, der tage sig af de løsladte Fanger, arbejde i Forstaaelse med Afholdsforeningerne til Drankernes Genoprejsning for at faa de Fanger, der vare mere eller mindre fordrukne, til, naar de forlade Fængslet, at gaa ind i disse Foreninger og derved bevare dem for Tilbagefald;

5) at Lovgivningen forandres for alle drikfældige Forbryderes Vedkommende i Retning af Omdannelse af den almindelige Fængselsstraf til længere Tids Tilbageholdelse paa et offentligt Asyl for helbredelige Drankere (eventuelt et privat Asyl under offentlig Kontrol);

6) at der i Form af Advarsel indføres en Lovbestemmelse, der tillader at true Vanedrankeren, forsaavidt han bliver en Byrde for Samfundet, med Umyndiggørelse, hvis han ikke frivillig lader sig behandle den nødvendige Tid paa et Asyl for helbredelige Drankere.

2det Spørgsmaal.

Hvilke Midler har man til Bekæmpelse og Behandling af Tuberkulosen og til at undgaa dens Udbredelse i de forskellige Fængselsetablissementer?

Resolution.

1. De Principer, hvorefter en moderne Anstalt bør opføres og indrettes, skulle nøjagtig fastslaas af en Kommission af Sagkyndige, som nedsættes af Kongressen og stilles til international Disposition.

2. Et nøjagtigt Reglement angaaende alle de hygiejniske Forholdsregler, der bør træffes i Fængselsetablissementerne, skal udarbejdes af en Komité, der vælges af Kongressens Medlemmer.

3. Et moderne Fængselsetablisement bør forsynes med en særlig Afdeling til Isolering paa Tid, hvor de syge kunne underkastes en passende Behandling.

3die Spørgsmaal.

Fastsættelse af Grænserne for Statens Ret til at intervenere i Fængselsselskabernes Virksomhed.

Resolution.

Kongressen formener, at Fængselsselskabernes Virksomhed, skønt den er grundet paa det private Initiativ, bør være underkastet Statens Kontrol, navnlig hvad den materielle, finansielle og økonomiske Side angaar, men at Staten aldrig bør intervenere med Hensyn til de Metoder og Fremgangsmaader, som Selskaberne anvende til de Personers moralske Genoprejsning, som de have taget under Forsorg.

Kongressen udtaler Ønsket om, at en paa gensidig Hensyntagen grundet Forbindelse maa oprettes mellem Staten og Fængselsselskaberne for at fremme Udviklingen af disses Virksomhed.

Fjerde Sektion.

Spørgsmaal vedrørende Børn og mindreaarige.

1ste Spørgsmaal.

Bør Staten træffe Foranstaltninger for at tage Fangeres Børn under Forsorg?

Hvilke Forholdsregler ville i saa Henseende være de mest tjenlige?

Resolution.

Spørgsmaalet er afgjort ved den Resolution, der er vedtaget med Hensyn til det nedenstaaende 4de Spørgsmaal.

Denne Resolutions § II. svarer til Stykke 1, og § VI til Stykke 2 i ovenstaaende Spørgsmaal.

2det Spørgsmaal.

Bør der oprettes Anstalter til Observation af unge Forbrydere, fordærvede eller moralsk forsømte Børn?

Hvorledes skulle de i bekræftende Fald indrettes?

Resolution.

1. De forbryderske, moralsk forsømte Børn og de fordærvede eller vanartede Børn, der betroes til det offentlige Forsorg af Forældre eller Personer, der have Forældremyndigheden over dem, bør underkastes en foreløbig Observation i særlige Anstalter eller særlige Afdelinger.

2. Disse Anstalter eller Afdelinger skulle stilles under kompetente Pædagogers og Lægers Ledelse, for at Barnets moralske og legemlige Tilstand kan blive undersøgt.

3. De bør indrettes efter allerede eksisterende Anstalters Mønster, som f. Ex. Théophile Roussels Skole og andre

præventive Skoler af samme Slags, og efter følgende Principer:

a) Observationsanstalten bør opføres efter Pavillon-systemet og indrettes med Fællesafdelinger. Dog bør den ikke udelukke Børnenes Anbringelse hos Familier, ligesom deres Undervisning, Opdragelse og Øvelse i Landbrugs- og industrielle Arbejder bør være sikret.

b) Anstalten bør være uafhængig, støttes af Staten og henhøre under det paagældende Departement.

c) Anstalten bør deles i to Hovedafdelinger: en for Psykiatri og en for Pædagogik. I Spidsen for hver af disse to Afdelinger skal stilles en Fagmand. De to Afdelingschefer og en Inspektør skulle udgøre Anstaltens Direktion. Resten af Anstaltens Personale skal bestaa af Læger, Lærere, Sygeplejere og Opsynsbetjente.

d) Under Observationen bør enhver Isolering af Børnene undgaas. Tværtimod skulle de to Hovedafdelinger studere Børnenes Individualitet under en fra alle Sider stedfindende Samvirken, paa Basis af et venligt og familiært Samliv med dem.

e) Maksimum for Observationens Varighed fastsættes til $\frac{1}{2}$ Aar.

3die Spørgsmaal.

Da forskellige Staters Love foreskrive Fængsel for visse Klasser af mindreaarige Forbrydere, hvilket System bliver da at anvende?

Skulle de unge Fanger udstaa hele Straffen eller kun en Del af den i Celle?

Resolution.

I.

1. Alle de unge Forbrydere bør under hele deres Straffetid holdes strængt adskilte fra de voksne og fuldmyndige Fanger. Derfor bør der indrettes Afdelinger eller særlige Fængsler bestemte til at optage de unge Fanger.

Der bør altsaa udpeges visse penitentiære Anstalter, i hvilke man udelukkende skal anbringe unge Fanger.

2. Fængslerne for de unge Fanger bør specialiseres efter de indsattes Aldersklasse, Karakter og moralske Tilstand.

3. Det kan kun anbefales at anvende Cellesystemet overfor de Individuer, der ere idømte Straffe af meget kort Varighed, d. v. s. en Maaned for dem, som ere under 16 Aar, tre Maaneder for dem, som have overskredet denne Alder. Hvad angaar de Fanger, der ere idømte Straffe af længere Varighed, bør disses Afsoning finde Sted efter Principerne for det progressive System. Ved dette System maa Anbringelse i Celle kun anvendes for et meget begrænset Tidsrum og kun for at studere Fangens Karakter. Oprykning fra et Stadium til et andet finder Sted paa Basis af en Klasseinddeling. De som have udvist en fortrinlig Opførsel, og som have forbedret sig, bør løslades paa betinget Frihed efter at have udstaaet de to Tredjedel (eventuelt Halvdelen) af deres Straf.

4. De Grundprinciper, som bør være de ledende med Hensyn til de unge Fangers Sysselsættelse, ere følgende:

a) Under hele Straffetiden bør alle Fangerne stadig være sysselsatte og holdes i Aande, dog med Undtagelse af den Tid, de hvile og indtage deres Maaltider.

b) Arbejdet er obligatorisk for alle de unge Fanger uden Undtagelse.

c) De af Fangerne, der ere idømte en Straf af længere Varighed, bør grundig undervises i et eller andet Haandværk, der senere vil kunne sætte dem i Stand til at føre et hæderligt Liv og sikre dem et Levebrød.

d) De unge Fanger bør sysselsættes ikke blot ved industrielle Arbejder, men ogsaa, navnlig for deres Vedkommende, der ere idømte en Straf af længere Varighed, ved Arbejde i fri Luft, saasom: Havearbejde, Landbrug, Vindyrkning og Bygningsarbejde. Alle Fanger, der ikke ere hensatte i Celle, bør sysselsættes ved Havebrug.

e) Gymnastik og militære Øvelser bør indføres i det daglige Program.

5. Undervisning er obligatorisk for alle de unge Fanger og bør gives dem. De, som ere idømte Straffe af meget kort Varighed, skulle undervises i Moral og Religion. Hvad angaar de Fanger, der afsone Straffe af længere Varighed, skulle de undervises grundig i Skrivning, Læsning og de fire Regningsarter. Desuden skulle de særlig begavede Fanger sættes ind i den Livsstillings Theori, som de have Anlæg for, i Kendskab til Moralen i det praktiske Liv og til de borgerlige Rettigheder og Pligter.

II.

Idet den 7de internationale Fængselskongres anerkender de Bestræbelser, der ere gjorte i Europas forskellige Lande, for at unddrage Børn, der ere stillede for Retten, for de Farer, som den nuværende Procesmaades Offentlighed og Stillen til Skue rummer, og de Resultater, der delvis allerede ere opnaaede navnlig af de belgiske og franske Beskyttelseskomiteer, anbefaler den de forskellige Regeringer at tage Spørgsmaalet om Oprettelse af særlige Domstole for Børn under Overvejelse og at drage Omsorg for Udbredelsen af saadanne Systemer, som det i de forenede Stater anvendte »Probation officers«.

III.

Den 7de internationale Fængselskongres udtaler Ønsket om, at Antallet af de Stater, i hvilke Fængselsstraf anvendes paa de Børn, der stilles for Retten, maa aftage hurtigst muligt.

4de Spørgsmaal.

Hvilke Midler ville, foruden de almindelige Opdragelsesmidler, være de virksomste til Beskyttelse af moralsk forsmættede Børn og til Forbedring af fordærvede Børn, som endnu ikke have begaaet nogen strafbar Handling?

Resolution.

I. Kongressen udtaler Ønsket om:

- 1) at de offentlige Myndigheder ville fremme Børnenes Anbringelse i Familier,
- 2) at de ville oprette særlige præventive Skoler for de fordærvede Børn, naar Anbringelse hos Familier er utilstrækkelig,

- 3) at de ogsaa ville oprette medico-pædagogiske Anstalter for de abnorme eller degenererede fordærvede Børn.

II. (Denne Paragraf giver Svar paa det i Programmet for 4de Sektion opstillede 1ste Spørgsmaals 1ste Stykke). I Mangel af Familie, eller naar Forældremyndigheden er fratagen Forældrene, er det Statens Opgave at beskytte og bevare de Børn, som ere forladte, materielt eller moralsk, eller som ere udsatte for at blive det (derunder indbefattet Fangernes moralsk forladte Børn) med Bistand af de lokale Myndigheder, den private Godgørenhed og Fængselselskaberne.

III. For at bevare de moralsk forladte, ikke forbryderske Børn, hvis Forældre, paa Grund af de Forhold hvorunder de leve, ikke se sig i Stand til at ofre sig saa meget for deres Børn, som de selv maatte ønske, maa man yde Hjælp til disse Børns Opdragelse ved at hjælpe Forældrene til at forbedre deres Stilling.

IV. Der bør oprettes særlige offentlige eller private Anstalter til Opdragelse af Børn, som bør reddes for Samfundet (penitentiære Kolonier, Reformskoler og Beskyttelsesskoler).

Undervisningen bør der være baade faglig og moralsk.

Den reformatoriske Opdragelse bør støttes ved, at Børnene tages under Forsorg.

V. Blandt Arbejderne for den moralske Bevaring bør man forbeholde en Plads for den fysiologiske Psykologi og for Psykopathologien.

Indtil saadanne specielle Anstalter og Institutioner ere oprettede, er det nødvendigt:

1) at Lægen ved Korrektions- eller Reformanstalterne er kyndig i Psykiatri, og at

2) Medlemmerne af disse Institutioners Lærerkorps ogsaa have en passende Kundskabsfylde.

VI. (Paragrafen besvarer det i Programmet for 4de Sektion opstillede 1ste Spørgsmaals 2det Stykke). Med Hensyn til Statens Protektion anses som formaalstjenlige alle de Forholdsregler, som efter de særlige Omstændigheder i hver enkelt Stat have staaet deres Prøve paa Børneforsorgsomraadet, og som samtidig give Vished for en Opdragelse overensstemmende med Barnets Individualitet.

Den næste internationale Fængselskongres vil blive afholdt i 1910 i Amerika.

Horsens, d. 25. Septbr. 1906.

Adolf Goos.

Litteratur og Statistik.

P. Penta: *Die Simulation von Geisteskrankheit*. Mit einem Anhang: Die Geisteskrankheit in den Gefängnissen. Autorisierte Übersetzung nach der dritten italienischen Ausgabe, nebst einigen Ergänzungen von Rudolf Ganter. Würzburg 1906.

Naar man hører, at Penta under 4 Aars Fængselslægevirksomhed har iagttaget 120 Tilfælde af Simulation af Sindssygdom, undres man ikke over, at han begynder sin Bog med et Kapitel om den moralske Atmosfære i Neapels Undersøgelsesfængsler. At denne maa være ret lummer, lærer man hurtig af Bogen, og man forstaar, at den psykiske Smitte, som absolut maa gøre sig gældende i et Fællesfængsel, har rigelig Lejlighed til at udvikle sig i denne Luft. Selvfølgelig maa den psykiske Smitte spille en ikke ringe Rolle for Simulationen af Sindssygdom i Fængslet, naar denne optræder saa hyppigt som i Neapel, men at den særlig slaar Rod skyldes jo nok væsentlig de paagældende Fangers Beskaffenhed. Der findes i Neapel, og da naturligvis særlig i dens Fængsler, en paafaldende Mængde saavel i somatisk som i psykisk Henseende stærkt degenererede Individuer, for en stor Del hørende til Kamorra'en. Den fyldige Kasuistik, Penta fremfører, viser tilstrækkelig hans Simulanterers lavtstaaende Standpunkt.

Det synes oprindelig at have været Pentas Mening at ville behandle Simulationen i det hele taget, Løgnet, Bedraget; men han har her sat sig en altfor stor og næsten uløselig Opgave. Vil man tage al Spillen Komedie, Anstille sig bedre, end man er, Hyklen etc. med, vil man sikkert finde overmaade mange Simulanter i Fængslerne. Det er imidlertid ogsaa kun i de Afsnit af Bogen, hvor Penta har taget Simulationen op til almindelig videnskabelig Behandling og afhandler Simulationen hos Dyrene, hos Barnet, hos Kvinden, hos de vilde etc., at han gør Opgaven saa omfattende. Hvor han taler om Fangerne, holder han sig til Simulationen af Sindssygdом og Krampeanfald.

Bevæggrundene til Simulation af Sindssygdом ere i Neapel for en stor Del de samme, som gøre sig gældende i andre Lande, ogsaa her i Danmark, saaledes som Ønsket om at opnaa Kostforandring, komme i Fællesfængsel, drille og fortrædige Opsynet, blive overflyttet til et andet Fængsel, og derved muligvis faa Lejlighed til at undvige paa Vejen, Haabet om i det hele taget at opnaa bedre Vilkaar. Men de nationale Forhold kunne dog ogsaa virke ind paa Motiverne; Simulationen kan skyldes, at man hellere vil være i et andet Værelse for at kunne være sammen med en Ven eller for at kunne hævne sig paa en Uven, at man nødig vil i Forhør allerede nu, da man ikke er færdig med sit Alibibevis. Kamorra'ens Ledere kunne ogsaa af en eller anden hemmelig Grund bevirke Simulationen. Undertiden er Simulationen det sidste Redningsanker, som man forsøger, efter at alt er tabt; selv et aarelangt Ophold i en Sindssygeanstalt synes at være at foretrække fremfor et Ophold i Strafanstalten; selv om de italienske Sindssygeanstalter ikke ere ideale, saa ere de dog sikkert at foretrække for de italienske Tugthuse, saaledes som disse efter Pentas Beskrivelse ere, især da man i Sindssygeanstalten har Haab om at kunne tilfredsstille sin Hang til Lediggang og Spil — Neapolitanernes Yndlings-

beskæftigelser. Sandsynligt er det endelig, at adskillige Fanger simulere ikke for at opnaa et Gode eller undgaa et Onde men af en naturlig og saa at sige medfødt Trang til forstille sig og narre Læger og Autoriteter. Dette hænger selvfølgelig sammen med Simulanternes psykiske Konstitution. Og Penta er her enig med Pelman, Delbrück og mange andre deri, at Simulation er overordentlig sjælden hos psykisk sunde. Han synes i alt væsentligt at slutte sig til de italienske Sindssygelæger, som paa deres Aarsmøde i Novara bleve enige om, at Simulation meget snarere er Dissimulation af en virkelig psykisk Defekt end Tegn paa et skurkagtigt Sindelag og psykisk Intakthed. Her maa man imidlertid erindre, at Penta — sikkert ligesom de allerfleste italienske Sindssygelæger — i det hele og store deler Lombrosos Anskuelse, og at han utvivlsomt ikke anser »den fødte Forbryder« for at være psykisk intakt. Naar han derfor afhandler de forskellige Former af psykisk Abnormitet, hos hvilke der optræder Simulation, regner han ikke alene med hysteriske, epileptiske, sindssyge, degenererede og neurasteniske men ogsaa med »svære Forbrydere«. Det synes nu først noget upraktisk at tage sindssyge med; thi hos disse drejer det sig dog som Regel om Dissimulation; man ser vel undertiden her simulerede Selvmordsforsøg, navnlig da hos sindssyge paa hysterisk Grundlag, og ogsaa enkelte andre Symptomer kunne vel her simuleres; men hvor Sindssygdommen er givet, har Simulationen ingen praktisk Betydning. At epileptiske simulere Sindssygdom er vistnok sjældnere, men naturligvis ser man det hos degenererede Epileptikere ligesom hos andre degenererede. At psykisk degenererede Epileptikere forstille sig, hykle Fromhed og Underdanighed, er vel ikke saa sjældent, men har jo egentlig intet med Simulation af Sindssygdom at gøre. Og ligeoverfor hysteriske skal man være meget varsom med at tale om Simulation, langt varsommere end Penta er. Al Simulation forudsætter noget forsættlig, en Villieshandling i Ret-

ning af Bedrag, og de hysteriske tro som Regel selv paa, hvad de her præstere; de ere beherskede af en Suggestion, som betinger deres Adfærd. Den »patologiske Løgn«, der som bekendt særlig optræder hos hysteriske, har da i Virkeligheden intet med Simulation at gøre, hvad Penta øjensynlig troer. Under Indflydelse af hypokondre Forestillinger overdrive de neurastenske ikke sjældent deres Lidelse, maaske simulere de ogsaa af og til Sygdomsytringer, bl. a. ogsaa Sindssygdom; men de ere dog oftest saa stærkt under deres Indbildnings Herredømme, at en forsættlig Handling af denne Art er udelukket. Det er oftest hos degenererede, at man ser Simulation af Sindssygdom, og da navnlig hos Vaneforbryderne, fordi det er mellem disse, at man fortrinsvis finder de psykisk degenererede Individuer. Penta har da næsten Ret, naar han siger, at man ikke ser Simulation af Sindssygdom hos Lejlighedsforbrydere, men at de simulerende Forbrydere høre til de sværeste Forbrydere, »ja til den værste Type af Forbrydere overhovedet.« Det er vistnok ogsaa rigtigt, naar Penta mener, at Simulation af Selvmordsforsøg ofte foretages af Forbrydere, mellem hvis paarørende der virkelig er udførte Selvmord, »ligesom om det samme hereditære Anlæg den ene Gang ytrer sig ved en burlesk Leg, den anden Gang ved et alvorligt Forsøg.« Men man tør dog aldrig glemme, at de samme degenererede Individuer, der ere tilbøjelige til Simulation af Sindssygdom og Selvmordsforsøg, ogsaa ere stærkt disponerede til Sindssygdom, at Springet fra Simulation til virkelig Sindssygdom ikke er stort. Penta anfører nogle Eksempler paa, at den simulerede Afvigelse fra den psykiske Norm efter det paagældende Individets eget Udsagn har været ved ligesom at tage Magten fra ham. Og netop hos disse Individuer optræder der i Fængslet forbigaaende Sindssygdomsanfald, som ere virkelige nok, men som for Tvivlere kunne se ud som Simulation. Endelig staar man unægtelig noget uforstaaende ligeoverfor de meget langvarige Tilfælde af Simulation —

indtil 3 Aars Varighed — som Penta nævner; Simulanter, som lade sig sonde made 4 Maaneder igennem, maa være mere energiske, end Simulanter pleje at være, og man bør ikke være altfor lettroende ligeoverfor disse Simulanter Tilstaaelser; det kan her lige saa godt dreje sig om en dissimulerende degenerativ sindssyg som om en simulerende degenerativ ikke-sindssyg.

Det synes lidt haabløst at anstille Undersøgelser om den simulerede Sindssygdoms Form. Netop som Følge af Simulanternes Ukendskab til Sindssygdomsformerne gøre de sjældent Forsøg paa at simulere en bestemt Form: de simulere kun Symptomer: Opstemning eller Depression, Vrangideer etc. Deres Simulation røber saa store psykiske Brøst og navnlig saa store somatiske Mangler, at Afsløringen ikke er svær. Udmærket Madlyst samtidig med Depression, Vrangideer, der kun komme frem ved Lægebesøget, men ellers ikke præge den paagældendes Adfærd, Hallucinationer, der svinde ved Flytningen til et mindre behageligt Opholdssted, Mutisme, der kun ytrer sig i Forhøret, hele den ved Mangel paa Erfaring om Sindssygdommene betingede Planløshed i Simulationen gør det oftest ikke svært at afsløre Simulanten. Lettest er det vistnok at simulere det lette Sløvsind med Mangel paa Hukommelse, og dette simuleres ikke saa helt sjældent af en Art Individuer, som Penta ikke nævner, nemlig de imbecile. Thi ogsaa de imbecile kunne simulere, og da Imbecilitet og Demens ikke i deres psykiske Yttringer ere saa overordentligt forskellige, drejer det sig ofte om en Slags Overdrivelse af Symptomer, som det kan være vanskeligt nok at afsløre. Man tager jo heldigvis ikke længere sin Tilflugt til ældre Tidens Styrtebade, Piskning, Kloroformering etc., men vælger at trætte Simulanten, hvis Energi som Regel ikke er stor, ved at ekspektere, ved at suggerere ham Symptomer osv. Den psykiatrisk uddannede Læge vil her sjældnere støde paa uovervindelige Vanskeligheder.

Pentas Overvejelser angaaende de Foranstaltninger,

som bør træffes ligeoverfor de simulerende Forbrydere, ere naturligvis ikke uden Paavirkning af den positive Skoles Anskuelser. Vistnok af Hensyn til den Omstændighed, at de ere farlige Vaneforbrydere, anser han paa Forhaand alle Simulanterne for mindre ansvarlige. Det kan man naturligvis ikke gøre. Nogle af Simulanterne ere sindssyge og maa som saadanne betragtes som uansvarlige; andre ere vel degenererede, men frembyde ikke saadanne psykiske Symptomer, som kunne virke ind paa Ansvarligheden; de fleste høre sikkert til de psykiske Undermaalerses Kategori og maa i Kraft af psykiske Abnormiteters Indflydelse paa deres Handlingsfrihed i Virkeligheden betragtes som mindre ansvarlige. Den psykiatriske Undersøgelse maa her i hvert enkelt Tilfælde give Resultatet. Men bortset fra denne noget ensidige Opfattelse af Simulanterne ere Pentas Betragtninger ganske træffende. Han forkaster straks den Udvej, at man skal »erklære Simulanterne for absolut og fuldstændig ansvarlige, blot fordi de irritere vort Jeg ved deres Løgnagtighed og Bedrag og fremkalde større Had og større Afsky hos os.« Paa den anden Side er han betænkelig ved at erklære Simulanterne for helt uansvarlige; thi hvad skal man gøre ved dem? I Sindssygeanstalterne vil man ikke have dem, da de repræsentere et farligt moralsk Smitstof mellem de stakkels sindssyge, idet de forstyrre Freden ved deres udisciplinerbare Væsen. Desuden er der ingen Mening i deres Ophold i Sindssygeanstalten, idet de efter kortere eller længere Tids Forløb anstille sig saaledes, at de kunne udskrives, hvorefter de straks begaa nye Forbrydelser. I Kriminalasylet kunne de ikke komme, thi dette er — ialfald i Italien — kun beregnet paa sindssyge Straffanger. Der bliver da som sidste Udvej den formindskede Tilregnelighed; men denne Middelvej tilfredsstiller efter Penta »hverken Videnskabens, fremfor alt ikke Kriminal-Antropologiens, eller Retfærdighedens Fordringer, hverken det fornærmede Jeg eller det naturlige om end lave Ønske om Hævn, som finder sit Udtryk i

Straffen. Den tilfredsstillende kort sagt hverken Sandheden eller Fejltagelsen, hverken den nye eller den gamle Skole. I Virkeligheden vilde, hvis denne Maalestok blev lagt til Grund, Straffen falde desto ringere ud, jo større Forbrydelsen og jo sværere den sociale Krænkelse var. Dette vilde være en Fornægtelse af den gamle Skoles Principper. Ligeledes vilde Fjernelsen fra Samfundet blive desto kortere, jo farligere, det vil sige, jo sygere Individet var, jo mere det altsaa trængte til Opsigt og Pleje. Dette vilde være en festlig Gendrivelse af alt det, som den kriminalantropologiske Skole gennem Aaringer har forkyndt.»

Man skulde herefter vente, at Penta vilde konkludere i det samme Forslag, som er gjort andetsteds, i Oprettelsen af særlige Anstalter for de mindre ansvarlige : de forbryderske psykiske Undermaalere, beregnede paa Internering paa ubestemt Tid. Det gør han imidlertid ikke; han ender med i et Anfald af »Positivisme« helt at ville sætte Juristerne ud af Spillet. »Det er udelukkende Lægens og ikke den anmassende, uvidende Bureaukrats Sag; thi i lige saa høj, ja endnu højere Grad end Behandlingen af Sindssygdом hører Behandlingen af Forbrydelsen udelukkende til Lægens Omraade.«

Til 3. Oplag af sin Bog har Penta skrevet et nyt Afsnit om Sindssygdом i Fængslerne, i hvilket han naar til den Konklusion, som man savnede før: Nødvendigheden af en Anstalt for forbryderske psykiske Undermaalere. Han giver her først en Sammenstilling af de i Litteraturen foreliggende Opgørelser om de sindssyges forholdsvis store Antal i Strafanstalterne. Anstiller man en Undersøgelse over, hvilke Arter af Forbrydelse, de sindssyge have begaaet, vise de forskellige Statistikker, at det hos sindssyge Forbrydere væsentlig har drejet sig om alvorligere Lovovertrædelser, og Penta er her i det hele enig med Sander, som har sagt: »De sindssyges Kriminalitet er ikke blot kvantitativ men ogsaa kvalitativ høj.« En Undersøgelse af, hvilke Sindssygdomsformer man oftest træffer

mellem de sindssyge, som have begaaet Forbrydelser, viser, at det her særligt drejer sig om Paranoia (Forrykthed). Derimod er mod al Forventning Tallet paa de sindssyge Epileptikere mellem Forbryderne absolut lille. I Betragtning af det ringe Antal forbryderske eller ikke forbryderske Epileptikere i Sindssygeanstalterne og det store Antal almindelige Epileptikere i Fængslerne og udenfor mener Penta, at Cloustone's Udtalelser om, at 52 % og mere af Epileptikerne ere sindssunde, kan være rigtig, og at det store Antal Epileptikere i Fængslerne — c. 5 % efter Pentas egne og andres Erfaringer — staar i tilsvarende Forhold til deres store Antal udenfor. »Kendsgerninger, som ikke bekræfte Lombrosos Teori om det nære Slægtskab mellem eller endog Identiteten af medfødt Forbryderskhed og Epilepsi.«

De sindssyges store Antal i Strafanstalterne hidrører naturligvis dels fra, at en tilstedeværende Sindssygdom ligefrem er bleven overset ved Domfældelsen, dels ogsaa fra, at man her har undervurderet Tilstedeværelsen af psykiske Abnormiteter, som under Strafanstaltsbehandlingen have dannet Grundlaget for Udviklingen af en Sindssygdom, men som ved Domfældelsen have betinget Anvendelsen af en formindsket Tilregnelighed. »Hvad enten det drejer sig om Individier, hvis Helbredelse er indtraadt efter Gerningen, eller om saadanne, hvis kliniske Sygdomsformer endnu ere omtvistede, eller om saadanne, der lider af intervallære eller lette psykiske Forstyrrelser, danner den formindskede Tilregnelighed altsaa en Kilde til Fejltagelser og en af de vigtigste Grunde til, at der finder en saa stor Ophobning af sindssyge Sted i Fængslerne. Den formindskede Tilregnelighed er det sikreste Kendetegn paa vor Uvidenhed og den Fattigdom paa Midler, der staa til vor Raadighed ved Forbrydernes Behandling.« Penta foreslaar da Oprettelsen af Anstalter, der danne en Mellemting mellem Strafanstalter og Sindssygeanstalter, særlig Kolonier eller Arbejdsanstalter, der gennem Fremskaffelsen af et særligt moralsk og didaktisk Milieu skulde paavirke disse mindre

ansvarlige Individuer, hvis Hoveddefekt ligger i Villien og de etiske Følelser. Samtidig hermed skulde der i hvert Undersøgelsesfængsel af uddannede Psykiatre ved Autoriteternes Medhjælp for hver enkelt anklaget udfærdiges en fuldstændig klinisk Sygehistorie, der skulde danne Grundlaget for Strafbehandlingsens Art.

Christian Geill.

Kriminel Overtro *).

Overtroen spiller ved talrige Forbrydelser en endnu meget undervurderet Rolle. Af Kriminalister og Folkeforskere er dog i de sidste Aar samlet et betydeligt Materiale. Jeg henviser særlig til Hans Gross: »Handbuch für Untersuchungsrichter« (4. Auflage 1904), Löwenstimm: »Aberglaube und Strafrecht« (Berlin 1899) og »Aberglaube und Verbrechen« (Zeitschr. für Sozialwissenschaft 1903, S. 209—31 og 273—86). Talrige Bidrag og Materiale indeholde ogsaa kriminalistiske Tidsskrifter, særlig »Archiv für Kriminalanthropologie und Kriminalistik«, »Monatsschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform« og de bekendte Samlerværker og Tidsskrifter for Folkekundskab.

Men som enhver véd, der beskæftiger sig med disse Problemer, venter endnu et stort Materiale paa sin Vurdering. Jeg har gjort mig Forskning af den kriminelle Overtro i hele dens Omfang til en særlig Opgave, og specielt interesserer den mig, forsaavidt den endnu i vore Dage er af praktisk Betydning. Ved velvillig Hjælp af en stor Mængde inden- og udenlandske Lærde, Dommere, Politiembedsmænd, Præster, Lærere osv., saa vel som ved Samling af Bladartikler, hvorved Berliner »Zeitungs-Nachrichten-Bureau« og »Schweizer Argus der Presse« har ydet mig væsentlige Tjenester, er det lykkedes mig at gøre et stort, hidtil brak liggende Materiale tilgængeligt. Dette Re-

*) Oversat efter Schw. Zeitschr. für Strafrecht XIX S. 130 ff.

sultat giver mig Mod til at bede alle, hvem nedenstaaende Spørgsmaal kommer for Øje, om venligst at meddele mig, hvad de muligvis maatte kunne. Ikke blot Meddelelser om Forbrydelser, fremgaaede af Overtro, saa vel som overtroiske Forestillinger, der kan give Anledning til Forbrydelser, interessere mig, men ogsaa alle Meddelelser om Forbryderes Overtro, Talismaner, Himmelbreve, Arvenøgler, Arvebibler osv., overtroiske Fremgangsmaader, ved hvilke man endnu i vore Dage tror at kunne opdage eller straffe en Tyv eller andre Forbrydere, f. Ex. Fastmaning til Stedet, Beden — Død osv. Enhver, selv den mindste Meddelelse, vil blive modtaget med Taknemlighed og offentliggjort med Nævnelse af Hjemmelsmanden. Kun beder jeg om, at enhver Meddelelse maa være saa nøjagtig som mulig, altsaa om mulig med nøjagtig Angivelse af Stedet, Tiden, Personen og Kilden.

Over følgende Materier vilde for Tiden Meddelelse være særlig ønskelig:

1. Mange Folk tro, at en Meneder ikke bliver opdaget, naar han anvender visse mystiske Tegn, f. Ex. naar han ved Edsaflæggelsen holder venstre Arm paa Rygen eller vender Indersiden af den under Eden oprakte Haand mod Dommeren eller forvansker Edsformularen, eller naar han har Sand i Støvlerne osv. (smlgn. min Afhandling om »Mystiske Ceremonier ved Mened« i »Gerichtssaal« 1905). Er der Læseren noget bekendt i den Retning?
2. Er der noget bekendt om, at Tyve ofte forrette deres Nødtørft paa Gerningsstedet? Fra hvilken Egn? Hvorfor sker det? Paa Bordet, i Sengen eller hvor? Dækkes Exkrementerne til? Er det kun Vaneforbrydere, der gøre saaledes? Kender man Udtrykket »Vægter«, »Natvægter«, »Vagtmester«, »Post«, »Skildvagt«, »Hyrde« eller lignende Udtryk for menneskelige Exkrementer? Fra hvilken Egn? Hvad er efter Folketroen, efter Forbryderes eller efter Indsenderens Opfattelse Meningen

med disse Betegnelser? (smlgn. min Skitse: »Om Indbrudstyves grumus merdæ« i »Monatsschr. für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform« 1905).

3. Kender Nogen en eller anden Overtro, som kunde give Anledning til Tyveri? (smlgn. min Skitse: »Tyveri paa Grund af Overtro« i »Archiv für Kriminalantropologie und Kriminalistik« 1905).
4. Kender Nogen en eller anden Overtro, som kunde forhindre et Tyveri, f. Ex. den, at frugtsommelige Kvinder ikke tør stjæle, fordi Barnet ellers vil blive Tyv, eller at man ikke tør stjæle paa bestemte Dage eller paa bestemte Steder eller ikke visse Genstande, fordi man da vil faa Ulykke? (smlgn. min i den nærmeste Tid i »Archiv für Kriminalantropologie und Kriminalistik« udkommende Skitse om »Overtro som forhindrende Tyveri«).
5. Er den Forbryderovertro bekendt, at man maa efterlade Noget paa Gerningsstedet for at forhindre Opdagelse?
6. Er der noget bekendt om Forbryderes Religiøsitet? Finder man »Himmelbreve« hos dem, gaar de i Kirke, beder de, tror de paa en Gud osv.? Fortrøste de sig til Guds eller en bestemt Helgens Bistand ved deres Gerninger? Ansér de indviede Genstande for Talisman, f. Ex. et indviet Lys, en Hostie osv.? Tror de i Skriftemaalet at have et let Middel til at fri sig fra Synden osv.?
7. Tror Folket, at Zigøjnere røve Børn? I hvilken Egn? Er saadant virkelig forekommet? (smlgn. min Skitse: »Om Barnerov af Zigøjnere« i »Die Polizei«, 1905).
8. Er »6te og 7de Mosebog«, »Den aandelige Skildvagt«, »Fausts Helvedestvang« eller en anden, lignende Tryllebog udbredt i Folket? Er der ved Folkets Tro derpaa anrettet Ulykke?
9. Er der noget bekendt om, at Kaninpoter og Bønner anses for Forbrydertalisman? eller noget andet om disse Genstandes overtroiske Anvendelse?

10. Hvilke Helbredelsesmidler har Folketroen imod Epilepsi?
Anser man særlig en Henrettets Blod for virksomt?
Anses Epileptikeren for besat af Djævelen?
11. Kendes bestemte Tilfælde, hvor Ulykke er anrettet
ved Sandsigeri og Kortlægning, f. Ex. Selvmord, Fa-
milietvist, Forbrydelser osv.?
12. Kender man den Tro, at svangre Kvinder ikke tør
sværge, fordi Barnet da vil faa meget med Retten at
gøre? Fra hvilken Egn? Kendes Tilfælde, hvor Vidne-
udsagn af den Grund er nægtet?
13. Tror man, at Pæderasti, Sodomi eller Utugt med
Børn eller Jomfruer kan helbrede Kønssygdomme?

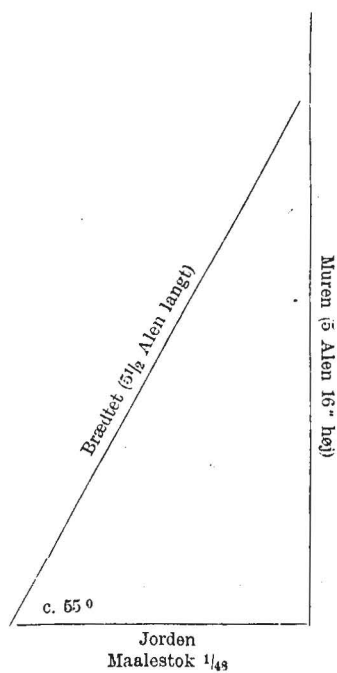
Ogsaa enhver anden lignende Meddelelse modtages
med Tak. Særlig ønskelige ere Meddelelser om personlige
Erfaringer eller mundtlige Overleveringer, navnlig ogsaa
aktmæssige Tilfælde, men ogsaa om trykte Notitser, som
ikke findes i de almindelig bekendte folkloristiske og juri-
diske Tidsskrifter, samt om herhen hørende Bladnotitser
med Angivelse af Bladets Navn, Udgivelsessted og Dato.

Cöpenick, Berlin Novbr. 1905

Dr. *Albert Helwig*,
Kammergerichtsreferendar.

Forskellige Meddelelser.

En Undvigelse fra Horsens Tugthus. Den 3. August d. A. om Morgenen Kl. c. 6 er en professionel, københavnsk Indbrudstyv, kaldet »Aben«, undvegen fra Horsens Tugthus under følgende nærmere Omstændigheder:

Han var i Forening med 4 Medfanger beskæftiget med at bringe Pilevidier til Kurvesletning fra en indelukket Gaard ind i Fængslet. Den Betjent, som skulde føre Tilsyn med denne Trans-

port, var, efter at Fangerne havde hentet den første Dragt Vidier, bleven inde i Fængslet for at lægge disse i Blød og havde ladet Fangerne gaa alene tilbage til Gaarden for at hente flere Vidier i Tillid til, at den Betjent, som havde at passe Porten til Gaarden, og som havde været tilstede og aabnet denne ved den første Afhentning, nok tilsaa Fangerne, hvad han imidlertid ikke havde nogen Pligt til og heller ikke gjorde. Fangen havde ved sin første Passage af Gaarden lagt Mærke til, at der var stillet et Brædt op ad Ringmuren, og da han og hans Medfanger nu skulde gaa tilbage til Gaarden uden Ledsagelse, skyndte han sig alene forud, klatrede op ad Brættet og undslap over Muren, der paa dette Sted er 5 Alen 16" høj — dog kun for den 8. August atter at blive indfanget i Nærheden af Horsens og bragt tilbage til Tugthuset.

Det ommeldte Brædt var godt $5\frac{1}{2}$ Alen langt, 7" bredt, $1\frac{1}{4}$ " tykt og dannede en Vinkel med Jordoverfladen paa c. 55° , som det nærmere ses af foranstaaende Tegning, og den sidst nævnte Betjent havde stillet det saaledes op ad Muren, fastgjort til Jorden ved en Træklods, for at give en forvildet Kat, der i nogen Tid havde befundet sig i Gaarden. Løjlighed til at slippe ud. At et Menneske skulde kunne være i Besiddelse af saa stor Behændighed, som der krævedes til at benytte det som sket, havde han ikke gjort Regning paa.

I Betragtning af den nordiske Fangebefolknings forholdsvis medgørlige Karakter og de ret sjældne Undvigelses og Forsøg derpaa er det forstaaeligt, at Fængselsmænd efterhaanden sløves noget i deres Agtpaaagivenhed overfor Farerne i denne og andre Henseender, og at deres Fantasi under den daglige Tjenestes Enformighed ikke holder Skridt med Fangernes. Det er derfor paa sin Plads, at slige Tilfælde fremdrages i den faglige Presse; de tjene dels til at indprente, at Faren dog altid er tilstede, dels til at belære om, hvad der overhovedet lader sig gøre, naar der er saa meget at vinde og saa lidt at tabe.

S. G.

Från Finland.

Uti första häftet af 1902 års årgång ingick ett meddelande om att Öfverdirektören i Finlands Fångvårdsstyrelse Clas Alexis Konstantin Gripenberg, till följd af den fasta politiska hållning han intagit under den då i landet rådande våldsregimen, entledigats från sitt embete. Med smärta och saknad skildes Finlands fångvårdsmän från sin så högt värderade chef, hvilket, bland annat gaf sig uttryck uti en från dem till Öfverdirektör Gripenberg högtidligen öfverlemnad adress. I Öfverdirektör Gripenbergs ställe trädde Expeditionssekreteraren vid Generalguvernörskansliet Julius Harald Dieckhoff, hvilken sedermera hösten 1905 såsom sjuklig anhöll om sitt entledigande och drog sig tillbaka följd af samtliga fångvårdsmäns sympatier för sitt humana rättrådiga och nobla uppträdande under de gångna hårda åren.

Händelserna under de minnesrika dagarna i början af November 1905 hade emellertid med ens nedbrutit den byggnad af olaglighet och våld, som tillkommit under det bobrikoffska regementet, och året 1906 ingick med ljusa utsigter för en ny och lyckligare tid för landet. Dermed vaknade jemväl hoppet hos dess fångvårdsmän att åter få se som sin chef Öfverdirektör Gripenberg. Så skedde

äfven i det att denne den 5 Mars innevarande år ånyo utnämndes till sitt förra embete. Öfverdirektör Gripenberg, som under den föregående tiden lifligt tagit del uti kampen emot olagligheten samt uti arbetet för den lagliga ordningens återupprättande, var vid tiden för sin utnämning bunden af särskilda allmänna uppdrag, främst såsom vicelandtmarskalk vid det pågående ständermötet samt ledamot uti särskilda af landtdagens utskott, hvarför han till en början icke var i tillfälle at egna hela sin tid åt fängvården. Finlands sista ständermöte har för icke så länge sedan upplösts och Öfverdirektör Gripenberg har nu kunnat träda i full utöfning af sitt gamla embete. Men ännu jäser och sjuder det inom befolkningens lägre lager, hvilka spelat en så framstående rol vid afskuddandet af det tidigare rådande förtrycket. Den forna respekten för samhällsinrättningar och myndigheter hade tyvärr under våldsregimen betydligt slappats och derunder beröfvades landet dess egen militär, samhällsordningens stödjepelare. Än så länge har ordningsmakten i landet svårt att fullgöra sin uppgift och jemväl för fängelseväsendet är denna brytningstid pröfvande nog. Men det är med fullt förtroende landets fängvårdsmän se ledningen lagd uti Öfverdirektör Gripenbergs erfarna och skickliga hand och helt visst skall, såvida landet besparas förnyade hemsökelse, fängvården med honom såsom chef lyckas fullgöra sin uppgift samt gå emot en rask och sund utveckling.

A. af F.

Arbeidende Kvinder og Prostitution *).

Prostitutionsspørgsmaalet opfattes ofte som liggende nær op til det her behandlede Emne om Kvinders Lønninger. Ofte hører man udtale, at det er den daarlige Fortjeneste, som tvinger Kvinderne til at skaffe sig Indtægter gennem Utugt. Hvis dette virkelig forholder sig saa, maa det siges, at der ved den økonomiske Samfundsordning er en Grundfeil, og Anklagen bliver saameget mere bitter, fordi man gjerne hermed forbinder den Tanke, at det er de bedrestillede, som udnytter de økonomisk svage og afhængige paa denne Maade, at der altsaa her begaaes skrigende social Uret.

Selv et ufuldkomment Forsøg paa at kaste Lys over disse vigtige Spørgsmaal vil være af den største Interesse. Overhovedet er det vanskeligt at trænge ind til Bunden i disse Forhold. Selv for dem, der i Politiets Tjeneste eller paa anden Maade har embedsmæssig Befatning med disse Anliggender, vil det ikke falde let at efterspore de dybere-liggende Aarsager til Prostitutionsondet.

Ofte vil man støde paa Formodninger, som er temmelig gjængs udbredte, men som ved nøiere Undersøgelser viser sig at mangle enhver Grund. Man møder f. Eks. ofte

*) Anhang til Norges Socialstatistik IV, udgivet af det statistiske Centralbureau, Kristiania 1906.

den Opfatning, at Syersker er let udsatte for at maatte ty til Usædelighed som Bierhverv. I Virkeligheden er Forholdet neppe værre for dem end for andre arbejdende Kvinder, snarere tvertimod. Men en Forklaring til denne Tro ligger ikke usandsynlig deri, at usædelige Kvinder gjerne vil smykke sig med et eller andet Arbejde, skjønt de intet bestiller, og da ligger Syerhvervet saa nemt til som Paaskud. Tildels kan man ogsaa høre, at Strygersker er udsatte for særlige Fristelser, fordi de bringer Tøi omkring og derved kommer i Berøring med Mænd. I Virkeligheden er det imidlertid forholdsvis sjelden, at Strygerskerne udfører dette Arbejde, idet Smaagutter eller Smaapiger gjerne benyttes hertil.

Paa Foranledning har Kristiania Sundhedskommission velvillig sammenstillet Antallet af Syersker, der i de sidste ti Aar er blevne undersøgte af Kommissionens kvindelige Læge i Anledning af veneriske Sygdomme. I Tabellen er medregnet samtlige Kvinder, der er undersøgte, fordi de har troet sig smittet, fordi de er anmeldte for at have smittet, fordi de har boet sammen med eller er Søstre af syge, fordi de er beskyldte for at være syge, o. s. v.

Aar.	Antal undersøgte Kvinder ialt.	Deraf Syersker.	Af Syerskerne var syge.
1896.....	290	23	14
1897.....	255	17	15
1898.....	262	20	15
1899.....	260	25	15
1900.....	207	14	9
1901.....	206	17	12
1902.....	284	20	8
1903.....	254	13	9
1904.....	272	23	13
1905.....	220	12	7
Sum	2,510	184	117

Det samlede Antal nye Tilfælde af veneriske Sygdomme blandt Kvinder i Kristiania i Aarene 1903, 1904 og 1905 udgjorde henholdsvis 425, 347 og 309.

De ovenstaaende Tal viser, naar de sammenholdes med Antallet af arbejdende Kvinder, at Syerskerne saa langt fra staar ugunstigt ved Sammenligningen, tvertimod. Og man maa til en vis Grad være berettiget til i disse Sygdommes Udbredelse at se en Maalestok for den erhvervsmæssige Utugt.

De Former, hvorunder Usædelighed drives, er mange, og selv for den Usædelighed, som udøves for Penge, er der saa mange Afskygninger og Grader, og mange af disse Forhold skjuler sig for enhver udenforstaaende. Der er en gradvis Overgang fra de faste Forbindelser til den mere aabne erhvervsmæssige Gadetrafik. Paa en vis Maade kan disse mere skjulte Forbindelser betragtes som en Forskole for den aabenlyse Prostitution. Fra Forbindelse med en enkelt Mand gaar man over til at staa i Forhold til flere og endelig til mange.

I hvilken Udstrækning Usædelighed drives for Penges Skyld er derfor ogsaa umuligt at paavise. Saameget kan dog siges, at om disse Forhold kunde fuldt belyses, saa vilde Resultaterne være meget nedslaaende, og det vilde vise sig, at det ikke alene er blandt de arbejdende Kvinder, at den Slags Biindtægter søges, men ogsaa blandt andre, særlig i saadanne Stillinger, hvor Kvinderne under sit Arbeide kommer i Forbindelse med Mænd.

Hvad angaar de professionelle Gadepiger, saa er det naturligvis lettere at gjøre Iagttagelser, og man besidder her et Materiale af stor Værdi. Forstanderen for Kristiania Arbeidsanstalt, A. Omsted, har gjennem flere Aar med særligt Henblik paa de ovenfor berørte Spørgsmaal systematisk samlet Oplysninger fra de i Anstalten indsatte Piger, idet han har examineret dem om deres Liv og de Aarsager, der har ført dem ind i Prostitutionen. Disse Oplysninger er af Bureauet bearbejdede, og Resultaterne vil blive med-

delte i den efterfølgende Fremstilling, som Hr. Omsted velvillig har gennemset.

Det er et i sit Slags enestaaende Materiale, som her foreligger. Det angaar Forhold af den mest intime Natur, og det er samlet af Mænd, som af Interesse for disse Spørgsmaal har søgt at trænge tilbunds i de komplicerede Forhold, hvorefter Prostitutionen betinges. Man maa selvfølgelig ligeoverfor disse Kvinder være forberedt paa, at de ikke altid holder sig til Sandheden. De vil ikke sjelden søge at udsmykke sin Livshistorie. Herpaa har naturligvis vedkommende været opmærksom, og Afhørelsen er ogsaa foretaget med al Forsigtighed for at afværge usandfærdige Fremstillinger. Kvinderne blev først afhørte af Forstanderen, og senere, ofte flere Uger derefter, fandt en ny Afhørelse Sted gennem Anstaltens Læge, som foruden enkelte Tillægsspørgsmaal ogsaa gjentog de samme Spørgsmaal for at prøve Forklaringens Sandfærdighed, og det viste sig, at det gennemgaaende stemte overens.

Undersøgelsen omfattede ialt 304 Kvinder. Den begyndte 1 Januar 1899 og fortsattes indtil Vaaren 1904, og den omfatter de i dette Tidsrum indsatte Kvinder, der lever af Utugt.

Først skal meddeles nogle Sammenstillinger af de opgivne personlige Data.

Pigernes Fødested.

	Byer.	Land- distrikter.
Kristiania	75	—
Østlandet iøvrigt	54	51
Oplandene	5	22
Sørlandet	28	7
Vestlandet	25	3
Trøndelagen	8	2
Nordlandet	6	1
Ialt fødte i Norge	201	86
	287	
Sverige	16	
Danmark	1	
Ialt	304	

Altsaa ca. 25 pct. af Pigerne er fødte i Hovedstaden, medens Flertallet er kommet fra de nærmestliggende Amter. Af Interesse er det at bemærke, at det er Byerne, som yder den største Kontingent.

Pigernes Alder.

16	Aar		2
17	"		14
18	"		19
19	"		18
20—24	"		124
25—29	"		59
30—34	"		33
35—39	"		19
40—44	"		11
45—49	"		3
50—54	"		2

Ialt 304

Af det hele Antal er vel tre Fjerdedele under 30 Aar, og Hovedstyrken repræsenteres ved 20-Aarene. Aldersopgaverne gjælder for den Tid, da Pigerne afgav sin Forklaring. Der haves ikke særskilt Oplysning om dem, der hensat i Anstalten for første Gang. De fleste kommer første Gang ind som ganske unge. Næsten alle, der var over 24 Aar, havde hensiddet i Anstalten før, fra 1 à 2 til 20—30 Gange.

Fra hvilke Samfundslag kommer disse Kvinder? Derom giver nedenstaaende Tabel Oplysning.

Denne Tabel er af særlig Interesse, fordi den viser, at det paa ingen Maade er fra de arbejdende Klasser alene, at disse Kvinder er komne, men tillige fra Middelstanden og tildels ogsaa fra den bedrestillede Klasse. Der findes blandt disse ulykkelige Kvinder flere, der er udgaaede af særdeles velstaaende Hjem og har nydt en god Opdragelse. Der er et betydeligt større Antal, som kommer fra den almindelige Middelklasse. Der er adskillige af dem, som fremdeles har velstillede Hjem, til hvilke de naarsomhelst kan vende tilbage, men de foretrækker at fortsætte sit Liv.

Forældrenes Livsstilling.

	Kristiania.	Andre Byr.	Land-distrikter.	Udlandet.	Ialt.
Gaardbrugere og lign.	1	1	20	6	28
Husmænd	»	»	12	1	13
Fabrikeiere	»	«	1	»	1
Haandværksmestre	4	16	3	1	24
Skibsførere	»	6	1	»	7
Handlende og lign.	4	4	3	»	11
Haandværkere (Socialstilling uopgivet)	8	20	7	2	37
Bestillingsmænd og lign.	4	14	3	1	22
Arbeidere	52	58	30	6	146
Diverse (og uopgivet)	2	7	6	»	15
Ialt	75	126	86	17	304

Der er maaske intet, som tydeligere end denne Tabel viser, hvor urigtigt det er i Prostitutionen ene og alene at se en Proletarsygdom. Mange kommer fra fattige og daarlige Hjem, men det er paa langt nær ikke den gennemgaaende Regel, og heraf kan sluttes, at Aarsagerne maa være mere komplicerede.

23 Piger er uægte fødte eller ca. $7\frac{1}{2}$ pct. Forholdet er altsaa ikke ugunstigere end ved Fødsler overhovedet.

Af de 304 Kvinder opgiver 32 at være gifte (hvoraf 3 er separerede og flere lever adskilte fra sin Ægtefælle), 1 er skilt og 3 er Enker. De fleste af disse Kvinder er bleven gifte som Gadepiger og har fortsat med dette Liv; kun ganske faa opgiver at være begyndt med Gadetrafik, efterat de var bleven gifte.

Det næste Spørgsmaal er: Ved hvem er disse Kvinder faldne? Herom giver nedenstaaende Tabel Oplysning:

Forførernes Livstilling.

	Kjæreste.	Andre.	Ialt.
Arbeidere	71	24	95
Sjømænd.....	41	15	56
Bestillingsmænd, Kontorister, Styrmand og lign.....	26	31	57
Forretningsdrivende og lign.....	8	27	35
Studenter og lign.	1	6	7
Embedsmænd	1	10	11
Kunstnere og lign.....	2	1	3
Ukjendt Person.....	»	30	30
Ialt	150	144	*) 294

Det store Flertal er forført af Mænd af deres egen Stand. Halvdelen er forførte af sine Kjærester, og her maa man forudsætte, at begge tilhører samme Samfundslag. Det samme gjælder ogsaa Flertallet af de øvrige Tilfælde. Det maa erindres, at disse Piger ogsaa er udgaaede fra forskjellige Slags Hjem. Det er selvfølgelig ikke saa let i hvert Tilfælde at afgjøre, om der er nogen Forskjel i Samfundsstilling eller ikke, men alt i alt tør det efter en omhyggelig Undersøgelse siges, at neppe 10 pct. af Pigerne er forførte af Mænd, som kan siges at staa høiere.

I denne Forbindelse kan nævnes, hvad der berettes af Haandværkere, at det ialfald i tidligere Tid var forbundet med moralsk Fare for kvindelige Arbejdere, naar de arbejdede paa samme Værksted som Mænd, og at de i mange Tilfælde blev ødelagte af sine mandlige Kamerater. Dette er vistnok anderledes nu, da Disciplinen er bedre.

Det er vistnok desværre altfor ofte Tilfældet, at Mænd af den bedrestillede Klasse er Aarsagen til Arbeider-

*) De øvrige 10, som ikke er medtagne i Tabellen, er for det meste gifte, nogle faa har ingen Forklaring givet.

døtres Fald. Men den store Hovedregel bliver dog, at Kvinderne forføres af Mænd i samme sociale Lag.

Særlig med Hensyn til disse Opgaver bør det bemærkes, at der er større Sandsynlighed for, at Pigerne, saafremt de forklarer sig urigtigt, opgiver en «bedre» Mand som Forfører end omvendt. De finder det mere interessant, om de kan nævne en finere Titel. Og det er ogsaa paavist i flere Tilfælde, at de nævner et saadant Navn, medens det kan eftervises, at Vedkommende i Virkeligheden ingen Andel har i deres Fald, men først er kommet i deres Vei, efter at de er forførte af sine Lige.

I Forbindelse hermed hidsættes en Opgave over den Alder, i hvilken Pigerne har opgivet at være forførte.

Alder, i hvilken det første Fald er opgivet at være foregaaet:

13—14 Aar	3	23 Aar	6
15 »	18	24 »	1
16 »	47	25 »	4
17 »	64	26 »	4
18 »	50	27 »	1
19 »	55	29 »	1
20 »	19	Uopgivet *)	10
21 »	11		
22 »	10		
			Ialt 304

Det er, som det vil ses, i de yngre Aar, at de allerfleste er bleven forførte, idet 80 Procent er faldne før sit 20de Aar.

Hvilke *Livsstillinger* indehar de Kvinder, som gaar ind i Prostitutionen? I nedenstaaende Oversigt meddeles Oplysning herom for de heromhandlede Kvinder:

Tjenestepiger	132
Restaurationsjomfruer og Opvartersker ..	24
Fabrikpiger	58

*) Hovedsagelig Gifte.

Butiksjomfruer, Kontordamer	22
Sypiger, Naadlersker	19
Strygersker, Vaskepiger	6
Strikkersker	1
Haandværksarbeidere	6
Bor hjemme	11
Diverse (derunder Gifte)	19
Aldrig arbeidet	6
Ialt 304	

Der maa straks gjøres opmærksom paa, at disse Livsstillinger indehavdes, før disse Kvinder blev prostituerede. Man kan saa at sige undtagelsesfrit paastaa, at ingen af dem længere beskæftiger sig med nævneværdigt Arbeide, efterat de er begyndt at drive professionel Usædelighed. Enkeltvis kan de vel tage en Plads, men det vil kun være for kortere Tid eller for at skjule sin Trafik for Politiet. Der er ingen prostitueret Kvinde, som gaar paa regelmæssigt Arbeide. De to Ting udelukker hinanden i Længden. En Kvinde, som arbeider hele Dagen, kan ikke til Stadighed drive Gadetrafik om Natten. Dette er ogsaa Politiets Erfaring. Det første, som Politiet gjør, er at undersøge, om Pigens Opgivende med Hensyn til Arbeide er rigtigt. Og viser det sig, at det ikke er et Paaskud, men at hun virkelig har stadigt Arbeide, saa ansees det som det bedste Bevis for, at hun ikke er prostitueret.

Af særlig Interesse er det at bemærke den store Procent, som er rekruteret fra det huslige Arbeide.

En lignende Undersøgelse blev i sin Tid anstillet for Byer i Amerikas forenede Stater*), særlig i det Øiemed at prøve Rigtigheden af den gjængse Opfatning, at de Prostituerede rekruterer fra Arbeidersker i Industrien. Af 3,866 prostituerede Kvinder havde 30 pct. været Tjenestepiger, Opvartersker og lign., 13 pct. Syersker og 32 pct. boede

*) Fourth Annual Report of the Commissioner of Labor, 1888: Working women in large cities.

hjemme. For Kristiania udgjør Tjenestepiger og Opvarter-sker en endnu højere Procent, nemlig 51, medens Syersker kun udgjør 6 pct., hvorhos Antallet af dem, der ingen sær-skilt Stilling har havt eller bor hjemme, er langt lavere end i Amerika.

Hvad man fandt Bevis for i Amerika, nemlig at arbei-dende Kvinder ikke driver Prostitution, samt at det ikke er fra Industrien, at Prostitutionen særlig rekruteres, kan ogsaa siges at gjælde herhjemme. Naar det erindres, at der i 1900 i Kristiania var 3,500 ugifte Fabrikarbeidersker, 1,700 Arbeidersker ved Haandværk og 1,600 ved Smaa-industri (med Tillæg af selvstændigt Arbeidende over 5,000), saa kan det ikke siges, at Tallene berettiger til den Slut-ning, at Arbeide i Industrien skulde medføre nogen særlig Fare. Hvis man kunde undersøge de enkelte Tilfælde nær-mere, saa vilde det ogsaa ofte vise sig, at disse Kvinder ikke har arbeidet med den ærlige Vilje at ville underholde sig derved. De har for en stor Del tilhørt de løse Be-standdele af den kvindelige Arbeiderstand, som gaar ud og ind af Fabrikerne uden nogensinde at kunne slaa sig til Ro. I det hele tør det antages, at den moderne indu-strielle Udvikling ved den større Regelmæssighed og Disci-plin, der følger dermed, snarere indvirker heldigt paa de moralske Forhold end omvendt.

Med Hensyn til det forholdsvis store Antal Tjeneste-piger, som bliver prostituerede, bør der tilføies en Bemærk-ning. Der er vistnok mange af disse Kvinder, som aldrig har tjent hos en ordentlig Familie, eller om de i sin Tid har gjort det, saa er de gradvis sunket ned til tarveligere Pladser, f. Eks. simple Hoteller og Restaurationer eller hos Madamer, der driver mere eller mindre aabenlyst Rufferi.

Med Hensyn til de *Aarsager*, som fører Kvinder ud i Prostitutionen, maa det, som allerede nævnt, betones, at der ikke kan paapeges nogen enkelt Omstændighed, som bærer Skylden. Der er en Række Forhold, som Prostitu-

tionen bundet i. og i de enkelte Tilfælde vil forskellige Momenter spille ind som Forklaringsgrund.

For det første har man arvelig Belastning og Forholdene i Hjemmet. I mangfoldige Tilfælde er Spiren lagt allerede i Barndomsalderen gennem det daarlige Eksempel, som Forældrene og andre Paarørende giver, og særlig spiller her ind Drikfældighed.

Samtlige 304 Piger er udspurgte, om der har været Drikfældighed i Slægten, om der har forekommet Sindssygdом, Selvmord eller Forbrydelse. Svarene gjengives i nedenstaaende Tabel:

Sindssygdом i Slægten	i	24	Tilfælde,
Forbrydelse - —	-	7	—
Drikfældighed - —	-	67	—
Sindssygdом og Selvmord	-	3	—
— - Drikfældighed	-	16	—
— , Forbrydelse og Drikfældighed	-	4	—
Selvmord og Drikfældighed	-	2	—
— , Forbrydelse og Drikfældighed...	-	1	—
Forbrydelse og Drikfældighed	-	24	—
148 Tilfælde.			

Der har altsaa været noget iveien i Familien for 50 pct. af Pigerne. Desuden foreligger der i adskillige andre Tilfælde sygelige Tilstande blandt Familiens Medlemmer (Epilepsi, Tæring osv.). Her er ikke Stedet for at behandle det Spørgsmaal, om der kan paavises nogen Sammenhæng mellem disse Ting, m. a. O. om Kvindernes Fald kan forklares gennem nedarvede Anlæg og altsaa maa betragtes som Led i Familiens Degenerationsproces. Saameget fremgaar imidlertid af de ovenstaaende Tal, at der i et forholdsvis meget stort Antal Tilfælde kan paavises arvelig Belastning, som uden enhver Tvivl har havt sin væsentlige Andel i deres Skjæbne.

Holder man sig alene til Drikfældighed og Forbrydelse, saa bliver det 121 Tilfælde, i hvilke saadanne Personer er

opgivne at findes i Slægten. I 114 Tilfælde opgives Drikfældighed; i 66 Tilfælde er det en af Forældrene eller begge, som drikker (eller har drukket), ellers er det oftest Søsken, deraf prostituerede Søstre i 22 Tilfælde.

Saa vigtig den her nævnte Omstændighed er, saa rækker den dog paa langt nær ikke til at forklare samtlige Tilfælde. Ofte er disse Kvinder komne fra gode Hjem, de har haft ordentlige Forældre og deres Søsken har skikket sig vel. Det gjælder et paafaldende stort Antal. Ved Bedømmelsen heraf har man selvfølgelig ikke uden videre taget Pigernes Svar for godt, men har prøvet Rigtigheden ved forskellige andre Spørgsmaal. Tiltrods derfor har de ikke kunnet modstaa Livets Fristelser. Stundom vil det være deres egen Skyld, stundom har de Omgivelser, hvorunder de kommer, Skylden, oftest begge Dele. Der er enkelte, som paa en Maade kan siges at være prædestinerede; under gunstigere Forhold vilde de have nøiet sig med at gjøre Skandaler. Tilfældigheder vil ogsaa spille ind. Hun kan træffe sammen med daarlige Veninder; den Mand, som hun gjør nærmere Bekjendtskab med, kan være samvittighedsløs, idet han smitter hende med venerisk Syge eller forlader hende efter at have besvangret hende. Af indgribende Betydning for de fleste vil det være, naar de første Gang smittes. Der er adskillige, som siger: «Da blev jeg ligeglad med alt», «jeg syntes ikke, der var Opreisning længere». Andre bliver af sine Bekjendte draget med ud i Fornøielser, besøger Danseboder og faar Lyst paa Drik. Skjønt de kanske ikke har ment, at der skulde være nogen Fare, falder de i en ubevogtet Stund under Indflydelse af Alkohol. I Pigernes Livshistorie nævnes ikke sjelden de fleste af vore Forlystelsesanstalter. Naar først Faldet er skeet, gaar det let nedover. Endelig kommer i Betragtning deres Arbejdsstilling, som kan freimbyde særlige Fristelser, fordi de kommer i Forbindelse med Mænd af forskjellig Slags.

De 304 Kvinder har med faa Undtagelser (som be-

nægter at være prostituerede) forklaret sig om Aarsagen til deres Fald. Det er imidlertid vanskeligt at gruppere disse Svar, fordi der er saa mange Nuancer i disse Livsskjæbner; dertil kommer, at Faldet sjelden kan knyttes til nogen enkelt Begivenhed, og selv om Pigerne selv nævner en saadan som den egentlige Aarsag, saa vil den som Regel kun være et Led i en Kjede af Aarsager, som har bragt hende ned til hendes nuværende Stilling. Flere Piger beskriver ogsaa sit Fald paa den Maade, at det er kommet «lidt efter lidt». Vi maa derfor indskrænke os til at fremhæve enkelte Punkter, der paatrænger sig ved Gjennemgaaelsen af de enkelte Tilfælde.

Den daarlige Indflydelse, som Veninder har øvet, bliver fremhævet saa ofte, at det neppe er for meget at sige, at dette er en af de vigtigste Aarsager enten til selve Faldet eller til, at Vedkommende synker dybere ned. I 115 Tilfælde nævnes udtrykkelig Veninder som Hovedaarsag eller som Aarsag ved Siden af andre Ting. Ved første Øiekast vil man kanske finde det besynderligt, at den ene ønsker at trække den anden ned i Ulykken. Men Sagen er, at disse Kvinder selv ser paa det med ganske andre Øine, saa at de ikke er sig bevidst, at de gjør noget syndelig galt derved. Selv betragter de alt Arbeide som et Onde, og Skammen ved deres egen Profession søger de ogsaa at dække over for sig selv. I ikke faa Tilfælde er disse Bekjendtskaber stiftede paa Sygehuset, hvor Vedkommende har været indlagt for første Gang, og de Veninder, som hun der har fundet, søger at trække hende med, naar hun slipper ud.

En anden Aarsag, der ofte nævnes (ialt i 58 Tilfælde), er, at Vedkommende i sin Tid blev besvangret af Kjæresten og senere er ført ind paa gale Veie, dels forledede af Veninder, dels af Lyst til Pynt og Stads.

En hel Del angiver simpelthen som Grund, at de ikke vilde arbeide («var lei af at tjene», «Lyst til Frihed») eller — hvad der hænger sammen dermed — at de blev drevne

af Lyst til Stads, Moro og Rangel («Lyst paa Livet», «foretrak Luxus og et behageligt Liv», «for Moro og Spendering», «lettjente Penge», «Penge og fine Klæder» osv.). Der er 19 Piger, som udtrykkelig nævner Lysten til Stads og Moro, 11, som nævner Arbeidslede, og 59, som nævner Turing og Rangel, men disse Tal er paa langt nær udtømmende. Det er et langt større Antal, som angiver at være forførte af Veninder, og det er jo netop først og fremst til Turing, at de lokkes med. »Hvor der er Fyld, der forekommer ogsaa andet», som en af Pigerne udtrykker sig. De fleste af Skjøgerne drikker, og ved de første Skridt paa denne Bane spiller ogsaa i et stort Antal Tilfælde Alkoholen ind paa en eller anden Maade. «Det er Lysten til Drik, som har været Aarsagen», udtales det ofte.

I 19 Tilfælde er Vedkommende af sin Kjæreste smittet med venerisk Syge, og i en Del Tilfælde forøvrigt er Pigen blevet smittet i Forbindelse med sit første Fald eller snart derefter. Som allerede nævnt, vil saadanne Sygdomme øve bestemmende Indflydelse paa deres Liv, idet de derved taber sin Selvagtelse og har lettere for at kaste sig ud i Prostitutionen.

Der nævnes ogsaa forskellige andre Grunde, f. Eks. at de har Mænd, som ikke arbejder, at de er forladte af sine Mænd eller Kjærester osv.

Derimod er det yderst sjelden, at der paaberaabes økonomiske Aarsager. Tvertimod erklærer mange af dem, at det absolut ikke var af Nød eller Trang, at de begyndte at drive usædelig Trafik. Man vil maaske her gjøre gjældende, at disse Forklaringer ikke kan betragtes som troværdige. Der er dog ingen Grund til at tro, at de paa dette Punkt skulde være urigtige. Meget mere kan det antages, at hvis disse Kvinder havde nogen Anklage mod nogen eller nogen Undskyldning for sig selv at fremføre, saa vilde de gjøre det.

Kun i ganske faa Tilfælde paaberaabes økonomiske Grunde, og Forholdene er her følgende:

I 2 Tilfælde opgives Manden at drikke og at forsømme Familiens Underhold, en opgiver, at hun mistede sit Arbeide, en anden, at hun syntes, at der var for daarlig Løn paa Fabriken. Begge de 2 sidstnævnte var smittede med Syfilis, endnu medens de havde Arbeide. 2 angiver som Grund, at de maatte skaffe Penge til et Barn, som de havde faaet udenfor Ægteskab. Den ene af disse kunde ved Skræddersøm tjene op til 16 Kroner Ugen, men rigtignok var der lange Tider, da intet Arbeide var at faa.

Sammenfattes det ovenfor meddelte i en Sum, saa maa det siges, at for manges Vedkommende er Grunden forberedt gennem de daarlige Forhold i Hjemmene. En stor Del har først staaet i Forhold til en Mand og synker siden gradvis nedover. Mange lokkes af Veninder ind paa Skraaplanet, og dette falder saameget lettere, som de selv har Lyst til Fornøielser, hvilke de kanske har lidet nok af, eller har Ulyst til Arbeide. Af Nød eller Trang er det forholdsvis sjelden, at nogen falder ned i Prostitutionen. Som nærværende Værk vil have vist, er Fortjenesten for mange ikke stor, men paa den anden Side har Kvinderne en lykkelig Evne til at faa lidet til at strække til. Langt stærkere virker derimod Ønsket om at kunne skaffe sig Nydelser, der ikke kan erholdes for den Pris, der betales for hæderligt Arbeide.

Kampen mod de internationale Forbrydere*).

Bluntschli: Aux maux internationaux, il faut
des remèdes internationaux.

Kriminaliteten er et socialt Fænomen, forandrede sociale Forhold ændre og omforme derfor ogsaa dens Fremtrædelsesmaade. De Grændser, som Rummet og Tiden tidligere satte for den menneskelige Virkeævnne, ere blevne ganske forrykkede ved Jernbaner, Dampskibe, Telegraf og Telefon. Da den preussiske Generalpostdirektør i 1824 ved et System af engelske Kurerer bragte Afstanden mellem Berlin og Magdeburg ned fra 1½ Døgn til 15 Timer, rystede alle besindige Folk paa Hovedet, og da der i 1838 var Tale om at lade Toget fra Berlin til Potsdam gaa med en Fart af 20 Kilometer i Timen, forsikkrede det medicinske Fakultet i Berlin, at en saadan Fart ufejlbarlig vilde gøre Passagererne afsindige; nu gaar Turen fra Berlin til Magdeburg i 2 Timer, og Folk beholder Forstanden trods en Fart af 100 Kilometer i Timen. Samtidig ere Rejseomkostningerne svundne betydelig ind; i 1800 regnede man i Tyskland disse til 56 Pf. pr. Kilometer, medens det nu paa 2den Klasse koster 6 Pf.

*) Frit sammenarbejdet Referat af 2 Afhandlinger i Mittheil. der Internat. krim. Vereinigung Bd. 13, S. 281—332 og af Forhandlingerne om samme Æmne paa Foreningens Møde i Hamburg 12. Septbr. 1905, ibd. S. 370—425.

I gamle Dage maatte man have Pas og lade sig indskrive ved Navn osv. paa alle Poststationer, hyppig skifte Heste og træffe omfattende Forberedelser for at komme frem. Nu kan man rejse saa at sige, naar man vil, uden personlig Kontrol eller anden Legitimation end en lille Billet, som Enhver kan faa hvorsomhelst.

Og hvilken Fordel for den rejsende Gavtyv, at han nutildags ikke altid skal have de kontante Sølv- eller Guldpenge? nu har man Vexler, Checquer, Konnossementer og Kreditiver etc., og Forretningslivet kræver, at slige Papirer, naar de fremtræde i formel Orden, behandles med en vis Coulance og ikke gøres til Genstand for en altfor smaalig Undersøgelse.

Og saa har man jo Pressen! Hvilken rig Kilde til Studium for en Mand, der vil frem i Verden uden at være nøjeregnende med Midlerne! For nogle faa Øre om Dagen kan man stadig lære ny Tricks, som man enten kan anvende direkte i et fremmed Land eller omforme og tillemppe efter sin Individualitet og de foreliggende Omstændigheder, og man kan altid holde sig à jour med, hvad Politiet nu tror og tænker, hvor Forbryderen nu søges osv.

Det er klart, at alle disse forandrede Forhold give Forbryderne en langt større og rigere Arbejdsmark og tilige en mindre Risiko end den, der løbes ved at gaa rundt og stjæle paa sin egen Egn eller i sin egen By.

Fælles for de internationale Forbrydere af de forskellige Varieteter er deres forholdsvis højere Dannelsesstandpunkt i Sammenligning med deres kun i Hjemlandet virkende Kolleger, og for de store Industririddere, der fortrinsvis søge deres Ofre i de højere Klasser, er dette en ligefrem Nødvendighed. De antage derhos et velklingende, helst adeligt Navn og dertil hørende Titel, ere klædte efter de eleganteste Mønstre, rigelig behængte med Ordener, rejse kun paa første Klasse og medføre en uhyre Bagage samt ofte en stilfuldt udhalet Tjener. De tage kun ind i de fineste Hoteller og de bedste Værelser og optræde i alle

Situationer med Verdensmandens Sikkerhed, tale selvfølgelig ogsaa flere Sprog. De har derhos den særlige Fordel af deres udenlandske Herkomst, at denne dækker over Huller i deres Dannelse, som ikke vilde undgaa en Landsmands Blik. Med disse Forudsætninger har de ret let ved at komme i Selskab med de store Byers jeunesse dorée og i disse letlevende Kredse at gøre gode Kup.

Saadanne Folk operere som oftest alene; anderledes forholder det sig med Indbrudstyve i Banker, Magasiner og Juvelerbutiker, der som Regel udgøre organiserede Bander, jævnlig med en paa Gerningsstedet bosat, lokal kendt Hjælper, og som helst vælge at omsætte deres Bytte paa et andet Sted. En saadan Bande paa 30 Personer arbejdede f. Ex. fra 1893—95 i Marseille, Wien, Buda-Pesth, München, Leipzig, Prag og Dresden; den havde i hver By der bosatte Medhjælpere og omsatte ved særlige Medlemmer de stjaalne Koster i Port-Said. Et andet Selskab, kendt og frygtet under Navnet »Yeggman«, drev i de forenede Stater Banktyverier ved Hjælp af Dynamitsprængninger som Specialitet og stjal i Tiden fra 15. Septbr. 1902—15. Septbr. 1903 ialt 180,977 Dollars 46 Cents.

Vel kendt er jo den internationale Lommetyv, som møder ved Udstillinger, Væddeløb, fyrstelige Begravelser, Kroninger osv.; en nyere Afart er derimod skabt af Expresstogenes Harmonikavogne, hvor man let kommer til at støde til hinanden i Gangene under Vognens Rysten, med nogen Behændighed ogsaa let faar sin Medrejsendes Tegnebog i Hænde og endnu lettere forsvinder ind i en anden Vogn og staar af ved næste Station, maaske endnu medtagende sin skønne Genboerskes Juveltaske, som hun har ladet ligge i Kupeen, mens hun gik ind i Spisevognen. I Løbet af 1 Maaned er der saaledes i de direkte Tog fra Frankfurt a. M. begaaet 4 Tyverier, varierende i Værdi mellem 50 og 80,000 Reichsmark.

Nævnes bør ogsaa Hoteltyvene, der tager Fejl af Værelserne, og, benyttende den utrolige Letsindighed, som

Rejsende udvise ved at lade alt ligge aabent og uafloaset, i Ro og Mag udsøger sig de værdifuldeste Sager, mens Ejeren er paa den Udflugt, som han ved Table d'hôte Dagen forud aftalte med en Ven, men hvori Tyveknægten med Beklagelse maatte afslaa at deltage.

De forenede Juveltyve, som indfinde sig lidt efter hinanden i Butiken og hver for sig lade sig forevise en Mængde forskellige Sager af den paa den Tid alene tilstedeværende Expedient, er ret vel bekendt; mindre bekendte ere de saakaldte »Chilfener«, som stjæle under Paaskud af at veksle Penge. De skal navnlig stamme fra Grækenland, Tunis, Persien og Algier. En Bande paa 4 Personer, hvoriblandt et Par Damer, fra sidstnævnte Sted arresteredes saaledes i Wien i Aaret 1901 efter at have opereret med Held i Frankrig, Rusland, Schweiz og Tyskland, iførte pragtfulde orientalske Dragter og selvfølgelig ganske ukendte med Landets Sprog, hvorfor de kun ved at faa de forskellige Møntsorter præsenterede kunde udtrykke, hvad det var, de ønskede, og medens Damerne ved deres fortryllende, barnlige Nysgerrighed overfor hele Lokalet og dets Indretning og ved deres melodiske Pludren bortledte Expedienternes Opmærksomhed fra Pengestykkerne, lod Herrerne Prøver af disse forsvinde i deres folderige Dragter, og paa samme Maade bar de sig ad i de store Magasiner.

Tyvene à l'américaine ere ogsaa moderne; det er dem, der under de mest forskellige Omstændigheder, dog altid kun til egen Fordel, ombytte Portefeuiller, Juvelskrin, Rejsetasker eller desl. med ganske lige udseende Genstande af værdiløst Indhold. Dette kræver naturligvis nogen Forberedelse, men er dog lykkedes mange Gange.

Der kunde naturligvis nævnes adskillige flere Typer, saaledes de bekendte spanske Skattegravere, Falskspillerne ved de moderne Badesteder, der skal have deres Hovedkvarter i London, Falskmøntnerne, der fabrikere de fremmede Penge hjemme for at give dem ud i Udlandet, Agen-

terne i Præmielodder, som hvis Centra nævnes Amsterdam, Buda-Pesth og København, og »de sorte Bander«, som oprette store Butiker under højt klingende Navne, hvortil de paa Kredit opkøbe Varer, der strax forsendes til Udlandet, fulgte af Forretningens Indehavere, naar Kreditorerne begynde at blive nærgaaende osv.

Det er dog ikke alene paa Omraadet Tyveri og Bedrageri, at der findes internationale Forbrydere. Der findes ogsaa rejsende Lystmordere; Franskmanden Vidal saarede saaledes i Aaret 1901 den 24. Novbr. et Fruentimmer i Nizza, 6. Decbr. et i Marseille, myrdede den 13. Decbr. et i Toulon og skar den 23. Decbr. Halsen over paa en ung Schweizerinde i Iltoget fra Nizza til Monaco, og i en fornylig i Berlin behandlet Sag om Pengeafpresning paa homoseksuel Basis fandtes i Bevismaterialet Breve fra Hamburg, København, Bryssel, Antwerpen, London og Kapstaden.

De anførte Exempler maa være tilstrækkelige som levende Illustration til den følgende Paavisning af Trangen og Midlerne til kraftigere Forholdsregler overfor de internationale Forbrydere end de for Tiden anvendte. Man kan da ikke blive staaende ved i ubestemt Almindelighed at tale om »den internationale Forbryder«, men maa præcisere, hvad derved skal forstaas, og det bestemmes da nærmere som den professionelle Forbryder, der berejser forskellige Lande for dør at begaa Forbrydelser. Ved denne Definition udelukkes den Person, som lejlighedsvis begaar en Forbrydelse i et fremmed Land, hvor han har indfundet eller bosat sig af andre Grunde, saa vel som den Person, der efter at have forbrudt sig i sit Hjemland, paa sin Flugt tager Ophold i Udlandet. Derimod indskrænker Definitionen med Rette ikke Begrebet til Tyve og Bedrager, men tillader Medtagelse af alle andre Arter af Forbrydere af international Karakter.

Ere nu de Midler tilstrækkelige, hvormed de europæiske Lovgivninger har udrustet Autoriteterne i Kampen mod

den internationale Forbryder? Nej, der mangler meget, idet der — afsét fra enkelte Arter af Forbrydere (Anarkister og Kvindehandlere) — intet er gjort for at imødegaa de særlige Vanskeligheder, som den internationale Forbryders Virkemaade bereder Autoriteterne, og den særlige Fare, han frembyder for Retssikkerheden, hvoraf Resultatet er, at han foreløbig i alle Henseender er betydelig bedre stillet end sine lokalt begrænsede Kolleger, og en Forandring heri kan kun hidføres ved internationale Forholdsregler.

Hvad først angaar de materielle Strafferetsregler, gøres opmærksom paa, at Repressionen overfor de internationale Forbrydere bliver betydelig svækket, naar Lovens Iterationsstraf betinges af Recidiv i strengeste Forstand; de tidligere i Udlandet lidte Straffe faa da i alt for ringe Grad Indflydelse til Straffens Skærpelse; selv om der imidlertid tillægdes fremmede Straffedomme Iterationsvirkning, vil dette heller ikke have sin fulde Betydning, naar man ikke samtidig kan komme bort fra at indsnevre Recidivbegrebet til samme Forbrydelse, f. Ex. Tyveri eller Bedrageri. Det er nemlig ret tilfældigt, om det Kup, den internationale Forbryder gør, falder ind under den ene eller den anden af disse Kategorier, som jo i og for sig kun ere adskilte ved en haarfin Grændse, og det bør derfor tilstræbes, at Recidivbegrebet udvides til større Forbrydelses-Grupper.

En Mangel er det ogsaa, at man i de fleste Stater ikke kan straffe en Udlænding for hans i Udlandet begaaede Forbrydelser. Hvis f. Ex. en Tysker, ansat i et dansk Hus i Sydamerika, dér begaar store Besvigelser og derefter rejser til Danmark, vil han her straffrit kunne nyde Udbyttet af sin Forbrydelse. Kun den østerrigske Straffelov stiller sig paa det rationelle Standpunkt, idet den tillader i Østerrig at straffe en i Udlandet begaaet Forbrydelse, naar vedkommende Udland erklærer ikke selv at ville straffe Paagældende, skønt den omspurgte Handling i og for sig ogsaa efter dette Lands Love er en Forbrydelse.

En saadan Solidaritets-Regel mellem Staterne vilde ogsaa meget sikkrere end de ret illusoriske Indvandringslove, der ere ved at komme paa Moden, holde udenlandske kriminelle Elementer borte.

Gunstig for Forbryderne er ogsaa den Regel, at man — afset fra visse Statsforbrydelser — ikke i det ene Land straffer den, der udøver Meddelagtigheds-Virksomhed i en i det andet Land begaaet Forbrydelse, f. Ex. Hæleri, Omsætning af stjaalne Koster etc. Et Skridt i denne Retning er gjort ved den engelske Lov af 14. August 1896, hvorefter forsætlig Modtagelse ogsaa af de udenfor de forenede Kongeriger stjaalne Genstande er strafbar der, en Bestemmelse, der foranledigedes af, at London i Ly af den tidligere engelske Lovgivning havde udviklet sig til Verdensmarked for alle Slags andetsteds stjaalne Sager, særlig Juveler og Banknoter; den franske Afdeling af den internationale Kriminalistforening har ogsaa paa sit Møde iaar vedtaget et Forslag af M. Feuilloley om, at »enhver Medvirken eller Meddelagtighed i en Forbrydelse skal udgøre en selvstændig Forbrydelse, som skal kunne straffes i det Land, hvor den finder Sted, og efter dette Lands Love«, altsaa uden Hensyn til, om eller hvor Hovedgerningsmanden og mulige andre Meddelagtige blive straffede. Først naar denne Regel bliver almindelig gældende, vil den imidlertid kunne vise sig af større Betydning.

Blandt de alt trufne Forholdsregler mod de internationale Forbrydere nævntes ikke de gældende Udleverings-traktater, da de ikke har særlige Regler paa dette Omraade, men tværtimod lade de internationale Forbrydere ligesom alle andre nyde godt af Udleveringstraktaternes oprindelige og aldrig overvundne Udgangspunkt: at sikre den ofte i et noget for sentimentalt Lys opfattede »politiske Forbryder« et Asyl, hvorefter er flydt Opstillinger af et saa kompliceret System af Garantier med retslige Dekreter og diplomatiske Forhandlinger og Formaliteter, at Autoriteterne kun i yderste Nødstilfælde gribe til Begæring om Udlevering og man-

gen Gang hellere lade Forbryderen løbe. I adskillige Tilfælde kan Udlevering overhovedet ikke finde Sted; de fleste Stater udlevere saaledes ikke egne Undersaatter, andre Stater stille særlige Betingelser med Hensyn til Forbrydelsens Art og Størrelse; de forenede Stater udlevere f. Ex. kun Tyve og Bedragere, naar det drejer sig om offentlige Midler, og Italien kun, naar det drejer sig om en Værdi af mindst 1000 Francs.

Men lad det endda være, hvad det er, med Vanskelighederne ved selve Udleveringen. Langt værre og vigtigere er det nemlig, at Politi og Ret for at opnaa en fremmed Stats Bistand til en Forbryders Paagribelse maa følge den samme tunge og besværlige, antediluvianske Vej som ved Udlevering, medens Forbryderen kan benytte Nutidens hurtigste Kommunikationsmidler til at undfly.

Lad os f. Ex. antage, at et betydeligt Tyveri er begaaet i en Bank i Breslau. Politiet har erfaret Navnene paa Ophavsmændene og véd, at de ere rejste med Expresstoget til Paris, hvor de vil indtræffe paa Nordbanegaarden næste Morgen Kl. 7,²⁴; det har tillige faaet oplyst Numrene paa Garantiscedlerne for deres Bagage. Man kan vanskelig forestille sig bedre Chancer for at gribe Tyvene og endnu finde dem i Besiddelse af de stjaalne Værdier. Desuagtet vil man ikke have Held med sig, hvis man benytter den almindelig foreskrevne Fremgangsmaade, som er denne: Politiet i Breslau melder det passerede til Generalprokurøren dersteds, som derom henvender sig til den preussiske Justitsminister, der igen lader Sagen gaa videre til den preussiske Udenrigsminister. Efter at have undersøgt, om alle Formaliteter ere i Orden, anmoder denne den hos den franske Republik akkrediterede, preussiske Gesandt om at foranledige de Paagældendes Arrestation. Gesandten begiver sig med sit Hverv til den franske Udenrigsminister, som sætter sig i Forbindelse med den franske Justitsminister, og naar han som den sidste ansvarlige finder alle Formaliteter i Orden, giver han Politipræfekten i Paris

Ordre til at lade de Paagældende sætte under Anholdelse, hvad Politipræfekten som Regel ikke vil kunne gøre, da Tyvene næppe har givet sig Tid til at oppebie, at alle disse diplomatiske Noter og Skrivelser ere blevne behørig redigerede, kopierede, konfererede, underskrevne og expederede, men med deres Bytte sandsynligvis allerede har tilbragt flere behagelige Dage i Algier eller New York.

Endnu mere indviklet og haabløs bliver Sagen selvfølgelig, naar Politiet ikke kan give saa bestemte Oplysninger om Flygtningens Vej etc. som i det anførte Exempel, men maa indskrænke sig til Sandsynligheder og Andtynninger som Udgangspunkt for den Eftersøgning af Personen, der ønskes i de forskellige fremmede Lande, og som allerede i og for sig let giver Forbryderen et Forspring.

Det, som kræves, er, at der tillægges Politiet, eventuelt Undersøgelsesretten, i den ene Stat Ret til at sætte sig i direkte Forbindelse med Politiet i den anden Stat for paa alle Maader at virke til og iværksætte den foreløbige Anholdelse af en flygtet Forbryder. Naar denne har fundet Sted, kan det uden større Skade overlades de overordnede Autoriteter og Diplomaterne paa Grundlag af det foreliggende Materiale at tage Bestemmelse om Udlæveringen. Men saaledes er det som sagt ikke. Begæringen om Eftersøgningen maa ifølge det preussiske Justitsministeriums udtrykkelige Instrux passere alle de foran nævnte Instanser, og paa lignende Maade er Forholdet ordnet i de fleste Stater, kun med nogle enkelte Undtagelser paa Grundlag af Aftaler med Nabostater og af den halvt private, illegale Imødekommenhed, som de forskellige Landes Politimyndigheder af Forholdene undertiden kan lade sig bevæge til at vise hinanden, hvis de har Lyst.

For at have faste Støttesteder til en virksom Kamp med den internationale Forbryderverden, foreslaas der yderligere under Hovedstædernes Opdagelsespoliti oprettet særlige Afdelinger, der kunde drive denne som Specialitet. Disse skulde naturligvis staa i regelmæssig indbyrdes For-

bindelse og ved skrevne eller trykte Meddelelser holde hinanden à jour med, hvad der i de respektive Lande passerede af Interesse paa det omhandlede særlige Omraade, hvorom Autoriteterne for Tiden kun erholde Kundskab gennem tilfældige, utilstrækkelige og upaalidelige Avismeddelelser. Storstædernes Politi kender jo alt nu de farligste af deres egne internationale Forbrydere, men dette Kendskab bør ikke forblive indenfor Landets Grændser; Telegrafene bør bringe den fra den ene til den anden Stats Politi og melde deres Bevægelser og sandsynlige Indtræffen fra Sted til Sted, hvilket selvfølgelig i høj Grad vil lette Politiets og vanskeliggøre Gavtyvenes Arbejde. Kan det f. Ex. godtgøres, at »den spanske Hertug«, som i Berlin ikke har kunnet betale Juvelererens Regning, fordi hans hjemlige Bank just var gaaet fallit eller havde vist sig forsummelig med Remisserne, allerede har haft det samme Uheld i Paris, Wien og Buda-Pesth, behøver man ikke at frygte for, at det kun drejer sig om en simpel uafgjort Gæld, men kan tilsidesætte Delikatessehensynet overfor Hertugen, og Ransagninger efter den i Hotel Bristol i København »tabte« Portefeuille vil have betydelig større Udsigt til at krones med Held, naar man forud ved, at den interessante »Oberst fra Ohio«, som har boet dér et Par Dage, ogsaa logerede i Hotel Palast i Berlin, da et lignende Uheld skete dér.

En Forbindelse mellem de omtalte særlige Afdelinger af Storstædernes Politi vil endvidere ofte føre til, at ikke blot den internationale Forbryders sidste Daad opdages, men ogsaa til, at man da kan holde Generalafregning med ham over alle hans tidligere lignende Bedrifter i Udlandet, hvad der nu kun sker ved et Tilfælde; fremtidig vilde det derimod kunne ske systematisk og sikkert ved Hjælp af Cirkulærer til de udenlandske Politimyndigheder, forsaavidt disse ikke alt forud til det internationale Politiblad har anmeldt de paagældende Forbrydelser. Foreløbig maatte Forbryderen, som ovenfor nævnt, i slige Tilfælde efter ud-

staaet Straf i det ene Land udleveres til det andet eller de andre og straffes dør; Hyppigheden af slige Tilfælde vilde imidlertid sikkert efterhaanden føre til Afhjælpning af den alt tidligere paapegede Mangel, at man ikke under slige Omstændigheder paa Paagribelsesstedet kan straffe en Udlænding for en i Udlandet begaaet Forbrydelse.

Selvfølgelig maatte de foreslaaede internationale Politibureauer derhos være forsynede med hele det store til moderne Polititeknik hørende Apparat af Fotografi- og Signalementssamlinger, Maalekort og Fingeraftryk, fotografiske og typografiske Mangfoldiggørelsesmidler osv.; de maatte have uafbrudt Dag- og Nattjeneste, være godt inde i alle Rejseforbindelser, i de paagældende Forbryderes Levevis og have omfattende Sprogkunderskaber, og den ovenfor omtalte Ret til direkte Forhandling med andre Politiautoriteter og til foreløbig Anholdelse uden diplomatisk Mellemkomst burde lægges i disse Bureauers Haand. Den detaljerede, ensartede Ordning af deres Virkemaade maatte naturligvis være Genstand for personlig Konference, og den personlige Føling mellem de paagældende Bureauer burde overhovedet søges fremmet ved ikke altfor sjældne Møder og Studierejser af disses Personale.

Paa Grundlag af Betragtninger af den her skitserede Art vedtog den internationale Kriminalistforening ved sit Møde i Hamburg den 12. Septbr. 1905 følgende Resolution:

1. Som Følge af den moderne Samfærdselsudvikling er der opstaaet internationale Former for Forbrydelsen, hvis Udforskning og Bekæmpelse kræver internationale Forholdsregler.
2. I alle Stater bør der indrettes Centralbureauer til Bekæmpelse af den internationale Forbrydelse, som
 - a) bør knyttes til Hovedstædernes Politivirgheder,
 - b) skal samle alle Efterretninger om internationale Forbrydere og stadig udveksle disse indbyrdes for at fremme saa vel forebyggende Forholdsregler som Forfølgelse af begaaede Forbrydelser,

c) skal være berettigede til at træde i direkte Forbindelse med hinanden.

En lignende Beføjelse er ønskelig for alle andre Strafforfølgningsmyndigheder.

3. Fortløbende videnskabelig Bearbejdelse af det af Centralbureauerne samlede Materiale maa skabe Grundlaget for den videre Udvikling af Kampen mod den internationale Forbrydelse.
4. Forsamlingen overdrager Bestyrelsen at indgaa til de forskellige Regeringer med Andragende om Sammenkaldelse af en international Konference, som skulde forberede en Overenskomst med det Formaal at bekæmpe de internationale Forbrydere.

S. Grundtvig.

Strafanstalterne i Danmark i Finansaaret 1904—05.

Overinspektionen for Fængselsvæsenet har i Maj 1906 udgivet »Beretning om Strafanstalterne i Danmark i Finansaaret 1904—05«, der i Form og Indhold ganske slutter sig til Beretningerne for de nærmest foregaaende Aar.

Af Oplysningerne angaaende Fangeantallet ses det, at dette har været stigende i Aarets Løb. Den 31. Marts 1904 hensad der 776 Fanger i samtlige tre Anstalter, og ved Slutningen af Aaret var Antallet steget til 823. Stigningen, der saaledes udgjorde 47, falder udelukkende paa Mænd, hvis Antal endog tiltog med 50 (fra 704 til 754). For Kvindefangerne er den i de senere Aar stedfundne Nedgang ogsaa fortsat, om end kun ubetydeligt, i det her omhandlede Finansaar, idet Antallet af disse sank fra 72 til 69. Forøgelsen af Fangeantallet i Mandsanstalterne er saa meget mere paafaldende, som ikke faa Mandsfanger, ialt 78, ere blevne benaadede i Aarets Løb, ligesom ogsaa en Del af de i Aaret til Strafarbejde dømte Personer har faaet deres Straffe nedsat til Fængsel paa Vand og Brød, saaledes at de slet ikke bleve indsatte i Strafanstalterne. Det er ligesom i de nærmest foregaaende Aar navnlig de yngre Forbedringshusfanger, som ere indkomne i stort Antal, og i Vridsløselille Forbedringshus, hvor disse Fanger indsættes, har der derfor adskillige Gange i Beretningsaaret været Pladsmangel, saa at ikke mindre end 133 Fanger have maattet overflyttes til Horsens Strafanstalt.

Præsterne i Christianshavns Strafanstalt og i Vridsløselille Forbedringshus klage begge over den Uro, som de i de senere Aar jevnlig stedfundne Strafformildelser eller Straffestergivelser udøver paa Fangernes aandelige Tilstand. Deres Tanker dreje sig ofte næsten udelukkende om at opnaa Benaadning, de føle sig forurettede, fordi andre til Strafarbejde dømte, tidligere gentagne Gange straffede Personer have opnaaet at blive fri for Straf enten mod at forlade Landet eller paa andre Betingelser, og at disse Tanker om Benaadning er en Hindring for, at Straffen kan naa sit Maal, er let at forstaa. I lignende Retning udtalte Præsten ved Horsens Strafanstalt sig i den foregaaende Beretning.

Med Hensyn til Fuldbyrdelsesmaaden har den overvejende Del af Fangerne som sædvanlig været underkastet Cellestraf. Dog har Pladsmangelen i Vridsløselille bevirket, at betydelig flere Forbedringshusfanger end sædvanlig have maattet overføres til Fællesbehandling i Horsens Strafanstalt, uagtet det havde været ønskeligt, at adskillige af dem paa Grund af deres Ungdom og andre Hensyn havde kunnet forblive i Celle. Ligesom i tidligere Aar har et mindre Antal Fællesfanger i Horsens Strafanstalt i Sommertiden været anvendt til Friluftsarbejde, navnlig Gravning og Plantning af Graner, paa den jyske Hede. Disciplinen blandt disse Fanger har — hedder det i Beretningen — været tilfredsstillende, Arbejdet og Sundhedstilstanden fortrinlig.

I den for den normale Behandling af Fællesfangerne gældende kgl. Anordning af 13. Februar 1873 er der ved kgl. Anordning af 29. Marts 1904 af sanitære Hensyn sket den Ændring, at de Fællesfanger, der ere sysselsatte paa de egentlige Arbejdslokaler, fremtidig skulle have to halve Timers Ophold i fri Luft daglig i Stedet for som hidtil en halv Time.

Af de Forbrydelser, for hvilke de indsatte Fanger vare dømte, udgjorde ligesom tidligere Berigelsesforbrydel-

serne den langt overvejende Del. Af samtlige indsatte 719 Fanger (659 M. og 60 Kv.) var 569 (526 M. og 43 Kv.) dømte for Tyveri, Ran, Hæleri, Bedrageri og Falsk. 4 Mænd og 1 Kvinde indsattes for Manddrab, 10 Kvinder for Barnemord eller lignende Forbrydelser, 29 (26 M. og 3 Kv.) for Brandstiftelse og 56 (55 M. og 1 Kv.) for forskellige Sædelighedsforbrydelser.

Med Hensyn til Alderen bør det sørgelige Faktum fremhæves, at unge eller yngre Mennesker vare meget stærkt repræsenterede blandt de indsatte. Af de 719 indkomne Fanger vare ikke mindre end 626 eller 87,1 pCt. (578 M. og 48 Kv.) under 30 Aar. Derimod var kun 5 af de indsatte over 60 Aar.

Disciplinen har ligesom i de senere Aar havt betydelige Vanskeligheder at kæmpe med. Navnlig har Overfyldningen af Mandsanstalterne og den store Tilgang af unge københavnske Fanger til disse, hvilke Fanger som sædvanlig have været meget utilbøjelige til at indordne sig under de gældende Reglementer, spillet en væsentlig Rolle som Aarsager til disciplinære Overtrædelser. Straffeprocenten var som sædvanlig højst i Kvindeanstalterne, nemlig 19,7 pCt., medens dem i Horsens var 9,9 og i Vridsløselille 8,2.

Sundhedstilstanden har været ret tilfredsstillende, Dødeligheden kun ringe. Af samtlige i alle tre Anstalter behandlede 1628 Fanger døde kun 6 Mænd og ingen Kvinder.

Den i de senere Aar meddelte interessante Tilbagefaldsstatistik vedrørende Fanger, løsladte og benaadede 10 Aar før Beretningsaaet, er fortsat i nærværende Beretning. Tilbagefaldsprocenten for samtlige i 1894 efter endt Straf og ifølge Benaadning løsladte Fanger var 42,2 for Mænd og 33,3 for Kvinder. Betragter man Forholdet særskilt for deres Vedkommende, der i 1894 blev løsladt efter deres 1ste Strafarbejdsstraf, hvorved altsaa alle, der allerede ved Løsladelsen i det anførte Aar vare Reci-

divister, udelukkes, hvilket er det mest oplysende, bliver Tilbagefaldsprocenten kun 29,8 for begge Køn eller 32,2 for Mænd og 19,1 for Kvinder.

Den samlede Udgift ved alle tre Strafanstalter udgjorde 523,247 Kr., hvoraf Statskassen tilskød 436,509 Kr., medens der ved Fangernes Arbejde blev indvundet 79,197 Kr. og ved forskellige mindre Indtægter 7,541 Kr. Gennemsnitsudgiften pr. Fange var 648 Kr. 39 Ø., hvoraf Statskassen udredede 540 Kr. 90 Ø.

Beretningen indeholder ligesom sine Forgængere et stort statistisk Materiale angaaende Fangerne og en Mængde Oplysninger om alle Forhold vedrørende Strafanstaltens Administration. Det er imidlertid et Spørgsmaal, om det ikke vilde være heldigt at indskrænke Størrelsen af de aarlige Beretninger om Strafanstalterne, saaledes at der i disse kun gaves de nødvendige aktuelle Oplysninger navnlig om Fangebefolkningen, og supplere disse aarlige Publikationer med en større, mere indgaaende Beretning for en længere Aarrække, f. Ex. for 5 eller 10 Aar. I Tiden før 1891—92 udgav Overinspektionen Femaarsberetninger, men ikke Aarsberetninger. Dette havde selvfølgelig den Ulempe, at Offentligheden først efter altfor lang Tids Forløb fik Underretning om de Strafanstalterne vedrørende Forhold. Men samtidig maa det indrømmes, at de ældre Femaarsberetninger paa Grund af den længere Periode, de omhandlede, gav et mere interessant og fyldigt Billede af mange Forhold vedrørende Straffuldbyrdelsen, idet den historiske Udvikling var betydelig mere iøjnefaldende, end den kan være i en Beretning for et enkelt Aar. At undersøge et eller andet Forhold for en længere Aarrække i de nuværende Aarsberetninger er baade besværligt og tids-spildende og bliver mere og mere vanskeligt, jo længere Beretningsrækken bliver. Ganske vist udgiver Overinspektionen ogsaa hvert 10de Aar en Beretning indeholdende statistiske Oplysninger om de i Løbet af 10 Aar i Anstalterne indsatte Fanger; men disse Beretninger, der iøvrigt

efter den først udgivne, som omfatter Tiden fra 1. Januar 1891 til 31. December 1900, at dømme, er af betydelig Interesse, omhandle kun Fangernes personlige Forhold, deres Straffeforhold, Forbrydelser og Tilbagefald, men give ikke Oplysninger om Strafanstalterne eller Straffuldbyrdelsens Udvikling, og at der foreligger let tilgængelige Oplysninger om denne Udvikling, er af ikke ringe Vigtighed.

V. From.

Fængselsstyrelsens aarbog 1902—1903.

Kristiania 1906.

I omtalen af fængselsstyrelsens aarbog i dette tidskrift for 1905 (s. 182 ff.) er det nævnt, at aarbogen er opstaaet ved at slaa sammen de tidligere beretninger om strafarbeidsanstalterne og distriktsfængslerne og ved at optage meddelelser om tvangsarbeidshusene. Samtidig hermed undergik imidlertid særlig planen for beretningen om landsfængslerne meget væsentlige ændringer.

Ved en den 30 juni 1902 udfærdiget ny norm for afgivelsen af de aarlige beretninger om disse fængsler blev nemlig de forskellige afsnit ordnet saaledes, at man nu faar en sammenhængende forvaltningsstatistik og derefter fangestatistiken. Tidligere var disse dele blandede sammen. Dernæst er arten og omfanget af de under hvert af disse hovedafsnit meddelte oplysninger væsentlig forskjellig fra tidligere beretningers tilsvarende opgaver. Samtidig med at en del overflødig stoff er skåret bort, er nemlig under f. eks. »fangernes behandling og forhold i almindelighed» og under »sjælepleien og undervisningen» gjengivet adskillig mere af de indberetninger fra landsfængslernes direktion, præster m. fl., hvorpaa forvaltningsstatistiken er bygget. Aarbøgerne har derigjennem vundet meget i almen interesse. Særlig har dog fangestatistiken undergaaet betydelige forandringer, ikke mindst

fordi de gamle fangeruller i 1902 blev afløst af oplysende og håndige tællekort. Medens de tidligere strafanstaltsberetninger gav personaloplysninger saavel om de ved aarets begyndelse hensiddende som om de i aarets løb indkomne fanger, har man nu givet slip paa disse dobbeltopgaver og udelukkende samlet sig om de i aarets løb indkomne fanger og om tilbagefaldsstatistiken. Til gengæld er de herhenhørende opgaver blevet ganske anderledes indholdsrige end de gamle beretningers personalopgaver. Saaledes er — for at nævne nogle eksempler — opgaven over fangernes tidligere livsstilling nu bygget paa den samme inddeling, som benyttes i den officielle folketællingsstatistik. Betydningen heraf trænger visselig ingen nærmere paaavisning. Hjemstedet er meddelt for hver enkelt by, tidligere kun for byerne amtsvis. Spørgsmaalet om fangernes tidligere strafforseeelser er gjort til gjenstand for en indgaaende undersøgelse. Man har derigjennem opnaaet at kunne meddele opgaver, som tør antages at være af væsentlig interesse. Særlig opmærksomhed bliver dog ofret fangernes tilbagefald. Begyndelsen til en saavidt mulig indgaaende og tidsmæssig undersøgelse af dette emne blev gjort med de i »Meddelelser om det norske fængselsvæsen i det 19de aarhundrede« indtagne opgaver om de i 1876—1895 indkomne fangers tilbagefald inden 31 marts 1901. Da saadanne opgaver maa spænde over et noksaa langt tidsrum og følgelig kræver et meget betydeligt arbejde, kan de alene meddeles med aars mellemrum. Til belysning af tilbagefaldet faar man da i mellemtiden stille sig den lettere opgave at undersøge de i et vist tidsrum løsladte fangers tilbagefald. Dette er ogsaa gjort i de hidtil udkomne aarbøger. Her er i en forbedret og udvidet form meddelt de tidligere beretningers opgaver om tilbagefaldet blandt de 3 aar tidligere løsladte. Særlig interesse knytter sig imidlertid til en noksaa detaljeret undersøgelse af de 10 aar tidligere løsladte fangers første tilbagefald.

Efter disse almindelige bemærkninger om aarbøgernes plan skal vi i korte træk pege paa, hvad der maatte være af særlig interesse i aarbogen for 1902—1903.

Akershus landsfængsel fik i omhandlede termin betydelig mere fangeplads. En militæretaten tilhørende bageri-bygning, der stødte umiddelbart op til fængslets kontorbygning, blev nemlig overladt til landsfængslet og indrettet til arbejdslokaler for 100 à 110 mand. Samtidig fik fængslets nordre bygning en tilbygning med 60 soveboxer og 10 celler. Arbejdet udførtes ved fangehjælp.

Ligesom i de foregaaende aar har ogsaa i 1902—1903 meddelelse til medfanger været den langt overveiende disciplinærforseelse i bodsfængslet; opsætsighed, ulydighed og upassende opførsel mod opsynet den almindeligste i fællesanstalterne Akershus og Trondhjem. Deres forseelser har været omtrent lige almindelige i landsfængslet for kvinder, der som bekjendt baade er cellefængsel og fællesfængsel. Som revselsar har i mandsfængslerne — taget under et — særlig været anvendt nedsættelse i klasse, indsættelse i straffecelle samt vand og brød, i kvindefængslet negtelse af beskæftigelse, indsættelse i straffecelle og haardt natteleie. Antallet af revsede personer i forhold til aarets samlede fangetal var ogsaa i 1902—1903 større i kvindefængslet end i mandsfængslerne. Forholdet var dog ikke saa ugunstigt for kvinderne som i 1901—1902. Medens nemlig procentforholdet i sidstnævnte termin var 9,0 M. og 17,5 Kv., udgjorde de tilsvarende tal i 1902—1903 11,3 M. og 12,7 Kv. Inden mandsanstalterne var i begge aar procentforholdet størst i bodsfængslet (henholdsvis 12,4 og 12,7). Ingen af kvindefangerne har i 1902—1903 været revset mere end en gang. Af mændene har derimod 22 fanger i bodsfængslet været revset fra 2 til 8 gange, 15 i Akershus fra 2 til 7 gange, og 1 fange i Trondhjem 2 gange.

I forbindelse med oplysningerne om fangernes forhold giver aarbogen opgave over, hvor mange fanger, som i beretningsaaret havde afsonet $\frac{2}{3}$ af den idømte straffetid, dog mindst

6 maaneder, blev besluttet ikke løsladt paa prøve. Antallet heraf var i 1901—1902 32 M. og 17 Kv., i 1902—1903 derimod 102 M. og 24 Kv. Aarsagen til denne betydelige ændring fremgaar af følgende tal:

Grunden til at fangerne ikke blev løsladt paa prøve:	Antal fanger	
	1901—1902	1903—1904
Fangens ønske om at blive i fængslet til endt straffetid	8 M. 1 Kv.	12 M. 1 Kv.
Vanskelighed ved at skaffe fangerne arbeide	5 — » —	13 — » —
Overveiende sandsynlighed for, at fangerne paa fri fod ikke vilde ernære sig paa redelig vis . . .	11 — 13 —	14 — 19 —
Daarligt forhold i fængslet	6 — 3 —	15 — 4 —
Fanger, som tidligere havde været løsladt paa prøve uden at bestaa prøven	2 — » —	47 — » —
Andre grunde	» — » —	1 — » —
	32 — 17	102 — 24 —

Det vil heraf ses, at den meget væsentlige forøgelse i antallet af fanger, som ikke er løsladt paa prøve, i nogen grad skyldes en stærkere tilbøielighed til ikke at prøve tidligere uprøvede fanger, som det er vanskeligt at skaffe arbeide, eller som har vist daarligt forhold i fængslet, men fremfor alt den omstændighed, at fanger som allerede en gang er faldt igjennem, kun under særlige forhold vil blive prøvet paany. Det bør kanske tilføies, at der af ovenstaaende tal ikke kan drages nogen slutning m. h. t. gavnligheden af løsladelsen paa prøve.

Arbeidsvirksomheden har været drevet i væsentlig samme spor som tidligere. Som følge af det ovennævnte byggearbeide paa Akershus har dog det samlede antal af fanger, der har været sysselsat med murarbeide og udearbeide, været større i 1902—1903 end i det foregaaende aar (18 mod 9).

Arbeidspenge har været tilstaaet 829 mænd og 86 kvinder (1901—02: 836 M. og 86 Kv.). Det beløb, som hver af disse fanger har oppebaaret ses af følgende tabel:

	1900—01	1901—02	1902—03
Bodsfængslet	kr. 5,86	kr. 5,17	kr. 6,09
Akerhus landsfængsel	- 11,00	- 10,52	- 11,14
Trondhjems —	- 13,11	- 11,20	- 12,18
Landsfængslet f. kv.	- 9,31	- 6,72	- 8,49

Af de i aarets løb udgaaede fanger tilkom 80,8 % af mændene og 73,7 % af kvinderne arbeidspenge. I 1901—02 var de tilsvarende tal 80,7 % M. og 71,2 % Kv.

Det største antal havde under 10 kroner i behold ved løsladelsen, nemlig i 1902—03 56 % mænd og 49 % kvinder og i 1901—02 henholdsvis 59 % og 54 %. Et beløb af over 100 kroner havde i 1902—03 2 og i det foregaaende aar 10 mandsfanger. I 1902—03 anvendte 63 mænd og 4 kvinder tilsammen henholdsvis kr. 476 og kr. 25 af arbeidspengene til hjælp for slægtninge m. v.

Under afsnittet om sjælepleien og undervisningen gives en udtalelse om fangerne af præsten ved Trondhjems landsfængsel. Saalænge man ikke bortrydder de væsentligste aarsager til forbrydelser — drik og lediggang — bliver det disse ulykkelige menneskers lod at gaa ud og ind i strafanstalterne. »Løsladelse paa prøve indeholder ganske vist et moment«, fortsætter han, »hvorved viljekraften skulde styrkes til at undgaa forbrydelsen; men naar denne i og for sig gode reform har vist et saa lidet tilfredsstillende resultat, ligger det utvivlsomt deri, at den trænger sine supplementer, saaledes paa den ene side et kraftigt arbejde for løsladte fangers afholdenhed og paa den anden side en effektiv modarbejdelse af løsgjængerne. I tilknytning hertil antydes en plan om samarbejde mellem fængselsskaberne og afholdsforeningerne. Dette er en tanke, som visselig burde tages op til nærmere overveielse. Kunde der findes en praktisk form for et saadant arbejde, vilde

det utvivlsomt kunne hindre mange tilbagefald. Modarbejdelsen af løsgjængeriet vil forhaabentlig kunne begynde for alvor om ikke saa lang tid, idet løsgjængerloven tænkes at kunne sættes i kraft fra 1. april 1907. De her berørte midler i kampen mod forbrydelsen staar ikke i nogen direkte forbindelse med løsladelsen paa prøve. De er alle tre sideordnede og indbyrdes uafhængige led i arbeidet mod det samme maal. Da løsladelsen paa prøve for omtrent seks aar siden blev sat ud i livet, var man selvfølgelig opmærksom paa, at der ogsaa fandtes andre hidtil uprøvede midler, der vilde virke i samme retning. Løsgjængerloven var jo dengang allerede vedtaget. Men naar institutet alligevel bragtes i anvendelse, var det naturligvis, fordi det antoges at have en selvstændig plads i rækken af midlerne til forbrydelsens bekjæmpelse. Hvorvidt løsladelsen paa prøve har hævdet denne plads, er et spørgsmaal, som endnu ikke har kunnet besvares. Tiden har ikke før været inde til en fyldestgørende undersøgelse af dette overmaade interessante, men samtidig meget vanskelige spørgsmaal. Det er nemlig ikke nok at vide, at mange af dem, som har været løsladt paa prøve, atter falder tilbage. Saalænge man ikke ogsaa kjender dem, som ikke falder tilbage, ved man i virkeligheden lidet om institutets virkninger. Til en paalidelig undersøgelse kræves, baade at man kan arbeide med et nogenlunde stort antal løsladte, og at der for samtliges vedkommende er gaaet mindst tre aar hen siden løsladelsen. Da materialet nu maa antages at være brugbart, idet man kan arbeide med alle de i 3-aaret 1901—03 løsladte, er sagen ogsaa taget op til undersøgelse i fængselsstyrelsen, det eneste sted, hvor paalidelige oplysninger kan søges. Saalænge resultatet af disse undersøgelser, der vil kræve sin tid, ikke foreligger, er det fortidligt at fælde nogen dom om virkningerne af løsladelsen paa prøve.

Landsfængslernes indtægter og udgifter i 1902—03 ses af følgende tabel, hvor de er stillet op ved siden af

de tilsvarende tal for de danske strafanstalter i samme finansaar:

	Danmark:	Norge:
Udgifter	522,945	721,721 *)
Indtægter	91,565	344,550
Statstilskud	431,380	377,171
Middeltal af fanger	828	708
Gjennemsnittsudgift pr. fange ca. kr.	632	ca. kr. 753
Heraf dækket ved statstilskud ca. kr.	521	ca. kr. 532
	(82,1 %) (82,1 %)	(70,7 %) (70,7 %)

Det vil heraf ses, at hver fange har kostet 121 kroner mere i Norge end i Danmark. Naar statens tilskud alligevel blot er 11 kroner mere i det første end i det andet af de to lande, skyldes dette et betydeligt bedre udbytte af arbejdsdriften i de norske end i de danske fængsler. Forholdet fremgaar af følgende opgave, der tydelig afspejler forskjellen mellem arbejdsystemerne i de to landes fængsler og samtidig forklarer, hvorfor ovenstaaende tabel — rent absolut set — viser saa overordentlig større baade merudgift og merindtægt i Norge end i Danmark:

	Danmark:	Norge:
Arbejdsdriftens Bruttoindtægter kr.	83,827,76	kr. 331,875,53
Udgifter	- 10,515,00	- 188,112,76
Overskud, ialt	- 73,312,67	- 143,762,77
— pr. fange	- 88,51	- 202,93

Det skulde have været ganske interessant at fortsætte denne sammenligning. De foreliggende opgaver er imidlertid ikke saa specificeret, at jeg tør indlade mig paa at afgjøre, i hvor stor udstrækning de to regnskabers konti dækker hinanden. For følgende posters vedkommende maa det dog antages forsvarligt at anstille en sammenligning.

*) Heri er ikke medregnet de ekstraordinære udgifter til byggearbejder ved Akerhus, der kostede ca. kr. 20,850.

der viser aarets gennemsnitsudgift pr. fange. Danmarks nedenstaaende udgifter til forpleining, beklædning, opvarming og belysning findes i statistikens tabel 10 »finansielle oplysninger« samlet under posten »fangeunderhold«, men er her bygget paa de oplysninger, som findes meddelt under hver enkelt af de tre strafanstalter.

	Danmark:	Norge:
Lønninger	kr. 303,91	kr. 379,95
Fangernes forpleining	- 130,09	- 127,96
Fangernes beklædning	- 16,97	- 29,67
Opvarming	- 20,26	- 38,91
Belysning	- 31,90	- 31,77

En gennemgaaelse af aarbogens opgaver vedkommende de i landsfængslerne indsatte fanger vilde føre for vidt. Det faar være nok særlig at henlede opmærksomheden paa de saavel i aarbogen for 1901—02 som for 1902—03 indtagne 6 tabeller vedkommende fangernes tidligere straf-fældelse og paa de 3 tilbagefaldsopgaver. Af de sidste maa det dog være tilladt at anføre nogle tal, som belyses ved tilsvarende opgaver i den danske strafanstaltberetning 1902—03:

	Danmark:		Norge:	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Løsladt 1892 ($\frac{1}{4}$ 91— $\frac{31}{3}$ 92), ialt . . .	464	110	292	71,
Heraf faldt tilbage inden udgangen af				
de følgende 10 aar: antal	192	30	115	15
procent	41,3	27,3	39,4	21,1
Efter 1ste strafarbeidsstraf løslodes .	301	77	172	58
Heraf faldt tilbage inden ovennævnte				
tid: antal	101	14	42	10
procent	33,5	18,2	24,4	17,2

Efter afsnittet om landsfængslerne 1902—03 følger »distriktsfængslerne 1902« Denne forskjel m. h. t. det tidsrum, som de to beretninger omfatter, hænger sammen med distriktsfængslernes karakter af kommunale insti-

tutioner. Som bekjendt er disse fængslers forvaltning fra 1. april 1904 overtaget af staten. Hø af følger, at ogsaa beretningerne om disse fængsler fra 1904—05 af vil følge statens budgetterminer.

Ved begyndelsen af 1902 sad der i distriktsfængslerne af straffanger 146 Md. og 15 Kv., af andre fanger 189 Md. og 15 Kv., tilsammen 335 Md. og 30 Kv. Ved aarets udgang var disse tal sunket til ialt 260 Md. og 28 Kv.

Fængslingstidens gennemsnitlige længde udgjorde for følgende fanger: Straffanger, som udholdt idømt straf, for vand- og brødfanger 10,6 dage, for fanger paa sædvanlig fangekost 30,9 dage. Egentlige varetægtsfanger: 18,1 dage.

Med hensyn til tvangsarbeidshusene er der i de meddelte tabeller gjort det bedst mulige ud af det forhaandenværende, lidet tilfredsstillende materiale. Før ikraftsættelsen af løsgjængerloven og af fængselslovens bestemmelser om tvangsarbeidshusene vil der ikke blive god skik paa tvangsarbeidsstatistiken, idet fængselsstyrelsen ikke før den tid faar nogen myndighed over disse anstalter. Som ovenfor antydet vil aaret 1907 forhaabentlig danne et vendepunkt i saa henseende.

Hartvig Nissen.

Amerikansk Kriminalpolitik.

(Résumé af et Foredrag, holdt af Prof. Freudenthal, i International Kriminalistforenings tyske Landsgruppe d. 8. Septbr. 1906).
(Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft).

Ved A. G.

Hos os hersker en levende theoretisk Strid om en Række kriminal-politiske Forslag, som man plejer at betegne som den nye Skoles Program. Naar de støde paa Modstand, saa er det, fordi man anser det for vanskeligt, ja for umuligt at overse Virkningerne af deres Realisation. Mange af disse Forslag har allerede i Aartier været praktiserede i Amerika, ofte endog i de forskellige Unionsstater paa forskellig Maade, saaledes at der gives os den overordentlige Fordel at sammenligne de forskellige Systemer. Var det ikke værd at benytte denne Fordel?

Jeg vil ingenlunde paastaa, at de menneskelige Indretninger paa den anden Side af Oceanet er lydefri. Der mangler fremfor alt statistiske Oplysninger for hele Unionen — kun spredte Enkelttal findes for enkelte Stater. Tal, der ingenlunde er værdiløse, men som selvfølgelig ikke paa langt nær kan opveje Manglen af en Fællesstatistik. En anden Mangel er *Spoil*-Systemet: den gennemgribende Ombesættelse af Embedsposterne ved et Systemskifte, hvorved meget ofte ganske ukvalificerede Personer komme til i Strafanstalterne at erstatte de aller dueligste Fagmænd. Der er Politikernes Indflydelse paa Straffuld-

byrdelsen. Der er de smaa Distriktfængsler (*jails*) mangelfulde Tilstand. Selv i de nye Strafanstalter, *Reformatories*, er langtfra alt, som det skulde være: det ene Sted nægtes der Undervisningen al Indflydelse paa Straffens Varighed, et andet Sted forsømmes den legemlige Uddannelse, et tredje Sted bestaar Kontraktsystemet, der giver den private Entreprenør en farlig Indflydelse paa Strafuldbyrdelsen. Et fjerde Sted findes dobbelt belagte Celler, der nøde til for tidlig Løsladelse. Tilsyneladende overalt gaar Fangerne under falske Navne paa Grund af de ringe Identifieringsmuligheder, hvorover Staterne raader.

Alle disse — og mange flere — Mangler kan man ikke lukke Øjnene for. Men lad os alligevel ikke — trods al berettiget Selvagtelse — drive vor Tvivl og Skepsis overfor det fremmede Land saa vidt, at vi selv tager Skade deraf: uden en vis Optimisme er der kun skabt lidet Stort paa Jorden.

Derfor kan det nu være nok med Manglerne, som dog kun danner Skyggerne fra meget Lys. Men selv det, som er godt og prøvet i de Forenede Stater, behøver jo ikke at være godt for os; Forholdene ere jo forskellige. I hvert enkelt Punkt maa Spørgsmaalet om, hvad der er anvendeligt for vore Forhold, undersøges, og det er paa ingen Maade min Mening, at alt, hvad jeg her fortæller for at danne et Billede af amerikansk Kriminalpolitik, skulde kunne overføres til os. Men paa den anden Side styrkes Betydningen af de amerikanske Indretninger meget væsentlig for os ved, at Udviklingen derovre og hos os er gaaet ganske parallel.

Ogsaa i Amerika har engang Gengældelses- og Formaalsstraf ligget i haard Kamp sammen, og ofte nok gaar der endnu ligesom Kornmod over Unionens kriminalpolitiske Himmel. Engang gjaldt ogsaa der ubestridt, at Straffens Opgave var den, at bøje Forbryderne under Retsordenen, gengælde det Onde, han havde gjort, sone Gærningen. Hævnens Aand laa engang ogsaa over de ame-

rikanske Strafanstalter. »Disciplinen maa« — saaledes stod der i Tjenesteordenen for Statsfængslet i Massachusetts — »være saa stræng som Menneskelighed paa nogen Maade tillader, for at Fangens Sind kan brydes og blive bragt paa Sønderknuselsens Standpunkt«.

At denne Opfattelse er bleven trængt tilbage, skyldes mindre Juristerne — der hovedsagelig har staaet i vedvarende Opposition — end Præster, Sociologer og Lærere — i nøje Forbindelse med Folkets hele Karakter. Amerika er ret fri for den Ballast, som en nedarvet Tradition, lamrende Skepsis, dybtgaaende Lærdom og systematiske Betæneligheder skaber. Desuden er Folket rigt, det elsker sine Børn og sørger paa en undertiden næsten gribende Maade for dem; man kunde rolig kalde Unionen for Ungdomsforsorgens Land. Endelig formaar en enkelt eller nogle faa fremragende Personligheder at udøve en Indflydelse, som der hos os paa Kontinentet slet ikke er Tale om.

Resultatet er blevet, ikke en Ophævelse af det gamle System, men en Slags Arbejdsdeling imellem det gamle og det nye.

Store Omraader henhøre endnu i Amerika under Gengældelsesstraffen. Saaledes staar næsten overalt Mord under Gengældelsessynspunktet med Dødsstraffen, og i Statsfængslerne gælder det principielt. Vel bryder ogsaa i dem det nye System med ubestemte Straffe, Progressivsystem osv. hist og her igennem, men slige moderne Indretninger tage sig stilløst ud i disse hundredaarige Anstalters Rammer, omtrent som elektrisk Lys i en Børgruin.

Naturligvis findes der ogsaa Folk derovre, som har deres Betæneligheder ved den ene eller den anden af de nye Forholdsregler. Men en principiel Modstander af hele det nye System, en Mand, der endnu prædiker det gamle Gengældelsessystem som saadant, har jeg ikke truffet i Amerika. Da jeg efter store Anstrængelser mente at have fundet en saadan i en gammel pennsylvansk Po-

litiker *Wistar*, viste det sig, at han netop var død. Nogen anden har jeg ikke truffet.

I Amerika hersker altsaa det nye System. Det Grundlag, hvorpaa det hviler, er overvejende den sociologiske Opfattelse af Forbrydelsen; den biologiske staar der som hos os langt i Baggrunden. De ledende Mænd i Straffevæsenet, *Leonard*, *Randall*, *Scott* m. fl. og blandt Sociologerne, *Barrows*, *Henderson*, *Wines* m. fl., fremhæve alle de sociale Faktorer overvejende Betydning. I en Beretning af 1901 fra *State Board of Charities* i New York hedder det: »En vis Indflydelse maa indrømmes Arveligheden, men Hovedaarsagerne til Ungdommens Forbrydelser ligger afgjort i slette Omgivelser i de første Aar og i Manglen paa alle Betingelser for legemlig og aandelig Udvikling.«

Dermed er Rettens og Straffuldbyrdelsens Opgaver angivne. Den, som ser Forbrydelsens vigtigste Betingelser i Gerningsmandens Omgivelser og Opdragelse, han maa i hvert enkelt Tilfælde udfinde disse Betingelser og saa søge at faa dem forandrede for Fremtiden. Begge Dele sker i Amerika.

»Om en Dreng stjæler Marmorkugler eller Cykler, er ikke det, der er Hovedsagen for Dommeren. Spørgsmaalet er, hvorfor han har stjaalet, og hvorledes man kan hindre Gentagelse«. — saaledes siger Dommer *Lindsey* i Denver, en af Forkæmperne for den Bevægelse, der kræver særlige Domstole for Forbrydelser, begaaede af Børn og unge Mennesker.

Dermed er vi naaede til Hovedsagen: hvad gør man i Amerika, for at naa al Kriminalpolitiks Endemaal, at forhindre Tilbagefaldet?

Lad os her sondre mellem de gamle og de unge Forbrydere.

Om de første er der kun lidet at sige. Saavel overfor *habitual*- som overfor *professional-offenders* anbefale Sociologerne ubestemte Straffedomme, der da ogsaa er indført i mange Stater. En Lov i Connecticut truer dem med

Fængsel indtil 30 Aar, en Lov i Jowa med 25 Aar, Massachusetts med Forbrydelsens Maximalstraf, Ohio med livsvarigt Fængsel. Det karakteriserer imidlertid de Svingninger, som paa dette Omraade for Tiden finder Sted, at denne Ohio-Lov igen er bleven ophævet paa Grund af »et momentant Tilbageslag af den offentlige Mening« — og at der nu igen arbejdes for at faa den sat i Kraft.

Ikke paa dette Punkt, men overfor Forbrydelsens Begyndere ligger Tyngdepunktet i amerikansk Kriminalpolitik. Af Betydning for os er saa godt som udelukkende den amerikanske Behandling af Ungdommen og Første-Forbrydere. Tre Slagord betegne den Fremgangsmaade, som følges i saa Henseende:

- I. Forbedringssystem (*Reformatory-System*).
- II. Prøvesystem (*probation*).
- III. Ungdomsretter (*juvenile courts*).

I. Lige siden 1825 har der i Unionen bestaaet Reform-Skoler for unge Mennesker fra 7 til 15—16 Aar.

Forbedringsprincippet Udstrækning til ældre Aldersklasser (i Pennsylvanien til 25 Aar, i New York til 35, i Massachusetts til 40 Aar) og Oprettelsen af Forbedrings-fængsler (*Reform Prisons*) for disse er ikke gaaet af uden Kamp. Den første fuldstændige Virkeliggørelse fandt Sted i New Yorks Reformatory, i Elmira *). Zacharias Brockways Navn, Anstaltens første Direktør, er til alle Tider forbundet med denne Anstalt.

I Almindelighed modtages kun unge Personer — i den ovenangivne vide, amerikanske Betydning — i Reform-fængslerne, naar de ikke tidligere har udstaaet Frihedsstraf for nogen Forbrydelse (*felony*), altsaa for saa vidt er Første-Forbrydere.

Overalt gælder den Grundsætning, at særlige Anstalter er nødvendige for unge Personer, og at det ikke er nok med særlige Afdelinger i den samme Anstalt — i

*) Se T. 1891 p. 65 ff.

Modsætning til, hvad man for Tiden mener i Tyskland. Reformfængslerne staa i deres hele Indretning i Modsætning dels til Reformskolerne, dels til de gamle Statsfængsler. Reformskolens Opgave er at give de endnu ikke 16-aarige Dannelse (*Formation*), Reformfængslets at give de ældre Omdannelse (*Reformation*). Men baade Dannelse og Omdannelse skal omfatte hele Mennesket, dets Legeme, Forstand og Karakter. Paa den anden Side retter denne Straffuldbyrdelsesform sig kun mod dem, der er modtagelige for Omdannelse. Den ikke-modtagelige bliver, saa snart denne hans Karakter er anerkendt, uden Omsvøb sendt enten til en Sygeanstalt eller til et af de gamle Statsfængsler. Formaaalsstraffen for de Forbederlige, Gengældelsesstraffen for de andre. Strax fra Begyndelsen maa derfor, ganske som ved en medicinsk Diagnose, den Nyankomnes Individualitet paa det nøjeste bringes paa det rene. Direktørens Interview med nye Fanger varede i et Reformatory i St. Cloud omtrent en Time for hver. Spørgsmaal og Svar opbevares i en Protokol og dermed er skabt et Grundlag for den Individualisering, der er den første Betingelse for Forbryderens Omdannelse.

Først omdannes Legemet. Ved kraftig Kost, Bade, Massage, Gymnastik, anstrængende Militærexercits sørges der for dets Udvikling. Netop Militærøvelser lægger man baade i Østen og i Vøsten overordentlig Vægt paa, saa meget mere som de fremfor noget andet giver Lejlighed til at anspore Fangens Ærgerrighed og vise ham allerede i Anstalten, at man ved god Opførsel kan drive det baade til Stillinger og Privilegier.

Til Udvikling af Forstanden tjener de videnskabelige og tekniske Kursus (*Schools of letters and Schools of trade*). Dertil bidrage ogsaa store Biblioteker. For Fangernes stadi-ge Berøring med Omverdenen sørges der ved Opslag paa Anstaltens Mure, hvori de vigtigste Dagsbegivenheder kundgøres, ved Aviser, der udgives af Fangerne, og i hvilke mangt et Bidrag afslører sin Forfatters Karakter og Gen-

vundethed for Samfundet. Dertil kommer periodiske Diskussionsaftener, i hvilke Selvkontrollen og Selvbevidstheden søges styrket. Det gælder jo dog i de aller fleste Tilfælde mere om at styrke end om at bryde Forbryderens Vilje; det overvejende Flertal blandt Forbryderne er udrustede med en altfor svag, ikke, som mange mener, med en altfor stærk Vilje.

Karakteren søger man fortrinsvis at opdrage ved at vise de unge Mennesker Tillid, men tillige ved at udsætte dem for Fristelser. Saaledes sendes Fanger paa det sidste Straffuldbyrdelsestrin ofte ud paa Fængselsfarmen, hvorfra de lettere kan undvige, lettere kan skaffe sig Tobak og andre forbudne Frugter, og lettere kan hengive sig til Dovenskab. De sendes ogsaa ud i Byen i Budtjeneste, og det anbefales, hellere at lade det kvindelige Opsyn give Fangerne Ordres hertil, fremfor det mandlige, da det falder en ung Mand sværere at bryde sit Ord til en Kvinde end til en Mand. Saaledes vækkes Ridderlighedsfølelsen, til hvilken tidligere som Regel ingen har appelleret.

Ogsaa Religionen er i Reformatories benyttet som et Opdragelsesmiddel af første Rang; som Regel er Gudstjeneste i Fangens egen Konfession obligatorisk; i andre fakultativ.

Reformfængslernes Organisation svarer til Formaalet. Den karakteriseres paa tre Maader ved: a) Progressivsystem, b) ubestemt Straffedom og c) foreløbig Løsladelse.

a). Reformfængslerne ere inddelte i Klasser ligesom i Skolerne. Jo højere Klasse, desto nærmere ved Friheden, og Oprykning beror paa et System af Mærker, der tildeles for Flid i Skole, paa Værksted og for god Disciplin.

b) Den ubestemte Straffedom — i Amerika ofte kaldet den ubegrænsede Straffetid — er saa vel kendt, at det næppe er nødvendigt at beskrive dens Fortrin og Skyggesider nærmere. Virkelig ubegrænset er den intet

Sted. Overalt findes et Maximum, i mange Stater ogsaa et Minimum for Straffens Varighed. Muligvis ville Bestræbelserne for absolut Ubestemthed engang føre til Maalet; for Tiden er Betegnelsen »relativt ubestemt Straffedom« mest træffende.

c) Som tredje Led er indføjet betinget Løsladelse (*Release on parole*), der gives af Anstaltens Bestyrelsesraad (*Parole-Board*). I Prøvetiden er Vedkommende undergivet Anstaltstilsyn — ikke Polititilsyn, men i Almindelighed velvillig Forsorg af private, der mod Honorar eller som Æresposter paatager sig at vejlede og sørge for den Løsladte. Ofte ere disse *Parole-officers* velgørende Selskabers Funktionærer. —

Mod det skizzerede System har man gjort forskellige Indvendinger gældende.

1. Man har paastaet, at det nye System beherskes af en Sentimentalitetens Aand. Er dette Tilfældet — hvad dog næppe med Rette kan siges — saa maa Skylden være Anstaltsbestyrelsernes, ikke Systemets. Fangerne maa anspænde deres Kræfter stærkt, for at opnaa foreløbig Løsladelse. Netop de ægte Forbrydere frygte derfor de nye Anstalter, trods de Behageligheder, de tilbyde, mere end de gamle Fængsler, hvor de ere sikre paa at komme ud til en forud fastsat Tid. Og omvendt findes der hos Reformatory-Fangerne, hvor Anstalterne iøvrigt er, som de bør være, en særdeles heldbringende Tillid til deres Foresatte. Direktøren staar overfor dem nærmest som en god Lærer overfor sine Elever. Sky for ham findes ikke i de gode Anstalter. Medens jeg opholdt mig i Elmira, ankom der saaledes til Direktøren et Brev fra en betinget Løsladt med Forespørgsel, om han maatte have Lov til at besøge Anstalten og medbringe en ung Pige, der arbejdede i samme Forretning som han selv, og om Direktøren da vilde lægge et godt Ord ind for ham hos hende.

Disciplinærmidlerne har man overalt mildnet, mere af praktiske Hensyn end af Humanitet. Saaledes

oretrækker man nu Indespærring i store og lyse, men absolut isolerede Rum fremfor den tidligere brugte mørke Arrest, i hvilken Fangen hyppig enten sover eller bliver haard og bitter. Ogsaa Pryglestraffen er banlyst i alle de mere civiliserede Stater, fordi den, som det siges, demoraliserer paa samme Tid den Pryglende, den Pryglende og de Tilstedeværende, ophidser Medfangerne og saaledes virker stik imod Straffens Formaål, Den stadige Forbedring i Fangernes Opførsel tilskriver Leonard »foruden den stadige Paavirkning af Fangernes Aand og Legeme Opgivelsen af alle raa Straffe- og Disciplinærmidler«.

2. Systemets Modstandere paastaa ogsaa, at det skaber Hyklери. Paastanden er til at forstaa, da saa meget afhænger af Fangens egen Opførsel. Men den, der som f. Ex. i Elmira »af Hyklери« altid ikke blot har overholdt Disciplinen, men ogsaa har »hyklet« de krævede Præstationer i Skole og Værksted, hos ham er Hykleriet gaaet over til en — meget heldig — Vane.

3. Men hvorledes finder man de til Ledelsen af disse Reformatories egnede Mænd? Dertil er at svare: kan man finde dem i Amerika, kan man vel ogsaa finde dem hos os. De maa søges blandt Mænd, der forstaa at holde Disciplin uden dog at anse Disciplinen for Formaalet i sig selv. Om vi som i Japan vil skabe Akademier til Uddannelse af Fængselsbetjening eller ikke, er et Spørgsmaal for sig. »De voxte efterhaanden op til det nye System« — det var den Opfattelse, som jeg i Amerika atter og atter mødte. Hvorfor skulde det ikke gaa saaledes hos os ogsaa?

4. Det siges ofte, at det i Almindelighed bliver Fængselsopsynet, der kommer til at træffe Afgørelsen om, hvorvidt en Fange skal løslades. Derved ledes atter Tanken let hen paa, at der vil komme til at mangle Garantier mod Misbrug. I Virkeligheden er det imidlertid ikke Opsyn i vor Forstand, der i Amerika bestemmer over

Løsladelsen, men Kollegier, som er sammensatte ligesom en Jury eller Meddomsmandsret. Ofte har Direktøren kun en Forslagsret, men ikke Sæde og Stemme i Løsladelseskommisionen. I Reglen bestaar den af en Række ansete Borgere i Staten. I New York er for nylig en Løsladelseskommision bleven dannet, i hvilken Dommerstanden er stærkt repræsenteret, og dette Exempel synes at ville blive fulgt flere Steder.

Kommisionen træder periodisk sammen og studerer de efter Mærkesystemet udarbejdede Beretninger om Individualitet og Opførsel for deres Vedkommende, om hvis Løsladelse der kan være Tale. Medlemmerne lade disse komme til sig, enkeltvis eller i Samling, ligesom det i Reglen staa dem frit for at besøge dem i Fængslet og undersøge Anstaltens Bøger, for at faa et paalideligt Indtryk af deres Personer.

Yderligere Garantier mod Misbrug kan skabes ved at indføre Frister, efter hvis Udløb enhver Fange skal føres for Løsladelseskommisionen, ved at give Fangen selv Ret til umiddelbar Henvendelse til Kommisionen, ved at indføre en Appelinstant, hvortil der kan klages, naar Parole nægtes en Fange, som det ogsaa er foreslaaet i Amerika i Skikkelse af en *Court of Discharge*.

5. Endnu et Ord om Bekostningerne. Et System, der anvender Lærere i Stedet for Opsyn, maa forsaavidt blive kostbarere. Dertil kommer den Erfaring, at den ubestemte Dom i det hele taget gør Straffetiderne længere, da Systemets Ledemotiv er Samfundets Beskyttelse, ikke Mildhed mod Forbryderen. Men paa den anden Side har Fangerne mere at vinde ved at udvise Flid og mere at tabe f. Ex. ved simuleret Arbejdsudygtighed end hos os. De kan ogsaa, da de arbejde i Fællesskab, bedre anvende Maskiner end i det gamle pennsylvanske Systems Enkeltceller: Arbejdet giver saaledes større Udbytte. *Boies* beregner Gennemsnitsudgiften pr. Fange i 1899 i det kostbare Elmira til 150 Dollars, i Stats-

fængslet Sing-Sing til 141,14, i Auburn til 141,59 Dollars. Men selv om Forskellen skulde vise sig at være større end disse 8—9 Dollars, kan man ikke uden videre betragte det som en Indvending mod det nye System. For det første maa man erindre, at man her staar overfor det Alternativ »at redde Sjæle eller Dollars«, som man siger i Amerika. Men dernæst — er ikke det System til det syvende og sidst det billigste, som yder den relativ største Sikkerhed mod Tilbagefald? Og maa dette ikke være det System, som gør den unge Mand energisk og konkurrence-dygtig i Stedet for sky og udygtig, og derpaa anbringer ham i en passende Stilling under tilstrækkeligt Tilsyn? Lad os ikke glemme, at vi kalder Unionsborgeren »den praktiske Amerikaner«. Er det rimeligt at antage, at Reformsystemet nu i stadig Fremgang er indført i omtrent et Dusin Stater, hvis det var et kostbart, upraktisk System?

II. Al Anstaltsopdragelse indeholder noget unaturligt. Enhver Frihedsindskrænkning, hvor uundgaaelig den end er i en Anstalt, gør fremmed for Friheden og skaber let Institutplanter. Det er afgjort Amerikanernes Opfattelse. Derfor betragter de Anstalten som det sidste Middel til unge Menneskers Opdragelse. Er disse kun forsømte, foretrækker man Anbringelse i en Familie. Overfor den forbryderske Ungdom hører man ofte den Klage, at det er vanskeligt at finde passende Familier for dem; deres egen Familie er i Reglen ikke egnet til at have dem, og egnede fremmede Familier ville ikke have dem.

Desto større Betydning har i Amerika Probation-Systemet, der, indført i 60'erne i Massachusetts, nu benyttes i mindst 10 Stater og er i Brug i de 15 af Amerikas 25 største Byer.

Probation svarer hverken ganske til vor betingede Strafudsættelse eller til den betingede Straffedom. Ved den betingede Strafudsættelse er Tyven hele sit Liv igennem dømt for Tyveri. Ved den betingede Straffedom falder ganske vist efter nogen Tids Forløb Straffedommen selv

bort — men den er dog engang faldet. Ved Probation kommer det derimod slet ikke til nogen Dom: Dommeren udskyder selve Domsafsigelsen og stiller den Anklagede under Tilsyn af en *Probation-officer*, hvis Opgave svarer til den før nævnte *Parole-officer*.

Det er hverken overalt Første-Forbrydere, eller blot unge Personer, der stilles under Probation. I Probationsinstituttets Hjemland, Massachusetts, var i Aaret 1903 af 8140 ikke mindre end 6236 over 21 Aar. Fristens Varighed er forskellig i de forskellige Stater. Det ene Sted afhænger det af Dommerens Skøn, et andet Sted har Loven fastsat Tiden engang for alle. En af Staten New-York nedsat Kommission har for kort Tid siden foreslaaet at lade den være for egentlige Forbrydere mindst 1 Aar, i andre Tilfælde mindst 3 Maaneder.

Efter en Statistik fra Indiana kommer 86% af de under Probation stillede Personer ikke mere for Retten, i Massachusetts gaa over 60% fri for Fremtiden, i Denver skal endog, efter at Ungdomsretter er bleven indført, omtrent 94%, 523 af 554, være bleven reddede for Samfundet. Den store Betydning af Probation-Systemet beror selvfølgelig dels paa, at Vedkommende spares for den Plet, som Straffedommen sætter paa ham, dels paa, at han i længere Tid stilles under en velvillende Opsigt. Det er ikke nok overfor unge Mennesker at gøre som hos os: advare dem engang for Retten og saa overlade dem til sig selv i Aarevis.

III. Hverken Probation eller Reformsystem er Institutioner alene for unge Personer i egentlig Forstand; vi har set, at de ogsaa omfatte højere Alderstrin. En ren »Ungdomsinstitution« er derimod *juvenile* eller *children court*. Den vier sig til deres Særinteresser, som ikke har overskredet 16 Aars-Alderen i det Øjeblik, de kommer for Retten.

Man har i Amerika anerkendt Forbrydelsens Sammenhæng med sociale Problemer, i Særdeleshed med Forsøm-

melse af Ungdommen og Mangel paa Tilsyn fra de Paa-rørendes Side; alle disse Klasser er det, som bringes for Ungdomsretten — i Reglen saaledes, at Forbryderne iblandt dem holdes adskilte fra de andre.

Unge Mennesker skal ikke have noget Makkerskab med ældre Forbrydere, hverken i Rum eller Tid: før som under Retsforhandlingerne holdes de derfor fjærnt fra Berøring med Ældre, og deres Domme afsiges til andre Tider, ofte endog i andre Værelser eller Bygninger. Endvidere tilstræbes ogsaa en saglig Differenciering. Man maa se anderledes paa en Drengs Sag end paa ældre Personers. Stjæler en Dreng Legetøj fra en Butik, da begaar han — efter Amerikanerens Mening — i sine egne som i sine Kammeraters Øjne en dum Streg eller en Heltegerning, men ikke en egentlig Forbrydelse. Derfor maa han behandles anderledes end en egentlig Forbryder. I Stedet for at indespærre ham, maa man søge at fjærne Anledningen til Forbrydelsen. Saaledes har *Lindsey* foranlediget, at der er bleven indrettet Legepladser, opkastet Sandbunker, saa at Drengene ikke længere behøver at stjæle for at komme til at lege. For at holde dem borte fra Vagabondering, kontrollerer han deres Skolegang. De kriminalistiske Forholdsregler, som kan anvendes, kender vi allerede: Probation, Overgivelse til Familier eller Reformskoler, i sidste Række Reformfængsler. Hvad der i det enkelte Tilfælde er den tjenligste af de disponible Foranstaltninger, kan kun bestemmes af en særlig Sagkyndig i Børnesager. Ungdomsdommeren skal være en saadan Specialist.

Ofte kan det unge Menneske ikke hjælpes uden at træffe Forholdsregler mod hans Omgivelser eller baade mod ham selv og hans Omgivelser. Derfor indrømmer Loven Ungdomsdommeren de mest vidtgaaende Rettigheder over alle, der komme indenfor hans Embedsomraade. Advarsler til forsømmelige Forældre, Probation, Bødestrafte, endog Fængselsstraffe kan iværksættes imod dem. I Chikago blev en Borger kaldt for Retten; fordi Ungdomsdommeren havde

erfaret, at han forførte unge, kvindelige Omstrejfare (*night-walkers*) til at gaa paa Hotel med sig. Ligesaa maatte en Urtekræmmer for Retten, fordi han solgte Cigaretter til Drengene osv. Ungdomsdommeren samler i sin Haand alle de Traade, der lede Barnets Skæbne. Han bliver Ungdomsforsorgens Central.

Medens dette overalt er Formaalet for *Children Courts*, saa er deres Organisation forskellig. Saavidt jeg kan se, maa man sondre mellem tre Typer. I Indianapolis findes den ene, hvorefter Ungdomsdommeren udelukkende er Ungdomsdommer. Denver og Chicago viser den anden Type, idet Ungdomsdommerne her ogsaa har anden juridisk Virksomhed. Den tredje Form findes i Philadelphia og Boston, hvor alle Dommere blive Ungdomsdommere, men hver kun fungerer en vis Tid — i Philadelphia saaledes kun en Maaned. Af disse 3 Former er den første aabenbart den bedste; i den anden Form er Dommeren overbebyrdet, i den tredje er Ordningen utilfredsstillende, fordi en saa hyppig Vexlen hverken kan gøre den enkelte Dommer til Specialist eller tillade en maalbevidst Gennemførelse af den enkelte Sag.

Dommeren bistaas af Probation-officer, som faar Underretning om enhver ny Ungdomssag. Han undersøger Forholdene, førend Sagen kommer for, for at kunne have sine Indstillinger til Dommeren paa rede Haand. Stilles den Tiltalte under Probation, overtager Probation-officer Tilsynet. Han forener Politivirksomheden før Hovedforhandlingen med Statsanklagerens Stilling under Hovedforhandlingen og Værgetilsynets efter Hovedforhandlingen.

Den hele Institution med disse Børneretter betragtes i Amerika, saa ung den end er, som vellykket. Den 1. Juli 1899 traadte — i Chicago — den første Børnedomstol i Virksomhed. I 1904 bestod saadanne i 8 Stater og 11 store Byer. I Australien, England og Irland er Exemplet bleven fulgt.

Det, der spares ved disse Domstole, er betydeligt.

Guvernøren i Colorado beregner det i 18 Maaneder besparede Beløb til over 80,000 Dollars. Ogsaa i materiel Henseende er det altsaa bedre »at redde Børn end straffe Forbrydere«.

Sammendrage vi Resultaterne af dette lille Indblik i de amerikanske Forhold, finde vi følgende:

I. Unionen trænger Frihedsstraffen stærkt tilbage. Snart sættes Tilsyn fra første Færd i dens Sted, snart lader den Tilsynet indtræde efter delvis Fuldbyrkelse af Frihedsstraffen (henholdsvis *Probation* og *Parole*).

II. Striden mellem Gengældelses- og Formaaalsstraffen er endt med en Deling af Arbejdet. Derefter er Formaaals- eller rettere Forbedringsstraffen under visse Betingelser tilfalden de yngre Forbryderklasser.

III. Ungdomsretterne er bleven Centraler for forbrydersk og forsømt Ungdom, og ere beklædte med dertil egnede Specialister.

Intet heri synes at stride mod vor egen Kriminalpolitik's Udviklingsretninger. Men maatte vi i Særdeleshed lære ét af Amerika: lidt mindre Taalmodighed end vi hidtil har besiddet paa dette Omraade. Hvorfor prøve vi f. Ex. ikke Reformsystemet, som man gør det i England, i en eller anden Anstalt i Stedet for at spekulere Hovedet itu paa, hvorledes det mon vilde falde ud? Lovgiveren bør ikke vente paa, at Theoretikerne først blive enige om det berettigede i at advare en Forbryder, før man straffer ham, eller om, hvorvidt man skal lade ham blive siddende lidt længere eller lidt kortere i Strafanstalten, end det efter alle fornuftige Menneskers Mening er godt for ham selv og Samfundet. Ingen undervurderer Videnskabens Betydning. Men over Theorien og dens Interesser staar dog for os alle vort Lands.

Forsøg paa Forhindring af Bankesystemet.

I Anledning af Opførelsen af et nyt Ting- og Arresthus i Aarhus vedtog Byggeudvalget at foretage nogle Forsøg med lyddæmpende Etageadskillelser og Skillerum.

Hensigten var at finde en Methode til Forebyggelse af den af enhver professionel Forbryder kendte og i Cellerfængsler stærkt benyttede Telegrafering ved Bankning paa Gulve, Vægge og Rørledninger og ved Raaben gennem Ventilerne.

Rørledningerne blev i den Anledning forviste fra Cellerne, og Ventilationsrørene anbragtes saaledes, at saavel Varmetilførselsrør som Udsugningsrør kun havde Aabninger ud til den paagældende Celle, og arrangeredes saaledes ved Siden af hinanden, at de Kanaler, der staa i Forbindelse med de over- og underliggende Celler, ere længst fjærnede fra den Celle, hvori man er. Til yderligere Betryggelse mod Lydforplantning gennem Kanalerne, der ere af Monierrør*), ere hvert af disse omviklede med Asbestpapir. Det har vist sig, at stærk Raaben gennem aabne Ventiler ikke kunde høres fra den ene Celle til den anden, hvorimod man fra Gangen kunde høre Raaben fra begge Cellerne.

*) Cementstøbning med indlagte Jærnstænger.

Lyddæmpende Etageadskillelse.

Firmaet Em. Jensen & H. Schumacher, København, foretog Forsøg, og undertegnede overværede disse. Der var støbt 5 lige store, hule Kubuslegemer, hvis Sider, Bund og Loft vare af forskellige Konstruktioner. I hvert Legeme var anbragt en Klokke, i Forbindelse med en paa Væggen siddende Trykkontakt. Fra den ledende Ingeniør forelaa Erklæring om, at Klokkernes Tone og Lysstyrke var ens. Ringningen hørtes fra alle 5 Legemer, men forholdsvis svagt fra 2 af dem. Om Konstruktionerne fik vi intet at vide. Byggeudvalget overdrog da Dhrr. E. Jensen & H. Schumacher at konstruere en formaalstjenlig Etageadskillelse til Arrestbygningen. Konstruktionerne er som vist i

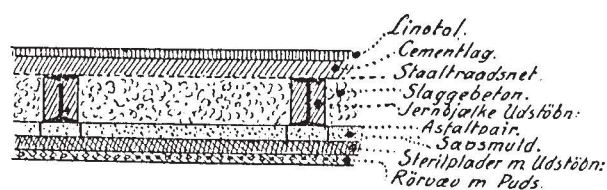

Fig. 1.

Fig. 1. 2 Tommer under Jærnbjælkernes Underkant op-hænges Sterilplader*), paa disse lægges et 2 Tommer tykt Lag Savsmuld, hvorover igen bredes et Lag Asfaltpapir. Herfra og til Jærnbjælkernes Overkant støbes med Slaggebeton, og over hele Gulvet spændes et Staaltraadsnæt, hvorpaa lægges et 2 Tommer tykt Lag Cementpuds. Paa dette anbringes et Lag Linotol**). Sterilpladerne paa Undersiden beklædes med Rør og pudses. Jærnbjælkernes Sider ere udstøbte med Cement. — Resultat: Raaben og Sang kan ikke høres hverken fraoven eller franeden; Færdsel med Læderfodtøj høres heller ikke; Stampen med

*) Isolerende Plader, udførte af skiftende Lag Rør, asfaltstrøget Papir etc. etc. E. J. & H. S. Patent.

**) Nyt Gulvbelægningsmateriale. Patent.

Forsøg I (Fig. 2). Den inderste Kærne bestod af en 3" tyk Mur af hule, brændte Hvælvingssten, opført i almindelig Kalkmørtel. Denne Kærne blev paa begge Sider udrappet*) og afkostet, og, da den var bleven tør, paa begge Sider beklædt med $\frac{1}{16}$ " tykt, særlig blødt Pap. Herpaa sømmedes lodret 1" $\times$ 2" Lægter, med en indbyrdes Afstand af 10", og imellem Lægterne 1" høje Træpropper med en lodret maalt Afstand af 18". Paa Lægter og Propper anbragtes atter et Lag Pap. Over Propperne sømmedes igen Lægter lodret, paa disse endnu et Paplag, og endelig udenpaa dette et Næt af almindelig Rørraad med $\frac{1}{2}$ " Maskevidde som Støtte for et 1" tykt Lag Puds af Asbestine og Sand i Blandingforholdet 1:2. Skillerummets hele Tykkelse $8\frac{1}{2}$ ".

Resultat. Strax efter Skillerummets Fuldførelse var det, selv ved at slaa paa Spande, Jærnplader eller ved at raabe, umuligt at frembringe en Lyd stærk nok til at gaa gennem Forsøgsmuren, og en direkte Banken med Knoerne kunde heller ikke trænge igennem. Disse gode Resultater forsvandt tildels. I Løbet af de første 3 Uger, alt som Pudslagets Hærdning skred frem, svækkedes de lyddæmpende Egenskaber stærkt, trods Pudsens Sammensætning; efter 5 Maaneders Forløb hørtes Støj igennem det svagt som langvejs fra, men ved at raabe kraftigt lige imod og tæt ved Vægfladen forstodes Ordene tydeligt. Direkte Banken hørtes let igennem Væggen, selv om Lyden syntes at komme fjærnt fra. Den Sammensætning, som var givet Pudsen, viste sig for svag, idet et kraftigt Slag med Haanden frembragte en Fordybning deri, og endelig raadnede det anvendte Pap. Man antog, at Fejlen ved Forsøg I laa i, at Pudslaget blev for elastisk og saaledes virkede som Trommeskind, idet de understøttende Punkters Antal var for lille til at dæmpe Lydsvingningerne. Lyden kommer til Øret ved Hjælp af Luftsvingninger, og man kan opfatte

*) Udjævning med et tyndt Lag Kalk.

en Luftpartikkels Bevægelse som Lyd, selv om dens Svingningshastighed kun er $\frac{1}{70}$ Millimeter i Sekundet, og den største Udsvingning fra Hvilestillingen er under $\frac{1}{100000}$ af 1 Mm. Det første Forsøg var bygget paa et saa bredt Luftlag som muligt, idet Lydens Hastighed i Luft er 332 Meter pr. Sekund, i Vand 1437 Meter pr. Sekund og i Jærnstænger 5160 Meter pr. Sekund, og det saaledes er givet, at Luften er det Legeme, i hvilket Lyden daarligst forplanter sig.

Forsøg II (Fig. 3). For at give Skillerummet større Stivhed opmuredes den inderste Kærne af 2 Mure af hule Hvælvingssten i almindelig Kalkmørtel,

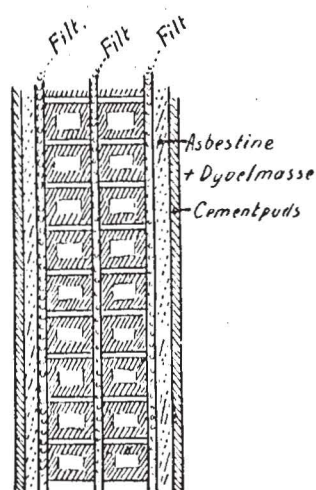

Fig. 3.

og mellem disse Mure anbragtes løst presset $\frac{1}{2}$ " tykt Filt. Murfladernes Yderside udrappedes og beklædtes med samme Slags Filt som det indskudte Lag; herpaa anbragtes Rørvæv, som pudsedes groft i 1" Tykkelse med en Blanding af Asbestine og Dyvelmasse, og herover pudsedes fint med Cementmørtel 1:2, $\frac{1}{2}$ " tykt. Skallerummets Begrænsninger udførtes med samme Isolation som ved Forsøg I; dets Tykkelse var 10".

Resultat. Lyddæmpningen viste sig strax ringe og blev ringere Dag for Dag. Man kunde

tilsidst uden Besvær raabe forstaaeligt igennem det og endnu tydeligere banke. Dog lød Bankningen mærkelig hult og klart i Rummet, hvor den frembragtes, i Rummet ved Siden af fjærnere, men dog langt fra saa fjærnt som ved Forsøg I. I dette Pudslag fremkom ogsaa ved et kraftigt Slag Buler, og ved at fjærne noget af Pudslaget fandt man et meget lille Hulrum mellem dette og Asbestine-

pudsen. (Heraf maaske den hule Lyd ved Bankning). Asbestinepudsen svarede saaledes ikke til Hensigten med dens Anbringelse, nemlig at danne et passende blødt, fjedrende Underlag for det haarde Pudslag og hindre dettes Svingninger. Ved disse 2 Forsøg mente man at have fastslaaet, baade at der maatte være et Luftlag i Skillerummet, og at dette maatte besidde større Stivhed i Yderfladerne. Paa dette Grundlag fortsattes Forsøgene.

Forsøg III (Fig. 4). Hertil blev støbt 2" tykke Plader af ren Asbestinemasse, af hvilken der medgik 25 π

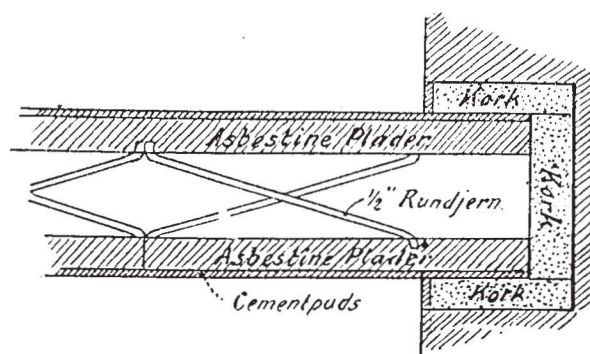

Fig. 4.

pr. Plade. Størrelsen var 16" $\times$ 24". I samme Indfatninger som ved de tidligere Forsøg opsattes af disse Plader to Mure med et Mellemrum af 4". I dette anbragtes for hver vandret Fuge mellem Pladerne S-formede, 18" lange, $\frac{1}{2}$ " tykke Rundjærnsstænger, faststøbte for hver Ende med Gibs i en dertil udskaarret Fordybning i Pladeranden. For hver vandret Fuge dannedes der paa denne Maade en fortløbende Zigzaglinie af Rundjærn, dog paa en saadan Maade, at Faststøbningspunkterne i hvert Skifte bleve forsatte 9" for hinanden. Murens Ydersider pudsedes i Cementmørtel 1:2; dens Tykkelse var 9".

Resultat. Man kunde uden Anstrengelse tale igennem Muren, og Banken hørtes tydeligt. Man forsøgte at

fylde det hule Rum med Fæhaar, men derved opnaaedes intet af Betydning. Pladerne vare for klangfulde.

Forsøg IV (Fig. 5). Hertil blev støbt 2" tykke, 16" × 24" Plader af ren Dyvelmasse, af hvilken medgik 31 æ

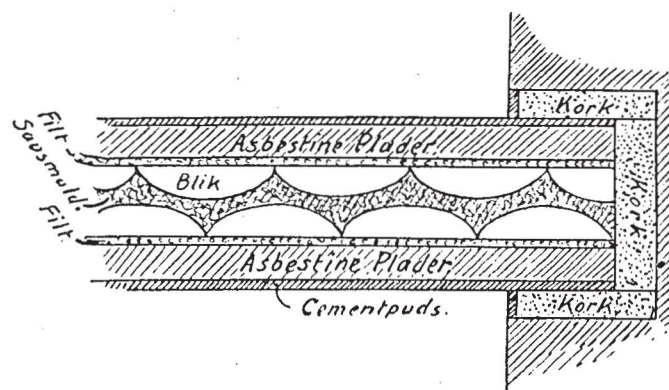

Fig. 5.

pr. Plade. Som ved Forsøg III opsattes 2 Plademure, men disse beklædtes imod Mellemrummet med Filt, og i Hulrummet mellem Filtlagene anbragtes parabelformede Bølger, dannede af blankt Blik, med en Bølgebredde af 8" og en Højde af 2"; Parablens lodrette Frembringer støttede sig lodret til begge Sider imod Filtpladerne. Paa denne Maade anbragtes 2 Parabelplader i Murens Kærne med de konvexe Sider mod hinanden. Pladerne forsattes $\frac{1}{2}$ Kordelængde for hinanden, hvorved opnaaedes at faa en konstant Afstand imellem dem af ca. $1\frac{3}{4}$ ". Mellemrummet fyldtes med Savsmuld. Ved denne Konstruktion af Muren mente man at kunne opnaa, at Lyden ved at træffe Parablernes glatte Flade skulde kastes tilbage imod Filten, paa samme Maade som Lyset kastes tilbage fra et Hulspejl. Pudsningen af Muren var Cementpuds 1:2. Murens Tykkelse 10".

Resultat. Uden Anstrengelse kunde man samtale fra begge Sider af Muren, og Bankning hørtes ganske

tydeligt. Pladerne, hvoraf Muren var opført, antoges at være for klangfulde.

Paa Grundlag af de ved Forsøg I—IV indvundne Erfaringer satte man sig nu som Maal at konstruere en Mur af saa klangløse Plader som muligt og i denne faa et saa bredt Luftmellemrum som muligt. For at opnaa større Klarhed over, hvilken Blanding der gav den mest klangløse Plade, forsøgte man forskellige Sammensætninger af Materialer, af hvilke her anføres 6:

- 1) $8\frac{1}{2}$ $\mathcal{W}$ Cement + 34 $\mathcal{W}$ Slagger, Størrelse $38\frac{1}{2} \times 9 \times 2\frac{3}{4}$, Vægt 17 $\mathcal{W}$.
- 2) $8\frac{1}{2}$ $\mathcal{W}$ Cement + 21 $\mathcal{W}$ Kokessmuld, — $38\frac{1}{2} \times 9 \times 2\frac{3}{4}$, — 12 $\mathcal{W}$.
- 3) $17\frac{1}{2}$ $\mathcal{W}$ Asbestine + 7 $\mathcal{W}$ Slagger
+ $2\frac{1}{2}$ $\mathcal{W}$ Sand, — $24 \times 16 \times 2$, — $1\frac{1}{8}$ $\mathcal{W}$.
- 4) 16 $\mathcal{W}$ Dyvelmasse + 12 $\mathcal{W}$ Slagger
+ 4 $\mathcal{W}$ Sand, — $24 \times 16 \times 2$, — 12 $\mathcal{W}$.
- 5) 17 $\mathcal{W}$ Cement + 22 $\mathcal{W}$ Tørvemel, — $24 \times 16 \times 3\frac{1}{2}$, — $14\frac{5}{8}$ $\mathcal{W}$.
- 6) 13 $\mathcal{W}$ Gibs + 21 $\mathcal{W}$ Tørvemel, — $24 \times 16 \times 3\frac{1}{2}$, — $12\frac{3}{4}$ $\mathcal{W}$.

Resultat. Ingen af de paa denne Maade fremstillede Plader var tilstrækkelig klangløs, og man gik derpaa til Forsøg med raa, lufttørrede Lersten.

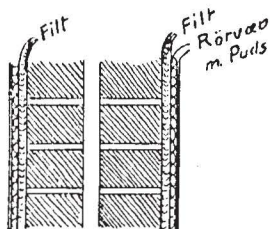

Fig. 6.

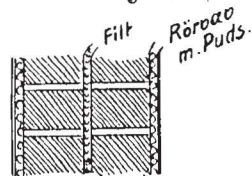

Fig. 7.

Forsøg V (Fig. 6). Der opmuredes i Ler 2 raa Lerstensmure, hver $3\frac{1}{2}$ " tyk og med et mellemliggende Luftlag. Murenes Ydersider beklædtes med Filt og røredes, og derover pudsedes med Bastardmørtel*). Resultatet var nogenlunde tilfredsstillende.

Forsøg VI (Fig. 7). Der opførtes 2 lignende Mure som ved Forsøg V. Imellem Murene indskød man et Lag Filt; den udvendige Behandling var den samme som ved Forsøg V, Resultatet omtrent det samme.

*) Kalkmørtel, iblandet Cement.

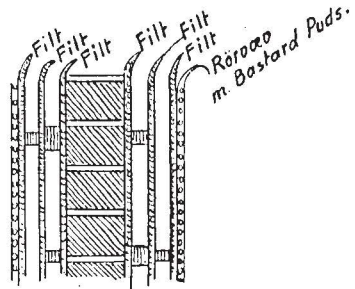

Fig. 8.

Forsøg VII (Fig. 8) udførtes som ved Forsøg I, kun var Kærnen udført af raa Lersten, og der anvendtes Filt istedetfor Pap. Ydersiderne røredes og pudsedes i Bastardmørtel; Resultatet blev daarlignere end ved Forsøg I.

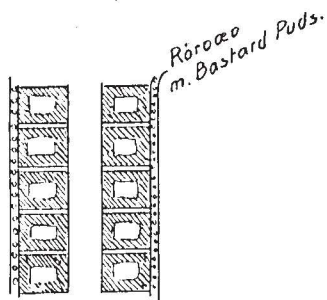

Fig. 9.

Forsøg VIII (Fig. 9). Der opførtes 2, 4 $\frac{1}{2}$ " tykke, raa Lermure af Sten, formede som Hvælvingssten og med et mellemliggende Luftlag. Murene blev udvendig rørede og pudsede i Bastardmørtel. Resultatet var ikke bedre end ved Forsøg V.

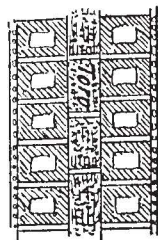

Fig. 10.

Forsøg IX (Fig. 10). Murens Kærne opførtes af almindelige, bløde Tørv med en Beklædning paa hver Side af 4 $\frac{1}{2}$ " tykke, raa, hule Lersten, alt opmuret i Ler. Murens udvendige Behandling som ved Forsøg VII og VIII. Resultatet var ringere end ved Forsøg VIII.

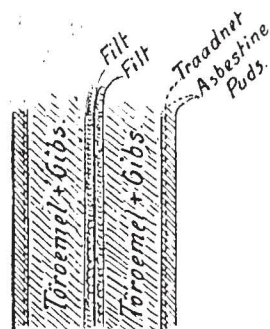

Fig. 11.

Forsøg X (Fig. 11). Murens Kærne udførtes af 2 Lag Filt, og paa begge Sider af denne opstilledes Plader, støbte af Tørvemel og Gips; Pudslagene udførtes af Asbestine paa udspændt Traadnæt. Resultat: Trods de meget klangløse Plader hørtes Bankning uden Bæsvær igennem Muren.

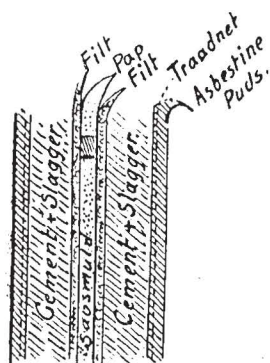

Fig. 12.

Forsøg XI (Fig. 12). Kærnen bestod af et Lægteskelet, paa begge Sider beklædt med Pap, hvorover anbragtes et Lag Filt. Udenpaa dette opstilledes igen Plademure, støbte af Cement og Slagger. Pudslagene udførtes som ved Forsøg X, og Træskelettets Mellemrum udfyldtes med Savsmuld.

Resultatet var ringere end ved Forsøg X.

Forsøgene X og XI viste, at selv Plader med meget ringe Klang ere mindre lyddæmpende end et almindeligt Pudslag.

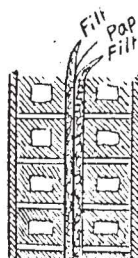

Fig. 13.

Forsøg XII (Fig. 13). Der udførtes en Kærne af 2 Lag Filt, imellem hvilke var indskudt et Lag Pap. Paa Siderne af Filten opførtes $4\frac{1}{2}$ " tykke Mure af hule Lersten, som pudsedes i almindeligt Kalkmørtel. Resultatet var nogenlunde godt.

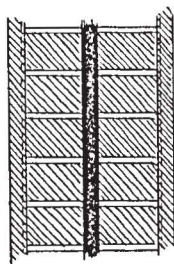

Fig. 14.

Forsøg XIII (Fig. 14). Der blev opført 2, 4½" tykke Mure af raa, massive Lersten, og Mellemrummet mellem Murene fyldtes med Coule-Asfalt. Pudslaget udførtes af Asbestine. Det meget tarvelige Resultat viste, at en absolut massiv Kærne var ganske ubrugelig.

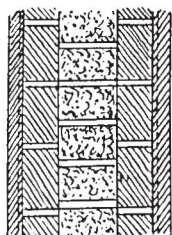

Fig. 15.

Forsøg XIV (Fig. 15). Kærnen opmuredes af Tørv i Kieseluhr med 4½" tykke, raa, massive Lerstensmure paa hver Side, opførte i Ler. Pudslagene som ved Forsøg XIII. Resultatet var trods de klangløse Materialier ikke godt.

Hermed afsluttedes disse Prøver.

Skillerummene i Arrestbygningen.

Ved Besøg paa Industriforeningens Udstilling af Bygningsmaterialier i Januar 1905 fandtes i Statsprøveanstaltens Afdeling nogle brændte Molérssten, som netop havde nogle af de væsentligste Egenskaber, man søgte. De var nemlig stærke, lette, klangløse og saa porøse, at man kunde sømme i dem. Byggeudvalget vedtog derfor at benytte disse Sten som Skillerumskærner.

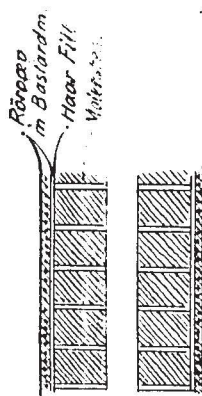

Fig. 16.

Skillerummene blev da opførte af 2 Mure af Molérssten med et mellemliggende Luftlag paa 2". Hver Mur var $4\frac{1}{2}$ ", og hele Murens lodrette Begrænsning greb ind i de under Forsøg I omtalte Riller i de tilstødende Mure for hver Ende af Skillerummene. Paa disses Ydersider paasømedes et Lag imprægneret, engelsk Haarfilt, som røredes med Rørvæv og pudsedes i Bastardmørtel. Den mellem Skillerummets lodrette Afslutningsflader og Rillens Vægge tiloversblevne Plads udfyldtes med elastisk, sømfast Mørtel (Fig. 16).

Resultatet blev, at man igennem et saadant Skillerum ikke kan høre Raab og Sang, selv om Lyden er kraftig. Bankes der kraftigt, kan dette høres, men det lyder fjærnt, og det er ubestemmeligt, hvorfra Lyden kommer. Er der en Celle imellem, høres Lyden ikke. Da Skillerummene i hver Etage ere opførte paa den i eet Stykke over hele den paagældende Etage gaaende Etageadskillelse, hindrer det deri værende Lag Savsmuld, at Lyden kan forplante sig opad eller nedad langs Murene.

Aarhus, Novbr. 1906.

P. M. Wier.

Nye svenske Love *).

Lag angående ändring i vissa delar af strafflagen,
af 22. juni 1906.

2 Kap.

2 §.

Dödsstraff skall å fängelsegård verkställas genom hals-huggning. Förut gifves den dömda lämplig tid att sig till döden bereda. Innan han till afrättsplatsen utföres, skall domen där uppläsas. Vid afrättningen skola närvara fängelse-sets föreståndare, fångpredikant eller den, som beredt fånge till döden, fängelse- eller provinsialläkare, kronofogde eller magistratsledamot, af Konungens befallningshafvande förordnad tjänsteman, som förer protokoll öfver hvad därvid förekommer, samt andra personer, hvilka Konungens befallningshafvande tillkallar. Den kommun, inom hvars område afrättningen sker, äge ock utse högst tolf personer att afrättningen öfvervara. Den afrättades kropp varde i stillhet å närmaste begravningsplats jordfäst.

Dödsstraff skall ej verkställas å kvinna, som hafvande är, utan uppskjutas till dess hon efter barnsörden tillfrisknat; ej heller å den, som för sjukdom ej kan sig till döden bereda, innan med honom bättre varder.

Ej skall någon undergå dödsstraff, innan Konungen förordnat, att domen verkställas må.

*) En Kommentar til disse Love vil blive meddelt i næste Hæfte.

3 §.

Straffarbete skall ådömas på lifstid, eller på viss tid ej under två månader eller öfver tio år utom i de fall, som i 4 kap. 5, 6 och 7 §§ sägas.

4 §.

Fängelse kan antingen omedelbart för brott ådömas, eller i stället för ålagda böter användas, om tillgång till deras gäldande saknas.

Fängelse, som omedelbart för brott ådömes, må ej i andra fall, än som i 4 kap. 5 och 7 §§ omtalas, sättas under en månad eller öfver två år.

Om fängelse, hvartill böter förvandlas, skils i 10 och 11 §§.

5 §.

Den, som straffarbete eller fängelse undergå skall, insättes i allmän straffinrättning; och varde med honom förfaret, såsom särskildt stadgadt är.

6 §.

Straffarbete på viss tid, ej öfver två år, kan ådömas med skärpning genom hårdt nattläger, minst fyra, högst trettio dagar af strafftiden, antingen enbart eller i förening, under högst sex dagar, med mörkt enrum.

Fängelse, som omedelbart för brott ålägges, kan ådömas med skärpning genom hårdt nattläger, minst två, högst tjugu dagar.

Ådömd skärpning tillämpas icke på kvinna, när hon hafvande är eller barn ammar; ej heller på annan, så länge han finnes ej kunna utan våda för hälsan skärpningen undergå.

Skärpning vare förfallen, där den ej kan före strafftidens slut verkställas.

7 §.

Straffskärpning, hvarom i 6 § är nämndt, må ådömas endast för uppsåtligt brott, som här sägs:

våld eller annan misshandel å person äfvensom försök att annan till lif eller hälsa skada, dock ej barnamord eller försök därtill, ej heller envig, utan att därvid förfarits svikligen;

begagnande af lifsfarligt vapen, såsom i 14 kap. 15 § sägs:

åtgärd till dödande eller fördrifvande af kvinnas foster, där brottet af annan än kvinnan begås;

annat brott än förut är nämndt, när däri ingår uppsätlig våldsgärning å person, eller hot, som innebär trängande fara;

brytande af hemfrid;

sådan skadegörelse å egendom, som i 19 kap. sägs.

Ej må till skärpning dömas, utan så är, att synnerlig råhet eller ondska genom brottet ådagalagts.

4. Kap.

1 §.

Innefattar en handling flera brott, och är straffet å ettdera svårare, än å annat; då skall det svåraste straffet ådömas: är hvartera brottet belagdt med samma straff; varde det straff ådömdt. I båda dessa fall skall brott, för hvilket särskildt straff ej ådömas, betraktas såsom försvårande omständighet; och må, där någotdera brottet är sådant, som i 2 kap. 7 § sagdt är, kunna till skärpning dömas. Är någotdera brottet belagdt med förlust af ämbete eller påföljd, som i 2 kap. 15, 19 eller 20 § omtalas; varde ock den förlust eller påföljd ådömd.

Där en handling innefattar brott, som i särskilda afseenden med olika straff belagdt är; vare ock lag, som i denna § sägs.

2 §.

Har någon föröfvat flera brottsliga handlingar, och stå de ej till hvarandra i det sammanhang, att de innefatta fortsättning af en och samma förbrytelse, utan äro, hvar för sig, till särskilda brott att hänföra; då skall, ändå att brotten af samma slag äro, domstolen utsätta de särskilda straff, som å hvarje brott följa bort, och därefter, i händelse någon förändring af straffen, efter hvad i 4, 5, 6, 7 eller 8 § sägs, skall äga rum, därom meddela erforderliga bestämmelser.

8 §.

Är af straff, som med hvarandra förenas, någotdera förbundet med skärpning; varde den tillämpad: äro två eller flera af straffen med skärpning förbundna, tillämpas den skärpning, som svårast är, eller, där skärpningarna äro lika svåra, en af dem.

En dags skärpning med mörkt enrum anses svara mot två dagars skärpning endast genom hårdt nattläger; och värde, där skärpningar finnas efter sådan grund lika svåra, skärpningen med mörkt enrum tillämpad.

Går i fall, som här är sagdt, strafftiden öfver två år, vare skärpningen förfallen.

9 §.

Nu kan så hända, att någon, sedan han blifvit till straff för ett brott dömd, varder öfvertygad att förut hafva föröfvat annat brott; då skall straffet så bestämmas, som hade han på en gång varit för båda brotten lagförd; och varde, vid straffets tillämpning, afräknadt hvad han af det honom förut ådömda straff redan kan hafva utstått.

10 §.

Har någon, sedan han blifvit till straff dömd, men innan han det till fullo undergått, föröfvat nytt brott; då bör straffet för detta brott, med iakttagande af de här

ofvan stadgade grunder, af domstolen förenas eller sammanläggas med det förra straffet eller, om detta var till någon del verkställt, då det nya brottet begicks, med hvad af samma straff då återstod; och skall å det sålunda bestämda straffet afräknas hvad af förra straffet eller sagda återstod däraf kan vara verkställt efter det nya brottets föröfvande.

11 §.

Äro i fall, då från ådömdt straff skall afräknas straff, som redan verkställts, båda straffen förbundna med skärpning, varde verkställd skärpning jämväl afräknad från den senare ådömda i enlighet med de i 8 § för jämförelse mellan olika skärpningar stadgade grunder.

12 §.

Har den, som är för brott tilltalad, varit för något brott, hvarom i målet rannsakats, i häkte hållen, och dömes han i det mål till frihetsstraff på viss tid eller till böter, må domstolen, om med hänsyn till omständigheterna så prövas skäligt, förordna, att straffet skall anses till viss del eller helt och hållet verkställt genom den dömdes hållande i häkte. Ej må dock frihetsstraff, som omedelbart ådömes, anses verkställt till större del än som mot häktningstiden svarar, då en dags häkte räknas lika med en dags fängelse samt i öfrigt de grunder tillämpas, hvilka för en straffarts förvandling till annan äro stadgade.

Föres i högre rätt klagan angående ådömdt straff, vare den rätt ej bunden af den lägre domstolens beslut i fråga om tillgodoräkning af häktningstid, ändå att talan emot beslutet ej fullföljes.

13 §.

Förekomma till verkställighet på en gång flera domar, hvarigenom samma persón blifvit till straff dömd, och äro straffen af beskaffenhet, att de, efter ty förut är sagdt, ej

kunna, jämte hvarandra, verkställas; förordne Konungens befallningshafvande, huru straffen skola sammanläggas.

14 §.

Där lagen utsätter särskildt straff för den, som ånyo begår brott, skall det straff ej ådömas, utan då sådant återfall skett sedan den brottslige till fullo undergått det för förra brottet honom ådömda straff.

Ej heller må, ändå att straffet för det förra brottet var till fullo verkställt, till särskildt straff för återfall dömas, där den straffade, sedan verkställigheten avslutades och innan det nya brottet föröfvades, under en tid af tio år hvarken begått gärning, som i förhållande till det förra brottet utgör återfall, eller för sådan gärning undergått bestraffning. Vid tillämpning af hvad sålunda är föreskrifvet skall hvarje gärning, som innefattar stöld, snatteri, inbrott, rån eller försök därtill, i förhållande till annan sådan gärning anses utgöra återfall.

15 §.

Föröfvar den, som till straffarbete på lifstid dömd är, brott, som dödsstraff ej medförer; varde straffet skärpt genom hans inneslutande i mörkt enrum på högst tjuguen dagar; och må denna skärpning, i svårare fall, verställas tre gånger, dock med minst tre månaders uppehåll emellan hvar gång.

5 Kap.

17 §.

Är någon, genom laga kraft ägande dom, fälld till straff, som ej svårare är än strafarbete i två år, och verkställes ej domen inom tio år sedan den gafs, vare straffet förfallet. Huru ådömdt straff tidigare kan vara förfallet, därom stadgas i särskild lag angående villkorlig straffdom.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1907.

Lag angående straffarbete och fängelsestraffs
verkställande i enrum

af 22. juni 1906.

1 §.

Den, som är dömd till straffarbete, skall, såvidt ske kan, hållas i enrum hela strafftiden, där denna icke öfverstiger tre år, och, där strafftiden är längre, de tre första åren.

2 §.

Är någon enligt 1 § till fullgörande af straffarbete, som blifvit honom på viss tid ådömdt, i enrum insatt, och varder han, innan det straff fullbordadt är, för annat brott dömd till ytterligare straffarbete; då skall, i fråga om sättet för straffens verkställighet, iakttagas, att den sammanlagda tid, under hvilken han må i enrum hållas, icke får öfverstiga tre år, där ej verkställighet sker under förhållande, som i 9 § sägs.

3 §.

Ar någon dömd till straffarbete med skärpning, bör skärpningen verkställas vid strafftidens början; och skall efter hvar tionde dag göras tio dagars afbrott i skärpningen.

Skall skärpning till någon del ske med mörkt enrum, bör skärpningen i denna del, såvidt omständigheterna medgifva, verkställas först.

Föreligger för verkställighet af straffskärpning sådant hinder, som i 2 kap. 6 § strafflagen omförmäles, skall med skärpningen anstå, så länge hindret fortfar; dock att hinder för vistelse i mörkt enrum ej må uppehålla skärpningen i öfrigt längre, än att denna kan före strafftidens slut fullbordas.

4 §.

Den, som undergår straffarbete i enrum, skall hållas till det arbete, hvarpå tillgång finnes. Till andel i inkomst

för arbetet äge han ej rätt; dock kan för flit och ordentlighet i arbetet i förening med godt uppförande arbetspremie honom tilldelas. Ej må han förskaffa sig eller emottaga underhåll, beklädnad eller annat utöfver hvad honom vid straffinrättningen bestås. Bref eller bud till eller från annan person inom eller utom fängelset må icke af fången afsändas eller emottagas, utan att fängelsets styresman, efter pröfning i hvarje fall, lämnar tillstånd därtill.

Af annan än fängvaktare, vid fängelset anställd läkare eller präst samt de personer, som öfver fängelset hafva uppsikt eller där, till följd af tjänstebefattning eller fängvårdsstyrelsens beslut, äga tillträde, må fången ej emottaga besök, med mindre fängelsets styresman pröfvar omständigheter af särskild vikt föranleda till undantag.

Sedan tre månader från straffets början förflutit, må oberoende af omständigheter, hvarom nyss är sagdt, tillstånd meddelas fånge, hvilken ej undergår straffskärpning, att emottaga besök af maka, föräldrar, barn, syskon eller andra närstående, där ej ordningen eller säkerheten i fängelset kan därigenom äfventyras eller besöket anses eljest kunna verka skadligt. Anmälan om sådant besök skall ske hos fängelsets styresman, som skall för besök bestämma lämplig tid samt, om han så aktar nödigt, förordna, att under besöket någon af fångbetjäningen skall vara tillstädes.

5 §.

Fängelse skall, ehvad straffet blifvit omedelbart för brott eller såsom förvandlingsstraff i stället för ådömda böter ålagdt, på sådant sätt verkställas, att fången, såvidt ske kan, förvaras i enrum.

6 §.

Är någon dömd till fängelse med skärpning, skall i fråga om skärpningsens verkställande iakttagas i tillämpliga delar hvad i 3 § stadgats.

7 §.

Då fånge undergår antingen omedelbart för brott ålagdt fängelse eller därmed förenadt fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, är han pliktig sysselsätta sig med lämpligt arbete. Sådant arbete må han själf förskaffa sig, och äger han, där arbetet medför inkomst, behålla denna för egen räkning; dock bör fängelsets styresman tillse, att denna rätt ej missbrukas till brottsliga företag. Begagnar fången sig icke af nämnda rätt, skall arbete i mån af tillgång lämnas honom, och tilldelas honom af arbetsinkomsten andel enligt särskilda bestämmelser.

Vill och kan fången förskaffa sig underhåll eller bekvämlighet, utöfver hvad i fängelset bestås, vare det tillåtet, såvida ordningen eller säkerheten inom fängelset därigenom icke störes; dock må han ej bereda sig eller emottaga bättre underhåll eller större bekvämlighet, än som är förenligt med måttlighet och enkelhet. Undergår han straffskärpning, som i 6 § omtalas, må han därunder ej åtnjuta bekvämlighet, som är ägnad att upphäfva eller mildra skärpningen.

Fångens maka, föräldrar, barn eller syskon må honom i fängelset besöka; likväl skall anmälan därom förut ske hos fängelsets styresman, som skall för besök bestämma lämplig tid samt, om han så aktar nödigt, förordna, att under besöket någon af fångbetjäningen skall vara tillstädes. Af andra än nu nämnda personer samt de i 4 § andra stycket omförmälda, må fången ej utan styresmannens tillstånd emottaga besök. Ej heller må han utan dennes tillstånd emottaga eller afsända bref; dock att, där brefvet rör allena fångens enskilda angelägenheter, tillstånd ej må vägras, med mindre brefvet är ohöfviskt eller innehåller något, hvaraf ordningen eller säkerheten inom fängelset kan äfventyras. Undergår fången straffskärpning, tillämpas i fråga om besök de i 4 § andra stycket meddelade bestämmelser.

8 §.

Skall någon undergå fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, och varder förvandlingsstraffet icke med annat fängelse sammanlagdt, vare fången skyldig utföra tjänligt arbete, hvarpå tillgång finnes, och må ersättning därför honom icke tillkomma.

Underhåll eller bekvämlighet, utöfver hvad honom vid straffinrättningen bestås, må han icke förskaffa sig eller emottaga.

Beträffande rättighet för fången att emottaga och afsända bref eller bud samt emottaga besök gälle hvad i sådant afseende är i 7 § stadgadt om den, som undergår fängelse utan straffskärpning.

9 §.

Varder någon, som på grund af stadgande i särskild lag blifvit från straffarbete villkorligt frigifven, därefter i straffanstalt insatt för att utstå återstoden af straffet; då skall i fråga om verkställigheten så förfaras, som vore det nytt straff.

10 §.

I fråga om hvad ytterligare i afseende å ensamhetsfångars vård, arbete och behandling skall iakttagas samt hvad i öfrigt till ordning vid ensamhetsfängelse och tillsyn därå hörer, gälle hvad därom är eller framdeles kan blifva föreskrifvet.

Denna lag länder till efterrättelse från och med den 1 januari 1907. Straff, som före nämnda dag begynt verkställas, skall fullbordas enligt dittills gällande bestämmelser; och skall hvad i lagen den 29. juli 1892 stadgats om afdrag å strafftid, när straffarbete verkställs i enrum, fortfarande tillämpas vid verkställighet af straffarbete, som blifvit ådömdt i mål, däri första domstol gifvit slutligt utslag före utgången af år 1906.

Lag angående villkorlig frigifning
af 22. juni 1906.

1 §.

Har den, som undergår straffarbete på viss tid, utstått två tredjedelar af straffet, och utgör den tid, under hvilken straffet är verkställt eller, på grund af domstols förordnande, som i 4 kap. 12 § strafflagen sägs, skall anses verkställt, minst två år, må, där omständigheterna göra sannolikt, att den dömden på fri fot skall förhålla sig väl, villkorlig frigifning med hans begifvande kunna äga rum, på sätt i denna lag sägs.

Hvad nu är stadgadt må ock å den, som undergår fängelse, tillämpas, där fängelseiden. till följd af förening af straff, öfverstiger två år.

2 §.

Den, som villkorligt frigifves, vare under så lång tid, som vid frigifningen återstår af straffet, men i hvarje fall minst ett år, underkastad särskild tillsyn och skall under denna tid vara pliktig att icke allenast föra ett ordentligt och ostraffligt lefverne, undvika skadligt umgänge samt bemöda sig om utväg till försörjning på lofligt sätt, utan äfven ställa sig till noggrann efterrättelse de särskilda föreskrifter, som vid frigifningen eller därefter på grund af denna lag honom meddelas.

3 §.

Åsidosätter den frigifne något af hvad, efter ty i 2 § sagdt är, honom åligger, kan den frihet, som honom medgifvits, återkallas; och skall han, i händelse af återkallelse, ånyo intagas i allmän straffinrättning för att utstå den del af straffet, som icke vid frigifningen var verkställd.

Huru i visst fall villkorlig frihet skall till följd af ny straffdom vara förverkad, därom stadgas i 13 §.

4 §.

Har prøfvotid, hvarom i 2 § förmäles, gått till ända, utan att den villkorliga friheten återkallats eller den fri-

gifne på grund af förhållande, som till återkallelse leder, blifvit häktad, och föreligger ej heller fall, som i 13 § sägs, vare så ansedt, som hade straffet vid frigifningen till fullo aftjänats; dock att jämte straffet ådömd påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen ej i något fall upphör före pröfvotidens utgång.

5 §.

I fråga, huruvida villkorlig frigifning medgifvas må, skall tagas i betraktande:

beskaffenheten af brott, hvarför bestraffning ålagts, orsakerna till brottet och omständigheterna vid detsamma; den dömdes tidigareandel;

uppförandet under fängelsetiden och hvad för öfrigt kan lända till upplysning om hans sinnesriktning vid den tid, då frigifning ifrågasättes;

de förhållanden, i hvilka den dömda skulle komma att försättas efter frigifningen, huruvida beskydd erbjudes af enskild person, förening eller på annat sätt, eller om ändock finnes grundad utsikt till loflig utkomst.

6 §.

Om villkorlig frigifning förordnar Konungen.

Framställning om sådan frigifning göres hos fångvårdsstyrelsen, som med eget yttrande öfverlämnar framställningen till Konungen.

7 §.

För den, som villkorligt frigifves, utfärdas af fångvårdsstyrelsen frihetspass, däri, såvidt icke i beslutet om frigifning är annorlunda stadgadt, honom förelägges: att begifva sig till den ort, inom hvilken han skall äga att under pröfvotiden vistas, och efter framkomsten till påteckning uppvisa passet hos den, som skall öfver den frigifne utöfva tillsyn, allt i enlighet med de närmare föreskrifter, som i passet meddelas; att hos tillsyningsmannen göra anmälan om bostad samt ombyte däraf; att vid påfordran inställa

sig hos tillsyningsmannen samt angående sin sysselsättning och öfriga förhållanden lämna de upplysningar, som af denne äskas; samt att ej utan särskildt skriftligt medgifvande uppehålla sig utom den anvisade vistelseorten.

I passet skall jämväl införas fullständig underrättelse om hvad den frigifne i öfrigt, likmätigt 2 § eller till följd af särskild bestämmelse i frigifningsbeslutet, skall hafva att under prøfvotiden iakttaga, så ock om påföljden, därest han åsidosätter hvad honom enligt passet åligger.

Den, som frigifvits, vare pliktig att vid anfordran uppvisa passet för polismyndighet.

8 §.

Tillsyningsman, som i 7 § sägs, vare på landet länsman och i stad polismästare eller, där sådan ej finnes, stadsfiskal; dock må i stället annan tjänlig person kunna för viss ort eller, därest det af frigifningsbeslut eller eljest af omständigheterna föranledes, för visst fall af Konungens befallningshafvande förordnas.

9 §.

Tillsyningsman har att, i den mån omständigheterna tillstådja, vaka öfver den frigifnes uppförande och söka befordra hvad som kan lända till hans upprättande.

Då den frigifnes sysselsättning eller andra förhållanden kräfvat, att han, dagligen eller tidtals, under en del af dagen uppehåller sig utom den anvisade vistelseorten, må lof därtill af tillsyningsmannen meddelas. Tillstånd att vistas å annan ort må ock eljest af tillsyningsman beviljas, när giltiga skäl därtill äro, dock hvarje gång för högst tio dagar. Sökes i sistnämnda fall tillstånd för längre tid eller begär den frigifne att få till annan ort afflytta, anmäl till tillsyningsmannen frågan, efter behörig utredning, hos Konungens befallningshafvande, som i ärendet besluter. Angående lämnadt medgifvande skall i hvarje fall å frihetspasset göras anteckning, som, därest den afser afflyttning till annan ort, jämväl skall innehålla de af Konungens

befallningshafvande i fråga därom meddelade närmare föreskrifter.

Tillsyn bör så anordnas, att den frigifne icke onödigt störes i sin lofliga verksamhet eller utsättes för allmän uppmärksamhet.

10 §.

Angående återkallelse af villkorligt medgifven frihet beslutes af Konungens befallningshafvande i det län, där tillsynen utöfvas.

Anser tillsyningsman den frigifne hafva åsidosatt något af hvad enligt 2 § honom åligger, insände till Konungens befallningshafvande anmälan därom jämte nödig utredning. Blifver den frigifne för brott ställd under tilltal vid domstol, varde det af tillsyningsmann för Konungens befallningshafvande tillkännagifvet.

Skulle Konungens befallningshafvande finna sådana omständigheter vara för handen att, oaktadt den frigifne åsidosat något af hvad enligt 2 § honom åligger, återkallelse icke skäligen bör äga rum, kan Konungens befallningshafvande låta tilldela honom varning.

11 §.

Afviker den frigifne från anvisad vistelseort eller gör han sig skyldig till uppförande, som innebär våda för allmän ordning eller säkerhet, må han häktas i afbidan på vidare förordnande. Af Konungens befallningshafvande må sådan häktning ock eljest beslutas, där omständigheterna finnas därtill föranleda. Polismyndighet, som verkställt häktning enligt denna paragraf, åligger att därom sist påföljande dag till Konungens befallningshafvande insända underrättelse.

12 §.

Har Konungens befallningshafvande återkallat villkorligt medgifven frihet, och vill den frigifne söka ändring i beslutet, äger han inom åttonde dagen efter det beslutet

honom delgifvits till Konungens befallningshafvande eller till tillsyningsman vid häkte, där han förvaras, ingifva sina till Konungen ställda besvär. Ar klaganden häktad och behöfver han biträde vid besvärens författande, foge Konungens befallningshafvande eller tillsyningsmannen vid häktet anstalt, att det erhålles. Besvär, som ingifvits till tillsyningsman, insände han ofördröjligen till Konungens befallningshafvande.

Inkomna besvär åligge Konungens befallningshafvande att, så fort ske kan, till Konungens nedre justitierevision insända tillika med de till målet hörande handlingar.

Har den frigifne blifvit häktad, skall i fråga om beslutets verkställighet före besvärstidens utgång i tillämpliga delar lända till efterrättelse hvad särskildt finnes stadgadt angående verkställighet af straff, ådömdt genom utslag, som ej vunnit laga kraft.

Konungens befallningshafvandes beslut angående varning må ej öfverklagas.

13 §.

Varder den frigifne under prøfvotiden för brott dömd till straffarbete eller fängelse, skall domstolen tillika förklara den villkorligt medgifna friheten förverkad. Har han före prøfvotidens utgång blifvit för brottet häktad, vare lag samma, ändå att han senare dömes.

14 §.

Har någon blifvit villkorligt frigifven, och har ej friheten återkallats eller förklarats förverkad; skall, där före prøfvotidens utgång förekommer förvandling af honom ålagda böter, den förvandling ske oberoende af det förra straffet.

15 §.

De närmare föreskrifter, som för tillämpning af denna lag erfordras angående hvad som åligger tillsyningsman,

som i 7 § sägs, och hvad därmed har gemenskap, meddelar Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1907.

Lag angående villkorlig straffdom
af 22. juni 1906.

1 §.

Dömes någon till straffarbete, ej öfver tre månader, eller fängelse, ej öfver sex månader, äge domstolen, när giltiga skäl därtill äro, förordna, att med straff, som nu är nämndt, skall anstå och att på villkor, som i denna lag angifvas, skall bero, huruvida straffet skall gå i verkställighet.

Villkorlig dom, som här sägs, må ej brukas, där den tilltalade under de tio år, hvilka närmast föregått brottet, blifvit dömd till straffarbete eller fängelse eller under samma tid undergått dylikt straff, som blifvit honom tidigare ådömdt.

Vid pröfning, om skäl äro till villkorlig dom, skall främst komma under öfvervägande, huruvida antagas kan, att den tilltalade skall utan straffets undergående låta sig rättas. Härvid skall tillses, om tillfälle finnes till uppfostran eller handledning för den, som däraf är i behof, och i öfrigt göras afseende å den tilltalades tidigareandel, de omständigheter, som drifvit honom till brottet, hans beredvillighet att erkänna detsamma och godtgöra skada, hans uppförande i öfrigt samt hans lefnadsförhållanden. Bland öfriga omständigheter skall i synnerhet tagas i betraktande, huruvida, med anledning af den tilltalades ungdom, honom åliggande försörjningsplikt eller annat förhållande, fara är, att straffets utkräfvande skulle medföra påföljder af särskildt menlig beskaffenhet.

2 §.

Hvad i 1 § är stadgadt må, där straffet bestämmes till böter, ock å det straff kunna tillämpas, dock ej i annat

fall; än där anledning är, att den tilltalade till följd af fattigdom och bristande förvärfsförmåga skulle nödgas af-tjäna böterna med frihetsstraff.

3 §.

Adömas böter jämte frihetsstraff, som i 1 § sägs, må anstånd enligt denna lag kunna lämnas med båda straffen eller ock med frihetsstraffet, men ej med bötesstraffet allena; och äge, där anstånd beviljas, sammanläggning af böterna med frihetsstraff ej rum.

4 §.

Begår den, som genom villkorlig dom undfått anstånd med straff, inom tre år efter domen brott, och varder han därför till straffarbete eller fängelse dömd; då skall anståndet tillika af domstolen förklaras förverkadt. Dömes han till annat straff, må anståndet förklaras förverkadt, där brottens sammanhang eller likartade beskaffenhet finnes därtill föranleda.

Förverkas ej anståndet, på sätt nu är nämndt, och kommer ej heller af orsak, som i 5 § sägs, ny dom, vare straffet förfallet.

5 §.

Varder den, som för begånget brott erhållit villkorlig dom, öfvertygad att hafva före domen föröfvat annat brott, då skall, vid bestämmande jämlikt 4 kap. 9 § strafflagen af straff för brotten, ock förordnas, huruvida anstånd enligt denna lag må äga rum.

6 §.

Där straff ådömes efter 25 kap. strafflagen eller efter strafflagen för krigsmakten, må ej villkorlig dom i fråga om det straff brukas.

Ej heller skall hvad i denna lag är stadgadt angående

meddelande af villkorlig straffdom hafva afseende å straff,
som ådömes för förbrytelse emot tryckfrihetsförordningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1907 men skall
ej af högre rätt tillämpas i mål, som blifvit vid första
domstol före sagda dag afdömdt.

Litteratur og Statistik.

Prof. Dr. jur. Carl Torp: *Om den saakaldte formindskede Tilregnelighed*. Særtryk af en Afhandling i Festskrift ved Københavns Universitets Stiftelsesfest November 1906. I Kommission hos G. E. C. Gad. 1906. 64 Sider.

Prof. Torp har i det foreliggende Arbejde taget et Emne op til en indgaaende og interessant Behandling, som i de senere Aar i Udlandet har været Genstand for megen Diskussion paa et Utal af Kongresser, til hvilke de bedste Navne blandt Kriminalisterne, navnlig ogsaa v. Liszt, og Psykiatrikerne have udarbejdet Reformforslag. Forf. paa-viser nu, at naar disse mange Diskussjoner og Forslag ikke have ført til et acceptabelt Resultat, beror det dels paa, at Forslagene have været Kompromisforslag, hvor de moderne Ideers Talsmænd for en vis Gruppe af de saakaldte formindsket tilregnelige frafaldt det Krav om Straffrihed, som egentlig staar paa deres Program, mod til Gengæld at faa Hjemmel til en varigere Internering og rationel Behandling af dem ved Siden af Straffen, dels paa, at man ikke indenfor disse »formindsket tilregnelige« sondrede mellem dem, overfor hvem Straf er frugtesløs, de Imbecile, og dem, overfor hvem Straf i mindre Grad er indiceret, mulig endog kontraindiceret, fordi deres Forbrydelse er Udslag af en »særegen Sindstilstand«, der ofte allerede er

forløben, ofte med Sikkerhed eller overvejende Sandsynlighed tør antages ikke paany at ville indtræde, og hvor i hvert Fald ofte Lovovertræderen kan antages at ville opbyde sin yderste Energi for at modstaat en kommende Impuls. Paa Grundlag af Akterne for en Del navnlig under den førstnævnte Gruppe (Taaberne) hørende Personer — et Arbejde, der tillige for praktiske Kriminalister har Interesse ved, at der i Skildringen af Forbryderens vita henvises til Prof. Pontoppidans trykte retspsykiatriske Erklæringer — paaviser Forf. først det resultatløse i Straffen, som ikke forhindrer dem i Gang efter Gang at falde tilbage, og det penitentiært ret meningsløse i netop i disse Tilfælde at anvende nedsat Straf. En saadan Fremgangsmaade kan da ogsaa kun tilskrives den Omstændighed, at Gengældelseslæren har drevet og desværre endnu ubevidst driver sit Spil selv i de moderne Kriminalisters og Psykiatrikeres Reformforslag. Forf. gennemgaar derefter nøje de vigtigste af disse, de schweitziske af 1896 og 1903, Beslutning, vedtaget af »forensisch psychiatrische Vereinigung« 1898 og 4. Versammlung mitteldeutscher Psychiater und Neurolagen 1898, Forslag paa den 27 Juristentag i Innsbruck 1904 (Forslag af Kahl, Kleinfeller og Leppmann), samt v. Liszts Forslag til den intern. krim. Forenings tyske Landsgruppes Møde i Stuttgart 1904 — Udkast, der alle gaa ud paa en Kombination af Straf og Internering paa ubestemt Tid o: indtil de ikke længer anses for almenfarlige eller ere helbredede, samt forbundet med en speciel Behandling, der tilfredsstiller Psykiatriens Syn paa disse Forbrydere som »minderwertige«. I de tyske Forslag fastsættes Straffen i Reglen ved Anvendelsen af Nedsættelserne for de mindreaarige, i de schweitziske ved Nedsættelse efter Dommerens frie Skøn, altsaa uden Minimum. Mod denne Kombination af Straf og Sikkerhedsforanstaltninger toges stærkt til Orde i det franske Société générale des prisons i dets Møde 1904—05, i hvis Forhandlinger deltog de bedste Navne blandt de moderne Kriminalister,

saaledes Prins, van Hamel og v. Liszt. Foranlediget ved denne Forhandling har v. Liszt paa den internationale Kriminalistforenings 10de Forsamling i Hamburg i September 1905 fremsat et nyt Forslag, der dog i Hovedsagen, Straf i Forbindelse med Sikkerhedsforanstaltninger, ikke afviger fra de tidligere. Forslaget mødte da ogsaa megen Modstand hos de ikke tyske Deltagere, ligesom mange af de tyske endte med at slutte sig til Oppositionen, saaledes at der tilsidst vedtoges en Resolution, hvorefter v. Liszts Forslag om »une peine amoindrie en dehors des dispositions de la loi sur les circonstances atténuantes« erstattedes med »une peine spéciale ou un traitement spécial« — stadig et, omend bedre, Kompromis. Idet vi ikke her kunne referere disse forskellige Forslag nærmere m. Hs. t. de indbyrdes forskellige Betingelser for Sikkerhedsforanstaltningernes Iværksættelse og Forholdet mellem Straffen og disse — i flere Udkast afforkortes Interneringstiden i Straffen ligesom Straffen udsættes, indtil Helbredelse maatte indtræde — men maa henvise til Prof. Torps Referat deraf, skulle vi derimod her følge Forf. i hans rammende Paavisning af Forslagenes Inkonsekvens. I sin Kritik fremhæver han som berørt navnlig, at den Kombination, som genfindes i alle Forslagene, af Straf og Sikkerheds- eller Helbredelsesforanstaltninger bundet i et Kompromis mellem Gengældelsesideens Tilhængere og Forkæmperne for de moderne Synspunkter. Forf. anfører her, at dette Kompromis sikkert forsvares ved et Postulat, hvorefter det skulde være berettiget fra Reglen om de fuldstændig utilregnelige modsætningsvis at slutte til de øvriges (fulde eller formindskede) Tilregnelighed og Strafbarhed. Han hævder videre, at Grunden til, at visse Grupper af mentelt abnorme Personer (Sindssyge, Idioter) ofte udtrykkelig erklæres for utilregnelige, kun er den, at man her er i Stand til at give en undtagelsesfri Regel, medens Spørgsmaalet om de øvriges Strafbarhed ikke er afgjort ved denne Psykiatriens Minimumsforordning, men maa bero paa, om de samme Grunde, som

motiverede Straffriheden for de utilregnelige ogsaa i hvert enkelt Tilfælde motivere den for andre mentelt abnorme Personer. En almindelig Regel skulde derimod ikke kunne gives for disse sidste, idet det ikke paa Videnskabens nuværende Standpunkt er muligt at udsondre andre bestemt adskilte Kategorier. En saadan Straffrihed vil, da Spørgsmaalet om Straf eller Straffrihed udelukkende afgøres efter Hensigtsmæssighedshensyn, navnlig tilfalde en Del psykisk defekte Individuer, der nu vandre ind og ud af vore Fængsler, idet deres Upaavirkelighed af Straf gør denne hensigtsløs. Men selv om en Person hverken efter Bevidsthedstilstanden i Gerningens Øjeblik eller Strafuimodtagelighedssynspunktet kan anses for utilregnelig, hævder Forf., at der gives Tilfælde, hvor det ikke er berettiget at straffe, idet Straf i Relation til Individet kan være unyttig eller endog skadelig og i Relation til Samfundet navnlig heller ikke paakrævet af generalpræventive Hensyn. Dette gælder saaledes, hvor Forbrydelsen er begaaet under og som Følge af en akut Sindslidelse, da i saa Fald de kurative Hensyn vilde modvirkes ved Straffen, der tilmed er formaalsløs. Forfatteren hævder netop i denne Forbindelse overfor Gengældelseslærens Forkæmpere, at Spørgsmaalet om Straf eller andre Foranstaltninger ikke er et Principspørgsmaal men et Hensigtsmæssighedsspørgsmaal og drager paa den anden Side ogsaa den Konsekvens udaf sit fra Gengældelseslæren saa forskellige Standpunkt, at Muligheden af fuld Straf — naar der overhovedet straffes — netop kan være motiveret ved Haabet om Forbedring ved Straffen af et mentelt noget defekt Individ, medens Gengældelseslæren altid maatte komme til nedsat Straf. Forf. drager derfor baade til Felts mod Forslagenes Tendens til at anvende Straf sammen med præventive eller kurative Midler og mod deres ubetingede Krav paa nedsat Straf. I det sidste Afsnit af Afhandlingen anvendes endelig paa Grundlag af et betydeligt psykiatrisk og neurologisk Studium dette Standpunkt paa hver enkelt lille Gruppe af mentelt abnorme

Personer. Her fremhæves først og fremmest, at Reformforslagenes Uklarhed hovedsagelig hviler paa den traditionelle Sammenfatning under Betegnelsen »formindsket Tilregnelighed« af indbyrdes højst uensartede Tilfælde, der nødvendigvis maa have en indbyrdes forskellig Behandling til Følge. Forf. anfører først de Tilfælde, hvor ydre Impulser (Skræk, Ophidselse, Overanstængelse, Næringssorger etc.) have nedsat Modstandsevnen, og hævder, at Samfundet maa kunne stille det Krav til de enkelte Medlemmer, at de ogsaa i slige Situationer beherske sig; Straffen vil dernæst i slige Tilfælde kunne gøre Nytte, om end den normale Straf i Reglen vil være unødvendig haard og nedsat Straf derfor kunne anbefales efter Principet for formildende Omstændigheder, hvor en slig almindelig Nedsættelsesgrund kendes, ellers ifølge en særlig Hjemmel for disse Tilfælde. Samme Regel vil Forf. anvende paa visse psykiske Særtilstande (under Menstruationsforstyrrelse, Svangerskab eller lign. Tilstande), naar de ikke fremtræde i en særlig udpræget Grad. For Rusen i Tilfælde, hvor dens Forarsagelse har et undskyldeligt Moment over sig, anbefaler Forf. betinget Straffedom, bl. a. betinget af fremtidig Afholdenhed. Medens alle disse Tilfælde ikke nødvendiggøre særlige Regler, bliver Løsningen straks vanskeligere i de Tilfælde, hvor den forbryderske Handling er et Udslag af en varigere konstitutionel Lidelse eller Defekt, der ikke kan betegnes som Sindssygdom eller Idioti. I disse Tilfælde er det, at Dommeren skal afgøre, om Straf maa anses for lige saa formaalsløs eller unyttig som overfor Sindssyge og Idioter, og derfor enten Internering eller kurative Foranstaltninger blive de eneste rationelle Midler, medens Straf bør være udelukket. Vanskeligheden paa dette Punkt er kun den, navnlig ved de Imbecile, allerede paa et tidligt Stadium at skulle udtale sig om deres Strafuimodtagelighed, og det kan derfor næppe undgaas, at disse Personer, forinden slige Foranstaltninger anvendes, maaske ville være dømt nogle Gange. Hvis deres Defekt konstateres under

Straffuldbyrdelsen, bør der derfor ogsaa hjemles Adgang til Sagens Genoptagelse. Inkonsekvent er det derimod i disse Tilfælde at anvende nedsat Straf. Forf. omtaler dog eksempelvis som Tilfælde, der paakræve en mildere Behandling, eventuelt ved betinget Straffedom, de saa hyppige Tyverier i Stormagasinerne, forsaavidt her undtagelsesvis foreligger en neurastenisk Lidelse som særlig disponerende Moment. I de almindelige Tilfælde vil der derimod ved Straffuldbyrdelsen være at tage særlig Hensyn til de aandelige Undermaalers Ejendommeligheder, saaledes at Straffen ikke faar nogen nedbrydende Virkning. Hvor derimod Straffen anses for unyttig eller resultatløs, bliver der som nævnt Spørgsmaal om andre Foranstaltninger, der enten kunne bestaa i Beskikkelse af en Tilsynsværge eller Indlæggelse paa en Helbredelses- eller Interneringsanstalt, saaledes navnlig Anstalter for kroniske Alkoholister, Asyl for Epileptikere og Arbejdsanstalter for Imbecile, Anstalter, der ganske vist ville koste Penge, men dog ville lønne sig ved at befri Samfundet for en Del af dets værste og kostbareste Vaneforbrydere.

Dette Referat af Afhandlingens væsentligste Indhold vil formentlig være tilstrækkeligt til at give en Forestilling om Forfatterens iøvrigt noksom bekendte Stade blandt den moderne Strafferets Foregangsmænd. Afhandlingen er skrevet i Forf.s sædvanlige elegante Stil og vil forhaabentlig ikke blot finde mange Læsere men ogsaa bidrage til den snarlige praktiske Løsning af disse Spørgsmaal gennem Oprettelsen af de fornødne Anstalter, der i høj Grad savnes, og som i Virkeligheden ikke ville repræsentere nogen reel Udgift for Staten. Stor Betydning vil Skriftet dernæst faa som Grundlag for Forf.s Universitetsgærning og den praktiske og theoretiske Belæring, der derigennem tildeles den vordende Dommerstand. Denne Knæsætning af vort Universitets Strafferetslærer af Lombrosos vigtigste Thesis — om end selvfølgelig ikke saa vidtgaaende — betegner i Virkeligheden en Milepæl i den danske Strafferets Udvikling, og

ligesom Afhandlingen har betydelig Værdi ved dens paa Grundlag af et psykiatrisk Studium gennemførte Adskillelse af hidtil ensartet behandlede men i Virkeligheden forskelligartede Tilfælde, saaledes er det ogsaa af Betydning, at Forf. saa skarpt kræver Utilregneligheden udstrakt til Imbeciliteten, idet selv de moderne Kriminalisters Ypperste, Franz v. Liszt, nærer den — sikkert urigtige — Tro, at Folket endnu ikke er modent til Akcepten af denne Lære om Utilregnelighedens Udstrækning til visse aandelige Undermaalere, og at Kravet derom derfor foreløbig ikke kan opstilles. Desværre har Forf. ikke paa Basis af disse Detailundersøgelser paa Tilregnelighedens Grænsegebet følt sig foranlediget til at give en Formulering af selve Tilregnelighedsbegrebet til kodifikatorisk Brug, hvad der, efterhaanden som Detaillerne fæstnes og vinde almindeligere Sanktion, skulde synes fristende og vilde have givet Afhandlingen en forøget theoretisk Betydning.

F. Rüdinger.

*Forhandlingerne paa Dansk Kriminalistforenings femte
Aarsmøde den 24—26 April 1906
ved Carl Torp og Aug. Goll.
(170 Sider, Gyldendal).*

Kriminalisterne kan egentlig ikke klage over, at der i Samfundet er Mangel paa Interesse for det Fag eller de Emner, hvormed de beskæftiger sig, men de kan stadig med nogen Ret beklage sig over den Mangel paa virkelig Forstaaelse, som i stort Omfang viser sig overfor deres Undersøgelser, naar man kommer udenfor den lille Kreds af Sagkyndige eller særlig aandeligt interesserede. Ligesaa overvældende f. Eks. den Energi er, hvormed en Del

af Pressen kaster sig over kriminelle Retssager, saasnart der er Spor af Skandale eller Sensation i Luften, ligesaa nedslaaende er det Indtryk af manglende Forstaaelse, der melder sig, naar man sér de Kommentarer, der i Dagbladene jævnlig knyttes til samme. For en Dommer er det særlig trist Gang efter Gang at se endog Højesteretsdomme bedømte som »uretfærdige«, uden at vedkommende Journalist har gjort sig den Ulejlighed at sætte sig ind i Præmisserne, idet han rask væk udtaler sin, i Almindelighed stærkt forbrydervenlige, Opfattelse ud fra ganske falske, af ham selv opfundne Synspunkter, som ikke har nogensomhelst Støtte i de faktiske Forhold. Besynderligt virker det ogsaa at se den Harme, hvormed særlig den socialistiske Presse omtaler Idømmelsen af de forholdsvis strenge (eller om man vil forholdsvis milde) Straffe, som rammer uforbederlige Recidivister i Gentagelsestilfælde, ogsaa naar den nye Forbrydelse er forholdsvis ringe. Her er dog Tale om et utvivlsomt rigtigt Princip, og i det hele er det jo netop for de mindre velstillede af Betydning, at Recidivisterne særlig blandt Tyvene rammes haardt; overmaade mange Tyverier gaar jo netop ud over forholdsvis fattige Folk, som dog, navnlig fra et Arbejderstandpunkt, skulde synes at have Krav paa at beskyttes. Men det lader til, at man fra visse Sider efterhaanden er kommen ind paa at tro, at alt hvad der udgaar fra Domstolene ikke duer, og paa at tilskrive det nuværende Retssystem al Skylden for Uheld, som end ikke den idealeste Ordning kan garantere mod; en uheldig Arrestation f. Eks., — som kan tænkes ligesaavel under den akkusatoriske som under den inkvisitoriske Ordning — udskrives overalt som et Udslag af »vort elendige System«.

Under disse Omstændigheder, hvor en fortsat Mistænkeliggørelse af Domstolene har rokket ved Respekten for disse — hvad der er en Ulykke for Land og Folk, — maa alle haabe paa en snarlig Gjennemførelse af den saa længe ventede Reform, som i hvert Fald vil gavne i den

Retning. at Forstaaelsen af de vanskelige Spørgsmaal om Skyld og Uskyld, eller i det mindste Forstaaelsen af Spørgsmaalets Vanskelighed, vil brede sig i videre Kredse, samtidig med, at Ansaret lægges paa andre end de mistænkeliggjorte Embedsmænds Skuldre. Maatte det da lykkes Justitsministeren nu snart at faa en Ende paa Sagen; der foreligger jo nu atter et nyt, neppe særlig tilfredsstillende, men i hvert Fald billigt Forslag.

Men, enten Reformen gennemføres eller ikke, bør man være glad over alle de Anstrengelser, der fra Folk, for hvem Syslen med Kriminalistik er en Alvorssag, gøres for i videre Kredse at vække Sansen for de strafferetlige Fænomeners store Betydning for Samfundet og for Nødvendigheden af, at de opfattes og bedømmes paa rette Maade. I vor stærkt optagne Tid kan dette vanskelig tænkes anderledes end gennem en Forening og et Tidsskrift. Foreningens Opgave bliver vel altid den sværeste, idet det for Ledelsen undertiden kan være vanskeligt at afgøre, om man skal gribe direkte ind i Døgnets Stridigheder eller indskrænke sig til en mere generaliserende Drøftelse af de Spørgsmaal, der først og fremmest staar paa Dagsordenen. Som bekendt har Kriminalistforeningen i Danmark nærmest valgt det sidste Standpunkt og formentlig med Rette. Der kommer let, naar Spørgsmaal, der fra politisk Side har været gjort til Genstand for indgaaende Drøftelse, skal behandles af mere sagkyndige, ogsaa i disses Kreds noget af den agitatoriske, lidenskabelige Klang i Debattørernes Udtalelser, som i og for sig ikke gavner det Indtryk af Paalidelighed, som en Forening af sagkyndige helst skulde vindicere for sine Ydelser. Helt uden Lyde i denne Henseende var derfor heller ikke det Møde, som Foreningen i sin Tid holdt i Anledning af det da foreliggende Forslag om Indførelse af Legemsstraffe i enkelte Tilfælde. Men ganske uden Lyde i saa Henseende er Forhandlingerne paa Foreningens femte Aarsmøde, der nu foreligger i stenografisk Referat. Desværre gjælder ogsaa her det gamle

Ord: »Incidit in Scyllam, qui vult evitare Charybdim«. Under Læsningen længes man undertiden efter en Fanfare, eller i hvert Fald et lille Trompetstød. Alt er saa smukt objektivt, alle er, i hvert Fald ved Behandlingen af de to af Emnerne, saa rørende enige i Hovedsagen, og selve Emnerne egne sig ogsaa absolut bedst til at gøres til Genstand for en lidenskabsløs, akademisk Diskussion. Stærkt aktuelle kan de vel neppe heller siges at være. Og dog er der en Række aktuelle Emner, som venter paa nærmere Drøftelse.

Det har imidlertid, som det fremgaar af Formandens, Professor Torps, Beretning, i saa Henseende været et Hensyn af Betydning, at Straffelovskommissionen arbejder, og at det vilde være urimeligt at beskæftige sig for meget med Spørgsmaal, der er under Overvejelse her, før Forslag til ny Straffelov og Betænkning er fremkommet fra Kommissionen, medens der derefter vil blive nok at gøre for Foreningen med at tage Stilling til samme. Naar Foreningen ikke har taget sig af et, i hvert Fald indenfor Dommerstanden, saa stærkt kommenteret Forhold som den siden 1902 paa et saa overordentlig bredt Grundlag etablerede nye Benaadningspraksis, da skyldes det vel sagtens Frygt for at bringe Politik ind i Diskussionen, (idet Spørgsmaalet utvivlsomt har en statsretlig Side), og maaske ogsaa Følelsen af, at det interessante Forsøg, der herved er gjort paa at sætte noget andet og bedre (jævnlig i Form af en Slags Landsforvisning) i Stedet for den ofte lidet effektive Straf, egentlig mere skyldes økonomiske Hensyn og Utilstrækkeligheden i det tilstedeværende penitentiære Apparat end principielle Betragtninger. Sikkert vilde man dog ved et Emne som det angivne have opnaaet at forøge Tilhørernes Antal, som nu ikke var overvældende. Bedst besøgt var det første Møde, hvis lokkende Emne: »Suggererede Tilstaaelser« behandledes interessant af Indlederen, Overlæge Hallager, der sekunderedes af Assessor Giørtz og adskillige Talere ex auditorio. De to andre

Emner havde paa Forhaand skræmmet adskillige Medlemmer, navnlig blandt Lægerne, bort, og dog var det en Fornøjelse at se, med hvilken Friskhed Spørgsmaalet »Frihedsstraffens Virkemidler« behandlede af Indlederne, Dhrr. Grundtvig og Goll, ligesom Emnet: »Dansk Kriminalstatistik, dens Betydning og Brugbarhed«, der meget dygtigt blev gennemgaaet af Statistikeren, Kandidat Fog, og Dommeren, Assessor Schou, viste sig at kunne give Anledning til meget andet end at lade nogle Kolonner af ubegribelige Tal defilere forbi Auditoriets trætte Sanser. Der meldte sig da ogsaa adskillige Talere, hos hvem disse Foredrag havde vakt levende Interesse. Ogsaa vilde det være en Misforstaaelse at tro, at der krævedes særlige Kundskaber til at følge disse Forhandlinger. Da Kriminalistforeningen blev dannet, haabede man sikkert paa, at mange andre end netop Læger, Jurister og Fængselsmænd vilde føle sig opfordrede til at vise deres Interesse for de betydningsfulde Spørgsmaal, der stod paa Foreningens Program, og enkelte har jo ogsaa meldt sig, men hvor mange flere har Foreningen ikke i Virkeligheden Bud efter? Strengt taget efter alle dannede Mennesker, som ikke ønsker at lade sig spidse af med de tarvelige Brokker, som Pressen (med nogle enkelte glimrende Undtagelser) disker op med, naar et kriminalistisk Emne føres frem. Hvorfor kommer de ikke? Der er særlig Brug for dem nu, da vi staar i Begreb med at omdanne vore Domstole paa et demokratisk Grundlag. Hvor megen kostbar Tid spildes ikke nu med Tilsegnelse, eller i hvert Fald Gennembladning, af den Syndflod af saakaldet »æsthetisk« Litteratur, som vort lille Lands utallige Digtere og Forfattere, — af hvilke mindst 50 Procent uden Skade kunde undværes, — aarlig beriger os med? Mange dannede Mennesker vil, naar det gaar op for dem, hvad Kriminalisterne har paa Hjærtet, fortryde den Tid, de ikke har ofret paa Beskæftigelse med disse langt betydningsfuldere og ikke mindre interessante Sager; Dr. Hallager f. Eks. er ikke saa lidt af en Stilkunst-

ner. der forstaar at bringe den rette Afveksling ind i sit Foredrag ved lettere Indskud hist og her i det alvorlige Emne, og han har aabenbart megen Kendskab ogsaa til Æstethiken.

Er Emnet »Suggererede Tilstaaelser« iøvrigt saa alvorligt? eller, rettere sagt, er Faren for suggererede Tilstaaelser, Faren for at en Person kan blive dømt for at have tilstaaet noget, som han indbilder sig at have gjort, eller som han bringes til at tro, at han har Skylden for, er denne Fare nærliggende? Neppe, omend den ikke er udelukket, og omend den sikkert er større under det inkvisitoriske end under det akkusatoriske System. En alvorligere Fare for en Forskydelse af den virkelige Sandhed lurar snarere i Protokollationssystemet, der giver Dommerens Omskrivning af Tilstaaelsen, men ikke Tilstaaelsen selv, og hvor Dommer og Inkvisit gensidig kan have misforstaaet hinanden, ligesom Vidner lettere kan suggereres til at aflægge en ukorrekt Forklaring end Sigtede, i hvis Interesse det ligger ikke at gaa ind paa Forklaringer, der stemple dem selv som skyldige og hjemfaldne til Straf. Det lykkedes Dr. Hallager at vise, at suggererede Tilstaaelser kan forekomme ogsaa i Nutiden. Assessor Giørtz gjorde den rigtige Bemærkning, at hvis man af Frygt for suggererede Tilstaaelser vil kaste Vrag paa den egne Tilstaaelses Beviskraft, kommer man til Bevismidler, som ofte er vanskeligere at kontrollere. Iøvrigt syntes der at være Enighed om, at den saakaldte Autosuggestion i denne Forbindelse var den farligste.

Spørgsmaalet om Frihedsstraffens Virkemidler havde tildels Karakteren af en Turnering mellem Fængselsinspektør Grundtvig og Politiinspektør Goll, en Turnering, som det var en Fornøjelse at overvære, da Angreb og Parader udførtes med samme Behændighed. Særlig det gamle Spørgsmaal om »Cellens« Nytte og Fare gav Anledning til Fremførelsen af Stød, og som det i Fægtesproget vistnok hedder »Finter«, af mere eller mindre Virkning, men alle særdeles

livlige og interessante for lagttagerne. Som Eksempler kan anføres følgende: Goll gør gældende, at Ferri om Cellen har udtalt, at den som Straf betragtet indeholder sin egen Negation, og at det, den fremelsker, er Egenskaber, som er Samfundslivet diametralt modsatte; det, den nedtrykker, er netop Evnen at leve Samfundets Liv. Goll vil, uden iøvrigt at anerkende denne paradoksale Sætning, have Cellestraffen indskrænket til et Gennemgangsstadium paa et Aarstid eller saa, og ønsker Sondringen mellem Forbedringshus- og Tugthusarbejde hævet. Grundtvig er strax parat med et Citat af Krohne: »Straffuldbyrkelse i Fællesskab betyder det samme som at straffe Forbryderen for hans Retsbrud paa den Maade, at man paa Statens Bekostning uddanner ham yderligere i Forbrydelser!« Grundtvig mener, at just de, der klager over Cellen, har allerbedst af den, og gør forøvrigt den ganske fine Bemærkning, at Celle jo kun betyder Isolation fra Medfanger, og at Fangen under Straffetiden i forskellig Anledning kommer i Berøring med saa mange (specielt Fængselsembeds mænd), at han har mere Omgang med Mennesker end mangan ensomt boende Mand paa Jyllands Hede og mangan Sypige paa sin Kvist. Desuden kan Landarbejder, under Isolation, meget vel komme ind under Cellebehandling i videre Forstand. Fængselsinspektør Ammitzbøll hævdede under den paafølgende Diskussion, at adskillige domfældte Forbrydere aldeles ikke egner sig til Cellebehandling, nemlig de, der er straffede adskillige Gange tidligere i Celle. Paa den anden Side er Cellen af uvurderlig Betydning for Forbryderbegyndere, men Opholdet maa da ikke være ganske kort, det almindelige Minimum, 8 Maaneder, der paa Grund af Ensomheden nedsættes til 6 Maaneder, er for kort til at gøre virkelig Nytte. Hvilket ejendommeligt Lys kaster det forøvrigt ikke over vor gennemhumane Tid, naar man faar meddelt af Forbedringshuset »Vridsløselille«s strenge Inspektør, at Fællesfangerne af og til samles til flerstemmig Sang, »hvad man har overordentlig megen Glæde af!«

Fængslet er aabenbart ikke længere et Sted, hvor Haabet lades ude, tværtimod!

Behandlingen af det tredje Emne har utvivlsomt aabnet manges Øjne for Erkendelsen af, hvor overordentlig vigtigt det er, ikke blot for Lovgivere og Lærere i Strafferet, men ogsaa for Dommere, at kunne støtte sig til Tal, der paalideligt viser bl. a. Antallet af de idømte Straffe indenfor de enkelte Forbrydelsesarter, Aldersklasser o. s. v. Uden disse Holdepunkter kommer Meninger og Udviklinger ofte altfor meget til at bero paa et ret vilkaarligt Skøn. Til Bearbejdelsen af det foreliggende Stof kræves selvfølgelig Statistikere ex professo, men det er meget vigtigt, at de i hvert Fald paa enkelte Punkter vejledes af Kriminalister, der har den dybere Indsigt i, hvad det først og fremmest er af Interesse at komme paa det rene med gennem den udarbejdede Statistik. Erkendelsen af denne Sandhed turde være det væsentligste Udbytte af den foreliggende Diskussion. Iøvrigt vil praktiske Jurister formentlig være enige om, at det gælder at faa de store Linier frem, og at man ikke maa stille altfor store Fordringer til Udfyldning f. Eks. af Straffekort. De juridiske Embedsmænd ere ikke indrettede paa at anvende altfor megen Tid paa at udarbejde Statistik. Naar derfor cand. mag. & jur. Fog ønskede udfyldt Skemaer, der gav Oplysning, ikke blot om Arrestation, Aktions og Domsafsigelsestidspunkt, men ogsaa om Varetægtsarrestens Varighed, Fødested og Gerningssted sammenholdt med Alderen for første Forbrydelse, da er dette allerede grumme meget. Men rent fortvivlet bliver det, naar de ulykkelige Dommerfuldmægtige eller Assistenten efter Hr. Fogs Mening bør have Tid til at oplyse, hvorledes Forbrydernes Antal staar i Forhold til de Aarstider, i hvilke de ere begaaede, hvorledes Forholdstallet for Forbrydelser stiller sig om Lørdagen og Søndagen, hvilken Livsstilling vedkommende havde, da han forsaa sig mod Loven etc. etc. Stilles der saa store Fordringer, risikerer man, at optagne Kontorer paa egen Haand »skøn-

ner», hvorledes Tabellerne skal udfyldes, uden virkelig at sigte Materialet, og saa bliver hele Arbejdet værdiløst.

Assessor Schou fremhævede Betydningen af at have en Individualstatistik, ligesom han nævnede Recidivstatistikken, som det man i Almindelighed vilde trænge mest til. Hvor vanskeligt det kan være at drage de rette Slutninger vil fremgaa af følgende:

I Frankrig er der for Tiden Tilbagegang i Forbrydelsesantallet, men da dette Land i de senere Aar paa den ene Side har indført en stærkt skærpet Lovgivning overfor Recidivister og paa den anden Side betinget Straffedom, er det vanskeligt at paapege, hvor Aarsagen ligger. Han fordrede en Kriminalstatistik, der klart viste Antallet af Forbrydelser og Antallet af Forbrydere, med speciel Udsondring af Recidivisterne. Af særlig Interesse var vistnok Paavisningen af, at statistisk Bureau ved Bearbejdelsen af Recidivstatistikken ikke har taget Hensyn til de Tidsrum, hvori Recidivisten har været afskaaret fra at begaa Forbrydelser, være sig ved Varetægtsfængsel eller Strafudstaaelse, ligesom Paavisningen af, at der mangler Oplysning om Død og Udvandring. Assessor Schou har formentlig Ret, naar han sluttelig gjorde gjældende, at en fuldtud tilfredsstillende Kriminalstatistik kun kan tilvejebringes, naar hele det Arbejde, her er Tale om, sammen med Strafferegistrene fjernes fra Retsbetjentkontorerne og centraliseres i et enkelt stort Kontor.

Dansk Kriminalistforening har nu over 200 Medlemmer; det er ganske vist langt over dobbelt saa mange som den norske Kriminalistforening havde, da dens sidste Beretning udkom, men alligevel forholdsvis faa, og det vilde styrke den danske Forenings Stilling, om flere nye Medlemmer indmeldte sig. Den trænger til Støtte, ikke mindst, fordi det Statstilskud, Foreningen hidtil har nydt, nu er indtaget, noget, der egentlig maa forundre dem, der er paa det rene med, i hvor stort Omfang de Tanker, Foreningen har gjort sig til Talsmand for, er blevne paaagtede i den

midlertidige Lov om nogle Ændringer i Straffelovgivningen af 1ste April 1905, hvilken Lov, bortset fra de lidet betydningsfulde Bestemmelser om legemlig Straf i nogle sjældent forekommende Tilfælde. — gennemgaaende maa anses for et dygtigt Forsøg paa Indførelse af interessante, nye Principper i vor Straffelovgivning, et Moment, der vistnok ikke vil undlade at udøve nogen Virkning ogsaa paa den nedsatte Straffelovskommissions Medlemmer.

C. E. Cold.

C. Krohne & R. Uber: *Die Strafanstalten und Gefängnisse in Preussen*, Del I (1901) (431 Kvartsider).
(Carl Heymanns Forlag, Berlin).

Som bekendt er Bestyrelsen af Fængselsvæsenet i Preussen delt imellem Indenrigsministeriet og Justitsministeriet, uden at der — til stor Gêne bl. A. for den rejsende Gransker — kan opstilles andre almindelige Regler for denne Deling end den, at foruden de mange, smaa, saakaldte Kantonfængsler i den tidligere franske Del af Rhinprovinzen høre alle de egentlige Tugthuse, 33 i Tallet, der jo er et betydelig snevrere Begreb (1 Aar til Livstid) end vore »Strafanstalter«, under Indenrigsministeriet, medens der iøvrigt under begge Ministerier sortere saavel større som mindre Fængsler for Varetægt og kortere eller længere Tids Gefängniss (1 Dag — 5 Aar) eller Haft (1 Dag — 6 Uger).

De 53 under Indenrigsministeriet hørende større Fængsler, d. v. s. kun afset fra de før omtalte smaa i Rhinprovinzen til højst 40 Fanger, og de under Justitsministeriet hørende 1049 Fængsler havde saaledes i 1904 Pladser til:

	Under Indenrigs- ministeriet. Fængsler.	Under Justits- ministeriet. Fængsler.
1000 Fanger eller derover..... »	»	4.
900—1000 Fanger..... »	»	1
800— 900 »	3	2
700— 800 »	6	»
600— 700 »	12	»
500— 600 »	13	3
400— 500 »	8	3
300— 400 »	3	5
200— 300 »	4	16
100— 200 »	4	57
Under 100 »	»	958
	53	1049

med Gennemsnitsbelæg i 1903.. 24777 33361,

hvilket efter Folketallet for 1900 giver det Resultat, at 169,56 af hvert 100000 Indbyggere i Preussen, befandt sig i Strafanstalter og Fængsler.

Den udkomne 1ste Del af ovennævnte Værk omfatter kun de under Indenrigsministeriet hørende Anstalter, medens 2den Del skal omhandle Anstalterne under Justitsministeriet, og indeholder foruden fuldstændig og detailleret Beskrivelse af alle de enkelte Fængslers hele Indretning og Redegørelse for deres specielle Bestemmelse tillige en skematisk Oversigt over Omkostningerne ved deres Opførelse, deres Pladsforhold, Enkeltceller, Fællessale, Soveceller, Arbejdsrum etc., medens til yderligere Orientering medfølger 105 store, fortrinlig udførte Plancher med paa trykte Oplysninger om de enkelte Bygningers Bestemmelse, Maalestok etc.

Som man sér, er Talen om et grundigt, stort anlagt og monumentalt Værk, egnet til for lange Tider at være vejledende med Hensyn til Fængselsbygning, hvis Udvikling, som det med Rette hedder i den historiske Indledning, i alle Kulturlande giver en tro Afspejling saavel af

de Theorier, der har behersket Straffelovgivningen til de forskellige Tider, som af Straffuldbyrdelsens praktiske Maal og Midler. Iøvrigt indeholder Indledningen en trods sin Korthed — kun 25 Sider — særdeles indholdsrig og interessant Redegørelse for de preussiske Fængslers Historie, væsentlig paa Grundlag af officielle Beretninger, der bl. A. i fuldt Maal bekræfte det fra Howards Værker bekendte, gruopvækkende Billede af Fængslernes Tilstand sidst i det 18de Aarhundrede, som man i Preussen begyndte at reformere i 1804, og man kan ikke andet end beundre, at det under saa store Forhold er lykkedes i Løbet af kun 100 Aar at bringe Forholdene til deres nuværende Højde. Penge har det imidlertid ogsaa kostet, alene for de Indenrigsministeriet underlagte Fængsler 40,420,120 Rm., og Resultatet er dog endnu langt fra tilfredsstillende. Man kan saaledes kun tilnærmelsesvis opfylde de gældende Regler om, at Enkeltcelle fortrinsvis skal anvendes ved Fuldbyrdelse af Tugthusstraf og Gefängniss i følgende Tilfælde:

- 1) naar Straffen ikke overstiger 3 Maaneder,
- 2) naar Fangen endnu ikke har fyldt 25 Aar,
- eller 3) naar Fangen ikke forhen har udstaaet Tugthusarbejde, Gefängniss eller geschärfte Haft.

Man har nemlig i Anstalterne for længere Straffe kun Enkeltceller til 29 % af de indsatte og i Fængslerne for Varetægt og korte Straffe til 49 %, og endnu maa over 10000 Fanger tilbringe Natten i fælles Sovesale.

Indledningen slutter med en fuldstændig Samling af de Regler, der nutildags bør følges ved Opførelse af ny eller Omdannelse af ældre Fængsler, i hvilke man mærker en tæt Forening af praktisk Fængselskundskab og overlegen Bygningskunst.

Det foreliggende Værk bør ikke savnes i noget Fængselsbibliothek; man mindes ved dets Betragtning med et Suk det af Tidsskriftets Redaktion gjorte Forsøg paa at samle Beskrivelser blot af de centrale Strafanstalter i Norden i Aar 1900, hvis Fuldstændiggørelse det trods alle Anstrængelser først nu er lykkedes at hidføre. S. G.

Forskellige Meddelelser.

Efter Forbrydelsen. Den ungarske Morder, *Sobbe*, som for nylig blev paagrebet i Pesth, har oplyst følgende om sin Tilstand efter Forbrydelsen:

»Hvad jeg led i de 24 Timer, som forløb mellem min Forbrydelse og min Anholdelse, kan næppe siges. Jeg kunde hverken sove, gaa eller sidde stille. Jeg véd ikke engang, hvad jeg har taget mig til i den Tid. Jeg husker kun, at jeg gik op og ned i mit Værelse i en fuldkommen Sløvhedstilstand. Jeg satte mig hundrede Gange ned, men for lige saa hastig op igen, og jeg begyndte igen at gaa op og ned, uden Maal og Med.«

Den nervøse Svækkelse er ikke altid tilstede hos Mordere efter Forbrydelsen. *Lacenaire* var ikke i større Sindsbevægelse efter at have dræbt et Menneske, end efter at have drukket et Glas Vin. En anden Morder, der havde dræbt en ung Pige, puttede Liget i en Halmmadrasse og lagde sig til at sove paa den. En Søn, der havde dræbt sin Moder i hendes Seng, trak Liget ud af Sengen, lagde sig selv deri og faldt i Søvn!

Det er dog vistnok snarest Undtagelser. Som Regel gør Morderen en daarlig Figur efter Gerningen. Ofte flygter han ikke, skønt han meget godt kunde gøre det, uden at vække Mistanke: han er bange for at skifte Opholdssted. Han har i Reglen tre Maader at lade sig fange paa. Først, naar han skal skille sig af med Liget. Undertiden skærer han det af Forsigtighed i Stykker: det er, hvad Descartes kaldte, „at dele Vanskeligheden i saa mange Dele som vel muligt“. Eller han lægger det i en Kasse og sender den mod Jernbanen, eller han imiterer Selvmord. Eller han skriver anonyme Breve for at anklage en Uskyldig.

For det andet lader han sig fange ved de Forsigtighedsregler, han træffer, for at undgaa Genkendelse. Han lader Haar og Skæg klippe; han skifter Dragt — Barberen eller Skrædderen angiver ham. Eller han forraader sig endelig ved at tale om Forbrydelsen.

Han føler en uimodstaaelig Trang til at fortælle om den. Han betror sig til en Kvinde, som sender ham paa Skafottet.

Det er ubestrideligt, at den store Majoritet blandt Morderne efter Gerningen, undertiden endog under dens Udførelse, viser en overordentlig Grad af Stupiditet. Og det er meget heldigt for Opdagelsespolitiet. En snedig og vel forberedt Forbryder — og saadanne forekommer jo dog af og til — giver adskillig flere Knuder af løse end ti almindelige, klodsede Banditters hele Synderregister.

Fra den gode gamle Tid. En Falskmønter, Arnaud de Vuis-sibalaz, blev 1588 i Frankrig dømt til at koges i Vand og Olje. Bødlens specificerede Regning for Exekutionen lyder saaledes:

Leje af den store Kedel, 10 Floriner; Køb af 2 store Jærnstænger til at holde Arnauds Hoved oppe, 20 sous; 3 Vognlæs Kvas, 9 sous; 4 Krus Olje til at helde over Arnauds Hoved, 16 sous; Køb af en Kedel og en Slev til Oljens Kogning, 12 sous; Køb af 2 Pund Svovl for at fremskynde Arnauds Død, 2 sous; et Tov og et Hejseværk til at „strække“ den Dømte under Torturen, 12 sous; 2 Sække Trækul, 2 sous; Diæter til Pierre Solier, Retsfuldmægtig, som er rejst til Thonon for at afgive Beretning til vor naadige Herre, Hertugen af Savoyen, 2 Floriner; Betaling til Bøden og hans Medhjælper for 2 Dages Arbejde, 2 Floriner.

I Sandhed en Regning, der kan kaldes „smertelig“!